

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΛΑΕΡΤΙΟΥ

DIOGENIS LAERTII

ΒΙΩΝ ΚΑΙ ΓΝΩΜΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ
ΕΥΔΟΚΙΜΗΣΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΕΙΣ ΔΕΚΑ
ΤΟ ΕΒΔΟΜΟΝ.

VITÆ ET PLACITA CLARORUM PHILOSOPH-
PHORUM DECEM LIBRIS COMPREHENSA.
LIBER SEPTIMUS.

ΚΕΦ. Α.

CAP. I.

ΖΗΝΩΝ.

ZENO.

Ζήνων Μνασέου[ῆ] Δημέου] Κιτιεύς ἀπὸ Κύπρου, πολί-
λισματος Ἑλληνικοῦ, Φοίνικας ἐποίκους ἐσχηκός. τὸν
τράχηλον ἐπὶ θάτερα νενευκὼς ἦν, ὡς φησι Τιμόθεος ὁ
Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ βίων. καὶ Ἀπολλώνιος δὲ φησιν δ
Τύριος ὅτι ἰσχνὸς ἦν, ὑπομήκης, μελάγχρους — ὅθεν
τις αὐτὸν εἶπεν Αἰγυπτίαν κληματίδα, καθά φησι Χρύ-
σιππος ἐν πρώτῳ Παροιμιῶν — παχύκνημὸς τε καὶ
ἀπαγῆς καὶ ἀσθενής· διὸ καὶ φησι Περσαῖος ἐν ὑπο-
μνήμασι συμποτικοῖς τὰ πλεῖστα αὐτὸν δεῖπνα παραι-
τεῖσθαι. ἔχαιρε δὲ, φασί, σύκοις γλωροῖς καὶ ἡλιοκαΐαις.
(2) Διήκουσε δὲ, καθὰ προείρηται, Κράτητος· εἴτα καὶ 3
Στρωπῶνος ἀκούσαι φασιν αὐτὸν καὶ Ξενοκράτους ἔτη
δέκα, ὡς Τιμοκράτης ἐν τῷ Δίονι· ἀλλὰ καὶ Πολέμων-
τος. Ἐκάτων δὲ φησι καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Τύριος ἐν πρώ-
τῳ περὶ Ζήνωνος, χρηστηριαζομένου αὐτοῦ τί πράττων
ἄριστα βιώσεται, ἀποκρίνασθαι τὸν θεόν, εἰ συγχρωτί-
ζοιτο τοῖς νεκροῖς· ὅθεν ξυνέντα τὰ τῶν ἀρχαίων ἀναγι-
νώσκειν. τῷ οὖν Κράτητι παρέβαλε τοῦτον τὸν τρόπον.
πορφύραν ἐμπεπορευμένους ἀπὸ τῆς Φοινίκης πρὸς τῷ
20 Πειραιεῖ ἐναυάγησεν. ἀνελθὼν δ' εἰς τὰς Ἀθήνας ᾗδῃ
τριακοντούτης ἐκάθισε παρὰ τινι βιβλιοπώλῃ· ἀναγι-
νώσκοντας δ' ἐκείνους τὸ δευτερον τῶν Ξενοφόντος ἀπο-
μνημονευμάτων, ἡσθεῖς ἐπύθετο ποῦ διατρέβοιεν οἱ τοι-
οῦτοι ἄνδρες. (3) εὐκαίρως δὲ παρίοντος Κράτητος, ὁ
25 βιβλιοπώλης δεῖξας αὐτόν φησι, « τούτω παρακολούθη-
σον. » ἐντεῦθεν ἤκουσε τοῦ Κράτητος, ἄλλως μὲν εὐτονος
πρὸς φιλοσοφίαν, αἰδήμων δὲ ὡς πρὸς τὴν κυνικὴν
ἀναίσχυντιαν. ὅθεν ὁ Κράτης βουλόμενος αὐτοῦ καὶ
τοῦτο θεραπεῦσαι δίδωσι χύτραν φακῆς διὰ τοῦ Κερα-
μικοῦ φέρειν. ἐπειδὴ δ' εἶδεν αὐτὸν αἰδούμενον καὶ πα-
30 ρακαλύπτοντα, παίσας τῇ βακτηρίᾳ κατάγνυσι τὴν
χύτραν· φεύγοντος δ' αὐτοῦ καὶ τῆς φακῆς κατὰ τῶν
σκελῶν βρούσης, φησὶν ὁ Κράτης, « τί φεύγεις, Φοι-
νικίδιον; οὐδὲν δεινὸν πέπονθας. » (4) ἔως μὲν οὖν τινὸς
35 ἤκουσε τοῦ Κράτητος· ὅτε καὶ τὴν Πολιτείαν αὐτοῦ γρά-
ψαντος, τινὲς ἔλεγον παίζοντες ἐπὶ τῆς τοῦ κυνὸς οὐράς
αὐτὴν γεγραφέναι. Γέγραφε δὲ πρὸς τῇ Πολιτείᾳ καὶ 4
τάδε· περὶ τοῦ κατὰ φύσιν βίου, περὶ ὁρυγῆς ἢ περὶ
ἀνθρώπου φύσεως, περὶ παθῶν, περὶ τοῦ καθήκοντος,
40 περὶ νόμου, περὶ τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας, περὶ ὀφείας,
περὶ τοῦ θλου, περὶ σημείων, Πυθαγορικά, Καθολικά,
περὶ λέξεων, Προβλημάτων Ὀμηρικῶν πέντε, περὶ

Zeno Menasæ seu Demeæ filius Citieus ex Cypio, Græco op-
pido, quod Phœnices colonos habuerat. Collo fuit in alteram
partem inclinatore, ut refert Timotheus Atheniensis in libro
de Vitis. Apollonius autem Tyrius gracili corpore, statu me-
diocriter procerus et atra cute fuisse illum auctor est : unde
illum quidam, ut Chrysippus in primo Proverbiorum ait,
Ægyptium palmitem dixit. Crura habuit turgida, item
corpus non bene compactum et imbecillum. Idcirco et
Persæus in Commentariis convivalibus ipsum refert con-
vivium ut plurimum declinasse. Fruebatur perlibenter ficu-
bus recentibus atque apricationibus. (2) Auditorque, ut
dictum est, Cratetis fuit : deinde Stilponem etiam audisse
et Xenocratem per decennium non desunt qui affirmant,
sicut Timocrates in Dione ; Polemonis itidem frequentasse
auditorium. Porro Hecato et Apollonius Tyrius in primo
de Zenone libro scribit, quum oraculum consulisset quo
pacto vivere optime posset, respondisse deum, Si mortuis
concolor fieret : quod ille quum intellexisset, se ad legen-
dos antiquorum libros magno contulisse studio. Denique in
Cratetis hoc modo familiaritatem venit. Purpuram ex Phœ-
nice mercatus advectans ad Piræeum naufragium fecit.
Inde Athenas ascendit jam annos triginta natus, conse-
ditque in taberna libraria : legente autem illo secundum
librum Xenophontis Memorabilium oblectatus quærît
ubinam tales viri degerent. (3) Ὅρportunè tunc prætereunte
Cratete, digito illum bibliopola ostendens, Hunc, inquit,
sequere. Ex eo jam Cratetis auditor factus est, alias quidem
aptissimus ad philosophiam, verum verecundior quam ut se
ad impudentiam Cynicam conferre posset. Id ubi animad-
vertit Crates, curare etiam in hoc illum studens ollam len-
ticula refertam dedit, ut per Ceramicum ferret. Quum au-
tem videret pudescere illum ac se præ verecundia tegere,
baculo ictam perfregit ollam. Illo fugiente et lenticula per
crura defluente, Quid, inquit, fugis, Pœnule? nihil mali
passus es. (4) Aliquamdiu igitur audivit Cratetem : quo
tempore quum scripsisset de republica, quidam jocantes
aiebant eum in cauda canis illam scripsisse. Præterea scrip-
sit et ista : de vita secundum naturam, de appetitu sive de
hominis natura, de perturbationibus, de officio, de lege,
de Græca disciplina, de aspectu, de toto, de signis, Pytha-
gorica, Universalia, de dictionibus, Problematum Homerici-
corum quinque, de poetica auditione. Est ipsius item et

ποιητικῆς ἀκροάσεως. ἔστι δ' αὐτοῦ καὶ Τέχνη καὶ Λύσεις καὶ Ἑλεγχοὶ δύο, Ἀπομνημονεύματα Κράτητος, ἠθικά. καὶ τάδε μὲν τὰ βιβλία. Τελευταῖον δὲ ἀπέστει- 5
καὶ τῶν προσηρμένων ἤκουσεν ἕως ἑτῶν εἴκοσιν· ἵνα 6
καὶ φασιν αὐτὸν εἰπεῖν, « νῦν εὐπλόγηκα, ὅτε νευαύ-
γηκα. » οἱ δ' ἐπὶ τοῦ Κράτητος τοῦτ' αὐτὸν εἰπεῖν. (δ) 7
ἄλλοι δέ, διατρίβοντα ἐν ταῖς Ἀθήναις ἀκοῦσαι τὴν
ναυαγίαν καὶ εἰπεῖν, « εὖγε ποιεῖς, τύχης, προσελαύ-
νουςα ἡμᾶς φιλοσοφίᾳ. » ἐνιοὶ δέ, διαθέμενον Ἀθήνῃσι 8
τὰ φορτία, οὕτω τραπήναι πρὸς φιλοσοφίαν. Ἀνακάμ- 6
πτων δὲ ἐν τῇ ποικίλῃ στοᾷ τῇ καὶ Πεισιανακτεῖω κα-
λουμένῃ, ἀπὸ δὲ τῆς γραφῆς τῆς Πολυγνώτου ποικίλῃ,
διετίθετο τοὺς λόγους, βουλόμενος καὶ τὸ χωρίον ἀπε-
ρίστατον ποιῆσαι· ἐπὶ γὰρ τῶν τριάκοντα τῶν πολιτῶν
πρὸς τοῖς χιλίοις τετρακόσιοι ἀνῆρυντ' ἐν αὐτῷ. Προς 7
ἤσαν δὲ πολλοὶ ἀκούοντες αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦτο στωικοὶ
ἐκλήθησαν καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ ὁμοίως, πρότερον Ζηνώνειοι
καλούμενοι, καθὰ φησι καὶ Ἐπίκουρος ἐν ἐπιστολαῖς.
καὶ πρότερον γε στωικοὶ ἐκαλοῦντο οἱ διατρίβοντες ἐν
αὐτῇ ποιηταί, καθὰ φησιν Ἐρατοσθένης ἐν ὀγδόῃ περὶ 8
τῆς ἀρχαίας κωμωδίας, οἱ καὶ τὸν λόγον ἐπὶ πλεῖον ἡύ-
ξησαν. (ε) ἐτίμων δὲ οὖν Ἀθηναῖοι σφόδρα τὸν Ζή-
ωνα, οὕτως ὥς καὶ τῶν τειγῶν αὐτῷ τὰς κλεῖς παρα-
καταθέσθαι καὶ χρυσῷ στεφάνῳ τιμῆσαι καὶ χαλκῇ εἰ-
κόνι. τοῦτο δὲ καὶ τοὺς πολῖτας αὐτοῦ ποιῆσαι, κόσμον
ἡγουμένους τὴν τάνδρὸς εἰκόνα. ἀντεποιοῦντο δ' αὐτοῦ
καὶ οἱ ἐν Σιδῶνι Κιτιεῖς. Ἀπεδέχετο δ' αὐτὸν καὶ Ἀντί- 8
γονος καὶ εἴ ποτ' Ἀθήναζε ἦκοι, ἤκουεν αὐτοῦ πολλὰκις
τε παρεκάλει ἀφικέσθαι ὡς αὐτόν. ὁ δὲ τοῦτο μὲν πα-
ρητήσατο, Περσαῖον δ' ἕνα τῶν γνωρίμων ἀπέστειλεν,
ὃς ἦν Δημητρίου μὲν υἱός, Κιτιεὺς δὲ τὸ γένος, καὶ
ἤκμαζε κατὰ τὴν τριακοστὴν καὶ ἑκατοστὴν Ὀλυμπιάδα,
ἦδη γέροντος ὄντος τοῦ Ζήνωνος. ἡ δ' ἐπιστολὴ τοῦ Ἀν-
τιγόνου τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον, καθὰ καὶ Ἀπολλώνιος 8
ὁ Τύριος ἐν τοῖς περὶ Ζήνωνός φησι·

(7) Βασιλεὺς Ἀντιγόνος Ζήνωνι φιλοσόφῳ χαί-
ρειν.

Ἐγὼ τύχῃ μὲν καὶ δόξῃ νομίζω προτερεῖν τοῦ σοῦ
βίου, λόγου δὲ καὶ παιδείας καθυστερεῖν καὶ τῆς τελείας
εὐδαιμονίας ἦν σὺ κέκτησαι. διόπερ κέκρικα προσφωνῆ- 10
σαί σοι παραγενέσθαι πρὸς ἐμέ, πεπεισμένος σε μὴ
ἀντερεῖν πρὸς τὸ ἀξιούμενον. σὺ οὖν πειράθητι ἐκ παν-
τός τρόπου συμμίζει μοι, διειληφώς τοῦτο διότι οὐχ ἑνός
ἐμοῦ παιδευτῆς ἔση, πάντων δὲ Μακεδόνων συλλή-
δην. ὁ γὰρ τὸν τῆς Μακεδονίας ἀρχηγὸν καὶ παιδεύων 15
καὶ ἄγων ἐπὶ τὰ κατ' ἀρετὴν φανερός ἐστι καὶ τοὺς
ὑποτεταγμένους παρασκευάζων πρὸς εὐανδρίαν. οἷος γὰρ
ἂν ὁ ἡγούμενος ᾖ, τοιοῦτος εἶκος ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ γί-
γνεσθαι καὶ τοὺς ὑποτεταγμένους.

Καὶ ὁ Ζήνων ἀντιγράφει ὧδε·

(8) Βασιλεῖ Ἀντιγόνῳ Ζήνων χαίρειν.

Ἀποδέχομαί σου τὴν φιλομάθειαν καθόσον τῆς ἀλη-
θινῆς καὶ εἰς ὄνησιν τεινούσης, ἀλλ' οὐχὶ τῆς δημώδους

Ars et Solutiones et Elenchi duo, Commentaria Cratetis, 5
Moralia. Atque isti quidem libri ejus sunt. Postremo dis-
cessit. Et quos praediximus audivit ad viginti annos; ubi ei
illum dixisse ferunt, Tunc secundis ventis navigavi, quando
naufragium feci. Alii eum, quum adhuc Cratetis discipulus
esset, hoc dixisse aiunt. (5) Alii, dum Athenis deversaretur,
audito naufragio, dixisse illum ferunt, Recte sane agis
fortuna, quae nos ad philosophiam impellit. Quidam, ven-
ditis Athenis mercibus, sic demum ad philosophiam fuisse
conversum. Obambulans igitur in porticu quae Pæcile et
Pisianactea appellatur, sed ποικίλη (varia) propter tabulas
Polygnoti, disserebat, volens locum ab importuna circum-
stantium corona liberare: namque sub imperio triginta ty-
rannorum ad mille et quadringentos cives ibi fuerant necati.
Eo igitur ad illum audiendum discipuli jam confluebant, at-
que ideo Stoici vocati sunt etiam qui ab ipso antea Zenonii
appellabantur, quod Epicurus quoque in epistolis dicit: si
quidem ante illum Stoici qui in illa morabantur poetæ dicti
erant, ut ait Eratosthenes in octavo de antiqua Comœdia, a
quibus multum incrementi etiam philosophia hæc accepit. (6)
Enimvero summo in honore apud Athenienses habebatur
Zeno, adeo ut urbis ac mœnium apud illum claves depone-
rent, coronaque aurea et ærea imagine eum honorarent. Hoc
autem et cives ipsius fecisse ferunt, magno sibi ornamento
esse viri imaginem existimantes. Certabant de eo etiam Sidonii
Citienenses. Magni faciebat illum Antigonus quoque et si quando
Athenas contendisset, auditor ejus erat multumque orabat
ut se ad eum conferret. In eo ille non paruit quidem ipse:
ceterum Persæum, unum ex familiaribus, misit, Demetrii
filium, genere Citieum, qui Olympiade centesima tricesima
florēbat, Zenone jam sene. Est autem hoc exemplum epi-
stolæ Antigoni, ut refert Apollonius Tyrius in iis quæ de
Zenone scripsit:

(7) Rex Antigonus Zenoni philosopho salu-
tem.

Ego fortuna me quidem et gloria vilam tuam anteire
existimo; ceterum disciplinis studiisque liberalibus et
perfecta felicitate quam tute possides, longe abs te præ-
celli sentio. Quocirca te orare statui uti ad me venias,
id mihi persuadens te preces meas minime irritas fieri
passurum. Tu igitur modis omnibus enitere ut tuo con-
tubernio fruamur, hoc pro certo habens, te non mei tan-
tum, sed omnium simul Macedonum eruditorem fore.
Nam qui Macedoniae regem erudit atque ad virtutem
perducit, eum subditos quoque instruere ad fortitudi-
nem et probitatem certum est. Nam cujusmodi fuerit
dux, tales ut plurimum subditos fieri necesse est.

Ad hæc Zeno ita respondit:

(8) Regi Antigono Zeno salutem.

Amplector tuum discendi studium, in quantum qui-
dem veram, utilem atque necessariam, non popularem

καὶ εἰς διαστροφὴν ἡθῶν ἀντέχῃ παιδείας. ὁ δὲ φιλοσοφίας ὠρεγμένος, ἐκκλίνειν δὲ τὴν πολυθρόνητον ἡδονήν, ἢ τινῶν θηλύνει νέων ψυχάς, φανερός ἐστιν οὐ μόνον φύσει πρὸς εὐγένειαν κλίνειν, ἀλλὰ καὶ προαιρέσει. 5 ὥς τις δὲ εὐγενὴς μετρίαν ἀσκήσιν προσλαβούσα, ἔτι δὲ τὸν ἀφρόνως διδάσκοντα, βαδίζω ἐργεταὶ πρὸς τὴν τελείαν ἀνάληψιν τῆς ἀρετῆς. (9) ἐγὼ δὲ συνέχομαι σώματι ἀσθενεῖ διὰ γῆρας· ἐτῶν γάρ εἰμι ὀγδοήκοντα· διόπερ οὐ δύναμαί σοι συμμίζαι. ἀποστέλλω δὲ σοὶ τῖνας τῶν 10 ἑμαυτοῦ συσχολαστῶν, οἱ τοῖς μὲν κατὰ ψυχὴν οὐκ ἀπολείπονται ἐμοῦ, τοῖς δὲ κατὰ σῶμα προτεροῦσιν· οἷς συνῶν οὐδενὸς καθυστερήσεις τῶν πρὸς τὴν τελείαν εὐδαιμονίαν ἀνηκόντων.

Ἀπέστειλε δὲ Περσαῖον καὶ Φιλωνίδην τὸν Θηβαῖον, 15 ὧν ἀμφοτέρων Ἐπίκουρος μνημονεύει ὡς συνόντων Ἀντιγόνῳ ἐν τῇ πρὸς Ἀριστόβουλον τὸν ἀδελφὸν ἐπιστολῇ. Ἔδοξε δέ μοι καὶ τὸ ψήφισμα τὸ περὶ αὐτοῦ τῶν Ἀθηναίων ὑπογράψαι. (10) καὶ ἔχει ὧδε· « Ἐπ' Ἀρρενίδου ἀρχοντος, ἐπὶ τῆς Ἀκαμαντίδος πέμπτῃς πρυτανείας, Μαίμακτηριῶνος δεκάτῃ ὑστέρᾳ, πρώτη καὶ εἰκοστή τῆς πρυτανείας ἐκκλησίᾳ κυρία τῶν προέδρων ἐπεψήφισεν Ἱππων Κρατιστοτέλους Ξυπεταίων καὶ [οἱ] 20 συμπρόεδροι, Θράσων Θράσωνος Ἀνακαίεως εἶπεν· Ἐπειδὴ Ζήνων Μνασέου Κιτιεύς ἐστὶ πολλὰ κατὰ φιλοσοφίαν ἐν τῇ πόλει γενόμενος ἐν τε τοῖς λοιποῖς ἀνὴρ ἀγαθὸς ὣν διετέλεσε καὶ τοὺς εἰς σύστασιν αὐτῷ τῶν νέων πορευομένους παρακαλῶν ἐπ' ἀρετὴν καὶ σωφροσύνην παρώρμα πρὸς τὰ βέλτιστα παράδειγμα τὸν ἴδιον βίον ἐχθεὶς ἅπασιν, ἀκόλουθον ὄντα τοῖς λόγοις οἷς 25 λέγετο, (11) τύχῃ ἀγαθῇ δεδοχθαι τῷ δήμῳ, ἐπαινεῖσαι μὲν Ζήνωνα Μνασέου Κιτιέα καὶ στεφανῶσθαι χρυσῷ στεφάνῳ κατὰ τὸν νόμον ἀρετῆς ἔνεκεν καὶ σωφροσύνης, οἰκοδομηῖσαι δὲ αὐτῷ καὶ τάφον ἐπὶ τοῦ Κεραμεικοῦ δημοσίᾳ, τῆς δὲ ποιήσεως τοῦ στεφάνου καὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ τάφου χειροτόνησαι τὸν δῆμον ἡδὴ τοὺς ἐπιμελη- 30 σομένους πέντε ἀνδρας ἐξ Ἀθηναίων (ἀπάντων), ἀναγράψαι δὲ τὸ ψήφισμα τὸν γραμματεῖα τοῦ δήμου ἐν στήλαις δύο καὶ ἐξῆναι αὐτῷ θεῖναι τὴν μὲν ἐν Ἀκαδημίᾳ, τὴν δὲ ἐν Λυκείῳ. τὸ δὲ ἀνάλωμα τὸ εἰς τὰς στήλας γινόμενον μερίσαι τὸν ἐπὶ τῆς διοικήσεως, ὅπως ἅπαντες εἰδῶσιν ὅτι ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων τοὺς ἀγαθοὺς καὶ ζῶντας τιμᾷ καὶ τελευτήσαντας. (12) ἐπὶ δὲ τὴν οἰκοδομὴν κεχειροτόνηνται Θράσων Ἀνακαίεως, Φιλοκλῆς Πειραιεύς, Φαῖδρος Ἀναφλύστιος, Μέδων Ἀχαρνεύς, 35 Μίκυθος Συπαληττεύς, Δίων Παιανιεύς. » καὶ τὸ ψήφισμα μὲν ὧδε ἔχει. Φησὶ δ' Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος οὐκ ἀρνεῖσθαι αὐτὸν εἶναι Κιτιέα. τῶν γὰρ εἰς τὴν ἐπισκευὴν τοῦ λουτροῦ συμβαλλομένων εἰς ὧν καὶ ἀναγραφόμενος ἐν τῇ στήλῃ, « Ζήωνος τοῦ φιλοσόφου, » 40 ἡξίωσε καὶ τὸ Κιτιεύς προστεθῆναι. Ποιήσας δὲ ποτε κοῖλον ἐπίθημα τῇ ληκύθῳ περιέφερε νόμισμα, λύσιν ἔτοιμον τῶν ἀναγκαίων ἐν ἔχει Κράτης ὁ διδάσκαλος. (13) φασὶ δ' αὐτὸν ὑπὲρ τὰ χίλια τάλαντα ἔχοντα ἔλθειν

DIOGENES.

et quæ ad pervertendos mores tendit, eruditionem apprehendere instituit, Nam qui philosophiæ amore e studio tenetur, et multum celebratam illam voluptatem spernit, quæ quorundam adolescentulorum animos effeminat, ostendit se non solum natalibus, sed indole animi esse nobilem. Porro liberali ac nobili ingenio si adjiciatur modica exercitatio neque desit præceptoris copia, mature ad perfectam virtutis evadit frugem. (9) Ego vero invalido corpore ūtor ob senectutem — sum enim octogenarius — quare te convenire non possum. Ergo quosdam ex contubernatibus meis ad te mitto, qui animi bonis mihi non cedunt, et corporis superant. Quorum consuetudine usus eorum qui ad summam pervenerunt felicitatem, nemini eris inferior.

Misit autem Perseum Thebanumque Philoniden. Utriusque horum Epicurus mentionem facit in epistola ad Aristobulum fratrem, congressosque Antigono memorat. Placuit Atheniensium quoque de illo decretum subnectere: (10) est autem hujusmodi: Arrhenida archonte, Acamantidis tribus quinto magistratu, Meamaclerionis vicesima prima, magistratus vicesima tertia concionem legitimam in suffragia misit ex Proedris Hippon filius Cratistotelis demo Xypeteon et collegæ, Thraso Thrasionis filius Anacæensis dixit: Quoniam Zeno Mnaseæ filius Citieus complures annos in civitate philosophiam docens versatus est atque in omnibus vir bonus esse perstitit, ac juvenes qui ad illum disciplinæ causa convenerunt ad virtutem et frugalitatem exhortando ad ea quæ sunt optima intendit, vitam suam verbis ac doctrinæ suæ consentaneum exemplar omnibus proponens, (11) quod felix faustumque sit: Placuit populo laudare Zenonem Mnaseæ filium Citieum et aurea corona coronare secundum legem virtutis ac temperantiæ gratia, prætereque construere illi sepulturam in Ceramicopublice. Coronæ autem faciendæ exedificandique tumuli populum statim quinque viros ex Atheniensibus eligere qui curam habeant, decretumque hoc scribam plebis inscribere stelis duabus, licereque ipsi alteram in Academia, alteram in Lyceo ponere. Sumptus vero in stelas præbere eum qui negotiis præest, ut omnes intelligant Atheniensium populum bonos viros et vivos et defunctos honorare. (12) Ad eam autem structuram electi sunt Thraso Anacæensis, Philocles Piræeus, Phædrus Anaphlystius, Medon Acharnensis, Micythus Syphlettensis, Dion Pæaniensis. Hoc exemplar decreti fuit. Refert autem Antigonus Carystius ipsum se non negare Citieum: nam quum unus eorum e numero fuerit, qui ad reficiendum balneum publicum contuler, atque in stela descriptum esset, ZENONIS PHILOSOPHI, ut etiam CITIEI adjectum oravit. Quum vero fecisset aliquando vasculo cavum operculum, circumferebat pecuniam, ut Crates præceptor promptum haberet ac paratum necessarium victum. (13) Aiunt illum plus quam mille talenta habuisse quum veniit

41.

εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ταῦτα θανείζειν ναυτικῶς. ἦσθι δ' ἰ2 in Græciam, eaque nautico fenore elocare solitum. Edebatque modice panem et mel, et suavis vini paululum bibebat. Pueris raro utebatur, semel fere aut bis meretricula, ne muliebri secus aversari videretur. Eandem quoque domum ipse et Perseus una habuit. Is quum aliquando tibicinam mulierem ad eum induxisset, festinanter ad Persæum abduxit. Facilis erat, aiunt, in accommodando sese ad aliorum mores et studia, adeo ut sæpe Antigonus rex comessabundus ad eum veniret atque ad Aristoclem citharædum in comessionem cum illo una pergeret, hic tamen paullo post clam se subduceret. (14) Declinavit autem, ut narrant, magnam populi frequentiam, adeo ut in summo subsellio consideret, dimidiam saltem molestiarum partem compendificiens. Neque vero cum pluribus quam duobus vel tribus ambulabat. Quosdam vero, ut Cleanthes ait in libro de Ære, iubebat æs dare circumstantes, uti ne sibi molesti essent. Pluribusque circumstantibus, ostendens in porticu in summo lineam aræ circumferentiam, Hæc, ait, aliquando in medio erat exposita, quia vero impedimento Gerat, seorsum posita est: vos igitur de medio discedentes minus molestiarum nobis exhibebitis. Demochare autem Lachetis filio salutante illum atque dicente, si quid opus haberet, dicturum se ac scripturum Antigono, præbiturum omnia, postquam audivit, noluit amplius ejus consuetudine uti. (15) Fertur autem post Zenonis mortem Antigonum dixisse, Quale spectatorem perdi! unde et ab Atheniensibus per Thrasonem legatum, ut in Ceramico illi sepulcrum facerent, petiit. Interrogatus autem cur illum adeo admiraretur, Quia, inquit, quum illi a me multa et magna sæpe data sint, nunquam elatior factus est neque humilis apparuit. Erat autem et ad inquirendum sollers subtilisque in disserendo de omnibus: unde et Timon in Sillis de eo ita scribit:

Καὶ Φοίβισαν ἴδον λιγνόγραυν σκιερῶ ἐνὶ τύφῳ πάντων ἱμείρουσαν· δ' δ' ἔρρει γύργαθος αὐτῆς μικρὸς ἐὼν, νοῦν δ' εἶχεν ἐλάσσονα κινδασψῶ.

(16) ἐπιμελῶς δὲ καὶ πρὸς Φίλωνα τὸν διαλεκτικὸν διεκρίνετο καὶ συνεσχόλαζεν αὐτῷ· ἔθεν καὶ θαυμασθῆναι ὑπὸ Ζήνωνος τοῦ νεωτέρου οὐχ ἦττον Διοδώρου τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ. ἦσαν δὲ περὶ αὐτὸν καὶ γυμνορρόπα· 18 ροὶ τινες, ὥς φησι καὶ ὁ Τίμων·

*Ὅρα πενεστάων σὺναγεν νέφος, οἱ περὶ πάντων πτωχότατοί τ' ἦσαν καὶ κουφότατοί βροτοὶ ἀστών.

Αὐτὸν δὲ στυγνὸν τ' εἶναι καὶ πικρὸν καὶ τὸ πρόσωπον ἰ9 συνεσπασμένον. ἦν εὐτελής τε σφόδρα καὶ βαρβαρικῆς ἐγρόμενος σμικρολογίας, προσσχίκατι οἰκονομίας. εἰ δὲ τινα ἐπικόπτοι, περιεσταλέμενος καὶ οὐχ ἄδην, ἀλλὰ πόρρωθεν· λέγων δὲ ὅσον ἐπὶ τοῦ καλλωπιζομένου ποτὲ ἔφη. (17) ὀχέτιον γάρ τι ὀκνηρὸς αὐτοῦ ὑπερβαίνοντος, «δικαίως, εἶπεν, ὑπορῆ· τὸν πηλὸν οὐ γάρ ἐστιν ἐν αὐτῷ 60 κατοπτρίσασθαι.» ὥς δὲ κυνικός τις οὐ φήσας ἔλαιον ἔχειν ἐν τῇ ληκύθῳ, προσήτησεν αὐτόν, οὐκ ἔφη δώσειν· ἀπελθόντα μέντοι ἐκέλευσε σκέψασθαι ὁπότερος εἴη ἀναι-

batque modice panem et mel, et suavis vini paululum bibebat. Pueris raro utebatur, semel fere aut bis meretricula, ne muliebri secus aversari videretur. Eandem quoque domum ipse et Perseus una habuit. Is quum aliquando tibicinam mulierem ad eum induxisset, festinanter ad Persæum abduxit. Facilis erat, aiunt, in accommodando sese ad aliorum mores et studia, adeo ut sæpe Antigonus rex comessabundus ad eum veniret atque ad Aristoclem citharædum in comessionem cum illo una pergeret, hic tamen paullo post clam se subduceret. (14) Declinavit autem, ut narrant, magnam populi frequentiam, adeo ut in summo subsellio consideret, dimidiam saltem molestiarum partem compendificiens. Neque vero cum pluribus quam duobus vel tribus ambulabat. Quosdam vero, ut Cleanthes ait in libro de Ære, iubebat æs dare circumstantes, uti ne sibi molesti essent. Pluribusque circumstantibus, ostendens in porticu in summo lineam aræ circumferentiam, Hæc, ait, aliquando in medio erat exposita, quia vero impedimento Gerat, seorsum posita est: vos igitur de medio discedentes minus molestiarum nobis exhibebitis. Demochare autem Lachetis filio salutante illum atque dicente, si quid opus haberet, dicturum se ac scripturum Antigono, præbiturum omnia, postquam audivit, noluit amplius ejus consuetudine uti. (15) Fertur autem post Zenonis mortem Antigonum dixisse, Quale spectatorem perdi! unde et ab Atheniensibus per Thrasonem legatum, ut in Ceramico illi sepulcrum facerent, petiit. Interrogatus autem cur illum adeo admiraretur, Quia, inquit, quum illi a me multa et magna sæpe data sint, nunquam elatior factus est neque humilis apparuit. Erat autem et ad inquirendum sollers subtilisque in disserendo de omnibus: unde et Timon in Sillis de eo ita scribit:

Vidi et anum in fastu umbroso: Phoenissa, gulosa, omnia concupiens: perit sed reticulum ejus paxillum, mentisque minus tenuit scindapso [instrumento musico].

(16) Diligenter autem et accurate cum Philone dialectico se exercebat atque una vacabat disputationibus: unde non minori admirationi apud juniorem Zenonem est habitus quam Diodorus præceptor ejus. Erant autem cum ipso aliqui etiam nudi sordidique homines, ut ait Timon:

Dumque penestarum [servorum sive pauperum] nubem [congessit, egenos præ cunctis homines, cives levitate solutos.

Enimvero vultus ipsius subtristior gravisque et acer fuit, unde et rugabat frontem et ora contrahebat. Vili præterea valde apparatu erat et qui barbaricam tenuitatem redoleret, idque sub prætextu frugalitatis faciebat. Si quem objurgaret, circumcise id ac breviter neque nimium, sed velut ex longinquo faciebat, ut exempli gratia de eo qui se nimio studio componeret, aliquando ait. (17) Quum enim ille stagnantem in via aquilam lente segniterque transcendere, Merito, inquit, lutum suspicis: namque eo non potes pro speculo uti. Quum vero Cynicus quispiam oleum se in vasculo non habere diceret atque ab eo postulareret, se minime daturum asseveravit: abeuntem vero animadvertere

δέσπερος. ἔρωτικῶς δὲ διακείμενος Χερμωνίδου, παρκαθίζόντων αὐτοῦ τε καὶ Κλεάνθους, ἀνέστη· θαυμάζοντας δὲ τοῦ Κλεάνθους, ἔφη, « καὶ τῶν ἱατρῶν ἀκούω τῶν ἀγαθῶν, κράτιστον εἶναι φάρμακον πρὸς τὰ φλεγμαίνοντα ἡσυχίαν. » δυοῖν δ' ὑπανακειμένων ἐν πότῳ καὶ τοῦ ὑπ' αὐτὸν τὸν ὑπ' ἑαυτὸν σκιμαλίζοντος τῷ ποδί, αὐτὸς ἐκείνῳ τῷ γόνατι· ἐπιστραφέντος δέ, « τί οὖν, ἔφη, οἶει τὸν ὑποκάτω σου πάσχειν ὑπὸ σοῦ; » (18) πρὸς δὲ τὸν φιλόπαιδα οὔτε τοὺς διδασκάλους ἔφη φρένας ἔχειν, αἰεὶ διατρίβοντας ἐν παιδαρίοις, οὐτ' ἐκείνους. ἔφασκε δὲ τοὺς μὲν τῶν ἀσολοίκων λόγους καὶ ἀπηρτισμένους ὁμοίους εἶναι τῷ ἀργυρίῳ τῷ Ἀλεξανδρῶν· εὐσφάλμους μὲν καὶ περιγεγραμμένους καθὰ καὶ τὸ νόμισμα, οὐδὲν δὲ διὰ ταῦτα βελτίους. τοὺς δὲ τούναν· πῖον ἀφωμοίου τοῖς Ἀττικαῖς τετραδράχμοις, εἰκὴ μὲν κεκοιμημένοι καὶ σολοίκως, καθέλκειν μέντοι πολλάκις τὰς κεκαλλιγραφημένας λέξεις. Ἀρίστονος δὲ τοῦ μαθητοῦ πολλὰ διαλεγόμενον οὐκ εὐφρῶς, ἔνια δὲ καὶ προπετῶς καὶ θρασέως, « ἀδύνατον, εἰπεῖν, εἰ μὴ σε ὁ πατὴρ μεθύων ἐγέννησεν » ὅθεν αὐτὸν καὶ λάλον ἀπεκάλει, βραχυλόγος ὢν. (19) πρὸς δὲ τὸν ὀψοφάγον μὴδὲν τοῖς συμβιωταῖς καταλιπόντα, παρατεθέντος ποτὲ μεγάλου ἰχθύος, ἄρας οἷος ἦν κατεσθίειν· ἐμβλέψαντος δὲ « τί οὖν, ἔφη, τοὺς συμβιωτὰς οἶει πάσχειν καθ' ἡμέραν, εἰ σὺ μίαν μὴ δύνασαι ἐνεργεῖν τὴν ἐμὴν ὀψοφάγιαν; » μειρακίου δὲ περιεργότερον παρὰ τὴν ἡλικίαν ἔρωτῶντος ζήτημά τι, προσήγαγε πρὸς κάτοπτρον καὶ ἐκέλευσεν ἐμβλεῖν· ἔπειτ' ἡρώτησεν· εἰ δοκοῖ αὐτῷ ἀρμόττοντα εἶναι, ὅφει τὰ τοιαῦτα ζητῆματα. πρὸς δὲ τὸν φάσκοντα ὡς τὰ πολλὰ αὐτῷ Ἀντισθένης οὐκ ἀρέσχοι, χρεῖαν Σοφοκλέους προενεγκάμενος ἡρώτησεν εἴ τινα καὶ καλὰ ἔχειν αὐτῷ δοκεῖ· τοῦ δ' οὐκ εἰδέναι φήσαντος, « εἴτ' οὐκ αἰσχύνῃ, ἔφη, εἰ μὲν τι κακὸν εἴη εἰρημένον ὑπ' Ἀντισθένης, τοῦτ' ἐκλεγόμενος καὶ μνημονεύων, εἰ δὲ τι καλόν, οὐδ' ἐπιβαλλόμενος κατέχειν; » (20) εἰπόντος δὲ τινος ὅτι μικρὰ αὐτῷ δοκεῖ τὰ λογάρια τῶν φιλοσόφων, « λέγεις, εἶπε, τάληθ'· δεῖ μέντοι καὶ τὰς συλλαβὰς αὐτῶν βραχείας εἶναι, εἰ δυνατόν. » λέγοντος δὲ τινος αὐτῷ περὶ Πολέμωνος ὡς ἄλλα προθέμενος ἄλλα λέγει, σκυθρωπάσας ἔφη, « πόσου γὰρ ἡγάπας τὰ διδόμενα; » δεῖν δ' ἔφη τὸν διαλεγόμενον ὥσπερ τοὺς ὑποκριτὰς τὴν μὲν φωνὴν καὶ τὴν δύναμιν μεγάλην ἔχειν, τὸ μόνον στόμα μὴ διελεῖν· ὁ ποιεῖν τοὺς πολλὰ μὲν λαλοῦντας, ἀδύνατα δέ. τοῖς εὖ λεγομένοις οὐκ ἔφη δεῖν καταλείπεσθαι τόπον ὥσπερ τοῖς ἀγαθοῖς τεχνίταις εἰς τὸ θεάσασθαι· τούναντίον δὲ τὸν ἀκούοντα οὕτω πρὸς τοῖς λεγομένοις γίνεσθαι ὥστε μὴ λαμβάνειν χρόνον εἰς τὴν ἐπιστημείωσιν. (21) νεανίσκου πολλὰ λαλοῦντος, ἔφη, « τὰ ὧτά σου εἰς τὴν γλῶτταν συνερρύνκε. » πρὸς τὸν καλὸν εἰπόντα ὅτι οὐ δοκεῖ αὐτῷ ἔρασθῆσθαι ὁ σοφός, « οὐδέν, ἔφη, ὁμῶν ἀθλῶντερον ἔσεσθαι τῶν καλῶν. » ἔλεγε δὲ καὶ τῶν φιλοσόφων τοὺς πλείστους τὰ μὲν πολλὰ ἀσφους εἶναι, τὰ δὲ μικρὰ καὶ τυχερὰ ἀμαθείς. καὶ προεφέρετο τὰ

jussit uter esset impudentior. Quum esset autem in Cliremonidem amatorie affectus, ipso et Cleanthe assidentibus surrexit: quumque admiraretur Cleanthes, ait, Et medicos optimos audio dicentes, optimum remedium adversus inflammationes esse quietem. Duobus in convivio sub sese recumbentibus, quum is qui sibi adiacebat, inferiorem socium pulsaret pede, ipse hunc pulsavit genu: converso illi, Quid ergo, ait, illum abs te pati arbitraris qui sub te est? (18) Ad eum qui pueros amabat, et ludi magistros desipere ait, ut qui semper inter puerulos versentur, et illos. Dicebat autem diligentium rhetorum sermones factos Alexandrinae pecuniae similes esse: nam grato esse aspectu et rotundos monetæ instar, nihilo tamen idcirco esse meliores; eos vero qui contrario modo comparati essent tetradrachmis Atticis assimilabat, negligenter quidem et in rudem modum incisis, sed quibus saepe præponderentur pulchre compositi sermones. Aristone autem discipulo non satis ingenioso multa, quædam etiam temere procaciterque disserente, Fieri non potest, inquit, quin te pater temulentus genuerit: unde ipsum etiam loquacem appellabat, brevis ipse in loquendo et circumcisis. (19) Edaci cuidam nihil obsoniorum sociis inter convivandum relinquenti appositum ingentem piscem sustulit solusque comedere velle videbatur: quum ille in eum intueretur, Quid ergo, ait, socios quotidie tolerare arbitraris, si tu unum diem meam edacitatem ferre non vales? Adolescentem curiosius quam per ætatem conveniret, quiddam inquirentem admo speculo jussit inspicere: rogavit deinde num ipsi viderentur faciei congruere tales quæstiones. Dicente quodam Antisthenis sibi pleraque minime placere, producto ejus libro, qui Sophocles inscribitur, quæsitv ecquid pulchri continere ei videretur: illo se nescire dicente, Non pudet, inquit, si quid ab Antisthene male dictum sit, hoc indagare et memoriter tenere; si quid vero boni, negligere neque meminisse? (20) Cuidam breves (et exiles) esse philosophorum argumentatiunculas asserenti, Vera, inquit, loqueris: oportet nempe, si fieri possit, breves esse illorum et syllabas. Dicente quodam de Polemone quod alia proponeret, alia loqueretur, substomachans, Quanti enim, inquit, faciebās quæ dabantur? Operæ pretium esse dicebat, eum qui disputaret, in morem histrionum voce viribusque magnum esse, os tamen aperire non debere immodice, quod ii faciant qui plurima loquuntur quidem, sed futilia. Iis quæ recte dicerentur locum minime relinquendum dixit veluti præclaris artificibus ad spectandum: contra vero auditorem sic eis quæ dicuntur intentum esse oportere, ut non vacet illi ad notas faciendas. (21) Adolescenti loquaciori, Aures, inquit, tuæ in linguam confluerunt. Formoso cuidam dicenti, non videri sibi amatorem sapientem, Nihil, ait, vobis formosis esset infelicius. Dicebat et philosophorum plurimos plerisque in rebus esse insipientes, in parvis fortuitisque imperitos. Proferebatque Caphisiae (tibicinis) illud, qui discipulo cuiquam

τοῦ Καφισίου, ὃς ἐπιβαλομένου τινὸς τῶν μαθητῶν
μεγάλα φασάν, πατάξας εἶπεν ὡς οὐκ ἐν τῷ μεγάλῳ τὸ
εὖ κείμενον εἴη, ἀλλ' ἐν τῷ εὖ τὸ μέγα. νεανίσκου δὲ
τινος θρασύτερον διαλεγόμενου, « οὐκ ἂν εἴποιμι, ἔφη,
6 μειράκιον, ἃ ἐπέρχεται μοι. » (22) Ῥοδίου δὲ τινος
καλοῦ καὶ πλουσίου, ἄλλως δὲ μηδέν, προσκειμένου
αὐτῷ, μὴ βουλόμενος ἀνέχεσθαι, πρῶτον μὲν ἐπὶ τὰ
κεκονιμένα τῶν βάρθρων ἐκάθιζεν αὐτόν, ἵνα μολύνῃ
τὴν γλάνιδ'· ἔπειτα εἰς τὸν τῶν πτωχῶν τόπον, ὥστε
10 συνανατρίβεσθαι τοῖς βράχεσιν αὐτῶν· καὶ τέλος ἀπήλ-
θεν ὁ νεανίσκος. πάντων ἔλεγεν ἀπρεπέστερον εἶναι τὸν
τύφον, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν νέων. μὴ τὰς φωνὰς καὶ
τὰς λέξεις ἀπομνημονεῖν, ἀλλὰ περὶ τὴν διάθεσιν τῆς
ἡρώδης τὸν νοῦν ἀσχολεῖσθαι, μὴ ὥςπερ εἴησιν τινα ἡ
15 σκευασίαν ἀναλαμβάνοντας. δεῖν τ' ἔλεγε τοὺς νέους
πάσῃ κοσμιότητι χρῆσθαι ἐν πορείᾳ καὶ σχήματι καὶ
περιβολῇ· συνεχές τε προεφέρετο τοὺς ἐπὶ τοῦ Καπα-
νέως Εὐριπίδου στίχους, ὅτι αὐτῷ

Βίος μὲν ἦν πολὺς,

20 ἥκιστα δ' ὀλβῳ γαῦρος ἦν, φρόνιμα δὲ
οὐδέν· τι μεῖζον εἶχεν ἢ πένης ἀνὴρ.

(23) ἔλεγε δὲ μηδὲν εἶναι τῆς οἰήσεως ἀλλοτριώτερον πρὸς
κατάληψιν τῶν ἐπιστημῶν, μηδενὸς θ' ἡμᾶς οὕτως εἶ-
ναι ἐνδεῆς ὡς χρόνου. ἐρωτηθεὶς τί ἐστὶ φίλος,
25 « ἄλλος ἐγώ », ἔφη. δοῦλον ἐπὶ κλοπῇ, φασίν, ἐμα-
στίγου· τοῦ δ' εἰπόντος, « εἰμάρτο μοι κλέψαι », « καὶ
δαρῆναι », ἔφη. τὸ κάλλος εἶπε τῆς σωφροσύνης ἀνθος
εἶναι· οἱ δὲ τοῦ κάλλους τὴν σωφροσύνην. τῶν γνωρίμων
τινὸς παιδάριον μεμωλωπισμένον θεασάμενος πρὸς αὐ-
30 τόν, « ὦρῳ σου, ἔφη, τοῦ θυμοῦ τὰ ἔγνη· » πρὸς τὸν
κεχρημένον τῷ μύρῳ, « τίς ἐστίν, ἔφη, ὁ γυναικὸς
ὄζων; » Διονυσίου δὲ τοῦ Μεταθεμένου εἰπόντος αὐτῷ
διὰ τί αὐτὸν μόνον οὐ διορθοῖ, ἔφη, « οὐ γάρ σοι πι-
στεύω. » πρὸς τὸ φλυαροῦν μειράκιον, « διὰ τοῦτο,
35 εἶπε, δύο ὧτα ἔχομεν, στόμα δὲ ἓν, ἵνα πλείονα μὲν
ἀκούωμεν, ἥτινα δὲ λέγωμεν. » (24) ἐν συμποσίῳ
κατακείμενος σιγῇ τὴν αἰτίαν ἡρωτήθη· ἔφη οὖν τῷ
ἐγκαλέσαντι ἀπαγγεῖλαι πρὸς τὸν βασιλέα ὅτι παρῇν
τις σιωπᾶν ἐπιστάμενος· ἦσαν δὲ οἱ ἐρωτήσαντες παρὰ
40 Πτολεμαίου πρέσβεις ἀφικόμενοι καὶ βουλόμενοι μαθεῖν
τί εἵποιεν παρ' αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα. ἐρωτηθεὶς πῶς
ἔχει πρὸς λοιδορίαν, « καθάπερ, εἶπεν, εἰ πρεσβευ-
τῆς ἀναπόκριτος ἀποστέλλοιτο. » φησὶ δ' Ἀπολλώνιος
ὁ Τύριος, ἔλκοντες αὐτὸν Κράτης τοῦ ἱματίου ἀπὸ
45 Στίλπωνος, εἰπέναι, « ὦ Κράτης, λαβὴ φιλοσόφων
ἐστὶν ἐπιδέξις ἡ διὰ τῶν ὧτων· πείσας οὖν ἔλας τού-
των· εἰ δὲ με βιάζῃ, τὸ μὲν σῶμα παρὰ σοὶ ἔσται, ἡ
δὲ ψυχὴ παρὰ Στίλπωνι. » (25) Συνδίστριψε δὲ καὶ
Διοδώρῳ, καθά φησιν Ἰππόβοτος· παρ' ᾧ καὶ τὰ δια-
50 λεκτικά ἐξεπώνησεν. ἤδη δὲ προκόπτων εἰσῆλθε καὶ
πρὸς Πολέμωνα ὑπ' αὐτοφίας, ὥστε φασὶ λέγειν ἐκεῖ-
νον, « οὐ λανθάνεις, ὦ Ζήνων, ταῖς κηπαίαις παρείς-
ρεών θύραις καὶ τὰ δόγματα κλέπτων Φοινικικῶς με-

magno flatu buccas distendenti impexit colaphum dixitque :
Rectum non in magno situm, sed in recto magnum. Ado-
lescente quodam audacius loquente, Nolim proloqui, inquit,
adolescens, quæ mihi veniunt in mentem. (22) Rhodium
quendam formosum atque divitem, cetera autem hominem
nihili, quum ferre non posset, primo quidem super gradus
sordidos sedere illum jussit, ut chlanidem fœdaret; deinde
vero in loco pauperibus destinato, ut inter pannos eorum
versaretur : postremo recessit adolescens. Nihil fastu esse
indecentius dicebat, quum in ceteris, tum in juvenibus
maxime. Monebat non circa voces et vocabula memo-
riam, sed circa utilitatis rationem mentem exercere opor-
tere, ut ne veluti coctum aliquid aut opipare paratum ci-
bum assumamus. Convenire maxime juvenibus dicebat uti
summa honestate in habitu, incessu, amictu : habebatque
semper in ore Euripidis de Capaneo versus, quod illi

Amplæ suppetebant divitiæ,

sed opibus haud unquam efferebatur tamen
vel erat majore quam vir pauper spiritu.

(23) Dicebat ad perceptionem disciplinarum nihil esse alie-
nius quam sibi magnum sapere videri, nulliusque nobis rei
magis opus esse quam temporis. Interrogatus quid esset
amicus, Alter, inquit, ego. Servum in furto, ut aiunt, de-
prehensum verberabat, quumque ille diceret, In fati erat
ut furarer, Et ut vapulares, inquit. Dicebat pulchritudinem
esse continentię florem, secundum alios, pulchritudinis
florem esse continentiam. Quum familiarium qujdam ser-
vulum cicatricibus coopertum aspexisset, Video, inquit ad
illum, tui furoris vestigia. Quidam unguentis delibuto,
Quis, ait, mulierem olet? Dionysio Metathemeno quærenti
cur ipsum solum non corrigeret, Quia, inquit, tibi mi-
nus credo. Inepta et nihil ad rem loquenti adolescentulo,
Idcirco, inquit, aures habemus duas et os unum, uti plura
audiamus, loquamur pauciora. (24) In convivio tacitus
sedebat : causam rogatus, Nuntia, dixit ei qui hoc exprobra-
verat, regi adesse quendam qui tacere sciat : qui autem in-
terrogabant, legati a Ptolemæo advenerant et discere cupie-
bant quid ab illo regi nuntiarent. Interrogatus quoniam es-
set animo adversus maledicta, dixit, Similiter, inquit, ac si
legatus absque responso remittatur. Refert Apollonius Tyrius
quod, quum Crates eum pallio a Stilpōne abstraheret, dixe-
rit, O Crates, aptissima philosophorum ansa est in au-
ribus : quum igitur persuaseris, tum hisce trahe : quodsi per
vim egeris, corpus quidem apud te, sed animus apud Stil-
ponem erit. (25) Versatum illum et cum Diodoro Hippo-
botus auctor est : apud quem et dialecticę studuit. Jam
vero proficiens atque provectus Polemonis frequentabat
auditorium, quod minime elatus erat. Quare illum
dixisse ferunt, Non latet nos, Zeno, te per horti januas ir-
reperere furarique dogmata, eaque Phœnicum tibi amictu

ταμειννύς. » καὶ πρὸς τὸν δεῖξαντα δ' αὐτῷ διαλε-
κτικὸν ἐν τῷ θερρίζοντι λόγῳ ἑπτὰ διαλεκτικὰς ἰδέας,
πυθῆσθαι πόσας εἰσπράττεται μισθοῦ· ἀκούσαντα δὲ
ἑκατόν, διακοσίας αὐτῷ δοῦναι. τοσοῦτον ἔσκει φιλο-
6 μάθειαν. Φασὶ δὲ καὶ πρῶτον καθῆκον ὀνομαζέσθαι 1
καὶ λόγον περὶ αὐτοῦ πεποικημέναι. τοὺς θ' Ἡσιόδου
στίχους μεταγράφειν οὕτω·

Κεῖνος μὲν πᾶν ἄριστος ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται,
ἑσθλὸς δ' αὖ κακείνος ὃς αὐτῷ πάντα νοήσῃ.

10 (26) κρείττονα γὰρ εἶναι τὸν ἀκοῦσαι καλῶς δυνάμενον
τὸ λεγόμενον καὶ χρῆσθαι αὐτῷ τοῦ δι' αὐτοῦ τὸ πᾶν
συννοήσαντος· τῷ μὲν γὰρ εἶναι μόνον τὸ συνεῖναι, τῷ
δ' εὖ πεισθέντι προσεῖναι καὶ τὴν πράξιν. ἐρωτηθεὶς δὲ 22
διὰ τί αὐστηρὸς ὢν ἐν τῷ πότῳ διαχεῖται, ἔφη, « καὶ
15 οἱ θέρμοι πικροὶ ὄντες βρεχόμενοι γλυκαίνονται. » φησὶ
δὲ καὶ Ἐκάτων ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Χρειῶν ἀνίσθαι
αὐτὸν ἐν ταῖς τοιαύταις κοινωνίαις. ἔλεγε τε κρείττον εἶ-
ναι τοῖς ποσὶν ὀλισθεῖν ἢ τῇ γλώττῃ. τὸ εὖ γίνεσθαι μὲν
παρὰ μικρόν, οὐ μὴν μικρόν εἶναι· [οἱ δὲ Σωκράτους].
20 Ἦν δὲ καρτερικώτατος καὶ λιτότατος, ἀπύρῳ τροφῇ 3
χρῶμενος καὶ τρίβωνι λεπτῷ, (27) ὥστε λέγεσθαι ἐπ'
αὐτοῦ·

Τὸν δ' οὐτ' ἄρ' χειμὼν κρύοις, οὐκ ὁμβρὸς ἀπείρων,
οὐ φλὸς ἡελίοιο δαμάζεται, οὐ νόσος αἰνὴ,
25 οὐκ ἔροτις δῆμου ἐναρεῖ μένος, ἀλλ' ὅγ' ἀτειρὴς
ἀμφὶ διδασκαλίῃ τέταται νύκτας τε καὶ ἡμαρ.

Οἱ γέ μὴν κωμικοὶ ἐπαινοῦντες αὐτὸν διὰ τῶν σκωμμά- 24
των ἐλάνθανον. ἵνα καὶ Φιλήμων φησὶν οὕτως ἐν δρά-
ματι [Φιλοσόφοις].

30 Φιλοσοφίαν καινὴν γὰρ οὗτος φιλοσοφεῖ,
πεινὴν διδάσκει καὶ μαθητὰς λαμβάνει·
εἷς ἄρτος, ὅσων ἰσχάς, ἐπιπιεῖν ὕδωρ.

[οἱ δὲ Ποσειδίππου.] ἤδη δὲ καὶ εἰς παροιμίαν σχεδὸν
ἐχώρησεν. ἐλέγετο γοῦν ἐπ' αὐτοῦ·

35 Τοῦ φιλοσόφου Ζήνωνος ἐγκρατέστερος.

ἀλλὰ καὶ Ποσειδίππος Μεταφορομένοις·

᾿Ως τ' ἐν ἡμέραις δέκα

εἶναι δοκεῖν Ζήνωνος ἐγκρατέστερον.

(28) τῷ γὰρ ὄντι πάντας ὑπερεβάλλετο τῷ τ' εἶδει τούτῳ 25
40 καὶ τῇ σεμνότητι καὶ νῇ Δία τῇ μακαριότητι· ὁκτὺ
γὰρ πρὸς τοῖς ἐνενήκοντα βιοῦς ἔτη κατέστρεψεν, ἄνο-
σος καὶ ὕγις διατελέσας. Περσαῖος δὲ φησὶν ἐν ταῖς
ἡθικαῖς σχολαῖς δύο καὶ ἐβδομήκοντα ἔτων τελευτῆσαι
αὐτὸν, ἐλθεῖν δ' Ἀθήνας δύο καὶ εἴκοσιν ἔτων· ὃ δ'
45 Ἀπολλωνίος φησὶν ἄρηγῆσθαι τῆς σχολῆς αὐτὸν ἔτη
δυοῖν δέοντα ἐξήκοντα. ἐτελεύτα δὲ οὕτως· ἐκ τῆς 26
σχολῆς ἀπιὼν προσέπταισε καὶ τὸν δάκτυλον περιέρ-
ρηξε· πείσας δὲ τὴν γῆν τῇ χειρὶ, φησὶ τὸ ἐκ τῆς
Νιόβης,

Ἔρχομαι· τί μ' αὖεις;

circumdare. Fertur quum dialecticus ipsi septem species
dialectices in metente sermone demonstrasset, interrogasse
quidnam sibi mercedis dari vellet : poscentique centum de-
disse ducentas. Tanto discendi amore tenebatur. Aiumt
ipsum primum καθῆκον, id est officium, vocasse librumque
de illo scripsisse. Hesiodi item versus mutare solitum in
hanc sententiam :

Optimus ille quidem qui paret recta docenti,
nec malus ille, potest qui per se noscere cuncta.

(26) Præstantiorem enim eum esse qui bene quod dicitur
audire possit atque eo uti, quam qui per se ipsum omnis
assequitur : huic enim solum adesse intelligentiam, qui
vero obtemperet, inesse præterea et actionem. Rogatus
cur severus quum esset, in convivio tamen hilaresceret,
Et lupini, ait, quum sint amari, perfusi tamen aqua dulce-
scunt. Porro Hecaton scribit in secundo Sententiarum, in
ejusmodi consortiis animum remittere solitum. Dicebatque
melius esse pedibus quam lingua labi, et quod rectum est
esse quidem in exiguo momento positum, nec tamen esse
exiguum : [hoc alii Socratis dicunt]. Erat autem patientis-
simus et simplicissimi victus, crudisque tantum cibis ute-
batur et tenui pallio, (27) ita ut de illo diceretur :

Hunc non acris hiems domat, hunc non frigidus imber,
non solis radii, non vis teterrima morbi,
non populi cœnæ laxant : invictus at unus
incumbit gravibus studiis noctesque diesque.

Enimvero Comici eum imprudentes laudant, dum irridere
putant. Namque Philemon in comœdia Philosophis ait :

Novæ namque institutor hic sapientiæ est ;
quum doceat esurire, discipulos habet :
accedit pani ficius, potanda est aqua. HCR.

[Alii Posidippi putant.] Jam vero ferme et in proverbium
abiit. Illud enim de eo dicebatur :

Ipsum Zenonem superans continentia.

Sed et Posidippus ait in Translatis :

Ita ut post dies decem

Zenone ille appareret continentior.

(28) Rē enim vera omnes superabat ea specie et vero hone-
state atque per Jovem etiam felicitate : quippe nonagesimo
octavo ætatis anno vita excessit, quum sine morbo sanusque
semper vixisset. Persæus autem in Scholis moralibus septua-
ginta duorum annorum migrasse tradit ex vita, Athenas
autem concessisse ætatis anno vicesimo altero : quinqua-
ginta vero et octo annos scholæ præfuisse Apollonius auctor
est. Sic autem obiit : quum abiret e schola, offendit di-
gitumque perfregit ; manu vero terram feriens dixit illud
ex Niobe,

Adsum : quid vocas me?

καὶ παραχρῆμα ἐτελεύτησεν, ἀποπνίξας ἑαυτόν. (28)
Ἀθηναῖοι δ' ἔθαψαν αὐτόν ἐν τῷ Κεραμεικῷ καὶ ψηφί-
σασιν τοῖς προειρημένοις ἐτίμησαν, τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ
προσμαρτυροῦντες. καὶ Ἀντίπατρος δὲ Σιδώνιος ἐποίη-
σεν οὕτως εἰς αὐτόν·

Τῆνος δὲ Ζήνων Κιτίῳ φίλος, ὃς ποτ' Ὀλυμπον
ἔδραμεν, οὐκ Ὅσση Πήλιον ἀνθέμενος,
οὐδὲ τὰ γ' Ἡρακλῆος ἀέθλεε· τὰν δὲ ποτ' ἄστρα
ἀτραπιτὸν μούνας εἶρε σαοφροσύνας.

10 (30) καὶ ἄλλο Ζηνόδοτος δὲ στωικός, Διογένης μαθητῆς·

Ἐκτισας αὐτάρκειαν, ἀφείς κενεαυχία πλοῦτον,
Ζήνων, σὺν πολὺ σέμνους ἐπισκυνίῳ·
ἄρσεν γὰρ λόγον εἶρες, ἐνηθλήσω δὲ προνοίᾳ;
αἴρεσιν, ἀτρέστου ματέρ' ἐλευθερίας·

15 εἰ δὲ πάτρα Φοίνισσα, τίς δὲ φθόνος; οὐ καὶ δ
[Κάδμος
κεῖνος, ἀρ' οὐ γραπτὰν Ἑλλάς ἔχει σελίδα;
καὶ κοινῇ δὲ καὶ περὶ πάντων τῶν στωικῶν Ἀθήναιος
δὲ ἐπιγραμματοποιὸς φησιν οὕτως·

20 Ὡς στωικῶν μύθων εἰδῆμονες, ὧς πανάριστα
δόγματα ταῖς ἱεραῖς ἐνθέμενοι σελίσιν,
τὰν ἀρετὰν ψυχᾶς ἀγαθὸν μόνον· ἄδε γὰρ ἀνδρῶν
μούνα καὶ βιοτὰν ῥύσατο καὶ πόλιας.
σαρκεὶς δ' ἡδυπάθημα, φίλον τέλος ἀνδράσιν ἄλλοις,
25 ἡ μία τῶν Μνήμης ἤνυσσε θυγατέρων.

(31) εἶπομεν ὡς ἐτελεύτα δὲ Ζήνων καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ παμ-
μέτρῳ τοῦτον τὸν τρόπον·

Τὸν Κιτιῶ Ζήνωνα θανεῖν λόγος ὡς ὑπὸ γῆρας
πολλὰ καμὼν ἐλύθη μένων ἄσιτος·
30 οἱ δ' ὅτι προσκόψας ποτ' ἔφη χειρὶ γαῖαν ἀλοιῶν
ἔρχομαι αὐτόματος· τί δὴ καλεῖς με;

ἐνιοὶ γὰρ καὶ τοῦτον τὸν τρόπον τελευτήσαι φασιν αὐτόν.
καὶ περὶ μὲν τῆς τελευτῆς ταῦτα. Φησὶ δὲ Δημήτριος
δὲ Μάγνης ἐν τοῖς Ὁμωνύμοις τὸν πατέρα αὐτοῦ Μνα-
35 σέα πολλὰκις ἄτ' ἐμπορον Ἀθήναζε παραγίνεσθαι καὶ
πολλὰ τῶν Σωκρατικῶν βιβλίων ἀποφέρειν ἐτι παιδὶ
ὄντι τῷ Ζήνωνι· ἔθεν καὶ ἐν τῇ πατρίδι συγκεκροτῆ-
σθαι. (32) καὶ οὕτως ἐλθόντα εἰς Ἀθήνας Κράτητι πα-
ραβαλεῖν. δοκεῖ δέ, φησί, καὶ τὸ τέλος αὐτὸς δρῆσαι
40 τῶν πλανωμένων περὶ τὰς ἀποφάσεις. ὤμνυε δέ,
φασί, καὶ κάππαριν, καθάπερ Σωκράτης τὸν κύνα.
Ἐνιοὶ μέντοι, ἐξ ὧν εἰσιν οἱ περὶ Κάσιον τὸν σκεπτι-
κόν, ἐν πολλοῖς κατηγοροῦντες τοῦ Ζήνωνος, πρῶτον
μὲν τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν ἀχρηστον ἀποφαίνειν λέ-
45 γουσιν ἐν ἀρχῇ τῆς Πολιτείας, δεύτερον ἐχθροὺς καὶ
πολεμικοὺς καὶ δουλοὺς καὶ ἀλλοτρίους λέγειν αὐτόν
ἀλλήλων εἶναι πάντας τοὺς μὴ σπουδαίους, καὶ γο-
νεῖς τέκνων καὶ ἀδελφοὺς ἀδελφῶν, καὶ οἰκείους οἰ-
κεῶν· (33) πάλιν ἐν τῇ Πολιτεῖᾳ παριστάντα πολί-
50 τας καὶ φίλους καὶ οἰκείους καὶ ἐλευθέρους τοὺς σπου-
δαίους μόνον, ὥστε τοῖς στωικοῖς οἱ γονεῖς καὶ τὰ τέκνα

continuoque se strangulans interiit. (29) Athenienses au-
tem illum in Ceramico sepelierunt decretisque quibus præ-
diximus honoraverunt, virtutis illi testimonium addentes
In quem Antipater Sidonius sic scripsit :

Hic Zeno ille decus Citii, qui nuper Olympon
scandens non Ossæ Pelion imposuit,
Herculis aut gestis inclaruit : unius ille
virtutis scivit pergere ad astra via.

(30) Zenodotus Stoicus, Diogenis discipulus, aliud sic fecit :

Tu vitæ frugi, contemptis censibus, auctor,
spectandus cano, Zeno, supercilio.
Mascula nam ratio est inventa tibi ingenioso,
forti, libertas unde fit intrepida.

Si patria es Phenix, quid tum? non Cadmus et ipse
Phœnix, cui debet Græcia docta libros?

Communiter autem de omnibus Stoicis Athenæus epigram-
matum scriptor sic dixit :

O Stoicæ gnari sectæ, quam insignia vestra
dogmata, quæ sacris scribitis in tabulis :
esse bonum unam animi virtutem, sola tuetur
quod validas urbes, quodque ea sola homines.
Carnis at illecebras, posuerunt quem sibi finem
relicui, celebrat filia Mnemosynes.

(31) Diximus quemadmodum mortuus est Zeno, nos quo-
que in pammetro hoc modo :

Zenonem Citiensem aiunt obiisse senecta,
sponte, opere exhausto, fame solutum.
Ast alii dixisse ferunt lapsu male læsum,
Ecce tibi ultro adsum : quidnam vocas me?

Nam nonnulli ita quoque mortuum asserunt. Atque de ejus
morte hæc dicta sint. Refert Demetrius Magnes in Cogno-
minibus Mnaseam hujus patrem sæpe quippe mercatorem
Athenas adventantem complures Socraticos libros Zenoni
adhuc puero advexisse; et hac re eum jam in patria philo-
sophia fuisse imbutum : (32) atque ita inde perrexisse Athe-
nas Cratetique congressum esse. Fertur autem, inquit,
ille etiam circa enunciationes errantium finem statuisset.
Sed et per capparim fertur dejerasse, sicuti Socrates per
8canem. Quidam tamen, ex quibus est Cassius Scepticus,
in multis Zenonem accusant, primo quidem quod disci-
plinas liberales inutiles denuntiet in principio suæ Reipu-
blicæ; secundo quod inimicos et hostes et servos et alienos
sibi invicem dicat omnes qui non sint sapientes, et paren-
tes filiorum, et fratres fratrum, et propinquos propinquo-
rum; (33) rursusque in Republica commendat cives et ami-
cos et propinquos ac liberos solos esse qui sint probi, ut
Stoicis parentes ac libe. i inimici sint non : enim sunt sapien-

ἐχθροί· οὐ γάρ εἰσι σοφοί. κοινάς τε τὰς γυναῖκας
 δογματίζειν ὁμοίως ἐν τῇ Πολιτείᾳ καὶ κατὰ τοὺς δια-
 κοσίους στίχους, μήθ' ἱερὰ μήτε δίκαστήρια μήτε γυ-
 μνάσια ἐν ταῖς πόλεσιν οἰκοδομεῖσθαι. περὶ τε νομί-
 5 σματος οὕτως γράφειν, « νόμισμα δ' οὐτ' ἀλλαγῆς
 ἐνεκεν οἰεσθαι δεῖν κατασκευάζειν οὐτ' ἀποδημίας [ἐνε-
 κεν.] » καὶ ἐσθῆτι δὲ τῇ αὐτῇ κελεύει χρῆσθαι καὶ
 ἀνδρας καὶ γυναῖκας καὶ μὴδὲν μόριον ἀποκεκρύφθαι.
 (34) ὅτι δ' αὐτοῦ ἐστὶν ἡ Πολιτεία καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ 29
 10 περὶ πολιτείας φησί. περὶ τ' ἐρωτικῶν διεῖλεται
 κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπιγραφομένης ἐρωτικῆς Τέχνης·
 ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς Διατριβαῖς τὰ παραπλήσια γράφει.
 τοιοῦτότροπα τινὰ ἐστὶ παρὰ τῷ Κασσίῳ, ἀλλὰ καὶ
 Ἰσιδώρῳ τῷ Περγαμηνῷ ῥήτορι· δς καὶ ἐκτεμηθῆναι
 15 φησιν ἐκ τῶν βιβλίων τὰ κακῶς λεγόμενα παρὰ τοῖς
 στωικοῖς ὑπ' Ἀθηνοδώρου τοῦ στωικοῦ πιστευθέντος
 τὴν ἐν Περγάμῳ βιβλιοθήκην· εἰτ' ἀντιτεθῆναι αὐτά,
 φωραθέντος τοῦ Ἀθηνοδώρου καὶ κινδυνεύσαντος. καὶ
 τσαῦτα μὲν περὶ τῶν ἀδεουμένων αὐτοῦ. (35) Γεγώ- 30
 20 νασι δὲ Ζήνωνες ὁκτώ· πρῶτος δ' Ἐλεάτης, περὶ οὗ
 λέξομεν· δεῦτερος αὐτὸς οὗτος· τρίτος Ῥόδιος, τὴν
 ἐντόπιον γεγραφὼς ἱστορίαν ἐνιαίαν· τέταρτος ἱστορι-
 κός, τὴν Πύρρου γεγραφὼς στρατείαν εἰς Ἰταλίαν καὶ
 Σικελίαν, ἀλλὰ καὶ ἐπιτομὴν τῶν πεπραγμένων Ῥω-
 25 μαίοις τε καὶ Καρχηδονίοις· πέμπτος Χρυσίππου
 μαθητής, βιβλία μὲν ὀλίγα γεγραφὼς, μαθητὰς δὲ
 πλείστους καταλελοιπώς· ἕκτος ἱατρὸς Ἡροφίλειος,
 νοῆσαι μὲν ἱκανός, γράφαι δ' ἄτονος· ἕβδομος γραμ-
 ματικὸς, οὗ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἐπιγράμματα φέρεται
 30 ὀγδοὺς Σιδώνιος τὸ γένος, φιλόσοφος Ἐπικούρειος καὶ
 ἰοῆσαι καὶ ἐρμηνεύσαι σαφής. (36) Μαθηταὶ δὲ Ζή- 31
 νωνος πολλοὶ μὲν, ἐνδοξοὶ δὲ Περσαῖος Δημητρίου Κι-
 τιεύς, ὃν οἱ μὲν γινώριμον αὐτοῦ, οἱ δὲ οἰκείτην ἓνα τῶν
 εἰς βιβλιογραφίαν πεμπομένων αὐτῷ παρ' Ἀντιγόνου,
 35 οὗ καὶ τροφεὺς ἦν τοῦ παιδὸς Ἀλκυονείας. διάπειραν
 δὲ ποτε βουληθεὶς λαθεῖν αὐτοῦ ὁ Ἀντίγονος ἐποίησεν
 αὐτῷ πλαστῶς ἀγγελθῆναι ὡς εἶη τὰ χωρία αὐτοῦ
 πρὸς τῶν πολεμίων ἀφρημένα· καὶ σκυθρωπάσαν-
 τος, « ὄρῃς, ἔφη, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ πλοῦτος ἀδιά-
 40 φορον; » βιβλία δὲ αὐτοῦ φέρεται τάδε· περὶ βασι-
 λείας, Πολιτεία Λακωνική, περὶ γάμου, περὶ ἀσεβείας,
 Θυσίης, περὶ ἐρώτων, Προτρεπτικά, Διατριβῶν,
 Χρεῶν δ', Ἀπομνημονεύματα, πρὸς τοὺς Πλάτωνος
 νόμους ζ'. (37) Ἀρίστων Μιλτιάδου Χίος, ὁ τὴν ἀδια-
 45 φορίαν εἰσηγησάμενος. Ἡριλλὸς Καρχηδόνιος, ὁ τὴν
 ἐπιστήμην τέλους εἰπόν. Διονύσιος ὁ μεταθέμενος εἰς
 τὴν ἡδονήν· διὰ γὰρ σφοδρὰν ὀφθαλμίαν ὥκνησεν ἔτι
 λέγειν τὸν πόνον ἀδιάφορον· οὗτος ἦν Ἡρακλεώτης.
 Σφαῖρος Βοσποριανός· Κλεάνθης Φανίου Ἀσσιος, ὁ
 50 διαδεξάμενος τὴν σχολήν· ὃν καὶ ἀφωμοίον ταῖς σκλη-
 ροκῆροις δέλτοις, αἱ μολὶς μὲν γράφονται, διατρεοῦσι δὲ
 τὰ γραφέντα. διήκουσε δ' ὁ Σφαῖρος καὶ Κλεάνθους
 μετὰ τὴν Ζήνωνος τελευτήν· καὶ λέξομεν περὶ αὐτοῦ ἐν
 τῷ περὶ Κλεάνθους. (38) ἦσαν δὲ Ζήνωνος μαθηταὶ

tes; uxoresque communes itidem in Republica statuat vel
 ducentis circiter versibus, neque sacra neque judicia neque
 gymnasia in urbibus construi permittat; porro ita de moneta
 scribat : « Nummum vero neque commutandi gratia neque
 peregrinationis causa parari arbitrandum est; » eandemque
 vestem viros ac mulieres indui præcipiat nullamque corporis
 celare partem. (34) Genuinum ejus opus esse Rempublicam
 et Chrysippus in libro de Republica scribit. De amatoriiis
 item disseruit in principio libri qui inscribitur Ars
 amatoria : similia identidem scribit in Diatribis. Hujus-
 modi quædam sunt apud Cassium, itemque apud Isidorum
 rhetorem Pergamenum, qui etiam exsecta esse e libris ea quæ
 secus apud Stoicos dicebantur tradit ab Athenodoro Stoico,
 custode bibliothecæ Pergamenæ, deinde rursus inserta
 esse, deprehenso ac periclitante Athenodoro. Hactenus
 de iis quæ dicuntur illi falso tribui. (35) Fuere autem
 octo Zenones : primus Eleates, de quo dicemus; secundus
 alio ipse; tertius Rhodius, qui ejus loci scripsit historiam
 uno libro; quartus historicus, qui Pyrrhi in Italiam ac
 Siciliam expeditionis historiam conscripsit epitomenque
 Romanarum et Carthaginiensium rerum; quintus Chrysippi
 discipulus, qui libros quidem scripsit perpaucos, sed plu-
 rimos discipulos reliquit; sextus, medicus Herophileus,
 ad cogitandum idoneus, ad scribendum tardus; septimus
 grammaticus, cujus inter cetera etiam epigrammata fe-
 runtur; octavus Sidonius genere, philosophus Epicureus,
 sensu et elocutione clarus atque apertus. (36) Zenonis
 vero discipuli fuere permulti, hi tamen nobiliores : Per-
 sæus Demetrii filius Citieus : hunc alii quidem necessarium,
 alii vero famulum illius tradunt unumque ex iis qui ad scri-
 bendos libros missi ipsi ab Antigono fuerant, cujus et filii
 Halcyonis nutritor fuerit. Ejus igitur experimentum quum
 aliquando capere Antigonus vellet, falso ipsi nuntiari fecit
 prædia ipsius ab hostibus fuisse direpta : et quum tristior
 effectus esset, Viden', inquit, divitias non esse indifferens?
 Feruntur ejus ista volumina : de regno, Laconica respu-
 blica, de nuptiis, de impietate, Thyestes, de amoribus,
 Exhortatorii, Disputationum, Chriarum quattuor, Com-
 mentaria, In Platonis Leges septem. (37) Aristo, Miltiadis
 (præceptor), Chius, qui indifferentiam innoxit; Herillus
 Carthaginiensis, qui finem dixit esse scientiam; Dionysius,
 qui ad voluptatem (*Epicureos*) se transtulit : quippe ob
 vehementem oculorum morbum non sustinuit amplius do-
 lorem dicere indifferens : fuit autem Heracleotes; Sphæ-
 rus Bosporianus; Cleanthes Phanie filius Assius, qui illi in
 scholæ successit regimine. Hunc ille cereis durioribus
 tabulis comparare solebat, quæ vix quidem et cum diffi-
 cultate scribuntur, sed quæ inscripta fuerint servant diutius.
 Porro Sphærus post Zenonis mortem Cleanthis item auditor
 fuit, dicemusque de illo quum ad Cleanthem venerimus.

καὶ οὕδε, καθά φησιν Ἱππόβοτος· Φιλωνίδης Θη-
βαῖος, Κάλλιππος Κορινθίος, Ποσειδώνιος Ἀλεξαν-
δρεὺς, Ἀθηνόδορος Σολεὺς, Ζήνων Σιδώνιος. Κοινῇ δὲ
περὶ πάντων τῶν στοικῶν δογμάτων ἐδοξέ μοι ἐν
τῷ Ζήνωνος εἰπεῖν βίω, διὰ τὸ τοῦτον κτίστην γενέ-
σθαι τῆς αἰρέσεως. ἔστι μὲν οὖν αὐτοῦ καὶ τὰ προγε-
γραμμένα βιβλία πολλά, ἐν οἷς ἐλάλησεν ὡς οὐδεὶς τῶν
στοικῶν. τὰ δὲ δόγματα κοινῶς ἔστι τάδε· λελέχθαι
δ' ἐπὶ κεφαλαίων, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ποιεῖν
ἐβόηαμεν. (39) Τριμερῇ φασιν εἶναι τὸν κατὰ φιλοσο-
φίαν λόγον· εἶναι γὰρ αὐτοῦ τὸ μὲν τι φυσικόν, τὸ
δὲ ἠθικόν, τὸ δὲ λογικόν. οὕτω δὲ πρῶτος διεῖλε
Ζήνων ὁ Κιτιεὺς ἐν τῷ περὶ λόγου καὶ Χρύσιππος
ἐν τῷ α' περὶ λόγου καὶ ἐν τῇ α' τῶν φυσικῶν καὶ
Ἀπολλόδορος καὶ Σύλλος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν εἰς τὰ
δόγματα εἰσαγωγῶν καὶ Εὐδρόμος ἐν τῇ ἠθικῇ στοι-
χειώσκει καὶ Διογένης ὁ Βαβυλώνιος καὶ Ποσειδών-
ιος. ταῦτα δὲ τὰ μέρη ὁ μὲν Ἀπολλόδορος τόπους
καλεῖ, ὁ δὲ Χρύσιππος καὶ Εὐδρόμος εἶδη, ἄλλοι γένη.
(40) εἰκάζουσι δὲ ζῶν τὴν φιλοσοφίαν, ὅσ τοις μὲν καὶ
νεύροις τὸ λογικὸν προσομοιοῦντες, τοῖς δὲ σπαρακωδέστε-
ροις τὸ ἠθικόν, τῇ δὲ ψυχῇ τὸ φυσικόν. ἡ πάλιν ὥν-
τὰ μὲν γὰρ ἐκτὸς εἶναι τὸ λογικόν, τὰ δὲ μετὰ ταῦτα τὸ
ἠθικόν, τὰ δ' ἐσωτάτω τὸ φυσικόν. ἡ ἀγρῷ παμφόρῳ
τὸν μὲν περιβεβλημένον φραγμὸν τὸ λογικόν, τὸν δὲ
καρπὸν τὸ ἠθικόν, τὴν δὲ γῆν ἡ τὰ δένδρα τὸ φυσικόν.
ἡ πόλις καλῶς τετειχισμένη καὶ κατὰ λόγον διοικου-
μένη. καὶ οὐθὲν μέρος τοῦ ἐτέρου ἀποκεχερίσθαι,
καθὰ τινες αὐτῶν φασιν, ἀλλὰ μεμίσθαι αὐτά. καὶ
τὴν παράδοσιν μικτὴν ἐποιοῦν. ἄλλοι δὲ πρῶτον μὲν
τὸ λογικὸν τάττουσι, δεύτερον δὲ τὸ φυσικόν, καὶ τρίτον
τὸ ἠθικόν· ὧν ἔστι Ζήνων ἐν τῷ περὶ λόγου καὶ Χρύ-
σιππος καὶ Ἀρχέδημος καὶ Εὐδήμος· (41) ὁ μὲν γὰρ
Πτολεμαεὺς Διογένης ἀπὸ τῶν ἠθικῶν ἀρχεται, ὁ δ'
Ἀπολλόδορος δευτέρα τὰ ἠθικά, Παναίτιος δὲ καὶ Πο-
σειδώνιος ἀπὸ τῶν φυσικῶν ἀρχονται, καθά φησι Φα-
νίας ὁ Ποσειδωνίου γνώριμος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ποσει-
δωνεῶν σχολῶν. ὁ δὲ Κλεάνθης ἐξ μέρη φησί, δια-
λεκτικόν, ῥητορικόν, ἠθικόν, πολιτικόν, φυσικόν,
θεολογικόν. ἄλλοι δ' οὐ τοῦ λόγου ταῦτα μέρη φασίν,
ἀλλ' αὐτῆς τῆς φιλοσοφίας, ὡς Ζήνων ὁ Ταρσεύς. Τὸ
δὲ λογικὸν μέρος φασὶν εἶναι εἰς δύο διαιρεῖσθαι ἐπιστή-
μας, εἰς ῥητορικὴν καὶ διαλεκτικὴν· τινὲς δὲ καὶ εἰς
τὸ δρικὸν εἶδος, τὸ περὶ κανόνων καὶ χρητηρίων· εἵνοι
δὲ τὸ δρικὸν περιαιροῦσι. (42) τὸ μὲν οὖν περὶ κανό-
νων καὶ χρητηρίων παρχαλαμβάνουσι πρὸς τὴν ἀληθεῖαν
εὐρεῖν· ἐν αὐτῷ γὰρ τὰς τῶν φαντασιῶν διαφορὰς ἀπευ-
θύνουσι. καὶ τὸ δρικὸν δὲ ὁμοίως πρὸς ἐπίγνωσιν τῆς
ἀληθείας· διὰ γὰρ τῶν ἐννοιῶν τὰ πράγματα λαμβά-
νεται. τὴν τε ῥητορικὴν ἐπιστήμην οὖσαν τοῦ εὐ λέ-
γειν περὶ τῶν ἐν διεξόδῳ λόγων καὶ τὴν διαλεκτικὴν τοῦ
ὀρθῶς διαλέγεσθαι περὶ τῶν ἐν ἐρωτῇ καὶ ἀποκρίσει
λόγων· ὅθεν καὶ οὕτως αὐτὴν ὀρίζονται, ἐπιστήμην ἀλη-
θῶν καὶ ψευδῶν καὶ οὐδετέρων. καὶ τὴν μὲν ῥητορικὴν

(38) Erant autem et isti discipuli Zenonis, ut Hippobotus
ait : Philonides Thebanus, Callippus Corinthius, Posido-
nius Alexandrinus, Athenodorus Solensis, Zeno Sidonius.
Communiter vero de dogmatibus Stoicis omnibus in Zenonis
vita mihi dicendum putavi, quod is ejus sectæ auctor fuerit.
Sunt igitur ejus quos prædiximus libri multi, in quibus ita
locutus est ut Stoicorum nemo. Dogmata vero sive placita
communiter sunt ista : dicemus autem summam, quem-
admodum in aliis consuevimus facere. (39) Tripartitam
esse dicunt philosophiæ rationem : aliam quippe physicen,
ethicen aliam, tertiam logicen dici. Sic autem primus di-
visit Zeno Citieus in libro de ratione, deinde Chrysippus
in primo de ratione atque in primo Physicorum, Apol-
lodorus item, et Syllus in primo Introductionum ad dogmata,
Eudromusque in morali institutione, Diogenesque Babylo-
nius et Posidonius : Has vero partes Apollodorus quidem
locos vocat, Chrysippus vero atque Eudromus species, alii
genera. (40) Enimvero philosophiam animanti similem di-
cunt, ossibus ac nervis logicen, carnibus ethicen, animo
physicen comparantes : sive rursus ovo ; esse quippe super-
ficiem logicen, sequentia ethicen, intima et penitus abstrusa
physicen : seu agro frugifero ; quippe circumjectam sepe
logicen, fructum ethicen ; humum sive arbores physicen :
sive civitati muris optime septæ et secundum rationem ad-
ministratæ. Neutram vero partem sejunctam esse ab altera,
sicut quidam eorum arbitrantur, sed mixtas eas esse. Itaque
eas tradebant quoque mixtas. Alii vero logicen primam,
secundam physicen, tertiam ethicen statuunt, ex quibus
est Zeno in libro de ratione et Chrysippus et Archedemus
et Eudemus : (41) Ptolemæensis enim Diogenes ab ethicis
inchoat, Apollodorus autem ethicen secundo in loco consti-
tuit, porro Panæti et Posidonii a physicis initia sumunt,
ut Phaniæ inquit Posidonii discipulus in primo de scholis
Posidonii. Ceterum Cleanthes sex philosophiæ partes ait,
dialecticam, oratoriam, moralem, civilem, naturalem,
theologicam. Alii has partes non rationis, verum philoso-
phiæ ipsius tradunt, ut Zeno Tarsensis. At logicam par-
tem in binas disciplinas dividi quidam autumant, rhetori-
cam atque dialecticam : quidam vero et in definitivam spe-
ciem, quæ de regulis est et de notis ex quibus pendet judi-
cium : alii definitivam speciem tollunt. (42) Hanc de regulis
atque criteriis partem assumunt ad inveniendam veritatem :
in ea enim phantasiarum differentias dirigunt. Ac definiti-
vam similiter ad agnitionem veritatis usurpant : quippe per
notiones res percipiuntur. Porro rhetoricen artem bene
dicendi circa orationes quæ explicatione continentur ; dia-
lecticam vero recte disserendi scientiam circa orationem quæ
interrogatione et responsione consistit versari dicunt : quo-
circa eam etiam ita definiunt, scientiam veri falsique et neu-
trius. Ac rhetoricen quidem ipsam tripartitam esse di-

αὐτὴν εἶναι λέγουσι τριμερῇ· τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς εἶναι συμβουλευτικόν, τὸ δὲ δικανικόν, τὸ δὲ ἐγκωμιαστικόν. (43) εἶναι δ' αὐτῆς τὴν διαίρεσιν εἰς τε τὴν εὐρεσιν καὶ εἰς τὴν φράσιν καὶ εἰς τὴν τάξιν καὶ εἰς τὴν ὑπόκρισιν. τὸν δὲ ῥητορικὸν λόγον εἰς τε τὸ προσείμιον καὶ εἰς τὴν διήγησιν καὶ τὰ πρὸς τοὺς ἀντιδίκους καὶ τὸν ἐπίλογον. Τὴν διαλεκτικὴν διαίρεισθαι εἰς τε τὸν περὶ τῶν σημαι-
 5 νομένων καὶ τῆς φωνῆς τόπον· καὶ τὸν μὲν τῶν σημαινόμενων εἰς τε τὸν περὶ τῶν φαντασιῶν τόπον καὶ τῶν ἐκ τούτων ὑφισταμένων λεχτῶν ἀξιωματῶν καὶ αὐτοτελῶν καὶ κατηγορημάτων καὶ τῶν ὁμοίων ὁρθῶν καὶ ὑπτιῶν καὶ γενῶν καὶ εἰδῶν, ὁμοίους δὲ καὶ λόγων καὶ τρόπων καὶ συλλογισμῶν καὶ τῶν παρὰ τὴν φωνὴν καὶ τὰ πράγματα σορισμάτων· (44) ὧν εἶναι ψευδομένους λό-
 15 γους καὶ ἀληθεύοντας καὶ ἀποφάσκοντας σωρεῖτας τε καὶ τοὺς ὁμοίους τούτοις, ἑλλειπείς καὶ ἀπόρους καὶ περαινόντας καὶ ἐγκεκαλυμμένους κερατίνας τε καὶ οὐτιδας καὶ θερίζοντας. εἶναι δὲ τῆς διαλεκτικῆς ἴδιον τόπον καὶ τὸν προσηρημένον περὶ αὐτῆς τῆς φωνῆς, ἐν ᾧ δει-
 20 κνυται ἡ ἐγγράμματος φωνὴ καὶ βαρβαρισμοῦ καὶ ποιημάτων καὶ ἀμφιβολιῶν καὶ περὶ ἐμμελοῦς φωνῆς καὶ περὶ μουσικῆς καὶ περὶ ὄρων κατὰ τινὰς καὶ διαίρεσεων καὶ λέξεων. (45) εὐχρηστοτάτην δέ φασιν εἶναι τὴν περὶ τῶν συλλογισμῶν θεωρίαν· τὸ γὰρ ἀποδεικτικὸν ἐμφαίνειν, ὅπερ συμβάλλεσθαι πολλὸν πρὸς διόρθωσιν τῶν δογμάτων, καὶ τάξιν καὶ μνήμην τὸ ἐπιστατικὸν κατάλημμα ἐμφανίζειν. εἶναι δὲ τὸν λόγον αὐτὸν σύστημα ἐκ
 30 λημμάτων καὶ ἐπιφορᾶς· τὸν δὲ συλλογισμὸν λόγον συλλογιστικὸν ἐκ τούτων· τὴν δ' ἀποδείξιν λόγον διὰ τῶν μᾶλλον καταλαμβανόμενον τὸ ἥττον καταλαμβανόμενον περὶ πάντων. τὴν δὲ φαντασίαν εἶναι τύπωσιν ἐν ψυχῇ, τοῦ ὁνόματος οικειῶς μετενηνεγμένου ἀπὸ τῶν τύπων τῶν ἐν τῇ κηρῷ ὑπὸ τοῦ δακτυλίου γινομένων. (46) τῆς δὲ φαντασίας τὴν μὲν καταληπτικὴν, τὴν δὲ ἀκατάληπτον· καταληπτικὴν μὲν, ἣν κριτήριον εἶναι τῶν πραγμάτων φασί, τὴν γινομένην ἀπὸ ὑπάρχοντος κατ' αὐτὸ τὸ ὑπάρχον ἐναπεσφραγισμένην καὶ ἐναπομαγμένην· ἀκατάληπτον δὲ τὴν μὴ ἀπὸ ὑπάρχοντος,
 40 ἣ ἀπὸ ὑπάρχοντος μὲν, μὴ κατ' αὐτὸ δὲ τὸ ὑπάρχον, τὴν μὴ τρανῇ μᾶλλον ἔκτυπον. αὐτὴν δὲ τὴν διαλεκτικὴν ἀναγκαίαν εἶναι καὶ ἀρετὴν ἐν εἶδει περιέχουσαν ἀρετάς· τὴν τ' ἀπροπτωσίαν ἐπιστήμην τοῦ πότε δεῖ συγκατατίθεσθαι καὶ μὴ· τὴν δ' ἀνεγκαιότητα ἰσχυ-
 45 ρὸν λόγον πρὸς τὸ εἶκος, ὥστε μὴ ἐνδιδοῖναι αὐτῷ· (47) τὴν δ' ἀνελεγχίαν ἰσχυρὸν ἐν λόγῳ, ὥστε μὴ ἀπάγεσθαι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἀντικείμενον· τὴν δ' ἀματαιότητα εἶναι ἀναφέρουσαν τὰς φαντασίας ἐπὶ τὸν ὁρθὸν λόγον. αὐτὴν τε τὴν ἐπιστήμην φασὶν ἡ κατάληψιν ἀσφαλῆ ἢ
 50 εἶναι ἐν φαντασιῶν προσδέξει ἀμετάπτωτον ὑπὸ λόγου. οὐκ ἄνευ δὲ τῆς διαλεκτικῆς θεωρίας τὸν σοφὸν ἀπτῶν οὐκ ἔσσεσθαι ἐν λόγῳ· τὸ τε γὰρ ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος διαγινώσκεισθαι ὑπ' αὐτῆς καὶ τὸ πιθανὸν τὸ τ' ἀμφι-
 βόλως λεγόμενον διευκρινεῖσθαι· χωρὶς τ' αὐτῆς οὐκ

cunt : aliam quippe deliberativam, aliam judicalem, tertiam demonstrativam. (43) Dividi autem in inventionem et elocutionem et dispositionem et actionem. Orationem autem rhetoricam in exordium et narrationem et confutationem et epilogum. Ceterum dialecticam dividi in locum eorum quæ significantur et vocis locum; et locum quidem eorum quæ significantur dividi in locum eorum quæ finguntur atque earum quæ eis subsistunt enuntiationum atque ex se perfectarum et prædicamentorum et similium, rectorum atque superiorum et generum et specierum, similiter etiam orationum, modorum atque syllogismorum, eorum item quæ præter vocem et res sunt sophismatum; (44) ut sunt sermones falsi atque veri et negantes soritæque et his similes, deficientes et ambigui et concludentes et obvelati et cornuti et utides et metentes. Esse autem dialecticæ locum proprium quem prædiximus de voce ipsa, in quo ostenditur literata vox et quænam orationis sint partes, ac de solocismo et barbarismo et poematibus et amphiboliis et de canora voce et de musica et de terminis secundum quosdam divisionibusque et dictionibus. (45) Aiunt autem utilissimam esse inquisitionem in syllogismos et tractationem eorum. quippe demonstrativum ostendere, idque multum ad emendationem dogmatum conferre, ordinemque et memoriam scientiæ comprehensionem indicare. Effici autem ipsam rationem ex sumptionibus et concluso; porro syllogismum esse orationem ratiocinantem ex his; demonstrationem orationem esse per ea quæ magis comprehenduntur id quod minus comprehenditur de omnibus colligentem. Phantasiam vero esse imaginem impressam in animo, nomine proprie translato a figuris quæ in cera per annulum fiunt. (46) Verum phantasiam aliam esse quæ comprehendere possit, aliam quæ comprehendere non possit: comprehendere quidem eam quam rerum esse criterium dicunt (secundum quam de rebus ipsis judicari possit), quæ sit ab existente secundum ipsum existens signata atque impressa animo exacte; non comprehendere vero eam quæ aut non ab existente fiat, aut ab existente quidem, non autem secundum ipsum existens, neque claram neque distincte expressam. Ipsam vero dialecticam esse necessariam virtutemque in specie virtutes continentem; ἀπροπτωσίαν scientiam qua docemur quando consentire oporteat et quando non oporteat; porro ἀνεγκαιότητα validam rationem adversus id quod (sensus) verisimile videatur, ut ne ei cedamus; (47) itidem ἀνελεγχίαν vim rationis, ne ab ipsa in contrarium abducamur; quam autem appellat ἀματαιότητα, habitum esse adversus futile argumentum phantasias ad rectam rationem referentem. Ipsamque scientiam dicunt sive certam comprehensionem sive habitum in visorum susceptione nihil a ratione deviantem. Ceterum absque dialecticæ speculatione sapientem in oratione ab errore immunem non fore: quippe ab illa dignosci verum atque falsum, probabile item et quod ambigue dicatur distincte intelligi: ea remota jam non licere rite interrogare atque respondere.

εἶναι ὁδῶ ἔρωτᾶν καὶ ἀποκρίνεσθαι. (48) διατείνειν δὲ τὴν ἐν ταῖς ἀποφάσεσι προπέτειαν καὶ ἐπὶ τὰ γινόμενα, ὥστε εἰς ἀκοσμίαν καὶ εἰκασιότητα τρέπεσθαι τοὺς ἀγυμνάστους ἔχοντας τὰς φαντασίας. οὐκ ἄλλως τ' ὅζυν
 5 καὶ ἀγγίχουν καὶ τὸ ὄλον δεινὸν ἐν λόγοις φανήσεσθαι τὸν σοφόν· τοῦ γὰρ αὐτοῦ εἶναι ὁρθῶς διαλέγεσθαι καὶ διαλογίζεσθαι καὶ τοῦ αὐτοῦ πρὸς τε τὰ προκαείμενα διαλεχθῆναι καὶ πρὸς τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρίνασθαι, ἅπερ ἐμπεῖρου διαλεκτικῆς ἀνδρὸς εἶναι. ἐν οὖν τοῖς
 10 λογιχοῖς ταῦτ' αὐτοῖς δοκεῖ κεφαλαιωδῶς· καὶ ἵνα 36 καὶ κατὰ μέρος εἴπωμεν καὶ τὰ ἅπερ αὐτῶν εἰς τὴν εἰσαγωγικὴν τείνει τέχνην, καὶ αὐτὰ ἐπὶ λέξεως τίθησι Διοκλῆς ὁ Μάγνης ἐν τῇ ἐπιδρομῇ τῶν φιλοσόφων, λέγων οὕτως· (49) « Ἀρέσκει τοῖς στωικοῖς τὸν περὶ
 15 φαντασίας καὶ αἰσθήσεως προτάττειν λόγον, καθότι τὸ κριτήριον, ᾧ ἡ ἀλήθεια τῶν πραγμάτων γινώσκεται, κατὰ γένος φαντασία ἐστὶ καὶ καθότι ὁ περὶ συγκαταθέσεως καὶ ὁ περὶ καταλήψεως καὶ νοήσεως λόγος προάγων τῶν ἄλλων οὐκ ἄνευ φαντασίας συνίσταται. προηγεῖται
 20 γὰρ ἡ φαντασία, εἴθ' ἡ διάνοια ἐκλαλητικὴ ὑπάρχουσα ὁ πᾶσχει ὑπὸ τῆς φαντασίας, τοῦτο ἐκφέρει λόγῳ. » (50) διαφέρει δὲ φαντασία καὶ φάντασμα· φάντασμα μὲν γὰρ ἐστὶ δόκησις διανοίας οἷα γίνεται κατὰ τοὺς ὕπνους, φαντασία δὲ ἐστὶ τύπωσις ἐν ψυχῇ,
 25 τούτῃστιν ἀλλοίωσις, ὥς δ' Ἡρόδοτος ἐν τῇ δωδεκάτῃ περὶ ψυχῆς ὑφίσταται. οὐ γὰρ δεκτέον τὴν τύπωσιν οἶσινε τύπον σφραγιστῆρος, ἐπεὶ ἀνένδεκτόν ἐστι πολλοὺς τύπους κατὰ τὸ αὐτὸ περὶ τὸ αὐτὸ γίνεσθαι. νοεῖται δὲ ἡ φαντασία ἢ ἀπὸ ὑπάρχοντος κατὰ τὸ ὑπάρχον
 30 ἐναπομεμαγμένη καὶ ἐναποτετυπωμένη καὶ ἐναπεσφραγισμένη, οἷα οὐκ ἂν γένοιτο ἀπὸ μὴ ὑπάρχοντος. (51) τῶν δὲ φαντασιῶν κατ' αὐτοὺς αἱ μὲν εἰσιν αἰσθητικαί, αἱ δ' οὐ· αἰσθητικαὶ μὲν αἱ δι' αἰσθητηρίου ἢ αἰσθητηρίων λαμβανόμεναι, οὐκ αἰσθητικαὶ δ' αἱ διὰ τῆς διανοίας κα-
 35 θάπερ αἱ ἐπὶ τῶν ἀσωμάτων καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν λόγῳ λαμβανομένων. τῶν δὲ αἰσθητικῶν ἀπὸ ὑπαρχόντων μετ' εἴξεως καὶ συγκαταθέσεως γίνονται. εἰσὶ δὲ τῶν φαντασιῶν καὶ ἐμφάσεις αἱ ὥσανεὶ ἀπὸ ὑπαρχόντων γινόμεναι. ἐτι τῶν φαντασιῶν αἱ μὲν εἰσι λογικαί, αἱ δὲ
 40 ἄλογοι· λογικαὶ μὲν αἱ τῶν λογικῶν ζώων, ἄλογοι δὲ αἱ τῶν ἀλόγων· αἱ μὲν οὖν λογικαὶ νοήσεις εἰσὶν, αἱ δ' ἄλογοι οὐ τετυγῆχασιν ὀνόματος. καὶ αἱ μὲν εἰσι τεχνικαί, αἱ δὲ ἀτεχνοι· ἄλλως γοῦν θεωρεῖται ὑπὸ τεχνίτου εἰκὼν καὶ ἄλλως ὑπὸ ἀτέχνου. (52) αἰσθησις
 45 δὲ λέγεται κατὰ τοὺς στωικοὺς τὸ τ' ἀφ' ἡγεμονικοῦ πνεῦμα ἐπὶ τὰς αἰσθήσεις διῆχον καὶ ἡ δι' αὐτῶν κατάληψις καὶ ἡ περὶ τὰ αἰσθητήρια κατασκευή, καθ' ἣν τινες πηροὶ γίνονται. καὶ ἡ ἐνέργεια δὲ αἰσθησις καλεῖται. ἡ δὲ κατάληψις γίνεται κατ' αὐτοὺς αἰσθήσει
 50 μὲν λευκῶν καὶ μελάνων καὶ τραχείων καὶ λείων, λόγῳ δὲ τῶν δι' ἀποδείξεως συναγομένων, ὥς περ τὸ θεοῦ εἶναι, καὶ προνοεῖν τούτους. τῶν γὰρ νοουμένων τὰ μὲν κατὰ περίπτωσιν ἐνοήθη, τὰ δὲ καθ' ὁμοιότητα, τὰ δὲ κατ' ἀναλογίαν, τὰ δὲ κατὰ μετάθεσιν, τὰ δὲ κατὰ σύν-

(48) Sed pertingere eam quæ in negationibus est temeritatem etiam ad ea quæ fiunt, adeo ut in absurditatem ac vanitatem vertantur qui phantasias minime exercitatas habent. Neque aliter acutum et ingeniosum peritumque omnino in dicendo et fore et visum iri sapientem : ejusdem enim esse recte loqui recteque cogitare, ejusdemque ad ea quæ proponuntur disserere et ad ea quæ interrogantur respondere, quæ sint omnia viri dialecticæ periti. Hæc igitur in logicis summam illis visa sunt. atque ut etiam particularia non omittamus et ista quæ secundum illos ad institutionis artem tendunt, adjiciamus quæ ipsa ad verbum Diocles Magnesius in Percursione philosophorum ponit, dicens ita : (49) « Placet Stoicis rationem de visione ac sensu præponere in ordine, quod criterium, quo rerum veritas cognoscitur, visionis genus est, tum etiam quod ratio de consensione et comprehensione et intelligentia, quæ cetera præcedit, non absque phantasia constat : nempe præcedit phantasia ; deinde mens, cujus officium sit, enuntiare quod a phantasia patitur, hoc ipsum exprimit oratione. » (50) Differt autem phantasia a phantasmate. Phantasma enim visum mentis est, cujusmodi in somniis fit ; phantasia vero est formæ in animo impressio, hoc est mutatio, sicut Chrysippus in duodecimo de anima exponit. Neque enim suscipienda est formatio hujusmodi veluti sigilli forma : nam possibile non est figuras plures eodem in loco simul fieri. Intellegitur autem phantasia ea esse quæ ab existente secundum existens impressa, formata atque signata est, qualis profecto non fieret a non existente. (51) Enimvero phantasiarum secundum illos aliæ sensibiles sunt, aliæ non : sensibiles quidem quæ per sensum sive sensus accipiuntur ; non sensibiles autem illæ sunt quæ percipiuntur animo, veluti incorporearum rerum et reliquorum quæ ratione tantum accipiuntur. Porro sensibiles ab his quæ existunt cum cessionē et consensione fiunt. Sunt autem phantasiarum etiam species quæ ab quasi existentibus rebus fiunt. Præterea phantasiarum aliæ sunt rationales, aliæ irrationales : rationales quidem rationalium animalium, irrationales irrationalium sunt. Rationales igitur intelligentiæ sunt, irrationales nomen hactenus non habent. Et aliæ quidem artificiales sunt, aliæ autem in artem non cadunt : aliter enim ab artifice spectatur imago, aliter ab artis imperito. (52) At vero sensus secundum Stoicos dicitur spiritus a principali ad sensus pertingens et quæ per illos fit comprehensio, sensuumque ipsorum opificium, secundum quod aliqui fiunt debiles. Actioque ipsa sensus appellatur. Ceterum comprehensio secundum illos fit sensu quidem, ut albi et nigri, asperi et lenis ; ratione vero, eorum quæ ex demonstratione colliguntur, puta deos esse eosque humanis rebus providere. Nam quæ intelliguntur partim per incursionem in sensus, partim per similitudinem, alia per proportionem, alia per translationem, alia per compositionem, quæ.

θεσιν, τὰ δὲ κατ' ἐναντίωσιν. (53) κατὰ περίπτωσιν μὲν οὖν ἐνοήθη τὰ αἰσθητά, κατ' ὁμοιότητα δὲ τὰ ἀπὸ τινος παρακειμένου, ὡς Σωκράτης ἀπὸ τῆς εἰκόνος· κατ' ἀναλογίαν δὲ αὐξητικῶς μὲν, ὡς ὁ Τιτυὸς καὶ Κύκλωψ·
 5 μειωτικῶς δέ, ὡς ὁ Πυγμαίος. καὶ τὸ κέντρον δὲ τῆς γῆς κατ' ἀναλογίαν ἐνοήθη ἀπὸ τῶν μικροτέρων σφαιρῶν. κατὰ μετάθεσιν δέ, ὅσον ὀφθαλμοὶ ἐπὶ τοῦ στήθους· κατὰ σύνθεσιν δὲ ἐνοήθη Ἱπποκένταυρος, καὶ κατ' ἐναντίωσιν θάνατος. νοεῖται δὲ καὶ κατὰ μεταβάσιν τινα,
 10 ὡς τὰ λεκτὰ καὶ ὁ τόπος. φυσικῶς δὲ νοεῖται δίκαιόν τι καὶ ἀγαθόν· καὶ κατὰ στέρησιν, ὅσον ἄχειρ. τοιάδε τινὰ καὶ περὶ φαντασίας καὶ αἰσθήσεως καὶ νόησεως δογματίζουσι. (54) Κριτήριον δὲ τῆς ἀληθείας φασὶ τυγ-
 15 χάνειν τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν, τούτεστι τὴν ἀπὸ ὑπάρχοντος, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῇ δωδεκάτῃ τῶν φυσικῶν καὶ Ἀντίπατρος καὶ Ἀπολλόδορος. ὁ μὲν γὰρ Βῆθος κριτήρια πλείονα ἀπολείπει, νοῦν καὶ αἴσθησιν καὶ ὄρεξιν καὶ ἐπιστήμην· ὁ δὲ Χρύσιππος διαφερόμενος πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ πρώτῳ περὶ λόγου
 20 κριτήριά φησιν εἶναι αἰσθῆσιν καὶ πρόληψιν· ἔστι δ' ἡ πρόληψις ἔννοια φυσικὴ τῶν καθόλου. ἄλλοι δὲ τινες τῶν ἀρχαιοτέρων στοικῶν τὸν ὀρθὸν λόγον κριτήριον ἀπολείπουσιν, ὡς ὁ Ποσειδώνιος ἐν τῷ περὶ κριτηρίου φησί. (55) Τῆς δὲ διαλεκτικῆς θεωρίας συμφῶ-
 25 νως δοκεῖ τοῖς πλείστοις ἀπὸ τοῦ περὶ φωνῆς ἐνάργεσθαι τόπου. ἔστι δὲ φωνὴ ἀήρ πεπληγμένος ἢ τὸ ἴδιον αἰσθητὸν ἀκοῆς, ὡς φησι Διογένης ὁ Βαβυλωνίος ἐν τῇ περὶ φωνῆς τέχνῃ. ζῶον μὲν ἔστι φωνὴ ἀήρ ὑπὸ ὁρμῆς πεπληγμένος, ἀνθρώπου δ' ἔστιν ἐναρθρὸς καὶ ἀπὸ
 30 διανοίας ἐκπεμπομένη, ὡς ὁ Διογένης φησίν, ἥτις ἀπὸ δεκατεσσάρων ἐτῶν τελειοῦται, καὶ σῶμα δ' ἔστιν ἡ φωνὴ κατὰ τοὺς στοικούς, ὡς φησιν Ἀρχέδημος τ' ἐν τῇ περὶ φωνῆς καὶ Διογένης καὶ Ἀντίπατρος καὶ Χρύσιππος ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν φυσικῶν. (56) πᾶν γὰρ τὸ ποιοῦν σῶμα
 35 ἔστι, ποιεῖ δὲ ἡ φωνὴ προσιοῦσα τοῖς ἀκούουσιν ἀπὸ τῶν φωνούντων. λέξις δὲ ἔστιν, ὡς φησι Διογένης, φωνὴ ἐγγράμματος, ὅσον Ἡμέρα. λόγος δὲ ἔστι φωνὴ σημαντικὴ ἀπὸ διανοίας ἐκπεμπομένη, ὅσον Ἡμέρα ἔστι. διάλεκτος δὲ ἔστι λέξις κεχαραγμένη ἐθνικῶς τε
 40 καὶ Ἑλληνικῶς ἢ λέξις ποταπῇ, τούτεστι ποιά κατὰ διάλεκτον, ὅσον κατὰ μὲν τὴν Ἀθίδᾳ Θάλαττα, κατὰ δὲ τὴν Ἰάδα Ἡμέρη. τῆς δὲ λέξεως στοιχεῖα ἔστι τὰ εἰκοσιτέσσαρα γράμματα. τριχῶς δὲ λέγεται τὸ γράμμα, τό τε στοιχεῖον ὃ τε χαρακτήρ τοῦ στοιχείου καὶ τὸ
 45 ὄνομα, ὅσον Ἄλφα· (57) φωνήεντα δὲ ἔστι τῶν στοιχείων ἐπτά, α, ε, η, ι, ο, υ, ω· ἄφωνα δὲ ἕξ, β, γ, δ, κ, π, τ. διαφέρει δὲ φωνὴ καὶ λέξις, ὅτι φωνὴ μὲν καὶ ὁ ἥχος ἔστι, λέξις δὲ τὸ ἐναρθρὸν μόνον. λέξις δὲ λόγου διαφέρει, ὅτι λόγος αἰεὶ σημαντικός ἐστι, λέξις
 50 δὲ καὶ ἄσημος, ὡς ἡ βλίτυρι, λόγος δὲ οὐδαμῶς. διαφέρει δὲ καὶ τὸ λέγειν τοῦ προφέρειν· προφέρονται μὲν γὰρ αἱ φωναί, λέγεται δὲ τὰ πράγματα, ὃ δὲ καὶ λεκτὰ τυγχάνει. τοῦ δὲ λόγου ἔστι μέρη πέντε, ὥς
 φησι Διογένης τ' ἐν τῷ περὶ φωνῆς καὶ Χρύσιππος,

dam per contrarietatem intellecta et animadversa sunt. (53) Per incursionem quidem in sensus sensibilia intellecta sunt, per similitudinem vero quæ ab adjacente aliqua re, ut Socrates ex imagine; per proportionem autem ex incremento quidem, ut Tityus ac Cyclops; ex detrimento autem, ut Pygmæus. Sic etiam centrum terræ ex proportionem intellectum est a minoribus orbibus. Per translationem vero, ut oculi in pectore : per compositionem autem, ut Hippocentaurus intelligitur; per adversationem, mors. Nonnulla item per transitionem intelliguntur, ut quæ dicta sunt et locus. Naturaliter autem noscitur justum quippiam et bonum; per privationem, ut mancus. Hæc sunt quæ illi de phantasia et sensu et intelligentia tradunt decreta. (54) Criterium veritatis esse dicunt comprehensibilem phantasia, eam videlicet quæ ab existente proficiscitur, ut Chrysippus in duodecimo. Physicorum tradit et Antipater et Apollodorus. Nam Boethius quidem plura criteria relinquit, mentem, sensum, appetitionem et scientiam. Sed enim Chrysippus ab illo dissentiens in primo de ratione criterium dicit esse sensum et anticipationem. Est autem anticipatio naturalis intelligentia earum rerum quæ universaliter sunt. Alii vero quidam ex antiquioribus Stoicis rectam rationem criterium tradunt, ut Posidonius ait in libro de criterio. (55) Jam dialecticæ speculationis concorditer videtur plurimis initium a loco de voce capiendum. Est autem vox aer ictus sive, ut ait Diogenes Babylonius in Arte quam de voce scripsit, sensus auditui proprie respondens. Animalis quidem vox est aer ex impetu percussus; hominis autem vox est articulata vox et quæ ex mente proficiscitur, ut ait Diogenes, quæ a quattuordecim ætatis annis consummatur. Sed et corpus est vox secundum Stoicos, ut ait Archedemus in libro de voce et Diogenes et Antipater et Chrysippus in secundo Naturalium. (56) Omne enim quod facit aliquid, corpus est; facit autem vox quæ a loquentibus ad auditores pertendit. Dictio autem secundum Stoicos, ut Diogenes ait, vox literata est, ut Dies. Oratio autem est vox significativa quæ ex mente proficiscitur, ut Dies est. Dialectus est dictio expressa secundum gentium Græcorumque varietatem, sive dictio cujas, hoc est, aliquo modo comparata secundum dialectum, quemadmodum Attico more dicitur θάλαττα, Ionico vero ἡμέρη. Dictionis vero elementa viginti quattuor literæ sunt. Dicitur autem litera tripliciter, elementum, figura elementi, et nomen, ut alpha; (57) porro septem sunt vocalia elementa, α, ε, η, ι, ο, υ, ω; mutæ sex, β, γ, δ, κ, π, τ. Differt autem vox a dictione : nam vox quidem et sonus est, dictio autem articulata sola. Porro dictio ab oratione differt, quod oratio semper significativa est, dictio autem etiam nihil significans, ut βλίτυρι; non sic autem oratio. Differunt item dicere ac pronuntiare : nam pronuntiantur voces, dicuntur autem res quæ quidem dici possunt. Orationis vero quinque sunt partes, ut ait Diogenes in libro de voce et Chrysippus : nomen, appellatio, verbum, con-

ὄνομα, προσηγορία, ῥῆμα, σύνδεσμος, ἄρθρον· ὁ δ' Ἀντίπατρος καὶ τὴν μεσότητά τιθησιν ἐν τοῖς περὶ λέξεως καὶ τῶν λεγομένων. (58) ἔστι δὲ προσηγορία μὲν κατὰ τὸν Διογένην μέρος σημαῖνον κοινὴν ποιότη-
 5 τῆτα, οἷον Ἀνθρωπος, Ἴππος· ὄνομα δὲ ἔστι μέρος λόγου δηλοῦν ἰδίαν ποιότητα, οἷον Διογένης, Σωκράτης· ῥῆμα δὲ ἔστι μέρος λόγου σημαῖνον ἀσύνθετον κατηγόρημα, ὡς ὁ Διογένης, ἡ, ὡς τινες, στοιχεῖον λόγου ἄπτωτον, σημαῖνόν τι συντακτὸν περὶ τινος ἢ τι-
 10 νῶν, οἷον Γράφω, Λέγω· σύνδεσμος δὲ ἔστι μέρος λόγου ἄπτωτον, συνδύν τὰ μέρη τοῦ λόγου· ἄρθρον δὲ ἔστι στοιχεῖον λόγου πτωτικόν, διορίζον τὰ γένη τῶν ὀνομάτων καὶ τοὺς ἀριθμούς, οἷον Ὁ, Ἡ, Τό, Οἱ, Αἱ, Τά. (59) Ἀρεταὶ δὲ λόγου εἰσὶ πέντε, Ἑλληνι-
 15 σμός, σαφήνεια, συντομία, πρέπον, κατασκευή· Ἑλληνισμός μὲν οὖν ἔστι φράσις ἀδιάπτωτος ἐν τῇ τεχνικῇ καὶ μὴ εἰκαῖα συνηθεία· σαφήνεια δὲ ἔστι λέξις γνωρίμως παριστῶσα τὸ νοούμενον· συντομία δὲ ἔστι λέξις αὐτὰ τὰ ἀναγκαῖα περιέχουσα πρὸς δῆλωσιν τοῦ
 20 πράγματος· πρέπον δὲ ἔστι λέξις οἰκεία τῇ πράγματι· κατασκευή δὲ ἔστι λέξις ἐκπεφυγυῖα τὸν ἰδιωτισμόν· ὁ δὲ βαρβαρισμός ἐκ τῶν κακιῶν λέξεων ἔστι παρὰ τὸ ἔθος τῶν εὐδοκιμούντων Ἑλλήνων, σολοικισμός δὲ ἔστι λόγος ἀκαταλλῆως συντεταγμένος. (60) Ποίημα δὲ ἔστιν,
 25 ὡς ὁ Ποσειδωνίως φησιν ἐν τῇ περὶ λέξεως εἰσαγωγῇ, λέξις ἔμμετρος ἢ ἐνρυθμος μετὰ σκευῆς τὸ λογοειδὲς ἐκβεβη-
 χυῖα· τὸ ἐνρυθμον δ' εἶναι τὸ·

Ταῖα μεγίστη καὶ Διὸς αἰθήρ.

ποίησις δὲ ἔστι σημαντικὸν ποίημα, μίμησιν περιέχον
 30 θεῶν καὶ ἀνθρωπείων. Ὅρος δὲ ἔστιν, ὡς φησιν Ἀντίπα-
 τρος ἐν τῇ πρώτῃ περὶ ὅρων, λόγος κατ' ἀνάλυσιν ἀπαρ-
 τίζοντως ἐκφερόμενος, ἡ, ὡς Χρύσιππος ἐν τῇ περὶ ὅρων, καὶ ἀπόδοσις. ὑπογραφή δὲ ἔστι λόγος τυπω-
 δῶς εἰσάγων εἰς τὰ πράγματα, ἡ ὅρος ἀπλούστερον τὴν
 35 τοῦ ὅρου δύναμιν προσενηγεμένους· γένος δὲ ἔστι πλειό-
 νων καὶ ἀναφαίρετον ἐννοημάτων σύλληψις, οἷον Ζῶον·
 τοῦτο γὰρ περιείληψε τὰ κατὰ μέρος ζῶα. (61) ἐννόημα
 δὲ ἔστι φάντασμα διανοίας, οὔτε τι ὄν οὔτε ποιόν,
 ὡς ἀνεῖ δέ τι ὄν καὶ ὡς ἀνεῖ ποιόν, οἷον γίνεται ἀνατύ-
 40 πωμα ἵππου καὶ μὴ παρόντος· εἶδος δὲ ἔστι τὸ ὑπὸ
 τοῦ γένους περιεχόμενον, ὡς ὑπὸ τοῦ ζώου ὁ ἀνθρωπος
 περιέχεται· γενικώτατον δὲ ἔστιν ὁ γένος ὄν γένος οὐκ
 ἔχει, οἷον τὸ ὄν· εἰδικώτατον δὲ ἔστιν ὁ εἶδος ὄν
 εἶδος οὐκ ἔχει, ὡς περὶ ὁ Σωκράτης· Διαίρεσις δὲ ἔστι
 45 γένους ἡ εἰς τὰ προσεγγεῖ εἶδη τομῇ, οἷον Τῶν ζῶων τὰ
 μὲν ἔστι λογικά, τὰ δὲ ἄλογα· ἀντιδιαίρεσις δὲ ἔστι
 γένους εἰς εἶδος τομῇ κατὰ τὸναντίον, ὡς ἂν κατ'
 ἀπόφασιν, οἷον Τῶν ὄντων τὰ μὲν ἔστιν ἀγαθὰ, τὰ δ'
 οὐκ ἀγαθὰ· ὑποδιαίρεσις δὲ ἔστι διαίρεσις ἐπὶ διαι-
 60 ρεσει, οἷον Τῶν ὄντων τὰ μὲν ἔστιν ἀγαθὰ, τὰ δ' οὐκ
 ἀγαθὰ, καὶ Τῶν οὐκ ἀγαθῶν τὰ μὲν ἔστι κακά, τὰ δὲ
 ἀδιάφορα. (62) μερισμός δὲ ἔστι γένους εἰς τόπους κα-
 τάταξιν, ὡς ὁ Κρίνις· οἷον Τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν ἔστι
 περὶ ψυχὴν, τὰ δὲ περὶ σῶμα· Ἀμφιβολία δὲ ἔστι

junctio, articulus. Antipater medium adjecit in libris de dictione et de his quæ dicuntur. (58) Est autem appellatio secundum Diogenem pars orationis significans communem qualitatē, ut homo, equus; nomen vero est pars orationis significans propriam sive privam qualitatē, ut Diogenes, Socrates; verbum est pars orationis significans incomp-
 ositum prædicatum, ut Diogenes; vel, sicut quidam vo-
 lunt, elementum orationis sine casu, significans aliquid com-
 positum de aliquo vel aliquibus, ut Lego, Scribo; con-
 junctio autem pars orationis est sine casu, connectens ora-
 tionis partes; porro articulus elementum est orationis casuale, distinguens nominum genera et numeros, ut ὁ, ἡ, τό, οἱ, αἱ, τά. (59) Virtutes orationis quinque sunt :
 60 Græcitas, perspicuitas, brevitās, decentia, compositio. Est igitur Græcitas locutio recta secundum artificiosam, non secundum trivialem consuetudinem; perspicuitas est dictio cognitis et intelligibilibus notis repræsentans quod in animo habemus; brevitās est dictio ipsa tantum quæ sunt neces-
 saria continens ad significationem rei; decentia dictio est cuique rei proprie accommodata; compositio dictio est qua rusticitas dicendo devitatur. Porro ex vitiis barbarismus dictio est præter consuetudinem probatorum Græcorum; solæcismus autem est oratio incongrue constructa. (60) Poema est, ut ait Posidonius in ea introductione quam de dictione scripsit, dictio numerosa sive certa mensura constans, cum apparatu prosæ orationis speciem excedens; nu-
 merosum autem esse illud

Maxima tellus et Jovis æther.

Poesis autem significativum est poema, divinarum huma-
 20 narumque rerum imitationem complectens. Definitio est, ut ait Antipater in primo de definitionibus, oratio per analysis rem exhauriendo enuntiata, sive, ut Chrysippus ait in libro de definitionibus, assignatio. Descriptio autem est oratio ad res inducens per formas, sive definitio definitionis vim simplicius exprimens. Genus est plurium ac manen-
 tium notionum comprehensio, ut quum dico Animal: hoc enim cuncta per species comprehendit animalia. (61) Notio est imaginatio mentis quæ neque aliquid est neque quale, sed veluti aliquid est et veluti quale, ut quum cogi-
 43 tatur equus etiam non præsens. Species est quæ sub genere continetur, sicuti sub animalis nomine continetur homo. Est autem maxime generale, quod quum sit genus, genus non habet, ut id quod est; maxime autem speciale est, quod quum sit species, non habet speciem, sicuti Socra-
 tes. Est autem generis divisio scissio in continentes species, ut: Animalium sunt alia rationalia, alia irrationalia. Contraria divisio est generis in speciem scissio per contrarium, vel-
 ut per negationem, ut: Exsistentium quædam sunt bona, quædam vero non bona. Subdivisio est divisio post divi-
 sionem, ut illud, Exsistentium alia sunt bona, alia non bona; eorum autem quæ bona non sunt, alia mala sunt, alia in-
 differentia. (62) Partitio autem est generis in locos ordina-
 tio, ut Crinis ait, quemadmodum: Bonorum alia quidem circa animum, alia circa corpus sunt. Amphibolia dictio

λέξεις δύο ἢ καὶ πλείονα πράγματα σημαίνουσα λεκτικῶς καὶ κυρίως καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔθος, ὥςθ' ἅμα τὰ πλείονα ἐκδέξασθαι κατὰ ταύτην τὴν λέξιν· οἷον Αὐλή-
 5 τρίς πέπτωκε· δηλοῦνται γὰρ δι' αὐτῆς τὸ μὲν τοιοῦ-
 6 τον, Οἰκία τρίς πέπτωκε, τὸ δὲ τοιοῦτον, Αὐλήτρια πέ-
 7 πτωκε. Διαλεκτικὴ δὲ ἐστίν, ὥς φησι Ποσειδώνιος, 45
 ἐπιστήμη ἀληθῶν καὶ ψευδῶν καὶ οὐδετέρων· τυγχάνει
 δ' αὕτη, ὥς ὁ Χρύσιππος φησι, περὶ σημαίνοντα καὶ
 σημαίνόμενα. ἐν μὲν οὖν τῇ περὶ φωνῆς θεωρίᾳ τοιαῦτα
 10 λέγεται τοῖς στωικοῖς. (63) Ἐν δὲ τῇ περὶ τῶν πραγμά- 46
 των καὶ τῶν σημαινόμενων τῷ τετάχεται ὁ περὶ λεκτῶν
 καὶ αὐτοτελῶν καὶ ἀξιωματῶν καὶ συλλογισμῶν λόγος καὶ
 ὁ περὶ ἐλλειπῶν τε καὶ κατηγορημάτων καὶ ὀρθῶν καὶ
 ὑπτιῶν. φασὶ δὲ τὸ λεκτὸν εἶναι τὸ κατὰ φαντασίαν λο- 47
 15 γικῆν ὑφιστάμενον. τῶν δὲ λεκτῶν τὰ μὲν λέγουσιν εἶναι
 αὐτοτελεῖς οἱ στωικοί, τὰ δ' ἐλλειπῆ. ἐλλειπῆ μὲν οὖν ἐστὶ
 τὰ ἀναπάρτιστον ἔχοντα τὴν ἐκφορὰν, οἷον Γράφει·
 ἐπιζητούμεν γάρ, Τίς; αὐτοτελεῖ δ' ἐστὶ τὰ ἀπρητι-
 σμένην ἔχοντα τὴν ἐκφορὰν, οἷον Γράφει Σωκράτης.
 20 ἐν μὲν οὖν τοῖς ἐλλειπέσι λεκτοῖς τέταχται τὰ κατηγο-
 ρήματα, ἐν δὲ τοῖς αὐτοτελεσὶ τὰ ἀξιώματα καὶ οἱ
 συλλογισμοὶ καὶ τὰ ἐρωτήματα καὶ τὰ πύσματα. (64)
 ἐστὶ δὲ τὸ κατηγορηματὶ τὸ κατὰ τινος ἀγορευόμενον ἢ
 25 πρᾶγμα συντακτὸν περὶ τινος ἢ τινῶν, ὥς οἱ περὶ
 26 Ἀπολλόδορόν φασιν, ἢ λεκτὸν ἐλλειπὲς συντακτὸν
 ὀρθῇ πτώσει πρὸς ἀξιωματὸς γένεσιν. τῶν δὲ κατηγο-
 ρημάτων τὰ μὲν ἐστὶ συμβάματα, * οἷον τὸ διὰ πέ-
 τρας πλεῖν. καὶ τὰ μὲν ἐστὶ τῶν κατηγορημάτων ὀρθὰ,
 30 ἃ δ' ὑπτια, ἃ δ' οὐδέτερα. ὀρθὰ μὲν οὖν ἐστὶ τὰ συντασ-
 31 σόμενα μὲν τῶν πλαγίων πτώσεων πρὸς κατηγορηματὸς
 γένεσιν, οἷον Ἀκούει, Ὁρᾷ, Διαλέγεται· ὑπτια δ'
 ἐστὶ τὰ συντασσόμενα τῷ παθητικῷ μορίῳ, οἷον
 Ἀκούομαι, Ὁρώμαι· οὐδέτερα δ' ἐστὶ τὰ μηδέτερος
 35 ἔχοντα, οἷον Φρονεῖν, Περιπατεῖν. ἀντιπεπονητότα δὲ
 36 ἐστὶν ἐν τοῖς ὑπτίοις, ἀνύπτια ὄντα. (65) ἐνεργήματα
 δὲ ἐστὶν, οἷον Κεῖρεται· ἐμπεριέχει γὰρ ἑαυτὸν ὁ κει-
 ρόμενος. πλάγιοι δὲ πτώσεις εἰσὶ γενικὴ καὶ δοτικὴ καὶ
 αἰτιατικὴ. Ἀξίωμα δὲ ἐστὶν ὃ ἐστὶν ἀληθὲς ἢ ψεῦδος 48
 ἢ πρᾶγμα αὐτοτελεὲς ἀποφαντὸν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ [ἢ κα-
 40 ταφαντὸν,] ὥς ὁ Χρύσιππος φησιν ἐν τοῖς διαλεκτικοῖς
 ὅροις· οἷον Ἡμέρα ἐστὶ, Δίῳ περιπατεῖ. ὀνόμασται δὲ
 τὸ ἀξίωμα ἀπὸ τοῦ ἀξιοῦσθαι ἢ ἀθετεῖσθαι· ὁ γὰρ λέγων
 Ἡμέρα ἐστίν, ἀξιοῦν δοκεῖ τὸ ἡμέραν εἶναι. οὐσῆς
 μὲν οὖν ἡμέρας, ἀληθὲς γίνεται τὸ προκειμένον ἀξίωμα·
 45 μὴ οὐσῆς δὲ; ψεῦδος. (66) διαφέρει δ' ἀξίωμα καὶ
 ἐρώτημα καὶ πύσμα, προστακτικὸν καὶ ὀρκειτικὸν καὶ
 ἀρατικὸν καὶ ὑποθετικὸν καὶ πρὸς ἀγορευτικὸν καὶ
 πρᾶγμα ὅμοιον ἀξίωματι. ἀξίωμα μὲν γὰρ ἐστὶν ὃ
 λέγοντες ἀποφαινόμεθα, ὅπερ ἢ ἀληθὲς ἐστὶν ἢ ψεῦδος.
 50 ἐρώτημα δὲ ἐστὶ πρᾶγμα αὐτοτελεὲς μὲν, ὥς καὶ τὸ
 ἀξίωμα, αἰτητικὸν δὲ ἀποκρίσεως, οἷον Ἀρά γ' ἡμέρα
 ἐστὶ; τοῦτο δ' οὔτε ἀληθὲς ἐστὶν οὔτε ψεῦδος, ὥστε
 μὲν Ἡμέρα ἐστὶν ἀξίωμα ἐστὶ, τὸ δὲ Ἀρά γ' ἡμέρα
 ἐστὶν; ἐρώτημα. πύσμα δ' ἐστὶ πρᾶγμα πρὸς ὃ σύμ-

est duas aut plures res significans per orationem ac proprie
 et secundum eandem consuetudinem, ut plura simul in
 eadem dictione possint colligi, veluti quum dicimus, Aule-
 tris (tibicina) cecidit: significatur enim eadem voce nunc
 aliquid tale, Aule tris (Aula ter) cecidit, et nunc tale, Tibi-
 45 cina cecidit. Dialectica est, ut ait Posidonius, verorum,
 falsorum neutrorumque scientia. Versatur autem hæc, ut
 Chrysippus ait, circa significantia et significata. Hæc igitur
 atque talia Stoici theoria vocis disserunt. (63) Porro in loco
 46 qui de rebus et de significatis est, collocatur oratio de his
 quæ dici possunt, de perfectis, de enuntiatis ac syllogismis,
 itemque de deficientibus et prædicamentis rectisque ac supi-
 nis. Aiunt autem illud dici posse quod secundum rationa-
 47 lem subsistat imaginationem. Eorum vero alia dicunt esse
 perfecta Stoici, alia deficientia. Ac deficientia quidem sunt,
 quæ imperfectam habent enuntiationem, ut quum dici-
 mus, Scribit: quærimus enim, Quis? Perfecta vero sunt,
 quæ plenam habent enuntiationem, veluti quum dicimus,
 Socrates scribit. Itaque in deficientibus quidem locum
 suum habent prædicamenta, in perfectis vero enuntiata,
 syllogismi, interrogationes et percontationes. (64) Est
 autem prædicatum quod de aliquo enuntiatur aut res de
 aliquo aliquibusve composita, ut Apollodorus ait, sive ef-
 fatum deficiens constructum recto casu ad enuntiati gene-
 rationem. Prædicatorum autem alia quidem sunt acci-
 dentia, * ut navigare per scopulos. Atque alia quidem
 prædicata recta sunt, alia supina, alia neutra. Recta qui-
 dem sunt quæ construuntur cum aliquo ex casibus obliquis
 ad prædicati generationem, ut est Audit, Videt, Loquitur;
 supina vero sunt quæ cum particula passiva construuntur,
 ut est Audior, Videor; neutra sunt quæ neutro se habent
 modo, ut est Sapere, Ambulare. Reciproca vero sunt quæ
 in supinis supina non sunt. (65) Sunt autem actiones cu-
 jusmodi est illud, Tondetur: se enim qui tondetur comple-
 citur. Obliqui vero casus sunt genitivus, dativus, accu-
 48 sativus. Enuntiatum vero est id quod aut verum aut falsum
 est aut perfecta res quæ per se sensum efficit, ut Chrysip-
 pus in dialecticis definitionibus dicit: puta, Dies est, Dion
 ambulat. Appellatum est autem Græce ἀξίωμα, quod vel pro-
 betur vel improbetur: nam qui dicit, Dies est, videtur pro-
 bare diem esse. Jam si dies est, verum est quod proponitur
 enuntiatum; si vero non, falsum. (66) Differt autem
 enuntiatum et interrogatio et percontatio, imperativum et
 adjurativum et imprecativum et substantivum et appellati-
 vum et enuntiatio simile. Enuntiatum quippe est quod di-
 centes edicimus, quod aut verum aut falsum est. Inter-
 rogatio res est perfecta quidem sicut enuntiatum, sed quæ
 responsionem requirat, ut est, Num dies est? Hoc neque
 verum neque falsum est. Itaque dum dicimus, Dies est,
 enuntiatum est; dum vero dicimus, Num dies est? inter-
 rogatio. Percontatio vero res est ad quam per indicia re-

βολικῶς οὐκ ἔστιν ἀποκρίνεσθαι, ὡς ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος, Ναί, ἀλλ' εἰπεῖν, Οἶκεν ἐν τῷδε τόπῳ. (67) προστακτικὸν δέ ἐστι πρᾶγμα ὃ λέγοντες προστάσσομεν, οἶον,

6 Σὺ μὲν βάδιζε τὰς ἐπ' Ἰνάχου βράς.

ὀρχικὸν δέ ἐστι πρᾶγμα * * ὃ εἰ λέγοι τις, προσαγορεύει ἄν, οἶον,

Ἀτρεΐδῃ κύντιστε, ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον.

ὅμοιον δ' ἔστιν ἀξιωματὶ ὃ τὴν ἐκφορὰν ἔχον ἀξιωματικὴν παρὰ τινος μορίου πλεονασμὸν ἢ πάθος ἔξω πίπτει τοῦ γένους τῶν ἀξιωματῶν, οἶον,

Καλὸς γ' ὁ παρθενών.

Ὡς Πριαμίδῃσιν ἐμπερὴς ὁ βουκόλος.

(68) ἔστι δὲ καὶ ἐπαπορητικὸν τὸ πρᾶγμα διεννηνοχὸς 15 ἀξιωματος, ὃ εἰ λέγοι τις, ἀποροῖν ἄν·

Ἄρ' ἔστι συγγενὲς τι λύπη καὶ βίος;

οὔτε δ' ἀληθὴ ἔστιν οὔτε ψευδῆ τὰ ἐρωτήματα καὶ τὰ πύσματα καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια, τῶν ἀξιωματῶν ἢ ἀληθῶν ἢ ψευδῶν ὄντων. Τῶν ἀξιωματῶν τὰ μὲν 20 ἔστιν ἀπλᾶ, τὰ δ' οὐχ ἀπλᾶ, ὡς φασιν οἱ περὶ Χρύσιππον καὶ Ἀρχέδημον καὶ Ἀθηνόδωρον καὶ Ἀντίπατρον καὶ Κρίνιν. ἀπλᾶ μὲν οὖν ἔστι τὰ συνεστῶτα ἐξ ἀξιωματος μὴ διαφορουμένου [ἢ ἐξ ἀξιωματῶν], οἶον τὸ Ἡμέρα ἔστιν οὐχ ἀπλᾶ δ' ἔστι τὰ συνεστῶτ' ἐξ ἀξιωματος 25 ματος διαφορουμένου ἢ ἐξ ἀξιωματῶν. (69) ἐξ ἀξιωματος μὲν διαφορουμένου, οἶον Εἰ ἡμέρα ἔστιν· ἐξ ἀξιωματῶν δέ, οἶον Εἰ ἡμέρα ἐστί, φῶς ἐστί. ἐν δὲ τοῖς ἀπλοῖς ἀξιωμασίν ἔστι τὸ ἀποφατικὸν καὶ τὸ ἀρνητικὸν καὶ τὸ στερητικὸν καὶ τὸ κατηγορικὸν καὶ τὸ καταγορευτικὸν καὶ τὸ ἀόριστον, ἐν δὲ τοῖς οὐχ ἀπλοῖς 30 ἀξιωμασὶ τὸ συνημμένον καὶ τὸ παρασυνημμένον καὶ τὸ συμπεπλεγμένον καὶ τὸ διεξευγμένον καὶ τὸ αἰτιῶδες καὶ τὸ διασαφὺν τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον. * * καὶ ἀξιωματος οἶον Οὐχὶ ἡμέρα ἔστιν. εἶδος δὲ τούτου τὸ 35 ὑπεραποφατικόν. ὑπεραποφατικὸν δ' ἔστιν ἀποφατικὸν ἀποφατικοῦ, οἶον Οὐχὶ ἡμέρα οὐκ ἐστί· τίθησι δὲ τὸ Ἡμέρα ἔστιν. (70) ἀρνητικὸν δὲ ἐστί τὸ συνεστὸς ἐξ ἀρνητικοῦ μορίου καὶ κατηγορήματος, οἶον Οὐδεὶς περιπατεῖ· στερητικὸν δὲ ἐστί τὸ συνεστὸς ἐκ στερητικοῦ 40 μορίου καὶ ἀξιωματος κατὰ δύναμιν, οἶον Ἀφιλόνητος ἔστιν οὗτος· κατηγορικὸν δὲ ἐστί τὸ συνεστὸς ἐκ πτώσεως ὀρθῆς καὶ κατηγορήματος, οἶον Δίων περιπατεῖ· καταγορευτικὸν δὲ ἐστί τὸ συνεστὸς ἐκ πτώσεως ὀρθῆς δεικτικῆς καὶ κατηγορήματος, οἶον Οὗτος περιπατεῖ· 45 ἀόριστον δὲ ἐστί τὸ συνεστὸς ἐξ ἀόριστου μορίου ἢ ἀόριστων μορίων, οἶον Τίς περιπατεῖ, Ἐκεῖνος κινεῖται. (71) τῶν δ' οὐχ ἀπλῶν ἀξιωματῶν συνημμένον μὲν ἔστιν, ὡς ὁ Χρύσιππος ἐν ταῖς διαλεκτικαῖς φησι καὶ Διογένης ἐν τῇ διαλεκτικῇ τέχνῃ, τὸ συνεστὸς διὰ τοῦ Εἰ συναπτικοῦ συνδέσμου. ἐπαγγέλλεται δ' ὁ σύνδεσμος οὗτος 50 ἀκολουθεῖν τὸ δεύτερον τῷ πρώτῳ, οἶον Εἰ ἡμέρα ἐστί, φῶς ἐστί. παρασυνημμένον δὲ ἐστί, ὡς ὁ Κρίνις φησὶν

spondere non possumus, sicut in interrogatione, Sane sed, dicere, In hoc loco habitat. (67) Imperativum autem restat quam dicentes imperamus, ut est illud :

Tu vorticosi vade ad undas Inachi.

Adjurativum est * * quam si dicit quispiam, compellet oportet, ut illud est,

Auguste Atride, populorum rex Agamemno.

Est autem simile enuntiato id quod enuntiatii prolationem habens propter particulæ ejusdam abundantiam vel affectum extra genus enuntiatorum cadit, ut illud,

Pulcher sane Parthenon.

Quam Priamidarum similis armentarius.

(68) Est et ambigua res quædam ab enuntiato differens, quam si dicat quispiam, ambigat :

Numquid cognata vita atque ægrimonia?

Neque item veræ neque falsæ sunt interrogationes et percontationes et his similia, quum enuntiatia aut vera sint aut falsa. Enuntiatorum alia simplicia sunt, alia non simplicia, ut ait Chrysippus et Archedemus et Athenodorus et Antipater et Crinis. Simplicia quidem sunt quæ constant ex enuntiato non ambiguo [vel ex enuntiatibus], veluti, Dies est; non simplicia autem sunt quæ constant ex enuntiato ambiguo vel ex enuntiatibus. (69) Ex enuntiato quidem ambiguo, veluti, Si dies est; ex enuntiatibus vero, Si dies est, lux est. In simplicibus vero enuntiatibus est negans et negativum et privativum et prædicativum et definitum et indefinitum; in his autem quæ simplicia non sunt, connexum et adjunctum et implicitum et disjunctum et causale et quod explicat id quod majus est atque id quod minus est * * enuntiatii, veluti Non dies est. Hujus autem species est quod supernegans appellatur, et est negationis negatio, veluti Non dies non est : ponit autem, Dies est. (70) Negativum vero est quod constat ex negativa particula et prædicato, ut, Nullus ambulat. Privativum vero genus est quod ex privante particula et enuntiato consistit secundum vim, ut, Inhumanus est hic. Prædicativum autem est quod constat ex recto casu et prædicato, ut, Dion ambulat. Definitum est quod constat ex recto casu demonstrativo et prædicato, ut Hic ambulat. Indefinitum est quod ex indefinita particula sive ex indefinitis particulis constat, ut Aliquis ambulat, Ille movetur. (71) Porro non simplicium enuntiatorum connexum quidem est, ut Chrysippus in Dialecticis (quæstionibus) et Diogenes in Arte dialectica tradunt, quod constat per Si conjunctionem conjunctivam. Pollicetur autem hæc conjunctio secundum sequi post primum, ut, Si dies est, lux est. Adjunctum vero est, ut Crinis ait

ἐν τῇ διαλεκτικῇ τέχνῃ, ἀξίωμα δ' ὑπὸ τοῦ Ἐπεὶ συν-
 δέσμου παρασυνῆπται ἀρχόμενον ἀπ' ἀξιωματός καὶ
 λήγον εἰς ἀξίωμα, οἷον Ἐπεὶ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστίν.
 ἐπαγγέλλεται δ' ὁ σύνδεσμος ἀκολουθεῖν τε τὸ δεύτερον
 5 τῷ πρώτῳ καὶ τὸ πρῶτον ὑφιστάναι. (72) συμπλέ-
 γμένον δέ ἐστιν ἀξίωμα δ' ὑπὸ τινων συμπλεκτικῶν
 συνδέσμων συμπλέκεται, οἷον Καὶ ἡμέρα ἐστὶ καὶ
 φῶς ἐστίν. διεzeugμένον δέ ἐστιν δ' ὑπὸ τοῦ Ἦτοι δια-
 ζευκτικοῦ συνδέσμου διέζευκται, οἷον Ἦτοι ἡμέρα ἐστίν
 10 ἢ νύξ ἐστίν. ἐπαγγέλλεται δ' ὁ σύνδεσμος οὗτος τὸ ἕτερον
 τῶν ἀξιωματικῶν ψεῦδος εἶναι. αἰτιῶδες δέ ἐστιν ἀξίωμα
 τὸ συντασσόμενον διὰ τοῦ Διότι, οἷον Διότι ἡμέρα ἐστὶ,
 φῶς ἐστίν· οἷον γὰρ αἰτιόν ἐστι τὸ πρῶτον τοῦ δευτέρου.
 διασαφούν δέ τὸ μᾶλλον ἀξίωμα ἐστὶ τὸ συνταττόμενον
 15 ὑπὸ τοῦ διασαφούντος τὸ μᾶλλον συνδέσμου καὶ μεταξὺ
 τῶν ἀξιωματικῶν τασσομένου, οἷον Μᾶλλον ἡμέρα ἐστίν
 ἢ νύξ ἐστίν. (73) διασαφούν δέ τὸ ἥττον ἀξίωμα ἐστὶ τὸ
 ἐναντίον τῷ προκειμένῳ, οἷον Ἦττον νύξ ἐστίν ἢ ἡμέρα
 ἐστίν. ἐτι τῶν ἀξιωματικῶν κατὰ τ' ἀληθειαν καὶ ψεῦδος
 20 ἀντικείμενα ἀλλήλοις ἐστίν, ὧν τὸ ἕτερον τοῦ ἐτέρου
 ἐστὶν ἀποφατικόν, οἷον τὸ Ἡμέρα ἐστὶ καὶ τὸ Οὐχ
 ἡμέρα ἐστὶ. συνημμένον οὖν ἀληθές ἐστίν οὗ τὸ ἀν-
 τικείμενον τοῦ λήγοντος μάχεται τῷ ἡγουμένῳ, οἷον
 Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστίν. τοῦτ' ἀληθές ἐστὶ· τὸ γὰρ
 25 Οὐχὶ φῶς, ἀντικείμενον τῷ λήγοντι, μάχεται τῷ Ἡμέρα
 ἐστὶ. συνημμένον δέ ψεῦδος ἐστίν οὗ τὸ ἀντικείμενον
 τοῦ λήγοντος οὐ μάχεται τῷ ἡγουμένῳ, οἷον Εἰ ἡμέρα
 ἐστὶ, Δίον περιπατεῖ· τὸ γὰρ Οὐχὶ Δίον περιπατεῖ οὐ
 μάχεται τῷ Ἡμέρα ἐστὶ. (74) παρασυνημμένον δ'
 30 ἀληθές μὲν ἐστίν δ' ἀρχόμενον ἀπ' ἀληθοῦς εἰς ἀκόλου-
 θον λήγει, οἷον Ἐπεὶ ἡμέρα ἐστίν, ἥλιός ἐστιν ὑπὲρ
 γῆς. ψεῦδος δ' ἢ ἀπὸ ψεύδους ἀρχεται ἢ μὴ εἰς ἀκό-
 λουθον λήγει, οἷον Ἐπεὶ νύξ ἐστίν, Δίον περιπατεῖ, ἂν
 ἡμέρας οὕσης λέγῃται. αἰτιῶδες δ' ἀληθές μὲν ἐστίν
 35 δ' ἀρχόμενον ἀπ' ἀληθοῦς εἰς ἀκόλουθον λήγει, οὐ μὴν
 ἔχει τῷ λήγοντι τὸ ἀρχόμενον ἀκόλουθον, οἷον Διότι
 ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστίν· τῷ μὲν γὰρ Ἡμέρα ἐστίν ἀκο-
 λουθεῖ τὸ Φῶς ἐστίν, τῷ δὲ Φῶς ἐστίν οὐχ ἔπεται τὸ
 Ἡμέρα ἐστίν. αἰτιῶδες δέ ψεῦδος ἐστίν δ' ἡτοι ἀπὸ
 40 ψεύδους ἀρχεται ἢ μὴ εἰς ἀκόλουθον λήγει ἢ ἔχει τῷ
 λήγοντι τὸ ἀρχόμενον ἀνακόλουθον, οἷον Διότι νύξ ἐστίν,
 Δίον περιπατεῖ. (75) πιθανὸν δέ ἐστίν ἀξίωμα τὸ ἄγον
 εἰς συγκατάθεσιν, οἷον Εἰ τίς τι ἔτεκεν, ἐκείνη ἐκείνου
 μήτηρ ἐστὶ. ψεῦδος δὲ τοῦτο· οὐ γὰρ ἡ ὄρνις ὧοῦ ἐστὶ
 45 μήτηρ. Ἐτι τε τὰ μὲν ἐστὶ δυνατά, τὰ δ' ἀδύνατα·
 καὶ τὰ μὲν ἀναγκαῖα, τὰ δ' οὐκ ἀναγκαῖα. δυνατόν
 μὲν τὸ ἐπιδεκτικὸν τοῦ ἀληθούς εἶναι, τῶν ἐκτὸς μὴ ἐναν-
 τιουμένων εἰς τὸ ἀληθές εἶναι, οἷον Ζῇ Διοκλῆς ἀδύνα-
 τόν δὲ δ' μὴ ἐστίν ἐπιδεκτικὸν τοῦ ἀληθούς εἶναι, οἷον
 50 Ἡ γῆ ἵπταται. ἀναγκαῖον δέ ἐστίν ὅπερ ἀληθές ὃν οὐκ
 ἐστίν ἐπιδεκτικὸν τοῦ ψεύδους εἶναι, ἢ ἐπιδεκτικὸν μὲν
 ἐστίν, τὰ δ' ἐκτὸς αὐτῷ ἐναντιοῦται πρὸς τὸ ψεῦδος εἶναι,
 οἷον Ἡ ἀρετὴ ὠφελεῖ. οὐκ ἀναγκαῖον δέ ἐστίν δ' καὶ
 ἀληθές ἐστίν καὶ ψεῦδος οἷον τε εἶναι, τῶν ἐκτὸς μηδὲν

in Arte dialectica, enuntiatum quod a conjunctione Quo-
 niam dependet, incipiens ab enuntiato et in enuntiatum
 desinens, ut, Quoniam dies est, lux est. Spondet autem
 conjunctio ista secundum item sequi post primum primum-
 que subsistere. (72) Complexum vero enuntiatum est quod
 copulativis quibusdam conjunctionibus concinnatur, ut, Et
 dies est et lux est. Disjunctum autem est quod Aut conjunctio
 disjunctiva disjungit, ut, Aut dies est aut nox est. Denuntiat
 autem ista conjunctio alterum enuntiatum falsum esse. Cau-
 sale autem est enuntiatum quod per Quia connectitur, puta,
 Quia dies est, lux est : quasi enim causa est secundi pri-
 mum. Declarans autem quod potius dicitur enuntiatum illud
 est quod construitur per eam conjunctionem quæ quod po-
 tius est declarat et mediis enuntiatis interponitur, ut, Potius
 dies est quam nox est. (73) Declarans vero minus enun-
 tiatum est superiori contrarium, ut, Minus nox est. quam
 dies est. Præterea enuntiata illa et secundum veritatem et
 secundum falsum sibi invicem opposita sunt, quorum alterum
 negatur ab altero, ut, Dies est et Dies non est. Connexum
 ergo verum est cujus inferiori oppositum superiori repu-
 gnat, ut, Si dies est, lux est. Hoc verum est; nam Non
 lux, quod est inferiori oppositum, repugnat ei quod dicitur,
 Dies est. Connexum autem falsum est, cujus inferiori
 oppositum antecedenti non reluctatur, ut, Si dies est, Dion
 ambulat : nam illud, Dion non ambulat, non repugnat ei
 quod dicitur, Dies est. (74) Adjunctum autem verum est,
 quod a vero inchoans in consequens desinit, ut, Quoniam
 dies est, sol est supra terram. Falsum autem aut a falso
 incipit aut non in consequens desinit, ut, Quoniam nox est.
 Dion ambulat, si dicatur id de die. Causale autem verum
 est quod a vero incipiens in consequens desinit, non tamen
 habet desinenti initium consequens, ut, Quia dies est, lux
 est. Ei enim quod dicitur Dies est, sequitur necessario,
 Lux est; sed quod dicimus Lux est, non sequitur, Dies est.
 Causale vero falsum est quod aut a falso incipit aut non in
 consequens desinit aut habet initium desinenti non respon-
 dens, ut, Quia nox est, Dion ambulat. (75) Probabile
 enuntiatum est quod ad consensionem inducit, ut, Si quid
 aliqua peperit, ejus illa mater est. Est autem id falsum : ne-
 que enim avis ovi est mater. Præterea sunt alia quæ fieri
 possunt, alia quæ fieri non possunt; alia item necessaria, alia
 non necessaria. Fieri quidem potest quod verum esse admittit,
 externis non adversantibus ne verum sit, ut, Vivit Diocles.
 Fieri non potest quod verum esse non admittit, ut, Terra
 volat. Necessarium est quod quum verum sit, falsum
 esse non admittit, aut admittit quidem, sed quæ extrinsecus
 sunt, ei repugnant, ut, Virtus utilis est. Non necessarium
 autem est quod et verum est et falsum tamen esse potest,

ἐναντιούμενιον, οἷον τὸ Περιπατεῖ Δίον. (76) εὐλογον
 δέ ἐστιν ἀξίωμα τὸ πλείονας ἀφορμὰς ἔχον εἰς τὸ ἀληθές
 εἶναι, οἷον Βιώσομαι αὖριον. καὶ ἄλλαι δέ εἰσι δια-
 φοραὶ ἀξιωματικῶν καὶ μεταπτώσεις αὐτῶν ἐξ ἀληθῶν
 εἰς ψευδῆ καὶ ἀντιστροφαί, περὶ ὧν ἐν τῷ πλάτει λέγο-
 5 μιν. λόγος δέ ἐστιν, ὡς οἱ περὶ τὸν Κρίνιν φασί, τὸ 49
 συνεστηκὸς ἐκ λήμματος καὶ προσλήψεως καὶ ἐπιφορᾶς,
 οἷον δὲ τοιοῦτος, Εἰ ἡμέρα ἐστί, φῶς ἐστι· ἡμέρα δέ ἐστι
 φῶς ἄρα ἐστί. λήμμα μὲν γάρ ἐστι τὸ Εἰ ἡμέρα ἐστι, φῶς
 10 ἐστὶν· πρόσληψις τὸ Ἥμέρα δέ ἐστιν· ἐπιφορὰ δέ τὸ Φῶς
 ἄρα ἐστί. τρόπος δέ ἐστιν οἷον εἰς σχῆμα λόγου, οἷον
 δὲ τοιοῦτος, Εἰ τὸ πρῶτον, τὸ δεύτερον· ἀλλὰ μὴν τὸ
 πρῶτον· τὸ ἄρα δεύτερον. (77) λογιότροπος δέ ἐστι τὸ
 ἐξ ἀμφοτέρων σύνθετον, οἷον Εἰ ζῇ Πλάτων, ἀναπνέ-
 15 ῖται Πλάτων· ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον· τὸ ἄρα δεύτερον. πα-
 ρεισῆθη δέ ὁ λογιότροπος ὑπὲρ τοῦ ἐν ταῖς μακροτέραις
 συντάξεσι τῶν λόγων μηκέτι τὴν πρόσληψιν μακρὰν οὖ-
 σαν καὶ τὴν ἐπιφορὰν λέγειν, ἀλλὰ συντόμως ἐπινεγκεῖν,
 Τὸ δὲ πρῶτον· τὸ ἄρα δεύτερον. τῶν δὲ λόγων οἱ μὲν
 20 εἰσιν ἀπέραντοι, οἱ δὲ περαντικοί. ἀπέραντοι μὲν ὧν τὸ
 ἀντικείμενον τῆς ἐπιφορᾶς οὐ μάχεται τῇ διὰ τῶν λημ-
 μάτων συμπλοκῇ, οἷον οἱ τοιοῦτοι, Εἰ ἡμέρα ἐστί, φῶς
 ἐστι· ἡμέρα δέ ἐστι· περιπατεῖ ἄρα Δίον. (78) τῶν
 δὲ περαντικῶν λόγων οἱ μὲν διωκόμενοι τῷ γένει
 25 λέγονται περαντικοί· οἱ δὲ συλλογιστικοί. συλλογι-
 στικοὶ μὲν οὖν εἰσιν οἱ ἥτοι ἀναπόδεικτοι ὄντες ἢ
 ἀναγόμενοι ἐπὶ τοὺς ἀναποδείκτους κατὰ τι τῶν θεμά-
 των ἢ τινα, οἷον οἱ τοιοῦτοι, Εἰ περιπατεῖ Δίον, κινεῖται
 ἄρα Δίον. περαντικοὶ δὲ εἰσιν εἰδικῶς οἱ συνάγοντες
 30 μὴ συλλογιστικῶς, οἷον οἱ τοιοῦτοι, Ψεῦδός ἐστι τὸ
 ἡμέρα ἐστί καὶ νύξ ἐστι· ἡμέρα δέ ἐστιν· οὐκ ἄρα νύξ
 ἐστίν. ἀσυλλόγιστοι δ' εἰσιν οἱ παρακαίμενοι μὲν πιθα-
 νός τοις συλλογιστικοῖς, οὐ συνάγοντες δέ, οἷον Εἰ
 ἵππος ἐστί Δίον, ζῶν ἐστί Δίον· ἀλλὰ μὴν ἵππος οὐκ
 35 ἐστί Δίον· οὐκ ἄρα ζῶν ἐστί Δίον. (79) Ἐτι τῶν
 λόγων οἱ μὲν ἀληθεῖς εἰσιν, οἱ δὲ ψευδεῖς. ἀληθεῖς μὲν
 οὖν εἰσι λόγοι οἱ δι' ἀληθῶν συνάγοντες, οἷον Εἰ ἡ ἀρετὴ
 ὠφελῇ, ἡ κακία βλάπτει. ψευδεῖς δὲ εἰσιν οἱ τῶν
 λημμάτων ἔχοντες τι ψεῦδος ἢ ἀπέραντοι ὄντες, οἷον
 40 Εἰ ἡμέρα ἐστί, φῶς ἐστίν· ἡμέρα δέ ἐστιν· ζῇ ἄρα Δίον.
 καὶ δυνατοὶ δ' εἰσὶ λόγοι καὶ ἀδύνατοι καὶ ἀναγκαῖοι
 καὶ οὐκ ἀναγκαῖοι εἰσὶ δὲ καὶ ἀναπόδεικτοί τινες, τῷ
 μὴ χρῆζειν ἀποδείξεως, ἄλλοι μὲν παρ' ἄλλοις, παρὰ
 δὲ τῷ Χρυσίππῳ πάντες, δι' ὧν πᾶς λόγος πλέκεται· οἱ
 45 τινες λαμβάνονται ἐπὶ τῶν περαντικῶν καὶ ἐπὶ τῶν συλ-
 λογισμῶν καὶ ἐπὶ τῶν τροπικῶν. (80) πρῶτος δέ ἐστιν
 ἀναπόδεικτος ἐν ᾧ πᾶς λόγος συντάσσεται ἐκ συνημμέ-
 νου καὶ τοῦ ἡγουμένου, ἀπ' οὗ ἀρχεται τι συνημμένον
 καὶ τὸ λῆγον ἐπιφέρει, οἷον Εἰ τὸ πρῶτον, τὸ δεύτερον·
 50 ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον· τὸ ἄρα δεύτερον. δεύτερος δ'
 ἐστίν ἀναπόδεικτος ὁ διὰ συνημμένου καὶ τοῦ ἀντικει-
 μένου τοῦ λήγοντος τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἡγουμένου ἔχων
 συμπέρασμα, οἷον Εἰ ἡμέρα ἐστί, φῶς ἐστίν· ἀλλὰ
 μὴν νύξ ἐστίν· οὐκ ἄρα ἡμέρα ἐστίν. ἡ γὰρ πρόσληψις

si exteriora non repugnent, ut, Ambulat Dion. (76) Ve-
 risimile enuntiatum est quod plures, ut verum sit, causas
 probabiles habet, ut, Vivam cras. Sunt item aliae enuntia-
 torum differentiae ipsorumque ex veris in falsa incidentiae et
 conversiones, de quibus latius dicemus. Ratio est, ut
 Crinis ait, quæ constat ex sumptione et assumptione et
 conclusionem. Est autem huiusmodi, Si dies est, lux est;
 dies autem est : lux ergo est. In his igitur sumptio est, si
 dies est, lux est; assumptio vero, Dies autem est; conclusio,
 Lux ergo est. Modus autem est quasi rationis figura, cujus-
 modi est illud, Si primum est, est secundum : atqui primum
 est : est ergo secundum. (77) Logotropos autem est quod
 ex utrisque componitur, ut, Si vivit Plato, spirat Plato : atqui
 primum est : ergo et secundum. Invenitur autem id ge-
 nus in prolixioribus verborum structuris, ut non necesse es-
 set assumptionem longam conclusionemque dicere, sed tan-
 tummodo inferre, Primum autem est : ergo et secundum. Ra-
 tionum vero aliae quidem conclusionem admittunt, aliae
 non recipiunt. Non recipiunt quibus oppositum conclusio-
 nis non reluctatur assumptionum connexioni, cujusmodi
 est hoc, Si dies est, lux est : dies autem est : ambulat ergo
 Dion. (78) Quæ vero conclusionem admittunt, partim qui-
 dem eodem generis ipsius nomine dicuntur conclusiones,
 partim syllogisticæ. Syllogisticæ quidem sunt quæ vel absque
 demonstratione sunt sive ad eas quæ sunt ejusmodi addu-
 cuntur secundum aliquam vel aliquas positiones. Sunt
 autem huiusmodi, Si ambulat Dion, movetur ergo Dion.
 Conclusivæ autem sunt specialiter quæ colligunt non syl-
 logistice, velut hoc, Falsum est Dies est et nox est : dies au-
 tem est : non ergo nox est. Præter syllogismos autem sunt
 quæ probabiliter quidem syllogisticis adjacent, non autem
 concludunt, ut, Si equus est Dion, animal est Dion : sed
 equus non est Dion : non ergo animal est Dion. (79) Ratio-
 num item aliae veræ sunt, aliae falsæ. Veræ quidem sunt
 quæ ex veris colligunt, ut, Si virtus prodest, vitium nocet;
 falsæ autem sunt quæ falsum aliquid in assumptionibus ha-
 bent vel quæ non concludunt, ut, Si dies est, lux est : dies
 autem est : vivit ergo Dion. Sunt porro rationes quæ fieri
 possunt et quæ fieri non possunt, item necessariae et non
 necessariae; sunt etiam quæ quod demonstratione non
 egeant, ἀναπόδεικτοι dicuntur, aliae quidem apud alios, ce-
 terum apud Chrysippum quinque, ex quibus omnis ratio
 textitur, et qui accipiuntur in concludentibus et syllogismis et
 tropicis. (80) Prima est huiusmodi in qua omnis ratio texti-
 tur ex connexo et antecedente, a quo inchoat connexum
 quippiam et desinens infert, ut, Si primum, secundum :
 atqui primum : ergo secundum. Secunda est quæ per con-
 nexum et oppositum consequentis oppositam habet ante-
 cedentis conclusionem, ut, Si dies est, lux est : atqui nox
 est : non ergo dies est. Fit enim assumptio ex opposito

γίνεται ἐκ τοῦ ἀντικειμένου τῷ λήγοντι καὶ ἡ ἐπιφορὰ
ἐκ τοῦ ἀντικειμένου τῷ ἡγουμένῳ. τρίτος δὲ ἐστὶν
ἀναπόδεικτος ὁ δι' ἀποφατικῆς συμπλοκῆς καὶ ἐνὸς τῶν
ἐν τῇ συμπλοκῇ ἐπιφέρων τὸ ἀντικείμενον τοῦ λοιποῦ,
οἷον Οὐχὶ τέθνηκε Πλάτων καὶ ζῇ Πλάτων· ἀλλὰ μὴν
τέθνηκε Πλάτων· οὐκ ἄρα ζῇ Πλάτων. (81) τέταρτος
δὲ ἐστὶν ἀναπόδεικτος ὁ διὰ διεzeugμένου καὶ ἐνὸς τῶν
ἐν τῷ διεzeugμένῳ τὸ ἀντικείμενον τοῦ λοιποῦ ἔχων
συμπέρασμα, οἷον Ἦτοι τὸ πρῶτον ἢ τὸ δεύτερον· ἀλλὰ
μὴν τὸ πρῶτον· οὐκ ἄρα τὸ δεύτερον. πέμπτος δὲ ἐστὶν
ἀναπόδεικτος ἐν ᾧ πᾶς λόγος συντάσσεται ἐκ διεzeugμέ-
νου καὶ ἐνὸς τῶν ἐν τῷ διεzeugμένῳ ἀντικειμένων καὶ
ἐπιφέρει τὸ λοιπόν, οἷον Ἦτοι ἡμέρα ἐστὶν ἢ νύξ ἐστὶν·
οὐχὶ δὲ νύξ ἐστὶν· ἡμέρα ἄρα ἐστὶν. [ἐπ'] ἀληθεὶ δ'
ἀληθὲς ἐπεται κατὰ τοὺς στωικούς, ὡς τῷ Ἠμέρα ἐστὶ
τὸ Φῶς ἐστὶ καὶ ψεύδει ψεύδος, ὡς τῷ Νύξ ἐστὶ ψεύδει
τὸ Σκότος ἐστὶ· καὶ ψεύδει ἀληθές, ὡς τῷ Ἰπτασθαι
τὴν γῆν τὸ Εἶναι τὴν γῆν· ἀληθεὶ μέντοι ψεύδος οὐκ
ἀκολουθεῖ· τῷ γὰρ Εἶναι τὴν γῆν τὸ Πέτεσθαι τὴν γῆν
οὐκ ἀκολουθεῖ. (82) καὶ ἄποροι δὲ τινὲς εἰσι λόγοι ἐγκε-
καλυμμένοι καὶ διαλεληθότες καὶ σωρίζται καὶ κερατίναι
καὶ οὐτιδες. ἐστὶ δὲ ἐγκεκαλυμμένος, οἷον ὁ τοιοῦτος
* * οὐχὶ τὰ μὲν δύο ὀλίγα ἐστίν, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τρία,
οὐχὶ δὲ καὶ ταῦτα μὲν, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τέσσαρα καὶ οὕτω
μέχρι τῶν δέκα· τὰ δὲ δύο ὀλίγα ἐστὶ καὶ τὰ δέκα
ἄρα. * * οὕτως δὲ ἐστὶ λόγος συνακτικὸς ἐξ ἀορίστου καὶ
ὁρισμένου συνεστῶς, πρόσληψιν δὲ καὶ ἐπιφορὰν ἔχων,
οἷον Εἰ τίς ἐστὶν ἐνταῦθα, οὐκ ἐστὶν ἐκεῖνος ἐν Ῥόδῳ.
* * (83) καὶ τοιοῦτοι μὲν ἐν τοῖς λογικοῖς οἱ στωικοί,
ἵνα μάλιστα κρατύνουσι διαλεκτικὸν μόνον εἶναι τὸν σο-
φόν· πάντα γὰρ τὰ πράγματα διὰ τῆς ἐν λόγοις θεωρίας
ὁρᾶσθαι, ὅσα τε τοῦ φυσικοῦ τόπου τυγχάνει καὶ αὐ-
τὰ πάλιν ὅσα τοῦ ἡθικοῦ. εἰς μὲν γὰρ τὸ λογικὸν τί δεῖ
λέγειν περὶ τ' ὀνομάτων ὀρθότητος, ὅπως διέταξαν οἱ
νόμοι ἐπὶ τοῖς ἔργοις, οὐκ ἂν ἔχειν εἰπεῖν. οὐσὶν δ'
οὐσαν συνηλείαν ταῖν υποπιπτούσαιν τῇ ἀρετῇ, ἡ μὲν
τί ἐκάστον ἐστὶ τῶν ὄντων σκοπεῖ, ἡ δὲ τί καλεῖται. καὶ
ᾧδε μὲν αὐτοῖς ἔχει τὸ λογικόν. (84) Τὸ δ' ἡθικόν
μέρος τῆς φιλοσοφίας διαιροῦσιν εἰς τε τὸν περὶ δρυμῆς
καὶ εἰς τὸν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν τόπον καὶ τὸν περὶ
παθῶν καὶ περὶ ἀρετῆς καὶ περὶ τέλους περὶ τε τῆς πρῶ-
της ἀξίας καὶ τῶν πράξεων καὶ περὶ τῶν καθηκόντων
προτροπῶν τε καὶ ἀποτροπῶν. καὶ οὕτω δ' ὑποδιαι-
ροῦσιν οἱ περὶ Χρύσιππον καὶ Ἀρχέδημον καὶ Ζήνωνα
τὸν Ταρσέα καὶ Ἀπολλόδορον καὶ Διογένην καὶ Ἀντί-
πατρον καὶ Ποσειδώνιον· ὁ μὲν γὰρ Κιτιεὺς Ζήνων καὶ
ὁ Κλεάνθης, ὡς ἂν ἀρχαιότεροι, ἀφελέστερον περὶ τῶν
πραγμάτων διέλαθον. οὗτοι δὲ διείλον καὶ τὸν λογικόν
καὶ τὸν φυσικόν. (85) τὴν δὲ πρῶτην δρυμὴν φασὶ τὸ
ζῶον ἴσχειν ἐπὶ τὸ τηρεῖν ἑαυτό, οἰκειούσης αὐτῷ τῆς
φύσεως ἀπ' ἀρχῆς, καθὰ φησὶν ὁ Χρύσιππος ἐν τῷ
πρώτῳ περὶ τελῶν, πρῶτον οἰκεῖον εἶναι λέγων παντὶ
ζῳῷ τὴν αὐτοῦ σύστασιν καὶ τὴν ταύτης συνείδησιν·
οὔτε γὰρ ἀλλοτριῶσαι εἰδὸς ἦν αὐτὸ τὸ ζῶον, οὔτε ποιῆ-

DIOGENES.

consequenti conclusioque ex opposito antecedenti. Tertia
est quæ per negantem complexionem et unum aliquid eorum
quæ in complexione sunt infert oppositum reliqui, ut illud,
Non est mortuus Plato et vivit Plato : atqui mortuus est
Plato : non ergo vivit Plato. (81) Quarta est quæ per dis-
junctum et unum eorum quæ sunt in disjuncto ; oppositam
habet conclusionem reliqui, ut illud, Aut est primum aut se-
cundum : atqui primum est : non est ergo secundum. Quinta
est in qua omnis ratio construitur ex disjuncto et uno oppo-
sito eorum quæ in disjuncto sunt, infertque reliquum, ut, Aut
dies est aut nox est : non est autem nox : dies ergo est. Nam
in vero verum insequitur secundum Stoicos, ut si dicitur,
Dies est, consequens est, Lux est ; in falso falsum, ut Noctem
esse si falsum sit, tenebras quoque esse falsum est ; et in falso
verum, ut si volet terra, esse terram consequens est. Vero
tamen falsum non infertur : nam dum dicimus esse terram,
non sequitur ut volet terra. (82) Sunt item ambiguae quæ-
dam rationes, quæ appellantur obvolutæ et latentes et soritæ
et ceratinæ et utides. Est autem obvolutus hujusmodi ***
Non duo quidem pauca sunt, non etiam tria, ac ne ista qui-
dem, non autem quattuor, atque ita usque ad decem : duo
autem pauca sunt : et decem igitur. * * Utis autem est ratio
concludens ex infinito et finito constans, assumptionem vero
et conclusionem habens, ut, Si quis est hic, non est ille Rhodi.
** (83) Ac hujusmodi sunt in logicis Stoici, ubi maxime id
agunt, ut ostendant dialecticum solum esse sapientem.
Omnes enim res per eam quæ in rationibus est speculationem
cerni, et quæ ad locum de rerum natura pertinent et
quæ rursum ad mores. Nam ad disserendi rationem quid
dicere oporteat et de recta nominum ratione et quo pacto
statuerint leges de operibus, non habere eam quod dicere
possit. Porro quum duæ sint consuetudines quæ virtuti
subincidunt, altera quidem quid unumquodque sit in rerum
natura inspicit, altera vero quid vocetur. Atque in hunc
modum se habet apud eos Dialectica. (84) Moralem philo-
sophiæ partem in hos dividunt locos, videlicet de appeti-
tione, de bonis et malis, de affectibus, de virtute, de fine
deque prima æstimatione et de actibus ac de officiis, de
adhortationibus et dehortationibus. In hunc autem modum
subdistinguunt Chrysippus, Archedemus, Zeno Tarsensis,
Apollodorus, Diogenes, Antipater et Posidonius : nam Ci-
tius Zeno et Cleanthes, ut pote antiquiores, simplicius
de his ipsis rebus tractarunt. Hi autem diviserunt Dia-
lecticam et scientiam rerum naturalium. (85) Primam
animantis appetitionem hanc esse dicunt, se ipsum tuendi
atque servandi, natura ipsum sibi ab initio ita concilia-
nte, ut Chrysippus ait in primo de finibus, primum
proprium cuique animanti dicens ipsius esse conciliatio-
nem hujusque conscientiam : neque enim fas erat animal
ipsum vel ab se alienum fieri, vel omnino id fieri, neque

σαι ἂν αὐτό, μήτ' ἄλλοτριῶσαι μήτ' οὐκ οἰκειῶσαι. ἀπολείπεται τοίνυν λέγειν συστημαμένην αὐτὸ οἰκειῶς πρὸς ἑαυτὸ· οὕτω γὰρ τὰ τε βλάπτοντα διωθεῖται καὶ τὰ οἰκεῖα προσίεται. ὁ δὲ λέγουσί τινες, πρὸς ἡδονὴν
 5 γίνεσθαι τὴν πρώτην ὁρμὴν τοῖς ζώοις, ψευδὸς ἀποφαίνουσιν. (86) ἐπιγένημα γὰρ φασιν, εἰ ἄρα ἐστίν· ἡδονὴν εἶναι ὅταν αὐτὴ καθ' αὐτὴν ἡ φύσις ἐπιζητήσασα τὰ ἐναρμόζοντα τῇ συστάσει ἀπολάβῃ· ὃν τρόπον ἀφίλαρύνεται τὰ ζῶα καὶ θάλλει τὰ φυτά. οὐδὲν τε, φασί,
 10 διήλλαξεν ἡ φύσις ἐπὶ τῶν φυτῶν καὶ ἐπὶ τῶν ζώων, ὅτι χωρὶς ὁρμῆς καὶ αἰσθήσεως ἀκάκενα οἰκονομεῖ καὶ ἐξ' ἡμῶν τινα φυτοειδῶς γίνεται. ἐκ περιτοῦ δὲ τῆς ὁρμῆς τοῖς ζώοις ἐπιγενομένης, ἥ συγχρώμενα πορεύεται πρὸς τὰ οἰκεῖα, τούτοις μὲν τὸ κατὰ φύσιν τὸ κατὰ τὴν ὁρμὴν
 15 διοικεῖσθαι. τοῦ δὲ λόγου τοῖς λογικοῖς κατὰ τελειοτέραν προστασίαν δεδομένου, τὸ κατὰ λόγον ζῆν ὀρθῶς γίνεσθαι αὐτοῖς τὸ κατὰ φύσιν· τεχνίτης γὰρ οὗτος ἐπιγίνεται τῆς ὁρμῆς. (87) διόπερ πρῶτος ὁ Ζήνων ἐν 53α
 20 τῇ φύσει ζῆν, ὅπερ ἐστὶ κατ' ἀρετὴν ζῆν· ἀγε γὰρ πρὸς ταύτην [ἡμᾶς] ἡ φύσις. ὁμοίως δὲ καὶ Κλεάνθης ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς καὶ Ποσειδωνίους καὶ Ἐκάτων ἐν τοῖς περὶ τελῶν. πάλιν δ' ἴσον ἐστὶ τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν τῷ κατ' ἐμπειρίαν τῶν φύσει συμβαινόντων ζῆν, ὥς φησι
 25 Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τελῶν· μέρη γὰρ εἰσιν αἱ ἡμέτεραι φύσεις τῆς τοῦ ὅλου. (88) διόπερ τέλος γίνεσθαι τὸ ἀκολουθῆσαι τῇ φύσει ζῆν, ὅπερ ἐστὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν τῶν ὅλων, οὐδὲν ἐνεργοῦντας ὦν ἀπαγορεύειν εἰσθῆναι ὁ νόμος ὁ κοινός, ὅςπερ ἐστὶν ὁ ὀρθός
 30 λόγος διὰ πάντων ἐρχόμενος, ὁ αὐτός ὢν τῷ Διὶ καθήγεμόνι τούτῳ τῆς τῶν ὅλων διοικήσεως ὄντι· εἶναι δ' αὐτὸ τοῦτο τὴν τοῦ εὐδαιμονος ἀρετὴν καὶ εὐροίαν βίου, ὅταν πάντα πράττηται κατὰ τὴν συμφωνίαν τοῦ παρ' ἐκάστῳ δαίμονος πρὸς τὴν τοῦ τῶν ὅλων διοικητοῦ
 35 βούλησιν. ὁ μὲν οὖν Διογένης τέλος φησὶ ρητῶς τὸ εὐλογιστεῖν ἐν τῇ τῶν κατὰ φύσιν ἐκλογῇ. Ἀρχέδημος δὲ τὸ πάντα τὰ καθήκοντα ἐπιτελοῦντα ζῆν. (89) φύσιν δὲ Χρύσιππος μὲν ἐξακούει, ἥ ἀκολουθῶς δεῖ ζῆν, τὴν τε κοινὴν καὶ ἰδίως τὴν ἀνθρωπίνην· ὁ δὲ Κλεάνθης
 40 τὴν κοινὴν μόνην ἐκδέχεται φύσιν, ἥ ἀκολουθεῖν δεῖ, οὐκέτι δὲ καὶ τὴν ἐπὶ μέρους. τὴν τ' ἀρετὴν διάθεσιν εἶναι ὁμολογουμένην καὶ αὐτὴν δι' αὐτὴν εἶναι αἰρετὴν, οὐ διὰ τινος φόβου ἢ ἐλπίδα ἢ τι τῶν ἐξωθεν· ἐν αὐτῇ τ' εἶναι τὴν εὐδαιμονίαν, ἥτ' οὕση ψυχῇ πεποιημένη
 45 πρὸς τὴν ὁμολογίαν παντὸς τοῦ βίου. διαστρέφεσθαι δὲ τὸ λογικὸν ζῶον ποτὲ μὲν διὰ τὰς τῶν ἐξωθεν πραγματειῶν πιθανότητας, ποτὲ δὲ διὰ τὴν καθήκην τῶν συνόντων· ἐπεὶ ἡ φύσις ἀφορμὰς δίδωσιν ἀδιαστροφούς. (90) Ἀρετὴ δ' ἡ μὲν τις κοινὴς παντὶ τελείωσις, ὥς περὶ 4
 50 ἀνδριάντος· καὶ ἡ ἀθεώρητος, ὥς περ ὑγίεια· καὶ ἡ θεωρηματική, ὥς φρόνησις. φησὶ γὰρ ὁ Ἐκάτων ἐν τῷ πρώτῳ περὶ ἀρετῶν ἐπιστημονικὰς μὲν εἶναι καὶ θεωρηματικὰς τὰς ἐχούσας τὴν σύστασιν ἐκ θεωρημάτων, ὥς φρόνησιν καὶ δικαιοσύνην· ἀθεωρήτους δὲ τὰς κατὰ

sibi non maxime propinquum fieri. Restat igitur ut dicamus hanc ipsum sibi maxima concordia et caritate devinxisse : ita enim et noxia propellit et quæ sibi sunt utilia suscipit. Quod autem dicunt quidam, primam appetitionem animantibus ad voluptatem fieri, falsum esse evincunt. (86) Voluptatem enim aiunt, si omnino est, serius accedere, postquam ipsa per se natura requisita omnia, quæ faciant ad se tutandam conservandamque, fuerit adepta : quem ad modum exhilarascunt animalia virescuntque arbores. Nihil quicquam, aiunt, differt natura in arboribus et animalibus quando et de illis absque motu voluntatis ac sensu disponit et in nobis quædam arborum more fiunt. Quum vero ex superfluo appetitio animantibus ingenerata sit, qua utentes pergunt ad ea quæ sua sunt, in eis quidem naturali quadam ratione appetitionem illam disponi. Ceterum quum rationalibus perfectiore cura data sit ratio, vivere secundum rationem recte dici eos qui vivunt secundum naturam : ita quippe artifex accedit moderatrixque appetitionis. (87) Quocirca primus Zeno in libro de natura hominis ait finem esse congruenter naturæ vivere, id autem est secundum virtutem vivere : ad eam quippe natura ipsa ducit. Similiter et Cleanthes in libris de voluptate et Posidonius et Hecato in libro de finibus. Rursus secundum virtutem vivere idem est quod secundum experientiam eorum quæ secundum naturam accidunt vivere, ut Chrysippus in primo de finibus ait : partes enim naturæ universi sunt naturæ nostræ. (88) Idcirco finis efficitur convenienter naturæ vivere, hoc est secundum suam atque universorum naturam, nihil eorum faciendo quæ a communi lege prohibentur, quæ est recta ratio in omnes perveniens eademque nihil distans ab Jove hoc principe gubernationis omnium quæ sunt. Esse autem hoc ipsum felicitis hominis virtutem et copiam vitæ, quum omnia geruntur secundum concordiam unius cujusque genii cum voluntate gubernatoris omnium. Diogenes igitur finem definit esse rationi rite obtemperare in eis eligendis quæ secundum naturam sunt ; Archedemus autem, nihil officiorum omit-tendum vivere. (89) Naturam autem Chrysippus quidem eam cui convenienter oporteat vivere et communem intelligit, et proprie humanam. At vero Cleanthes communem tantummodo naturam suscipit, quam sequi oporteat, non etiam particularem. Virtutemque affectionem esse consentientem, et ipsam propter se ipsam esse expetendam, non ob metum aliquem aut spem aut aliquid eorum quæ sunt externa, sed in ipsa cujusque constitutam esse beatam vitam, quippe quum sit anima comparata ad consensionem totius vitæ. Perverti autem rationale animal modo propter exter-narum rerum probabilitatem, modo propter eorum quibus utitur consilia : natura enim voluntates dat minime perversas. (90) Est autem virtus alia quidem communiter omnibus perfectio quædam, veluti statuæ ; alia invisibilis, veluti sanitas ; et alia speculativa, ut est prudentia. Ait enim Hecato in primo de virtutibus, scientiæ virtutes esse et speculativas quæ ex speculationibus habeant commendationem, ut prudentiam atque justitiam ; speculatione autem vacantes

παρέκτασιν θεωρουμένας ταῖς ἐκ τῶν θεωρημάτων συν-
 εστηκυαῖς, καθάπερ ὑγίειαν καὶ ἰσχύιν. τῇ γὰρ σω-
 φροσύνῃ τε θεωρημένη ὑπαρχούσῃ συμβαίνει ἀκολουθεῖν
 καὶ παρεκτείνεσθαι τὴν ὑγίειαν, καθάπερ τῇ ψαλίδῳ
 5 οἰκοδομίᾳ τὴν ἰσχύιν ἐπιγίνεσθαι. (91) καλοῦνται δ'
 ἀθεώρητοι ὅτι μὴ ἔχουσι συγκαταθέσεις, ἀλλ' ἐπιγίνον-
 ται καὶ περὶ φαύλους [γίγνονται], ὡς ὑγίεια, ἀνδρεία.
 τεκμήριον δὲ τοῦ ὑπαρκτῆν εἶναι τὴν ἀρετὴν φησιν ὁ
 Ποσειδώνιος ἐν τῷ πρώτῳ τοῦ ἠθικοῦ λόγου τὸ γενέ-
 10 σθαι ἐν προκοπῇ τοὺς περὶ Σωκράτην καὶ Διογένην καὶ
 Ἀντισθένην. εἶναι δὲ καὶ τὴν κακίαν ὑπαρκτῆν διὰ τὸ
 ἀντικεῖσθαι τῇ ἀρετῇ. διδακτὴν τ' εἶναι αὐτὴν, λέγω
 δὲ τὴν ἀρετὴν, καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τέλους
 15 φησὶ καὶ Κλεάνθης καὶ Ποσειδώνιος ἐν τοῖς προτρεπτι-
 καῖς καὶ Ἑκάτων· ὅτι δὲ διδακτὴ ἐστὶ, ὁλῶν ἐκ τοῦ
 γίνεσθαι ἀγαθοὺς ἐκ φαύλων. (92) Παναίτιος μὲν οὖν
 δύο φησὶν ἀρετάς, θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν· ἄλλοι δὲ
 λογικὴν καὶ φυσικὴν καὶ ἠθικὴν· τέτταρας δὲ οἱ περὶ
 Ποσειδώνιον καὶ πλείονας οἱ περὶ Κλεάνθην καὶ Χρύ-
 20 σιππον καὶ Ἀντίπατρον. ὁ μὲν γὰρ Ἀπολλοφάνης μίαν
 λέγει, τὴν φρόνησιν. τῶν δ' ἀρετῶν τὰς μὲν πρώτας,
 τὰς δὲ ταύταις ὑποτεταγμένας. πρώτας μὲν τὰςδε,
 φρόνησιν, ἀνδρείαν, δικαιοσύνην, σωφροσύνην· ἐν εἰδὲς
 δὲ τούτων μεγαλοψυχίαν, ἐγκρατείαν, καρτερίαν, ἀγχί-
 25 νοιαν, εὐβουλίαν. καὶ τὴν μὲν φρόνησιν εἶναι ἐπιστή-
 μην κακῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ οὐδετέρων, τὴν δ' ἀνδρείαν
 ἐπιστήμην ὧν αἰρετέον καὶ ὧν εὐλαθετέον καὶ οὐδετέ-
 ρων· τὴν δὲ δικαιοσύνην * * * (93) τὴν δὲ μεγαλοψυχίαν
 ἐπιστήμην ἣ ἔστιν ὑπεράνω ποιοῦσαν τῶν συμβαινόντων
 30 κοινῇ φαύλων τε καὶ σπουδαίων· τὴν δ' ἐγκρατείαν διάθε-
 σιν ἀνυπέρβατον τῶν κατ' ὀρθὸν λόγον ἣ ἔστιν ἀήττητον
 ἡδονῶν. τὴν δὲ καρτερίαν ἐπιστήμην ἣ ἔστιν ὧν ἐμμε-
 νητέον καὶ μὴ καὶ οὐδετέρων. τὴν δ' ἀγχινόιαν ἔστιν
 εὐρετικὴν τοῦ καθήκοντος ἐκ τοῦ παραχρῆμα· τὴν δ'
 35 εὐβουλίαν ἐπιστήμην τοῦ σκοπεῖσθαι ποῖα καὶ πῶς
 πράττοντες πράξομεν συμφερόντως. Ἄν' λόγον δὲ καὶ
 τῶν κακιῶν τὰς μὲν εἶναι πρώτας, τὰς δ' ὑπὸ ταύτας
 οἷον ἀφροσύνην μὲν καὶ δειλίαν καὶ ἀδίκιαν καὶ ἀκολα-
 σίαν ἐν ταῖς πρώταις, ἀκρασίαν δὲ καὶ βραδύνοιαν καὶ
 40 κακοβουλίαν ἐν ταῖς ὑπὸ ταύτας. εἶναι δ' ἀγνοίας τὰς
 κακίας, ὧν αἱ ἀρεταὶ ἐπιστήμαι. (94) Ἀγαθὸν δὲ κοι-
 νῶς μὲν τὸ οὗ τι ὄφελος, ἰδίως δ' ἦτοι ταῦτόν ἢ οὐχ ἕτερον
 ὠφελείας. ὅθεν αὐτὴν τε τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ μετέχον
 αὐτῆς ἀγαθὸν τριχῶς οὕτω λέγεσθαι· οἷον τὸ ἀγαθὸν
 45 ἀφ' οὗ συμβαίνει, ὡς τὴν πρᾶξιν τὴν κατ' ἀρετὴν ὑπ'
 οὗ δέ, ὡς τὸν σπουδαῖον τὸν μετέχοντα τῆς ἀρετῆς * *
 ἄλλως δ' οὕτως ἰδίως ὀρίζονται τὸ ἀγαθόν, τὸ τέλειον κατὰ
 φύσιν λογικοῦ ὡς λογικοῦ. τοιοῦτον δ' εἶναι τὴν ἀρε-
 τήν, ὡς μετέχοντα τὰς τε πρᾶξεις τὰς κατ' ἀρετὴν καὶ
 50 τοὺς σπουδαίους εἶναι· ἐπιγεννήματα δὲ τὴν τε χαρὰν
 καὶ τὴν εὐφροσύνην καὶ τὰ παραπλήσια. (95) ὡς αὐτῶς
 δὲ καὶ τῶν κακιῶν τὸ μὲν εἶναι ἀφροσύνην, δειλίαν,
 ἀδίκιαν καὶ τὰ παραπλήσια· μετέχοντα δὲ κακιῶν τὰς
 τε πρᾶξεις τὰς κατὰ κακίαν καὶ τοὺς φαύλους· ἐπιγεν-

eas quæ per extensionem inspiciantur ultra eas quæ ex spe-
 culationibus constant, veluti sanitatem et robur. Namque
 temperantiam, quæ et in speculationis parte est, per ex-
 tensionem sequi bonam valetudinem atque non secus ac for-
 nicis structuræ robur accedere. (91) Appellantur autem
 ἀθεώρητοι, quia consensiones non habent, sed accedunt vel
 circa ignavos, ut sanitas et fortitudo. Argumentum vero
 quod substantialis sit virtus, ait Posidonius in primo mora-
 lis rationis, quod in profectu fuerint Socrates, Diogenes
 et Antisthenes. Esse autem et vitium subsistentiale, quia
 virtuti opponatur. Doceri vero posse virtutem et Chrysip-
 pus in primo de fine dixit et Cleanthes et Posidonius in
 Exhortationibus et Hecato. Quod autem doceri possit, ex
 eo constat, quod boni ex malis fiant. (92) Panætius quidem
 duas posuit virtutes, contemplativam et activam; alii tres,
 rationalem, naturalem et moralem; quattuor Posidonius,
 plures Cleanthes, Chrysippus et Antipater. Apollonphanes
 enimvero unam dicit virtutem, prudentiam. Porro virtu-
 tum alias quidem primas, alias vero eis subjectas. Primas
 quidem ac veluti principes esse prudentiam, fortitudinem,
 iustitiam, temperantiam; harum autem in specie, magna-
 nimitatem, continentiam, tolerantiam, sollertiam, consi-
 lium. Ac prudentiam quidem scientiam esse bonorum ac
 malorum ac neutrorum; fortitudinem vero scientiam eorum
 quæ eligenda sunt quæque fugienda quæque neutrum ho-
 rum; Justitiam * * * (93) magnanimitatem scientiam aut
 habitum, qui reddat celsiorem omnibus quæ contingere
 possint, æqualiter bonorum ac malorum; continentiam vero
 affectionem minime excedentem rectam rationem sive habi-
 tum voluptatibus invictum; porro tolerantiam scientiam
 sive habitum earum rerum quibus insistendum sit vel non,
 atque neutrarum; sollertiam autem habitum celerem officii
 inventorem; consilium vero scientiam inspiciendi quænam
 et quo pacto gerentes utiliter operemur. Consentaneo modo
 vitiorum quorūque aliā esse prima, aliā his subjecta: puta
 imprudentiam, formidinem, injustitiam, intemperantiam
 in primo loco esse; incontinentiam, hebetudinem et ma-
 lum consilium his esse subjecta. Esse autem earum rerum
 5 ignorantiam vitium, quarum scientia virtus sit. (94) Bo-
 num vero communiter quidem id esse quod sit utile, pro-
 prie vero sive idem sive ab utilitate non alienum. Quocirca
 tam ipsam virtutem quam particeps ipsius bonum ita tripli-
 citer dici, scilicet bonum ex quo contingit, veluti actionem
 secundum virtutem; a quo autem, veluti probum virtutis
 participem * * Aliter ita proprie definiunt bonum, quod sit
 perfectum secundum naturam rationalis tanquam rationalis.
 Huiusmodi vero esse virtutem, ut quæ ipsius participant, et
 actiones sint secundum virtutem et homines probi; acces-
 siones vero ipsius gaudium esse et lætitiā et his similia.
 (95) Eodem modo et in malis aliud quidem esse impruden-
 tiam, formidinem, injustitiam et his similia; quæ autem
 malorum participant, vitiosos esse actus et malos homines:

νήματα δὲ τὴν τε δυσθυμίαν καὶ τὴν δυσφροσύνην καὶ τὰ ὁμοία. Ἔτι τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι περὶ ψυχῆν, 56
τὰ δ' ἐκτός, τὰ δ' οὔτε περὶ ψυχῆν οὔτ' ἐκτός. τὰ
μὲν περὶ ψυχῆν ἀρετὰς καὶ τὰς κατὰ ταύτας πράξεις·
5 τὰ δ' ἐκτός τὸ τε σπουδαῖον ἔχειν πατρίδα καὶ σπου-
δαῖον φίλον καὶ τὴν τούτων εὐδαιμονίαν· τὰ δ' οὔτ' ἐκτός
οὔτε περὶ ψυχῆν τὸ αὐτὸν ἑαυτοῦ εἶναι σπουδαῖον καὶ
εὐδαιμόνα. (96) ἀνάπλιν δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν
περὶ ψυχῆν εἶναι, τὰς κακίας καὶ τὰς κατ' αὐτάς πρά-
ξεις· τὰ δ' ἐκτός τὸ ἄφρονα πατρίδα ἔχειν καὶ ἄφρονα
10 φίλον καὶ τὴν τούτων κακοδαιμονίαν· τὰ δ' οὔτ' ἐκτός
οὔτε περὶ ψυχῆν τὸ αὐτὸν ἑαυτοῦ εἶναι φιλῶν καὶ κα-
κοδαιμόνα. Ἔτι τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι τελικά, τὰ δ'
δὲ ποιητικά, τὰ δὲ τελικά καὶ ποιητικά. τὸν μὲν οὖν φί-
15 λον καὶ τὰς ἀπ' αὐτοῦ γινομένας ὠφελείας ποιητικά
εἶναι ἀγαθὰ· θάρσος δὲ καὶ φρόνημα καὶ ἐλευθερίαν καὶ
τέρψιν καὶ εὐφροσύνην καὶ ἀλυπίαν καὶ πᾶσαν τὴν κατ'
ἀρετὴν πράξιν τελικά. (97) ποιητικά δὲ καὶ τελικά εἶναι
τὰς ἀρετὰς. καθὼ μὲν γὰρ ἀποτελοῦσι τὴν εὐδαιμονίαν,
20 ποιητικά ἐστὶν ἀγαθὰ· καθὼ δὲ συμπληροῦσιν αὐτήν,
ὥς τε μέρη αὐτῆς γίνεσθαι, τελικά, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν κα-
κῶν τὰ μὲν εἶναι τελικά, τὰ δὲ ποιητικά· τὰ δ' ἀμφο-
τέρως ἔχοντα. τὸν μὲν ἐγθρόν καὶ τὰς ἀπ' αὐτοῦ γενομέ-
νας βλάβας ποιητικά εἶναι· κατὰ πλῆξιν δὲ καὶ ταπεινό-
τητα καὶ δουλείαν καὶ ἀτέρπειαν καὶ δυσθυμίαν καὶ
25 περιλυπίαν καὶ πᾶσαν τὴν κατὰ κακίαν πράξιν τελικά·
ἀμφοτέρως δ' ἔχοντα (τὰς κακίας), ἐπεὶ καθὼ μὲν ἀποτε-
λοῦσι τὴν κακοδαιμονίαν, ποιητικά ἐστὶ· καθὼ δὲ συμ-
πληροῦσιν αὐτήν, ὥς τε μέρη αὐτῆς γίνεσθαι, τελικά. (98)
30 Ἔτι τῶν περὶ ψυχῆν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἰσὶν ἑξῆς, τὰ δὲ 58
διαθέσεις, τὰ δ' οὐθ' ἑξῆς οὔτε διαθέσεις. διαθέσεις
μὲν αἱ ἀρεταί, ἑξῆς δὲ τὰ ἐπιτηδεύματα, οὔτε δ' ἑξῆς
οὔτε διαθέσεις αἱ ἐνέργειαι· κοινῶς δὲ τῶν ἀγαθῶν
μικτὰ μὲν ἐστὶν εὐτεχνία καὶ εὐγυρία, ἀπλοῦν δ' ἐστὶν
35 ἀγαθὸν ἐπιστήμη. καὶ αἰ μὲν παρόντα αἱ ἀρεταί,
οὐκ αἰ δέ, οἷον χαρά, περιπάτησις. πᾶν δ' ἀγαθὸν 59
συμπερόν εἶναι καὶ δέον καὶ λυσιτελὲς καὶ χρήσιμον καὶ
εὐχρηστον καὶ καλὸν καὶ ὠφέλιμον καὶ αἰρετὸν καὶ δί-
καιον. (99) συμφέρον μὲν ὅτι φέρει τὰ τοιαῦτα ὣν
40 συμβαινόντων ὠφελοῦμεθα· δέον δ' ὅτι συνέχει ἐν οἷς
χρῆ· λυσιτελὲς δ' ὅτι λύει τὰ τελούμενα εἰς αὐτό, ὥς τε
τὴν ἀντικατάλλαξιν τὴν ἐκ τῆς πραγματείας ὑπερβαίνειν
τῇ ὠφελείᾳ· χρήσιμον δ' ὅτι χρεῖαν ὠφελείας παρέχε-
ται· εὐχρηστον δ' ὅτι τὴν χρεῖαν ἐπαινετὴν ἀπεργάζε-
55 ται· καλὸν δ' ὅτι συμμετέρωσιν πρὸς τὴν ἑαυτοῦ χρεῖαν·
ὠφέλιμον δ' ὅτι τοιοῦτόν ἐστιν ὥς τε ὠφελῇ· αἰρετὸν δ'
ὅτι τοιοῦτόν ἐστιν ὥς τε εὐλόγως αὐτὸ αἰρεῖσθαι· δίκαιον
δ' ὅτι νόμιμ' ἐστὶ σύμφωνον καὶ κοινωνίας ποιητικόν.
(100) καλὸν δὲ λέγουσι τὸ τέλειον ἀγαθὸν παρὰ τὸ πάντας
60 ἀπέχειν τοὺς ἐπιζητουμένους ἀριθμούς ὑπὸ τῆς φύσεως
ἢ τὸ τελὲς σύμμετρον. εἰδῆ δ' εἶναι τοῦ καλοῦ τέτ-
ταρα, δίκαιον, ἀνδρεῖον, κόσμιον, ἐπιστημονικόν· ἐν
γὰρ τοῖςδε τὰς καλὰς πράξεις συντελεῖσθαι. ἀνὰ λόγον
δὲ καὶ τοῦ αἰσχροῦ εἶναι εἰδῆ τέτταρα, τό τ' ἄδικον

horum esse accessiones mororem et angorem et cetera in
hunc modum. Præterea bona alia esse circa animum, alia
extrinsecus, alia neque circa animum neque extra. Et ea
quidem quæ sint circa animum, virtutes esse virtutisque
actiones; quæ vero extrinsecus sint, nobilem habere pa-
triam et amicum sincerum harumque rerum comitem
felicitatem; quæ vero neque extrinsecus neque in animo
sint, ea ejusmodi esse ac si quis ipse sibi ipsi sit bonus ac
felix. (96) Rursus autem mala partim esse circa ani-
mum, ipsa videlicet vitia actionesque vitiosas; partim
extrinsecus, ut stultam habere patriam et stolidum ami-
cum et quæ ista consequitur infelicitatem; partim neque
5 extrinsecus esse neque circa animum, ut ipsum sibi ipsi
esse malum atque infelicem. Item bona alia versari circa
fines, alia in effectu consistere, alia utrumque simul.
Amicum igitur et quæ ab ipso nobis proveniunt commoda
effectu esse bona; porro confidentiam et magnitudinem
animi et libertatem et oblectationem et lætitiā et tran-
quillitatem omnemque virtutis actionem finis in parte esse.
(97) Sed et efficientia et ad finem pertinentia bona esse
virtutes: nam ex eo quidem quod perficiunt felicitatem,
effectiva sunt bona; ex eo vero quod illam veluti partes
ipsius implent, ad finem pertinent. Pari ratione malo-
rum quoque alia esse finalia, alia effectiva, alia in
utrumque modum se habentia. Inimicum nempe et quæ
ab ipso oriuntur incommoda, effectiva esse; stupiditatem
autem et humilitatem et servitutem et molestiam et mæro-
rem ac tristitiam omnemque actionem malitiæ, ad finem
pertinere; utrumque autem habere vitia, et ex eo quod in-
ferunt infelicitatem, effectiva sunt; et ex eo quod eam, ut
ipsius partes evadant, implent, ad finem pertinent. (98) Præ-
terea bonorum animi alia habitus sunt, alia affectiones, alia
neutrum. Affectiones quidem virtutes sunt, habitus autem
studia, porro actiones neque habitus neque affectiones sunt.
Communiter autem bonorum quædam sunt mixta, ut fœ-
cunditas proles et quietas senectus; simplex vero bonum est
59 scientia. Ac semper quidem præsentia bona virtutes; non
semper autem, ut gaudium, deambulatio. Bonum autem
omne conducens et opportunum et lucrosum et utile et com-
modum et pulchrum et juvans et optabile et justum esse.
(99) Conducens quidem quod ea conferat, quibus contin-
gentibus emolumentum capimus, opportunum quod in iis
quæ oportet nos contineat; lucrosum (*græce ad verbum*
solvens impensas) quod quæ in illud impenduntur dissol-
vat, ut qui ex negotiatione quæstus factus est emolumentum
magnitudine sumptum exsuperet; utile quod usum præ-
stet utilitatis; commodum vero quod laudabilem afferat
utilitatem; pulchrum quod decentem sui usum præbeat;
juvans quod tale sit ut juvare possit; optabile quod ejusmodi
sit ut optione præposita merito id eligamus; justum vero
quod juri ac legi concordet efficiatque societates. (100)
Honestum autem dicunt quod sit perfectum bonum, quod
omnes a natura habeat quæsitos numeros sive perfecte
moderatum. Ejus quattuor species tradunt: justitiam,
fortitudinem, temperantiam, scientiam: nam intra has ho-
nestas actiones consummari. Eadem itidem ratione turpe

καὶ τὸ δειλὸν καὶ ἄκοσμον καὶ ἄφρον. λέγεσθαι δὲ τὸ
καλὸν μοναχῶς μὲν τὸ ἐπαινετοῦς παρεχόμενον τοὺς
ἔχοντας ἀγαθὸν ἐπαίνου ἄξιον· ἐτέρως δὲ τὸ εὖ πεφυκέ-
ναι πρὸς τὸ ἴδιον ἔργον· ἄλλως δὲ τὸ ἐπικοσμοῦν, ὅταν
6 λέγωμεν μόνον τὸν σοφὸν ἀγαθὸν καὶ καλὸν εἶναι. (101)
λέγουσι δὲ μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν εἶναι, καθὰ φησιν
Ἑκάτων ἐν τῷ τρίτῳ περὶ ἀγαθῶν καὶ Χρύσιππος ἐν
τοῖς περὶ τοῦ καλῶ· εἶναι δὲ τοῦτο ἀρετὴν καὶ τὸ μετέ-
χον ἀρετῆς, ὃ ἔστιν ἴσον τὸ πᾶν ἀγαθὸν καλὸν εἶναι καὶ
10 τὸ ἰσοδυναμεῖν τῷ καλῷ τὸ ἀγαθόν, ὅπερ ἴσον ἐστὶ τούτῳ.
ἐπεὶ γὰρ ἐστὶν ἀγαθόν, καλόν ἐστιν· ἐστὶ δὲ καλόν· ἀγα-
θὸν ἄρα ἐστὶ. δοκεῖ δὲ πάντα τὰ ἀγαθὰ ἴσα εἶναι καὶ
πᾶν ἀγαθὸν ἐπ' ἄκρον εἶναι αἰρετόν καὶ μὴτ' ἀνεσιν μὴτ'
ἐπίτασιν ἐπιδέχεσθαι. τῶν δ' ὄντων φασὶ τὰ μὲν ἀγαθὰ
15 εἶναι, τὰ δὲ κακὰ, τὰ δ' οὐδέτερα. (102) ἀγαθὰ μὲν
οὖν τὰς τ' ἀρετάς, φρόνησιν, δικαιοσύνην, ἀνδρείαν,
σωφροσύνην καὶ τὰ λοιπά· κακὰ δὲ τὰ ἐναντία· ἀφρο-
σύνην, ἀδικίαν καὶ τὰ λοιπά· οὐδέτερα δὲ ὅσα μὴτ'
ὠφελεῖ μὴτε βλάπτει, ὡς ζωὴ, υἱεία, ἡδονή, κάλλος,
20 ἰσχύς, πλοῦτος, εὐδοξία, εὐγένεια· καὶ τὰ τούτοις ἐναν-
τία, θάνατος, νόσος, πόνος, αἰσχος, ἀσθένεια, πενία,
ἀδοξία, δυσγένεια καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια, καθὰ
φησιν Ἑκάτων ἐν ἐβδόμῳ περὶ τέλους καὶ Ἀπολλόδορος
ἐν τῇ ἠθικῇ καὶ Χρύσιππος. μὴ γὰρ εἶναι ταῦτ' ἀγαθὰ,
25 ἀλλ' ἀδιάφορα κατ' εἶδος προηγημένα. (103) ὥς γὰρ
ἴδιον θερμοῦ τὸ θερμαίνειν, οὐ τὸ ψύχειν, οὕτω καὶ ἀγα-
θοῦ τὸ ὠφελεῖν, οὐ τὸ βλάπτειν· οὐ μᾶλλον δ' ὠφελεῖ
ἢ βλάπτει δὲ πλοῦτος καὶ ἡ υἱεία· οὐκ ἄρ' ἀγαθὸν οὔτε
πλοῦτος, οὐθ' υἱεία. ἔτι τέ φασιν, ὅς ἐστιν εὖ καὶ
30 κακῶς χρῆσθαι, τοῦτ' οὐκ ἐστὶν ἀγαθόν· πλοῦτῳ δὲ καὶ
υἱείᾳ ἐστὶν εὖ καὶ κακῶς χρῆσθαι· οὐκ ἄρ' ἀγαθὸν
πλοῦτος καὶ υἱεία. Ποσειδώνιος μέντοι καὶ ταῦτά
φησι τῶν ἀγαθῶν εἶναι. ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἡδονὴν ἀγαθόν
φασιν Ἑκάτων τ' ἐν τῷ ἐνάτῳ περὶ ἀγαθῶν καὶ Χρύ-
35 σιππος ἐν τοῖς περὶ ἡδονῆς· εἶναι γὰρ καὶ αἰσχροὺς ἡδο-
νάς, μὴδὲν δ' αἰσχροὺς εἶναι ἀγαθόν. (104) ὠφελεῖν δὲ
ἐστὶ κινεῖν ἢ ἴσχειν κατ' ἀρετὴν, βλάπτειν δὲ κινεῖν ἢ
ἴσχειν κατὰ κακίαν. Διγῶς δὲ λέγεσθαι ἀδιάφορα·
ἅπασι μὲν τὰ μὴτε πρὸς εὐδαιμονίαν μὴτε πρὸς κακοδαι-
40 μονίαν συνεργοῦντα, ὥς ἔχει πλοῦτος, δόξα, υἱεία,
ἰσχύς καὶ τὰ ὅμοια· ἐνδέχεται γὰρ καὶ χωρὶς τούτων
εὐδαιμονεῖν, τῆς ποιᾶς αὐτῶν χρήσεως εὐδαιμονικῆς
οὔσης ἢ κακοδαιμονικῆς. ἄλλως δὲ λέγεται ἀδιάφορα
τὰ μὴθ' ὁρμῆς μὴτ' ἀφορμῆς κινητικὰ, ὥς ἔχει
45 ἀρτίας· ἔγειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τρίχας ἢ περιττάς, τὴν
ἐκτείνειν τὸν δάκτυλον ἢ συστείνειν, τῶν προτέρων ἀδια-
φόρων οὐκ ἐθ' οὕτω λεγομένων· ὁρμῆς γὰρ ἐστὶν ἐκτεῖναι
καὶ ἀφορμῆς κινητικὰ. (105) διὸ τὰ μὲν [αὐτῶν] ἐκλέγεται,
τῶν ἐτέρων ἐπίσης ἔχοντων πρὸς αἵρεσιν καὶ φυγῇν.
50 τῶν ἀδιαφόρων τὰ μὲν λέγουσι προηγημένα, τὰ δὲ ἀπο-
προηγημένα· προηγημένα μὲν τὰ ἔχοντα ἀζίαν, ἀπο-
προηγημένα δὲ τὰ ἀπαζίαν ἔχοντα. ἀζίαν δὲ τὴν μὲν
τινα λέγουσι σύμβλησιν πρὸς τὸν ὁμολογούμενον βίον,
ἥτις ἐστὶ περὶ πᾶν ἀγαθόν· τὴν δὲ εἶναι μέσην τινὰ δὲ

quod est in species quattuor scindunt, in injustitiam, for-
midinem, intemperantiam et insipientiam. Dicit autem
honestum unice quidem quod eos qui hoc præditi sunt
merito omni laude dignos facit; aliter autem bene et apte
ad opus suum natum esse; aliter vero quod exornet,
quum dicimus solum sapientem bonum honestumque esse.
(101) Dicunt autem quod honestum sit, id solum esse
bonum, ut Hecato in tertio de bonis ait et Chrysippus
in libris de honesto. Id autem esse virtutem et quod sit
virtutis particeps: cui æquale illud est, bonum omne quod
sit, id etiam honestum esse, honestum autem ac bonum tan-
tundem valere: id autem huic simile est. Nam quia bonum
est, honestum est: est autem honestum: bonum ergo est.
Putant et omnia bona esse paria, bonumque omne summo-
pere esse appetendum, idque nec augmentum suscipere nec
detrimentum. Eorum autem quæ sunt, aiunt alia bona, mala
alia, alia neutra. (102) Bona quidem virtutes esse, pru-
dentiam, justitiam, fortitudinem, temperantiam et cetera
id genus; mala vero his opposita vitia, imprudentiam, in-
justitiam et cetera; neutra vero quæ neque prosunt neque
obsunt, ut est vita, sanitas, voluptas, pulchritudo, vires,
opes, bona fama, nobilitas; et quæ eis opposita sunt, mors,
ægritudo, dolor, turpitudine, infirmitas, inopia, obscuritas,
ignobilitas et his similia, ut ait Hecato in septimo de
fine et Apollodorus in Ethice et Chrysippus. Non enim esse
ista bona, sed indifferentia per speciem producta. (103)
Sicut enim caloris proprium est calefacere, non refrigerare,
ita et boni proprium prodesse est et non nocere: non autem
magis prosunt quam nocent opes atque sanitas: nec opes
ergo nec sanitas bona sunt. Porro aiunt: quo bene et
male uti possumus, id bonum non est: divitiis autem et
sanitate bene et male uti possumus: non est igitur bonum
opulentia et sanitas. Posidonius tamen ista quoque in bonis
numerat. Sed neque voluptatem bonum esse dicunt et
Hecato libro nono de bonis et Chrysippus in libris de volu-
ptate: esse enim et fœdas voluptates; verum nihil quod
fœdum sit esse bonum. (104) Prodesse autem est movere
aut habere secundum virtutem; contra vero nocere est
movere aut habere secundum vitium. Duobus autem
modis dici indifferentia: uno quidem ea quæ neque ad
felicitatem neque ad infelicitatem conferunt, ut sunt di-
vitiae, sanitas, vires, gloria et cetera id genus: nam
et sine his contingit felicem esse, quum earum usus vel
rectus felicitatis, vel pravus infelicitatis auctor sit. Aliter
autem dicuntur indifferentia, quæ neque appetitum ne-
que aversionem movent, ut est vel pares in capite
habere capillos vel impares, vel extendere vel contrahere
digitum. Priora enim quæ diximus indifferentia non ita se
habent: illa quippe et appetitum et aversionem movent.
(105) Idcirco alia quidem ex eis eliguntur, quum cetera
æqua ratione vel eligenda sint vel fugienda. Porro indiffe-
rentium alia quidem præposita sunt quæ vocant, alia re-
jecta: præposita quidem quæ habeant existimationem, re-
jecta vero quæ existimatione careant. Existimationem vero
eam quidem conferre aliquid ad consentaneam vitam, quæ
circa omne bonum est; aliam vero mediam quandam vim

ναμιν ἢ χρεῖαν συμβαλλομένην πρὸς τὸν κατὰ φύσιν
βίον, ὅμοιον εἶπεν ἦντινα προσφέρεται πρὸς τὸν κατὰ
φύσιν βίον πλοῦτος ἢ ὑγίεια· τὴν δ' εἶναι ἀξίαν ἀμοιβὴν
δοκιμαστοῦ, ἣν ἂν ὁ ἔμπειρος τῶν πραγμάτων τάξῃ,
5 ὅμοιον εἶπεν ἀμειβέσθαι πυρὸς πρὸς τὰς σὺν ἡμῶν
κριθάς. (106) προηγμένα μὲν οὖν εἶναι ἢ καὶ ἀξίαν ἔχει,
οἷον ἐπὶ μὲν τῶν ψυχικῶν εὐφυΐαν, τέχνην, προκοπὴν
καὶ τὰ ὅμοια· ἐπὶ δὲ τῶν σωματικῶν ζωὴν, ὑγίειαν,
βρώμην, εὐεξίαν, ἀρτιότητα, κάλλος καὶ τὰ παραπλήσια·
10 ἐπὶ δὲ τῶν ἐκτὸς πλοῦτον, δόξαν, εὐγένειαν καὶ τὰ ὅμοια.
ἀποπροηγμένα δ' ἐπὶ μὲν τῶν ψυχικῶν ἀφύπναι, ἀτε-
λῆναι καὶ τὰ ὅμοια· ἐπὶ δὲ τῶν σωματικῶν θάνατον,
νόσον, ἀσθένειαν, καχεξίαν, πῆρῳσιν, αἰσχος καὶ τὰ
ὅμοια· ἐπὶ δὲ τῶν ἐκτὸς πενίαν, ἀδοξίαν, δυσγένειαν καὶ
15 τὰ παραπλήσια· οὕτε δὲ προήχθη οὐτ' ἀποπροήχθη
τὰ οὐδετέρως ἔχοντα. (107) ἐπὶ τῶν προηγμένων τὰ
μὲν δι' αὐτὰ προῆκται, τὰ δὲ δι' ἕτερα, τὰ δὲ καὶ δι'
αὐτὰ καὶ δι' ἕτερα. καὶ δι' αὐτὰ μὲν εὐφυΐα, προκοπὴ
καὶ τὰ ὅμοια· δι' ἕτερα δὲ πλοῦτος, εὐγένεια καὶ τὰ
20 ὅμοια· δι' αὐτὰ δὲ καὶ δι' ἕτερα ἰσχύς, εὐαισθησία,
ἀρτιότης. δι' αὐτὰ μὲν, ὅτι κατὰ φύσιν ἐστί· δι' ἕτερα
δὲ, ὅτι περιποιεῖ χρεῖας οὐκ ὀλίγας. ὁμοίως δ' ἔχει
καὶ τὸ ἀποπροηγμένον κατὰ τὸν ἐναντίον λόγον. *Ἐτι62
δὲ καθήκον φασιν εἶναι ὁ προαχθὲν εὐλογόν τιν' ἴσχει
ἀπολογισμὸν, οἷον τὸ ἀκολουθεῖν ἐν τῇ ζωῇ, ὅπερ καὶ
ἐπὶ τὰ φυτὰ καὶ ζῶα διατείνει· ὁρᾶσθαι γὰρ κατὰ τού-
των καθήκοντα. (108) κατὸννομάσθαι δ' οὕτως ὑπὸ
πρώτου Ζήνωνος τὸ καθήκον, ἀπὸ τοῦ κατὰ τινος ἤκειν
τῆς προνομασίας εἰλημμένης. ἐνέργημα δ' αὐτὸ
30 εἶναι ταῖς κατὰ φύσιν κατασκευαῖς οἰκεῖον. τῶν γὰρ
καθ' ὁρμὴν ἐνεργουμένων τὰ μὲν καθήκοντα εἶναι, τὰ
δὲ παρὰ τὸ καθήκον, τὰ δ' οὕτε καθήκοντα οὕτε παρὰ
τὸ καθήκον. καθήκοντα μὲν οὖν εἶναι ὅσα λόγος
αἰρεῖ ποιεῖν, ὡς ἔχει τὸ γονεῖς τιμᾶν, ἀδελφούς, πα-
35 τρίδα, συμπεριφέρειν φίλους· παρὰ τὸ καθήκον
δὲ, ὅσα μὴ αἰρεῖ λόγος, ὡς ἔχει τὰ τοιαῦτα, γονεῖν
ἀμελεῖν, ἀδελφῶν ἀφροντιστεῖν, φίλους μὴ συνδια-
τίθεσθαι, πατρίδα ὑπερορᾶν καὶ τὰ παραπλήσια·
(109) οὕτε δὲ καθήκοντα οὕτε παρὰ τὸ καθήκον, ὅσα οὐθ'
40 αἰρεῖ λόγος πράττειν οὐτ' ἀπαγορεύει, οἷον κάρφος ἀνε-
λέσθαι, γραφεῖον κρατεῖν ἢ στεγγίδα καὶ τὰ ὅμοια
τούτοις. καὶ τὰ μὲν εἶναι καθήκοντα ἄνευ περιστάσεως,
τὰ δὲ περιστατικά. καὶ ἄνευ μὲν περιστάσεως τάδε,
υγείας ἐπιμελεῖσθαι καὶ αἰσθητηρίων καὶ τὰ ὅμοια·
45 κατὰ περιστάσιν δὲ τὸ περὶ οὖν ἑαυτὸν καὶ τὴν
κτῆσιν διαρριπεῖν. ἂν δὲ λόγον δὲ καὶ τῶν παρὰ τὸ
καθήκον. ἐπὶ τῶν καθήκοντων τὰ μὲν αἰεὶ καθήκει, τὰ
δὲ οὐκ αἰεὶ. καὶ αἰεὶ μὲν καθήκει τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν,
οὐκ αἰεὶ δὲ τὸ ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίνεσθαι καὶ περιπατεῖν
60 καὶ τὰ ὅμοια. δ' δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν παρὰ τὸ
καθήκον. (110) ἐστὶ δὲ καὶ ἐν τοῖς μέσοις τι καθήκον,
ὡς τὸ πείθεσθαι τοὺς παῖδας τοῖς παιδαγωγοῖς. Φασὶ63
δὲ τὴν ψυχὴν εἶναι ὀκταμερῇ· μέρη γὰρ αὐτῆς τὰ τε
πέντε αἰσθητήρια καὶ τὸ φωνητικὸν μόριον καὶ τὸ δια-

aut usum conferre ad eam vitam quæ sit secundum naturam,
cujusmodi dicere possimus opes atque sanitatem, si quid
afferant commodi ad naturalem vitam; aliam vero existi-
mationem esse probati remunerationem quamcunque sta-
tuerit peritus rerum, ut si triticum cum hordeo adjecto mulo
commutari dicamus. (106) Esse igitur præposita, quæ et
existimationem habent, ut in eis quidem quæ ad animum
pertinent, ingenium, artem, profectum et his similia; in
corporeis autem vitam, bonam valetudinem, robur, bo-
num habitum, integritatem, pulchritudinem ac similia: in
eis vero quæ sunt exterius, divitias, gloriam, nobilitatem
et his similia. Rejecta autem in iis quidem quæ ad animum
pertinent, obtusionem hebetudinemve, inertiam et his
similia; porro in rebus corporis mortem, morbum, imbe-
cillitatem, malum habitum, debilitatem, turpitudinem et
his similia; in exterioribus autem paupertatem, obscurita-
tem, ignobilitatem et cetera in hunc modum. Neque vero
præposita sunt neque rejecta, quæ neutro se habent modo.
(107) Præterea præpositorum alia quidem per se ipsa præ-
posita sunt, alia vero propter alia, alia et propter se ipsa
et propter alia: per se ipsa quidem, ut ingenium, profectus
et similia; per alia vero, ut divitiæ, nobilitas et cetera id
genus; ob se ipsa vero et alia, ut valentia, sensuum acu-
men et incolumitas. Per se ipsa quidem, quia per naturam
sunt; per alia vero, quia non modico usui sunt. Eodem
se modo habet rejectionem contraria ratione. Officium autem
id esse dicunt, quod quum sit præpositum, veluti quod con-
sequens est in vita, cur factum sit probabilis ratio reddi
potest; pertingere autem id ad arbores etiam et animantes:
notari enim et in his officia. (108) Ceterum a Zenone primo
καθήκον appellatum est officium, ex eo quod ad quosdam ve-
niat (καθήκει) appellatione sumpta: esse autem id actionem
quandam naturalibus apparatibus propriam. Nam ex his
quæ secundum appetitum geruntur, alia quidem esse officia,
alia præter officium; alia neque officia nec præter officium.
Ea vero officia intelligenda, quæ ratio facienda suaserit, ut
parentes honorare fratresque ac patriam, amicis gratificari;
præter officium sunt, quæ ratio fugienda suggesserit, ut
est parentes negligere, fratrum omittere curam, amicis non
consentire, patriam aspernari, et cetera in hunc modum;
(109) quæ autem ratio fieri neque vetat neque postulat, ea
neque officium esse neque præter officium, ut est festucam
tollere, tenere stilum aut strigilem, et cetera id genus. Atque
alia quidem officia quibuscunque temporibus esse officia,
alia pro re nata officia fieri. Semper officia esse hæc: va-
letudinem curare sensuumque integritatem tueri ac similia:
pro re nata officia fieri, veluti mutilare se ipsum remque
familiarem projicere. Eadem ratione et de iis quæ præter
officium sunt. Præterea officiorum alia quidem semper
conveniunt, alia vero non semper. Et semper quidem
convenit secundum virtutem vivere, non semper interrogare
atque respondere et ambulare et ejus generis omnia. Eadem
et in iis quæ sunt præter officium ratio est. (110) Est etiam
in mediis officium aliquod, ut est pueros obtemperare pæ-
dagogis. Aiunt autem animum in octo partes esse divisum.
Esse autem has illius partes: quinque sensus et vocis instru-

νοητικόν, ὅπερ ἐστὶν αὐτὴ ἡ διάνοια, καὶ τὸ γεννητικόν. ἐκ δὲ τῶν ψευδῶν ἐπιγινέσθαι τὴν διαστροφήν ἐπὶ τὴν διάνοιαν, ἃς ἦς πολλὰ πάθη βλαστάνειν καὶ ἀκαταστασίας αἵτια. ἔστι δὲ αὐτὸ τὸ πάθος κατὰ Ζήνωνα ἡ ἀλογος καὶ παρὰ φύσιν ψυχῆς κίνησις ἡ ὁρμὴ πλεονάζουσα. τῶν δὲ παθῶν τὰ ἀνωτάτω, καθά φησιν Ἑκάτων ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ παθῶν καὶ Ζήνων ἐν τῷ περὶ παθῶν, εἶναι γένη τέτταρα, λύπην, φόβον, ἐπιθυμίαν, ἡδονήν. (111) δοκεῖ δ' αὐτοῖς τὰ πάθη κρίσεις εἶναι, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ περὶ παθῶν· ἡ τε γὰρ φιλαργυρία ὑπόληψις ἐστὶ τοῦ τὸ ἀργύριον καλὸν εἶναι, καὶ ἡ μέθη δὲ καὶ ἡ ἀκολασία ὁμοίως καὶ τάλλα. καὶ τὴν μὲν λύπην εἶναι συστολὴν ἀλογον· εἶδη δ' αὐτῆς ἔλεον, φθόνον, ζῆλον, ζηλοτυπίαν, ἄχθος, ἐνόχλησιν, 15 ἀνίαν, ὀδύνην, σύγχυσιν. ἔλεον μὲν οὖν εἶναι λύπην ὡς ἐπ' ἀναξίως κακοπαθεῖν, φθόνον δὲ λύπην ἐπ' ἄλλοις ἀγαθοῖς, ζῆλον δὲ λύπην ἐπὶ τῷ ἄλλῳ παρεῖναι ὧν αὐτὸς ἐπιθυμεῖ, ζηλοτυπίαν δὲ λύπην ἐπὶ τῷ καὶ ἄλλῳ παρεῖναι ἂ καὶ αὐτὸς ἔχει, (112) ἄχθος δὲ λύπην βαρύνουσαν, ἐνόχλησιν λύπην στενοχωροῦσαν καὶ δυσχωρίαν παρασκευάζουσαν, ἀνίαν λύπην ἐκ διαλογισμῶν μένουσαν ἢ ἐπιτεινομένην, ὀδύνην λύπην ἐπίπονον, σύγχυσιν λύπην ἀλογον, ἀποκναίουσιν καὶ κωλύουσιν τὰ παρόντα συνορᾶν. ὁ δὲ φόβος ἐστὶ προσδοκία κακοῦ. 25 εἰς δὲ τὸν φόβον ἀνάγεται καὶ ταῦτα, δεῖμα, ὄκνος, αἰσχύνη, ἐκπλήξις, θόρυβος, ἀγωνία. δεῖμα μὲν οὖν ἐστὶ φόβος δέος ἐμποῖον, αἰσχύνη δὲ φόβος ἀδοξίας, ὄκνος δὲ φόβος μελλούσης ἐνεργείας, ἐκπλήξις δὲ φόβος ἐκ φαντασίας ἀσυνήθους πράγματος, (113) θόρυβος δὲ φόβος μετὰ κατεπίεξεως φωνῆς, ἀγωνία δὲ φόβος ἀδήλου πράγματος. ἡ δ' ἐπιθυμία ἐστὶν ἀλογος ὀρεξις, ὑφ' ἣν τάττεται καὶ ταῦτα, σπάνις, μῖσος, φιλονεικία, ὀργή, ἔρωσις, μῆνις, θυμός. ἔστι δ' ἡ μὲν σπάνις ἐπιθυμία τις ἐν ἀποτεῖξει καὶ οἷον κερχωρίσμενη ἐκ τοῦ 35 πράγματος, τεταμένη δὲ διακενῆς ἐπ' αὐτὸ καὶ στωμένη· μῖσος δ' ἐστὶν ἐπιθυμία τις τοῦ κακῶς εἶναι τι μετὰ προκοπῆς τινος καὶ παρατάσεως· φιλονεικία δ' ἐπιθυμία τις περὶ αἰρέσεως· ὀργή δ' ἐπιθυμία τιμωρίας τοῦ δοκοῦντος ἡδικῆκεναι οὐ προσηκόντως· ἔρωσις δὲ ἐστὶν ἐπιθυμία τις οὐχὶ περὶ σπουδαίους· ἐστὶ γὰρ ἐπιβολὴ φιλοποίας διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον. (114) μῆνις δὲ ἐστὶν ὀργή τις πεπληρωμένη καὶ ἐπικτος, ἐπιτηρητικὴ δέ, ὅπερ ἐμφαίνεται διὰ τῶνδε·

Εἴπερ γὰρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψῃ,
ἀλλὰ τε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὅφρα τελέσῃ.

ὁ δὲ θυμός ἐστιν ὀργὴ ἀρχομένη. Ἡδονὴ δὲ ἐστὶν ἀλογος ἔκτασις ἐφ' αἰρετῇ δοκοῦντι ὑπάρχειν, ὑφ' ἣν τάττεται κήλησις, ἐπιχειρεκακία, τέρψις, διάχυσις. κήλησις μὲν οὖν ἐστὶν ἡδονὴ δι' ὧτων κατακηλοῦσα· ἐπιχειρεκακία δὲ ἡδονὴ ἐπ' ἄλλοις κακοῖς· τέρψις δέ, οἷον τρέψις, προτροπὴ τῆς ψυχῆς ἐπὶ τὸ ἀναιμένον· διάχυσις δ' ἀνάλυσις ἀρετῆς. (115) ὡς δὲ λέγεται τινα ἐπὶ τοῦ σώματος ἀρρωστήματα, οἷον ποδάγρα καὶ αρ-

mentum et cogitationis, quæ est ipsa mens, et generandi vim. Enimvero ex falsis accidere menti perversionem, ex eaque multas pullulare perturbationes atque inconstantiae causas. Est autem secundum Zenonem ipsa perturbatio aut irrationalis ac præter naturam animi motus aut immodicus animi impetus. Porro perturbationum quæ principes sunt, ut ait Hecato in secundo de perturbationibus ac Zeno in eo quem scripsit itidem de perturbationibus libro, quattuor esse genera, dolorem, metum, concupiscentiam, voluptatē. (111) Putant autem perturbationes judicia esse, ut Chrysippus in libro de perturbationibus ait: quippe avaritiam opinionem esse inherenter de pecunia quod honesta sit, ebrietatemque itidem et intemperantiam et cetera similia. Et dolorem quidem irrationalem animi contractionem esse: ejus autem species misericordiam, invidiam, æmulationem, obtreccionem, angorem, conturbationem, tristitiam, mœrorem, confusionem. Harum misericordiam dolorem esse ex alterius miseria injuria laborantis; invidiam vero dolorem esse in alienis bonis; æmulationem dolorem ex eo quod alius eo potiat quod quis ipse cupierit; obtreccionem ægritudinem esse ex eo venientem quod adsint alteri quoque quæ ipse quis habeat; (112) angorem vero ægritudinem esse prementem; conturbationem ægritudinem esse angustantem difficultatemque præstantem; tristitiam ægritudinem ex cogitationibus ortam eamque permanentem aut crescentem; mœrorem ægritudinem laboriosam; confusionem ægritudinem esse irrationalem, mordentem et præsentia conspici prohibentem. Timor est opinio impendentis mali. Porro ad timorem hæc quoque referuntur, metus, pigritia, pudor, terror, trepidatio, anxietas. Horum metum esse timorem pavorem facientem, pudorem metum esse ignominia, pigritiam metum futuri laboris, terrorem metum ex insuetæ rei imagine proficiscentem, (113) trepidationem metum esse cum impulsione vocis, anxietatem metum esse incerti negotii. Concupiscentiam vero esse appetitum rationi non convenientem, cui et ista subincidunt: indigentia, odium, contentio, ira; amor, iracundia, excandescencia. Est autem indigentia cupiditas quædam, quum eo non potimur quod cupimus, ac veluti a re ipsa separata, frustra vero ad illam nitens et tracta; odium vero est cupiditas qua cui male esse volumus, quæ crescit et durat; contentio cupiditas quædam est ab electione profecta; ira libido puniendi ejus est qui lassisse videatur injuria; amor autem est concupiscentia quædam in præstanti ingenio viros non cadens: est enim conatus conciliandæ amicitia propter pulchritudinem apparentem; (114) iracundia est ira quædam inveterata et plena odii, ulciscendi tempus observans, quod hisce verbis ostenditur:

Nam siquidem ad tempus bilem sibi concoquat atram,
non tamen ira animo excedet nisi pœna sequatur.

Porro excandescencia est ira nascentis et modo existens. Ceterum voluptas est irrationalis ejus rei appetitus quæ videatur expetenda, cujus partes sunt deliniri, alienis malis gaudere, oblectari, remittere animum. Delinimur, quum voluptas suavitate auditus animum demulcet; malevolentia autem voluptas in malis alienis; oblectatio quædam est quasi inductio animique inclinatio ad molliorem; remittere animum est virtutis relaxatio. (115) Sicut autem in corpore dicuntur ægrotationes quædam, veluti podagra et articu-

θρίτιδες, οὕτω καὶ τῆς ψυχῆς φιλοδοξία καὶ φιληδονία καὶ τὰ παραπλήσια. τὸ γὰρ ἀρρώστημά ἐστι νόσημα μετ' ἀσθενείας, τὸ δὲ νόσημα οἷσιν σφόδρα δοκοῦντος αἰρετοῦ. καὶ ὡς ἐπὶ τοῦ σώματος εὐεμπτωσαί τινες λέγονται, οἷον κατάρρους καὶ διάρροια, οὕτω καὶ τῆς ψυχῆς εἰσιν εὐκαταρροαί, οἷον φθονερίαι, ἐλεημοσύνη, ἔριδες καὶ τὰ παραπλήσια. (116) εἶναι δὲ καὶ εὐπαθείας φασὶ τρεῖς, χαράν, εὐλάβειαν, βούλησιν. καὶ τὴν μὲν χαρὰν ἐναντίαν [φασίν] εἶναι τῇ ἡδονῇ, οὗσαν εὐλογον 11 ἔπαρσιν· τὴν δ' εὐλάβειαν τῷ φόβῳ, οὗσαν εὐλογον ἔκκλησιν. φορηθῆσθαι μὲν γὰρ τὸν σοφὸν οὐδαμῶς, εὐλαβηθῆσθαι δέ. τῇ δ' ἐπιθυμίᾳ ἐναντίαν φασίν εἶναι τὴν βούλησιν, οὗσαν εὐλογον ὀρεῖσιν. καθάπερ οὖν ὑπὸ τὰ πρῶτα πάθη πίπτει τινά, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ 15 ὑπὸ τὰς πρώτας εὐπαθείας· καὶ ὑπὸ μὲν τὴν βούλησιν εὐνοίαν, εὐμένειαν, ἀσπασμόν, ἀγάπην· ὑπὸ δὲ τὴν εὐλάβειαν αἰδῶ, ἄγνοιαν· ὑπὸ δὲ τὴν χαρὰν τέρψιν, εὐφροσύνην, εὐθυμίαν. (117) Φασὶ δὲ καὶ ἀπαθῆ εἶναι τὸν 20 σοφόν, διὰ τὸ ἀνέμππτων εἶναι· εἶναι δὲ καὶ ἄλλον ἀπαθῆ τὸν φαῦλον, ἐν ἱσῷ λεγόμενον τῷ σκληρῷ καὶ ἀτέγκτῳ. ἄτυπὸν τ' εἶναι τὸν σοφόν· ἴσως γὰρ ἔχειν πρὸς τὸ ἐνδοξόν καὶ τὸ ἄδοξον. εἶναι δὲ καὶ ἄλλον ἄτυπον, κατὰ τὸν εἰκαῖον τεταγμένον, ὃς ἐστὶ φαῦλος. καὶ αὐστηροῦς δὲ φασιν εἶναι πάντας τοὺς σπουδαίους, τῷ μὴτ' αὐτοὺς 25 πρὸς ἡδονὴν ὁμιλεῖν μῆτε παρ' ἄλλων τὰ πρὸς ἡδονὴν προσδέχεσθαι. καὶ ἄλλον δὲ εἶναι αὐστηρόν, παραπλησίως λεγόμενον τῷ αὐστηρῷ οἶνῳ, ὃ πρὸς μὲν φαρμακοποιίαν χρῶνται, πρὸς δὲ πρόποσιν οὐ πάντῃ. (118) ἀκιδιόηλους τοὺς σπουδαίους φυλακτικούς τ' εἶναι τοῦ 30 ἐπὶ τὸ βέλτιον αὐτοὺς παριστάναι, διὰ παρασκευῆς τῆς τὰ φαῦλα μὲν ἀποκρυπτούσης, τὰ δ' ὑπάρχοντα ἀγαθὰ φαίνεσθαι ποιούσης. ἀπλάστους τε· περιηρηκέναι γὰρ ἐν τῇ φωνῇ τὸ πλάσμα καὶ τῷ εἶδει. ἀπράγμονάς τ' εἶναι· ἐκκλίνειν γὰρ τὸ πράττειν τι παρὰ τὸ καθήκον. 35 καὶ οἰνωθῆσθαι μὲν, οὐ μεθυθῆσθαι δέ. ἐτι δ' οὐδὲ μανῆσεσθαι· προσπεσεῖσθαι μέντοι ποτὲ αὐτῷ φαντασίας ἀλλοκοτῶς διὰ μελαγχολίαν ἢ λήρησιν, οὐ κατὰ τὸν τῶν αἰρετῶν λόγον, ἀλλὰ παρὰ φύσιν. οὐδὲ μὴν ληθηθῆσεσθαι τὸν σοφόν, διὰ τὸ τὴν λύπην ἄλογον εἶναι 40 συστολὴν τῆς ψυχῆς, ὡς Ἀπολλοδώρως φησιν ἐν τῇ ἡθικῇ. (119) θεῖους τ' εἶναι· ἔχειν γὰρ ἐν ἑαυτοῖς οἰονεῖ θεόν. τὸν δ' φαῦλον ἄθεον. διττὸν δὲ εἶναι τὸν ἄθεον, τὸν τ' ἐναντίως τῷ θεῷ λεγόμενον καὶ τὸν ἐξουθενητικόν τοῦ θεοῦ· ὅπερ οὐκ εἶναι περὶ πάντα φαῦλον. θεοσεβεῖς 45 τε τοὺς σπουδαίους· ἐμπέριους γὰρ εἶναι τῶν περὶ θεοὺς νομίων· εἶναι τε τὴν εὐσεβείαν ἐπιστήμην θεῶν θεραπείας. ἀλλὰ μὴν καὶ θύσειν αὐτοὺς θεοῖς ἀγνοῦς θ' ὑπάρχειν· ἐκνεύειν γὰρ τὰ περὶ θεοὺς ἀμαρτήματα. καὶ τοὺς θεοὺς ἄγασθαι αὐτοὺς· δόσιος τε γὰρ εἶναι καὶ δι- 50 καίους πρὸς τὸ θεῖον. μόνους θ' ἱερέας τοὺς σοφοὺς· ἐπισκέφειν γὰρ περὶ θυσίων, ἰδρύσεων, καθαρμῶν, καὶ τῶν ἄλλων τῶν πρὸς θεοὺς οἰκειῶν. (120) δοκεῖ δ' αὐτοῖς καὶ γονέας εἶσεσθαι καὶ ἀδελφούς ἐν δευτέρᾳ μοίρᾳ μετὰ θεοῦς· φασὶ δὲ καὶ τὴν πρὸς τὰ τέκνα φιλοστορ-

lorum dolores, ita et in animo gloriae et voluptatis appetitio immodica et cetera ejusdem generis. Est aegrotatio morbus cum imbecillitate; morbus autem, opinatio ejus rei quae vehementer videatur expetenda. Et sicut in corporibus sunt quae facile in aliquod malum implicantur, veluti pituita et diarrhoea, ita et in animo sunt quadam proclivitates, ut invidentia, misericordia, contentiones ac similia. (116) Esse autem et bonas affectiones aiunt tres: gaudium, cautionem, voluntatem. Esse vero gaudium contrarium voluptati, quod est animi cum ratione elatio; cautionem vero timori, quae est malorum cum ratione declinatio: metuere enim nunquam sapientem, sed cavere. Cupiditati voluntatem contrariam dicunt, quae sit appetitus rationalis. Quemadmodum igitur sub primis perturbationibus quaedam adjunguntur, ita et sub primis affectionibus: namque voluntati adjungi benevolentiam, placiditatem, salutationem, dilectionem; cautioni autem verecundiam, castitatem; gaudio jucunditatem, lætitiā, æquanimitatem. (117) Aiunt autem et perturbationibus vacuum esse sapientem, quoniam delabi non possit: esse item et alium sine affectu hominem, nimirum malum, quod tantumdem valet ac si dicatur durus et ad virtutis actiones immobilis. Fastu item vacare sapientem: quippe tantidem honorem et gloriam existimare quanti dedecus et ignominiam. Esse vero et alium sine fastu, qui in temerariis numeretur, qui est malus. Severos item aiunt esse sapientes omnes, quod neque ipsi conversentur ad voluptatem neque ab aliis ad voluptatem ostensa admittant. Esse autem et alios severos, qui ad rationem acrioris vini severi dicantur, quo ad medicamenta potius quam ad propinationem utuntur. (118) Sinceros item esse sapientes sollicitosque earum rerum observantes, quibus ipsos ad melius component ea ratione, quae mala occultet et bona quae insunt apparere faciat. Nec fictos eos esse: circumcidere enim et in voce et in vultu omnem fictionem. Esse item a negotiis remotos: cavere enim ne quid præter officium faciant. Eosque vinum quidem bibere, non autem inebriari. Nunquam item sanitatis mentis excidere: incidere tamen aliquando sapientem in imaginationes absurdas propter atræ bilis redundantiam sive ob delirationem, non quidem rerum expetendarum ratione, verum ex imbecillitate naturæ. Neque tristitia captum iri sapientem, quod tristitia sit animi ratione adversante contractio, quemadmodum Apollodorus ait in Moralibus. (119) Divinos quoque esse, quod in se ipsis quasi habeant deum. Insipientes vero atheos esse: quod duplici ratione dicitur, sive de eo qui divino est contrarius, sive de eo qui numen pro nihilo habet; id tamen malis omnibus non convenire. Pios autem et religiosos esse sapientes: peritos enim esse divini juris omnes: pietatemque scientiam esse divini cultus. Diis item eos sacrificia facturos castosque futuros: quippe ea quae in deos admittuntur peccata detestari. Diisque caros ac gratos esse, quod sancti justique in rebus divinis sint. Solos vero sacerdotes esse sapientes: consuluisse quippe ac meditados esse de sacrificiis, templorum instructionibus, expiationibus, ceteris quae ad deos pertinent. (120) Colendos item parentes ac fratres secundo loco post deos monent. Aiunt autem affectum et indulgentiam in filios ipsos esse

γίαν φυσικὴν εἶναι αὐτοῖς καὶ ἐν φαύλοις μὴ εἶναι. ἀρέ-
 σκει τ' αὐτοῖς ἴσα ἡγεῖσθαι τὰ ἀμαρτήματα, καθά φησι
 Χρύσιππος ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν ἠθικῶν ζητημάτων καὶ
 Περσαῖος καὶ Ζήνων. εἰ γὰρ ἀληθὲς ἀληθοῦς μάλλον οὐκ
 5 ἔστιν, οὐδὲ ψεύδους ψεύδους· οὕτως οὐδ' ἀπάτης ἀπάτης,
 οὐδ' ἀμάρτημα ἀμάρτηματος. καὶ γὰρ ὁ ἕκαστος σταδίου
 ἀπέχων Κανώδου καὶ ὁ ἕνα ἐπίσης οὐκ εἰσὶν ἐν Κανώδω·
 οὕτω καὶ ὁ πλεόν καὶ ὁ ἑλαττον ἀμαρτάνων ἐπίσης οὐκ
 εἰσὶν ἐν τῷ κατορθοῦν. (121) Ἡρακλείδης μέντοι δ' Ἰαρ-
 10 σεύς, Ἀντιπάτρου τοῦ Ἰαρσεῶς γνώριμος, καὶ Ἀθηνό-
 δωρος ἄνισά φασι τὰ ἀμαρτήματα. πολιτεῦσθαι φασὶ
 τὸν σοφὸν ἂν μὴ τι καλῶς, ὥς φησι Χρύσιππος ἐν πρώτῳ
 περὶ βίῳ· καὶ γὰρ κακίαν ἐφέξειν καὶ ἐπ' ἀρετὴν πα-
 ρορμηθεῖν. καὶ γαμήσειν, ὥς δ' Ζήνων φησὶν ἐν Πολι-
 15 τεῖα, καὶ παιδοποιήσθαι. ἔτι τε μὴ δοῦσιν τὸν
 σοφόν, τοῦτέστι ψευδεὶ μὴ συγκαταθήσθαι μηδενί.
 κυνιεῖν τ' αὐτόν· εἶναι γὰρ τὸν κυνισμόν σύντομον ἐπ'
 ἀρετὴν ὁδόν, ὥς Ἀπολλοδώρος ἐν τῇ ἠθικῇ. γεύσεσθαι
 τε καὶ ἀνθρωπίνων σαρκῶν κατὰ περίστασιν. μόνον τ'
 20 ἐλευθέρον, τοὺς δὲ φαύλους δούλους· εἶναι γὰρ τὴν ἐλευ-
 θερίαν ἐξουσίαν αὐτοπραγίας, τὴν δὲ δουλείαν στέρησιν
 αὐτοπραγίας. (122) εἶναι δὲ καὶ ἄλλην δουλείαν τὴν
 ἐν ὑποτάξει καὶ τρίτην τὴν ἐν κτήσει τε καὶ ὑποτάξει, ἣ
 ἀντιτίθεται ἡ δεσποτεία, φαυλὴ οὖσα καὶ αὐτὴ. οὐ
 25 μόνον δ' ἐλευθέρους εἶναι τοὺς σοφοὺς, ἀλλὰ καὶ βασι-
 λέας, τῆς βασιλείας οὐσης ἀρχῆς ἀνυπευθύνου, ἥτις περὶ
 μόνους ἂν τοὺς σοφοὺς συσταίη, καθά φησι Χρύσιππος
 ἐν τῷ περὶ τοῦ κυρίως χειρῆσθαι Ζήνωνι τοῖς ὀνόμα-
 σιν· ἐγνωκέναι γὰρ φησι δεῖν τὸν ἄρχοντα περὶ ἀγαθῶν
 30 καὶ κακῶν, μηδένα δὲ τῶν φαύλων ἐπίστασθαι ταῦτα.
 δημοῖς δὲ καὶ ἀρχικοῖς δικαστικοῖς τε καὶ ῥητορικοῖς
 μόνους εἶναι, τῶν δὲ φαύλων οὐδένα. ἔτι καὶ ἀναμαρ-
 τήτους, τῷ ἀπεριπτώτους εἶναι ἀμαρτήματι. (123)
 ἀβλαβεῖς τ' εἶναι· οὐ γὰρ ἄλλους βλάπτειν οὐθ' αὐτούς.
 35 ἐλεῆμονάς τε μὴ εἶναι συγγνώμην τ' ἔχειν μηδενί· μὴ
 γὰρ παριέναι τὰς ἐκ τοῦ νόμου ἐπιβαλλούσας κολάσεις,
 ἐπεὶ τό γ' εἴκειν καὶ ὁ ἔλεος αὐτῇ θ' ἡ ἐπιείκεια οὐδέ-
 νειά ἐστι ψυχῆς πρὸς κολάσεις προσηκουμένης χρηστό-
 τητα· μὴ δ' οἶσθαι σκληροτέρας αὐτὰς εἶναι. ἔτι τε τὸν
 40 σοφὸν οὐδὲν θαυμάζειν τῶν δοκούντων παραδόξων, οἷον
 Χαρώνεια καὶ ἀμπώτιδας καὶ πηγὰς θερμῶν ὕδατων
 καὶ πυρὸς ἀναφυσήματα. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐν ἐρημίᾳ,
 φασί, βιώσεται ὁ σπουδαῖος κοινωνικὸς γὰρ φύσει καὶ
 πρακτικὸς. τὴν μέντοι ἀσκήσιν ἀποδείξεται ὑπὲρ τῆς τοῦ
 45 σώματος ὑπομονῆς. (124) εὖζεται τε, φασίν, ὁ σοφός,
 αἰτούμενος τὰ ἀγαθὰ παρὰ τῶν θεῶν, καθά φησι Ποσει-
 δώνιος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ καθηκόντων καὶ Ἑκάτων ἐν
 τρίτῳ περὶ παραδόξων. λέγουσι δὲ καὶ τὴν φιλίαν ἐν
 μόνις τοῖς σπουδαίοις εἶναι, διὰ τὴν ὁμοιότητα· φασὶ δ'
 50 αὐτὴν κοινωνίαν τινὰ εἶναι τῶν κατὰ τὸν βίον, χρωμέ-
 νων ἡμῶν τοῖς φίλοις ὡς ἑαυτοῖς. δι' αὐτόν θ' ἀρετὸν
 τὸν φίλον ἀποφαίνονται καὶ τὴν πολυφιλίαν ἀγαθόν. ἐν
 τε τοῖς φαύλοις μὴ εἶναι φιλίαν μηδενί τε τῶν φαύλων
 φίλον εἶναι. πάντας τε τοὺς ἄφρονας μαίνεσθαι· οὐ γὰρ

naturalem malisque inesse negant. Peccata item paria exi-
 stimant, ut Chrysippus ait in quarto moralium quaestio-
 num Persaeusque et Zeno. Nam si verum vero majus non
 est, nec falsum falso majus erit : ita nec fraus fraude nec
 peccato peccatum. Nam et qui centum stadiis abest a Canopo
 et qui uno, aequè in Canopo non sunt : itaque et qui minus
 peccat et qui amplius, aequè in recto opere non sunt. (121)
 Heraclides tamen Tarsensis, Antipatri Tarsensis discipulus,
 atque Athenodorus imparia peccata dicunt. Accessurum
 sapientem ad rempublicam dicunt, nisi quid impediât, ut
 Chrysippus in primo de vitis ait : namque et vitia propulsa-
 turum et ad virtutem excitaturum cives suos. Uxorem item
 ducturum procreandorum liberorum causa, ut Zeno ait in
 Republica. Sapientem praeterea non opinaturum, hoc est
 mendacio assensum nunquam daturum. Cynicamque sectam
 amplexurum : esse enim illam compendiarium ad virtu-
 tem viam, ut Apollodorus in Moralibus fatetur. Gustatu-
 rum insuper humanas carnes, si ita casu obvenerit. Solum-
 que sapientem esse liberum, malos autem servos : esse enim
 libertatem potestatem per se operandi, servitutem priva-
 tionem illius potestatis. (122) Esse autem et servitutem aliam
 quæ in subjectione consistat, et tertiam quæ in eo quod pos-
 sideatur emptus et in subjectione sit, cui opponitur domi-
 natio, et ipsa mala. Non modo autem liberos esse sapientes,
 verum et reges, quum sit regnum imperium nemini ob-
 noxium, quod in solis possit sapientibus consistere, ut Chry-
 sippus ait in libro Quod Zeno proprie sit usus nominibus.
 Statuere enim ait oportere principem de bonis ac malis :
 hæc autem malorum scire neminem. Similiter ad magistrat-
 us et judicia et oratoriam solos illos idoneos esse, nemi-
 nemque malorum. Esse itidem et impeccabiles, quod in
 peccata incidere non possint. (123) Esse item innocuos :
 nam neque aliis nocere neque sibi. Misericordes autem non
 esse neque veniam alicui habere : nam poenas legibus debitas
 nemini remissurum : quoniam indulgentia ac misericordia
 et ipsa clementia sint animi futilitas, in sumendis suppliciis
 benignitatem simulantis, neque has poenas duriores arbi-
 trari. Porro sapientem nihil eorum admirari quæ videantur
 mirabilia et insperata, ut Charonis januas, fluxusque maris ac
 refluxus, et fontes calentium aquarum atque ignium evapora-
 tiones. Enimvero neque solitarius, inquit, sapiens vivet :
 est enim socialis per naturam atque actione gaudet. Exercita-
 tionem vero suscipiet firmandi ac roborandi corporis causa.
 (124) Orabitque, inquit, sapiens ac vota faciet bona a
 diis postulans, ut Posidonius in primo de officiis et Hecato
 libro tertio de paradoxis aiunt. Dicuntque item amicitiam
 solos inter bonos, quos sibi invicem studiorum similitudo
 conciliet, posse consistere. Porro amicitiam ipsam societa-
 tem quandam esse dicunt omnium quæ sunt ad vitam ne-
 cessaria, quum amicis ut nobismetipsis utamur. Amicum-
 que propter se ipsum eligendum pronuntiant amicorumque
 multitudinem inter expetenda ponunt. Inter malos non
 posse constare amicitiam neminemque malorum amicum
 habere. Omnesque stultos insanire : neque enim prudentes

φρονίμους εἶναι, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἴσιν τῇ ἀφροσύνῃ μα-
νίαν πάντα πράττειν. (125) πάντα τ' εὖ ποιεῖν τὸν σο-
φόν, ὡς καὶ πάντα φαιμέν τὰ αὐλήματα εὖ αὐλεῖν τὸν
Ἰσμενίαν. καὶ τῶν σοφῶν δὲ πάντα εἶναι· δεδωκέναι
6 γὰρ αὐτοῖς παντελῆ ἐξουσίαν τὸν νόμον. τῶν δὲ φαύλων
εἶναι τίνα λέγεται, ὃν τρόπον καὶ τῶν ἀδίκων, ἄλλως
μὲν τῆς πόλεως, ἄλλως δὲ τῶν χρωμένων φαιμέν. Τὰς δ' 65
ἀρετὰς λέγουσιν ἀντακολουθεῖν ἀλλήλαις καὶ τὸν μίαν
ἔχοντα πάσας ἔχειν· εἶναι γὰρ αὐτῶν τὰ θεωρήματα
10 κοινά, καθάπερ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ ἀρετῶν
φησιν, Ἀπολλόδορος δὲ ἐν τῇ φυσικῇ κατὰ τὴν ἀρχαίαν,
Ἑκάτων δὲ ἐν τῷ τρίτῳ περὶ ἀρετῶν. (126) τὸν γὰρ
ἐνάρετον θεωρητικόν τ' εἶναι καὶ πρακτικόν τῶν ποιη-
τέων. τὰ δὲ ποιητέα καὶ αἰρετέα ἔστι καὶ ὑπομενητέα
15 καὶ ἐμμενητέα καὶ ἀπονεμητέα, ὥς τ' εἴ τὰ μὲν αἰρετι-
κῶς ποιεῖ, τὰ δ' ὑπομενητικῶς, τὰ δ' ἀπονεμητικῶς,
τὰ δ' ἐμμενητικῶς, φρόνιμός τ' ἔστι καὶ ἀνδρεῖος καὶ
δίκαιος καὶ σύμφρων. κεφαλαιουσθαί θ' ἑκάστην τῶν
ἀρετῶν περὶ τι ἴδιον κεφάλαιον, οἷον τὴν ἀνδρείαν περὶ
20 τὰ ὑπομενητέα, τὴν φρόνησιν περὶ τὰ ποιητέα καὶ μὴ
καὶ οὐδέτερα· ὁμοίως τε καὶ τὰς ἄλλας περὶ τὰ οἰκεῖα
τρέπεσθαι. ἔπονται δὲ τῇ μὲν φρονήσει εὐβουλία καὶ
σύνεσις, τῇ δὲ σωφροσύνῃ εὐταξία καὶ κοσμιότης, τῇ
δὲ δικαιοσύνῃ ἰσότης καὶ εὐγνωμοσύνη, τῇ δὲ ἀνδρείᾳ
25 ἀπαρραλλεῖα καὶ εὐτομία. (127) ἀρέσκει δ' αὐτοῖς μὴδὲν
μεταξὺ εἶναι ἀρετῆς καὶ καχίας, τῶν περιπατητικῶν με-
ταξὺ ἀρετῆς καὶ καχίας εἶναι λεγόντων τὴν προκοπὴν· ὡς
γὰρ δεῖν φασιν ἢ ὀρθὸν εἶναι ξύλον ἢ στρεβλόν, οὕτως ἢ
δίκαιον ἢ ἀδίκον, οὕτε δὲ δικαιοτέρον οὐτ' ἀδικώτερον,
30 καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. καὶ μὴ τὴν ἀρετὴν Χρύ-
σιππος μὲν ἀποβλήτην, Κλεάνθης δὲ ἀναπόβλητον· ὁ
μὲν ἀποβλήτην διὰ μέθην καὶ μελαγχολίαν, ὁ δ' ἀνα-
πόβλητον διὰ βεβαίους καταλήψεις· καὶ αὐτὴν δ' αἰρε-
τήν εἶναι. αἰσχυρόμεθα γοῦν ἐφ' οἷς κακῶς πράττομεν,
35 ὡς ἂν μόνον τὸ καλὸν εἰδότες ἀγαθόν. αὐτάρκη τ' εἶναι
αὐτὴν πρὸς εὐδαιμονίαν, καθά φησι Ζήνων καὶ Χρύ-
σιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ ἀρετῶν καὶ Ἑκάτων ἐν
τῷ δευτέρῳ περὶ ἀγαθῶν. (128) « Εἰ γάρ, φησὶν,
αὐτάρκης ἔστιν ἡ μεγαλοψυχία πρὸς τὸ πάντων ὑπεράνω
40 ποιεῖν, ἔστι δὲ μέρος τῆς ἀρετῆς, αὐτάρκης ἔσται καὶ ἡ
ἀρετὴ [πρὸς εὐδαιμονίαν] καταρροῦσα καὶ τῶν δο-
κούντων ὀκληρῶν. » ὁ μέντοι Παναίτιος καὶ Ποσειδών-
ιος οὐκ αὐτάρκη λέγουσι τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ χρεῖαν εἶναι
φασὶ καὶ ὑγείας καὶ χορηγίας καὶ ἰσχύος. ἀρέσκει δ'
45 αὐτοῖς καὶ διὰ παντὸς χρῆσθαι τῇ ἀρετῇ, ὡς οἱ περὶ
Κλεάνθην φασὶν· ἀναπόβλητος γὰρ ἔστι καὶ πάντοτε τῇ
ψυχῇ χρῆται οὓση τελεία ὁ σπουδαῖος. φύσει τε τὸ δι-
66 καιον εἶναι καὶ μὴ θέσει, ὡς καὶ τὸν νόμον καὶ τὸν ὀρ-
θὸν λόγον, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ περὶ τοῦ καλοῦ.
50 (129) δοκεῖ δ' αὐτοῖς μήτε διὰ τὴν διαφωνίαν ἀρίστα-
σαι φιλοσοφίας, ἐπεὶ τῷ λόγῳ τούτῳ προλείψειν θλον
τὸν βίον, ὡς καὶ Ποσειδωνίος φησιν ἐν τοῖς προτρεπτι-
κοῖς. εὐχρηστεῖν δὲ καὶ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα φησιν ὁ
Χρύσιππος. ἔτι ἀρέσκει αὐτοῖς μὴδὲν εἶναι ἡμῖν δίκαιον

esse, verum per insaniae aequalem stultitiam omnia gerere.
(125) Item omnia bene facere sapientem, sicuti et Ismeniam
dicimus quidquid canebat tibiis, bene cecinisse. Ac Sa-
pientum esse omnia : quippe perfectam illis potestatem a lege
praestitam. Ceterum malorum ac stultorum quaedam esse
quemadmodum et.... aliter quidem civitatis, aliter utentium
dicimus. Virtutes dicunt tibi invicem ita esse connexas, ut
qui unam habeat, habeat omnes : esse quippe illarum com-
munem naturam et communia praecepta, ut Chrysippus in
primo de virtutibus et Apollodorus in Physice secundum
antiquum morem et Hecato in tertio de virtutibus aiunt.
(126) Qui enim virtute praeditus sit, ea dispicere et agere
quae sint agenda : quae vero facienda sint, ea et expetenda
esse et sustinenda et perseveranter tenenda et distribuenda ;
ut si alia quidem consulto, alia fortiter, alia juste et alia
constanter agit, prudens est et fortis et justus et temperans.
Unamquamque virtutem in proprio sibi genere tanquam
capite versari, ut fortitudinem in his quae sustinenda sunt,
prudentiam in his quae agenda vel non agenda vel neutra
sunt ; similiterque reliquas in propriis generibus versari.
Sequuntur autem prudentiam consiliorum maturitas et in-
telligentia, temperantiam vero ordinis constantia et decen-
tia, justitiam autem aequitas et candor, fortitudinemque
constantia atque valentia. (127) Placet autem eis nullum
inter virtutem et vitium esse medium, Peripateticis contra
inter virtutem et vitium profectum positum esse dicentibus :
quemadmodum enim lignum aut rectum aut obliquum
oportere esse aiunt, ita justum vel injustum, neque vero
justius neque injustius, atque in ceteris similiter. At vir-
tutem Chrysippus quidem amitti posse, Cleanthes vero
non posse ait : hic, posse amitti per ebrietatem et atram
bilem ; ille, non posse ob firmas ac stabiles comprehen-
siones : ipsam vero esse eligendam. Erubescimus quidem
in iis quae male agimus, quippe quod sit honestum, id
solum esse bonum scientes. Ipsamque sibi sufficere ad
bene beateque vivendum, ut ait Zeno et Chrysippus in
primo de virtutibus et Hecato in secundo de bonis. (128)
*Si enim, inquit, magnitudo animi sola sufficit, qua
omnia fastigio mentis transcendamus, ipsaque pars
virtutis est, profecto et virtus sola sufficit [ad beatam
vitam], ea quoque contemnens quae molesta videntur.*
Panætius tamen et Posidonius virtutem minime sufficere
dicunt, verum praeterea opus esse bona valetudine et af-
fluentia rerum et robore. Placet item eis virtute semper
uti, sicuti Cleanthes ait : amitti enim non potest semper-
66 que perfecto animo utitur bonus. Natura quoque jus, non
opinione constare, sicuti et legem et rectam rationem, ut
Chrysippus in libro de honesto ait. (129) Videtur autem
illis nec propter dissensionem a philosophia desistendum
esse : hac enim ratione prius defecturam omnem vitam, ut
etiam Posidonius in Exhortationibus ait. Liberales quoque
disciplinas esse magno usui sapienti Chrysippus auctor est.
Placet item illis nulla nos lege naturae teneri adversus reliqua

πρὸς τὰ ἄλλα ζῷα, διὰ τὴν ἀνομοιότητα, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ δικαιοσύνης καὶ Ποσειδώνιος ἐν πρώτῳ περὶ καθήκοντος. καὶ ἐρασθήσεσθαι δὲ τὸν σοφὸν τῶν νέων τῶν ἐμφαινόντων διὰ τοῦ εἶδους τὴν
 5 πρὸς ἀρετὴν εὐφυΐαν, ὥς φησι Ζήνων ἐν τῇ Πολιτείᾳ καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ βίων καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ ἠθικῇ. (130) εἶναι δὲ τὸν ἔρωτα ἐπιβολὴν φιλοποίας διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον· καὶ μὴ εἶναι συνουσίας, ἀλλὰ φιλίας. τὸν γοῦν Θρασυνίδην καίπερ ἐν
 10 ἔξουσίᾳ ἔχοντα τὴν ἐρωμένην, διὰ τὸ μισεῖσθαι ἀπέχεσθαι αὐτῆς. εἶναι οὖν τὸν ἔρωτα φιλίας, ὥς καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ περὶ ἔρωτός φησι· καὶ μὴ εἶναι θεόπεμπτον αὐτόν. εἶναι δὲ καὶ τὴν ὄραν ἄνθος ἀρετῆς. Βίων δὲ τριῶν ὄντων, θεωρητικοῦ καὶ πρακτικοῦ καὶ λογι-
 15 κού, τὸν τρίτον φασὶν αἰρετέον· γεγονέναι γὰρ ὑπὸ τῆς φύσεως ἐπιτηδὲς τὸ λογικὸν ζῷον πρὸς θεωρίαν καὶ πρᾶ-
 ξιν. εὐλόγως τε φασὶν ἐξάξειν ἑαυτὸν τοῦ βίου τὸν σοφόν, καὶ ὑπὲρ πατρίδος καὶ ὑπὲρ φίλων, κἂν ἐν σκληροτέρᾳ γένηται ἀληθδόνι ἢ πηρώσειν ἢ νόσοις ἀνιάτοις. (131) ἀρέσκει δ' αὐτοῖς καὶ κοινὰς εἶναι τὰς γυναῖκας δεῖν
 20 παρὰ τοῖς σοφοῖς, ὥστε τὸν ἐντυχόντα τῇ ἐντυχούσῃ χρῆσθαι, καθά φησι Ζήνων ἐν τῇ Πολιτείᾳ καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ περὶ πολιτείας, [ἀλλ' ἐτι Διογένης ὁ κυνικὸς καὶ Πλάτων]. πάντας τε παῖδας ἐπίσης στέρξομεν πατέρων τρόπον καὶ ἡ ἐπὶ μοιχείᾳ ζηλοτυπία περιαιρε-
 25 θήσεται. πολιτεῖαν δ' ἀρίστην τὴν μικτὴν ἐκ τε δημοκρατίας καὶ βασιλείας καὶ ἀριστοκρατίας. καὶ ἐν μὲν τοῖς ἠθικοῖς δόγμασι τοιαῦτα λέγουσι καὶ τούτων πλείω μετὰ τῶν οἰκείων ἀποδείξεων· ταῦτα δ' ὥς ἐν κεφαλαίοις ἡμῖν λελέχθω καὶ στοιχειωδῶς. (132) Τὸν
 30 δὲ φυσικὸν λόγον διαιροῦσιν εἰς τε τὸν περὶ σωμάτων τόπον καὶ περὶ ἀρχῶν καὶ στοιχείων καὶ θεῶν καὶ περάτων καὶ τόπου καὶ κενού. καὶ οὕτω μὲν εἰδικῶς, γενικῶς δ' εἰς τρεῖς τόπους, τὸν τε περὶ κόσμου καὶ τὸν περὶ τῶν στοιχείων καὶ τρίτον τὸν αἰτιολογικόν. τὸν
 35 δὲ περὶ τοῦ κόσμου διαιρεῖσθαι φασὶν εἰς δύο μέρη. μίᾳ γὰρ σκέψει ἐπικοινωνεῖν αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν μαθημάτων, καθ' ἣν ζητοῦσι περὶ τε τῶν ἀπλανῶν καὶ τῶν πλανωμένων, οἷον εἰ ὁ ἥλιός ἐστι τηλικούτος ἡλικίος φαίνεται, καὶ δημοῖος εἰ ἡ σελήνη, καὶ περὶ δινήσεως καὶ
 40 τῶν ὁμοίων τούτοις ζητημάτων. (133) ἑτέραν δ' αὐτοῦ σκέψιν εἶναι ἥτις μόνους τοῖς φυσικοῖς ἐπιβάλλει, καθ' ἣν ζητεῖται ἡ τ' οὐσία αὐτοῦ [καὶ εἰ ὁ ἥλιος καὶ οἱ ἀστέρες ἐξ ὕλης καὶ εἶδος] καὶ εἰ γενητὸς ἡ ἀγένητος καὶ εἰ ἐμψυχος ἡ ἄψυχος καὶ εἰ φθαρτός ἡ ἀφθαρτός καὶ εἰ προ-
 45 νοία διοικεῖται καὶ περὶ τῶν λοιπῶν. τὸν τ' αἰτιολογικὸν εἶναι καὶ αὐτὸν διμερῆ. μίᾳ δ' αὐτοῦ ἐπισκέψει ἐπικοινωνεῖν τὴν τῶν ἱατρῶν ζήτησιν, καθ' ἣν ζητοῦσι περὶ τε τοῦ ἡγεμονικοῦ τῆς ψυχῆς καὶ τῶν ἐν ψυχῇ γινομένων καὶ περὶ σπερμάτων καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων· τοῦ δ' ἐτέ-
 50 ρου καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν μαθημάτων ἀντιποιεῖσθαι, οἷον πῶς ὁρῶμεν, τίς ἡ αἰτία τῆς κατοπτρικῆς φαντασίας, ὅπως νέφη συνίσταται, βρονταὶ καὶ ἱριδες καὶ ἄλως καὶ κομήται καὶ τὰ παραπλήσια. (134) δοκεῖ δ' αὐτοῖς ἀρχὰς

animalia, ob naturæ dissimilitudinem, ut Chrysippus in primo de justitia et Posidonius in primo de officiis tradunt. Amaturum quoque sapientem eos juvenes qui præ se ferant indolem generosam ingeniumque ad virtutem propensum, ut Zeno in libro de republica et Chrysippus in libro de vitis primo et Apollodorus in libro de moralibus aiunt. (130) Amorem vero esse conatum amicitiae conciliandæ propter apparentem pulchritudinem, neque usuram corporis appetere, sed benevolentiam animi. Nam Thrasonidem quidem, quum haberet in potestate amatam, abstinuisse ab ea propter illius in se odium. Esse igitur amorem amicitiae, ut Chrysippus quoque in libro de amore ait: neque esse eum a diis immis-
 sum. Pulchritudinem esse virtutis florem. Et quum triplex vitæ genus sit, speculativum, activum et rationale, tertium illud eligendum dicunt: quippe de industria factum a natura rationale animal ad speculationem et actionem. Rationaliterque aiunt sapientem se ipsum educturum ex vita, et patriæ et amicorum causa, sive inter acerrimos quum ver-
 setur doloris aculeos sive membrorum mutilationes aut incurabiles morbos. (131) Placet item illis uxores quoque communes esse oportere apud sapientes, ut quilibet cum qualibet congregiatur, ut ait Zeno in Republica et Chrysippus in libro de republica, [et præterea Diogenes Cynicus ac Plato]. Omnesque liberos patrum instar æqua caritate diligemus et tollitur adulterii suspicio et obtreectatio. Eam vero rempublicam esse optimam quæ sit mixta ex regno et populari dominatu optimatumque potentia. Atque in moralibus quidem decretis hujusmodi sunt, pluraque hujusmodi tradunt cum argumentis cuique placito propriis. Verum ista summam ac veluti per capita et elementa tetigisse sufficiat. (132) Denique physicam rationem dividunt in locum de corporibus et principiis et elementis et diis et finibus et loco et inani. Et ita quidem per species dividunt, generaliter autem in locos tres, de mundo, de elementis, tertium de causis. De mundo locum in duas distingui partes dicunt. Una enim consideratione in ipsius ascisci societatem et mathematicos, per quam de fixis vagisque sideribus disputant, quemadmodum utrum sol tantus sit quantus nobis videtur, et lunæ itidem quanta sit magnitudo, et de ortu occasuque siderum atque ceteris hujusmodi quæstionibus. (133) Alteram ejus considerationem esse quæ solis congruat physicis, qua quæ sit illius substantia quaeritur, [ac sol et stellæ utrum ex materia sint et forma,] utrum genitus an ingenuitus sit et utrum animatus sit an inanimis, corruptibilisne an incorruptus, et providentia administretur necne, atque in hunc modum de reliquis. Causalem quoque rationem et ipsam esse bipartitam. Ejus alteram speculationem medicis esse communem quæstionem, qua inquirunt de principali animi et de iis quæ fiunt in animo et de seminibus atque ejus generis ceteris; reliquum vero mathematicos quoque sibi usurpare, ut quomodo cernamus, quæ sit causa visionis in speculo, qua ratione constent nubes tonitruaque et irides et aræ et cometæ et his similia. (134) Videtur autem illis

εἶναι τῶν ὄλων δύο, τὸ ποιοῦν καὶ τὸ πάσχον. τὸ μὲν οὖν πάσχον εἶναι τὴν ἅπασαν οὐσίαν τὴν ὕλην, τὸ δὲ ποιοῦν τὸν ἐν αὐτῇ λόγον τὸν θεόν· τοῦτον γὰρ αἰδίου ὄντα διὰ πάσης αὐτῆς δημιουργεῖν ἕκαστα. τίθησι δὲ τὸ δόγμα τοῦτο Ζήνων μὲν ὁ Κιτιεύς ἐν τῷ περὶ οὐσίας, Κλεάνθης δ' ἐν τῷ περὶ ἀτόμων, Χρύσιππος δ' ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν πρὸς τῷ τέλει, Ἀρχέδημος δ' ἐν τῷ περὶ στοιχείων καὶ Ποσειδώνιος ἐν τῷ δευτέρῳ τοῦ φυσικοῦ λόγου. διαφέρειν δὲ φαίνεται ἀρχὰς καὶ στοιχεῖα τὰς μὲν γὰρ εἶναι ἀγενήτους καὶ ἀθάρτους, τὰ δὲ στοιχεῖα κατὰ τὴν ἐκπύρυσιν φθειρεσθαι. ἀλλὰ καὶ ἄσωμάτους εἶναι τὰς ἀρχὰς καὶ ἀμόρφους, τὰ δὲ μεμorfῶσθαι. (135) σῶμα δ' ἐστίν, ὡς φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ φυσικῇ, τὸ τριγῇ διαστατόν, εἰς μῆκος, εἰς πλάτος, εἰς βάθος· τοῦτο δὲ καὶ στερεὸν σῶμα καλεῖται. ἐπιφάνεια δ' ἐστὶ σώματος πέρας ἢ τὸ μῆκος καὶ πλάτος μόνον ἔχον, βάθος δ' οὐ· ταύτην δὲ Ποσειδώνιος ἐν τρίτῳ περὶ μετεώρων καὶ κατ' ἐπίνοιαν καὶ καθ' ὑπόστασιν ἀπολείπει. γραμμὴ δ' ἐστὶ ἐπιφανείας πέρας ἢ μῆκος ἀπλάτεις ἢ τὸ μῆκος μόνον ἔχον. στιγμὴ δ' ἐστὶ γραμμῆς πέρας, ἥτις ἐστὶ σημεῖον ἐλάχιστον. ἐν τ' εἶναι θεὸν καὶ νοῦν καὶ εἰμαρμένην καὶ Δία πολλὰς τ' ἑτέρας ὀνομασίαις προσονομάζεσθαι. (136) κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν κατ' αὐτὸν ὄντα τρέπειν τὴν πᾶσαν οὐσίαν δι' ἕρος εἰς ὕδωρ· καὶ ὡς περ ἐν τῇ γονῇ τὸ σπέρμα περιέχεται, οὕτω καὶ τοῦτον σπερματικὸν λόγον ὄντα τοῦ κόσμου τοιάνδ' ὑπολείπεσθαι ἐν τῷ ὑγρῷ, εὐεργὸν αὐτῷ ποιοῦντα τὴν ὕλην πρὸς τὴν τῶν ἐξῆς γένεσιν, εἴτ' ἀπογεννᾶν πρῶτον τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, πῦρ, ὕδωρ, ἀέρα, γῆν. λέγει δὲ περὶ αὐτῶν Ζήνων τ' ἐν τῷ περὶ τοῦ ὄλου καὶ Χρύσιππος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν καὶ Ἀρχέδημος ἐν τινι περὶ στοιχείων. ἔστι δὲ στοιχεῖον ἐξ οὗ πρῶτου γίνεται τὰ γινόμενα καὶ εἰς ὃ ἔσχατον ἀναλύεται. (137) τὰ δὲ τέτταρα στοιχεῖα εἶναι ὁμοῦ τὴν ἅπασαν οὐσίαν τὴν ὕλην· εἶναι δὲ τὸ μὲν πῦρ τὸ θερμόν, τὸ δ' ὕδωρ τὸ ὑγρόν, τὸν τ' ἀέρα τὸ ψυχρόν καὶ τὴν γῆν τὸ ξηρόν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰ ἐν τῷ ἀέρι εἶναι τὸ αὐτὸ μέρος. ἀνωτάτω μὲν οὖν εἶναι τὸ πῦρ, ὃ δὲ αἰθέρα καλεῖσθαι, ἐν ᾧ πρῶτην τὴν τῶν ἀπλανῶν σφαῖραν γεννᾶσθαι, εἴτα τὴν τῶν πλανωμένων· μεθ' ἣν τὸν ἀέρα, εἴτα τὸ ὕδωρ, ὑποστάθμην δὲ πάντων τὴν γῆν, μέσσην ἀπάντων οὖσαν. Λέγουσι δὲ κόσμον τριγῶς αὐτόν τε τὸν θεὸν τὸν ἐκ τῆς πάσης οὐσίας ἰδίως ποίον, ὃς δὲ ἀφθαρτός ἐστι καὶ ἀγέννητος, δημιουργὸς ὢν τῆς διακοσμήσεως, κατὰ χρόνων ποιας περιόδου ἀναλίσκων εἰς ἑαυτὸν τὴν ἅπασαν οὐσίαν καὶ πάλιν ἐξ ἑαυτοῦ γεννῶν. (138) καὶ αὐτὴν δὲ τὴν διακοσμήσιν τῶν ἀστέρων κόσμον εἶναι λέγουσι καὶ τρίτον τὸ συνεστηκὸς ἐξ ἀμφοῖν. καὶ ἔστι κόσμος ὁ ἰδίως ποῖος τῆς τῶν ὄλων οὐσίας ἥ, ὡς φησι Ποσειδώνιος ἐν τῇ μετεωρολογικῇ στοιχειώσει, σύστημα ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς αἰ τῶν ἐν τούτοις φύσεων ἡ σύστημα ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων καὶ τῶν ἕνεκα τούτων γεγνονότων. οὐρανὸς δὲ ἐστὶν ἡ ἐσχάτη περιφέρεια ἐν ἣ πάν ἱδρυταὶ τὸ θεῖον. τὸν δὲ κόσμον διοικεῖσθαι κατὰ νοῦν καὶ πρόνοιαν, καθά

duo esse rerum omnium principia, faciens videlicet ac patiens. Quod igitur patitur, sine qualitate esse naturam materiam; quod autem faciat, rationem quæ in ipsa sit, hoc est deum, esse: hunc enim, quippe sempiternum, per ipsam universam singula creare. Ponit autem hoc decretum Zeno Citieus in libro de essentia, Cleanthes in libro de atomis et Chrysippus in primo Physicorum extremo, porro Archedemus in libro de elementis et Posidonius in secundo naturalis sermonis. Differre autem aiunt principia et elementa: nam illa quidem ingenita esse et corrumpi non posse, elementa vero per igneam evaporationem corrumpi. Præterea principia esse incorporea et informia, illa autem formata. (135) Corpus autem appellat Apollodorus in Physica, quod secetur in tria, in longitudinem, latitudinem et altitudinem: id autem et solidum corpus appellatur. Porro superficies est corporis finis seu corpus longitudinem solam habens ac latitudinem, sed carens altitudine: hanc autem Posidonius libro tertio de corporibus cælestibus et cogitatione et substantia esse statuit. Linea superficiei finis est sive longitudo absque latitudine sive solam habens longitudinem. Punctum autem est lineæ finis notaque minima. Unum idemque esse deum et mentem et fatum et Jovem multisque aliis appellari nominibus. (136) Principio igitur illum quum esset apud se, substantiam omnem per aerem in aquam convertisse; et quemadmodum in fœtu semen continetur, ita et hunc serendi rationem in mundo obtinentem talem in humore resedissee, materiam aptiorem reddentem, ex qua cetera post hæc gignerentur; tum genuisse primum elementa quattuor, ignem, aquam, aerem, terram. Disserit ista Zeno in libro de universo, Chrysippusque in primo Physicorum et Archedemus in quodam de elementis. Est autem elementum ex quo primo prodeunt quæ fiunt et in quod extremum solvuntur. (137) Esse autem quattuor elementa simul omni qualitate carentem substantiam materiam: esse autem ignem calidum, aquam liquidum, aerem frigidum terramque aridum: quin etiam adhuc in aere inesse eandem partem. Summo igitur in loco ignem esse, quem æthera appellant, in quo primum immobilium astrorum orbem esse natum, deinde errantium; post hunc aera, tum aquam, extremum autem omnium terram, quam mediam omnium esse. Mundum vero tripliciter dicunt et ipsum deum quem ex omni substantia dicunt proprie qualem, qui immortalis et ingenitus sit, opifex tanti operis componendi, stato quodam temporum ambitu in se ipsum omnem substantiam consumens eamque rursus ex se ipso gignens; (138) tum etiam ipsam astrorum descriptionem mundum esse dicunt; denique quod sit ex utrisque compositum. Est autem mundus proprie qualis ex omni substantia sive, ut ait Posidonius in meteorologicis elementis, qui constat ex cælo et terra et terrenis cælestibusque naturis, sive qui constat ex diis et hominibusisque rebus quæ horum gratia conditæ sunt. Cælum autem est extrema circumferentia in qua divinum omne fixum ac locatum est. Mundum igitur regl ac

φῃσι Χρύσιππος τ' ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ προνοίας καὶ Ποσειδώνιος ἐν τῷ τρίτῳ περὶ θεῶν, εἰς ἅπαν αὐτοῦ μέ-
 ρος διεικόντος τοῦ νοῦ, καθάπερ ἐφ' ἡμῶν τῆς ψυχῆς·
 ἀλλ' ἥδη δι' ὧν μὲν μᾶλλον, δι' ὧν δὲ ἥττον. (139) δι'
 5 ὧν μὲν γὰρ ὡς ἕξις κεχώρηκεν, ὡς διὰ τῶν ὁσίων καὶ
 τῶν νεύρων· δι' ὧν δὲ ὡς νοῦς, ὡς διὰ τοῦ ἡγεμονικοῦ.
 οὕτω δὲ καὶ τὸν ὅλον κόσμον ζῶον ὄντα καὶ ἐμψυχον
 καὶ λογικόν, ἔχειν ἡγεμονικὸν μὲν τὸν αἰθέρα, καθά φη-
 σιν Ἀντίπατρος ὁ Τύριος ἐν τῷ ὀγδόῳ περὶ κόσμου.
 10 Χρύσιππος δ' ἐν τῷ πρώτῳ περὶ προνοίας καὶ Ποσει-
 δώνιος ἐν τῷ περὶ θεῶν τὸν οὐρανὸν φασὶ τὸ ἡγεμονικὸν
 τοῦ κόσμου, Κλεάνθης δὲ τὸν ἥλιον. ὁ μὲντοι Χρύσιπ-
 πος διαφορώτερον πάλιν τὸ καθαρώτερον τοῦ αἰθέρος
 ἐν ταύτῃ, ὃ καὶ πρῶτον θεὸν λέγουσιν αἰσθητικῶς ὡς περ
 15 κεχωρηκέναι διὰ τῶν ἐν ἀέρι καὶ διὰ τῶν ζώων ἁπάν-
 των καὶ φυτῶν· διὰ δὲ τῆς γῆς αὐτῆς καθ' ἑξίν. (140)
 ἓνα τὸν κόσμον εἶναι καὶ τοῦτον πεπερασμένον, σχῆμ'
 ἔχοντα σφαιροειδές· πρὸς γὰρ τὴν κίνησιν ἀρμοδιώτα-
 τον τὸ τοιοῦτον, καθά φησι Ποσειδώνιος ἐν τῷ πέμπτῳ
 20 τοῦ φυσικοῦ λόγου καὶ οἱ περὶ Ἀντίπατρον ἐν τοῖς περὶ
 κόσμου. ἔξωθεν δ' αὐτοῦ περιεχυμένον εἶναι τὸ κενὸν
 ἄπειρον, ὅπερ ἀσώματον εἶναι. ἀσώματον δὲ τὸ οἶόν τε
 κατέχεσθαι ὑπὸ σωμάτων οὐ κατεχόμενον. ἐν δὲ τῷ
 κόσμῳ μὴδὲν εἶναι κενόν, ἀλλ' ἠνῶσθαι αὐτόν· τοῦτο
 25 γὰρ ἀναγκάζειν τὴν τῶν οὐρανίων πρὸς τὰ ἐπίγεια σύμ-
 πνοιαν καὶ συντόνιαν. φησὶ δὲ περὶ τοῦ κενοῦ Χρύσιπ-
 πος μὲν ἐν τῷ περὶ κενοῦ καὶ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν φυσι-
 κῶν τεχνῶν καὶ Ἀπολλοφάνης ἐν τῇ φυσικῇ καὶ Ἀπολ-
 λόδωρος καὶ Ποσειδώνιος ἐν δευτέρῳ τοῦ φυσικοῦ λό-
 30 γου. εἶναι δὲ καὶ ταῦτα ἀσώματα ὁμοίως. (141) εἴτι δὲ
 καὶ τὸν χρόνον ἀσώματον, διάστημά ὄντα τῆς τοῦ κό-
 σμου κινήσεως. τούτου δὲ τὸν μὲν παρώχνηκός τε καὶ τὸν
 μέλλοντα ἀπείρους, τὸν δ' ἐνεστώτα πεπερασμένον.
 ἀρέσκει δ' αὐτοῖς καὶ φθαρτὸν εἶναι τὸν κόσμον, ἅτε γε-
 35 νητὸν τῷ λόγῳ τῶν δι' αἰσθήσεως νοουμένων, οἳ τὰ τε
 μέρη φθαρτά ἐστι καὶ τὸ ὅλον. τὰ δὲ μέρη τοῦ κόσμου
 φθαρτά· εἰς ἄλλα γὰρ μεταβάλλει· φθαρτὸς ἄρα ὁ
 κόσμος. καὶ εἴ τι ἐπιδεκτικόν ἐστι τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον
 μεταβολῆς, φθαρτὸν ἐστὶ καὶ ὁ κόσμος ἄρα· ἐξαυχοῦ-
 40 ται γὰρ καὶ ἐξυδατοῦται. (142) γίνεσθαι δὲ τὸν κόσμον,
 ὅταν ἐκ πυρὸς ἡ οὐσία τραπῇ δι' αἰῆρος εἰς ὑγρόν, εἴτα
 τὸ παχυμερές αὐτοῦ συστάν ἀποτελεσθῇ γῆ, τὸ δὲ λε-
 πτομερές ἐξαερῶθῃ, καὶ τοῦτ' ἐπὶ πλέον λεπτυνθὲν πῦρ
 ἀπογεννήσῃ· εἴτα κατὰ μίξιν ἐκ τούτων φυτὰ τε καὶ
 45 ζῷα καὶ τὰ ἄλλα γένῃ. Περὶ δὲ οὐν τῆς γενέσεως καὶ
 τῆς φθορᾶς τοῦ κόσμου φησὶ Ζήνων μὲν ἐν τῷ περὶ ὅλου,
 Χρύσιππος δ' ἐν τῷ πρώτῳ τῶν φυσικῶν καὶ Ποσειδῶ-
 νιος ἐν πρώτῳ περὶ κόσμου καὶ Κλεάνθης καὶ Ἀντίπα-
 τρος ἐν τῷ δεκάτῳ περὶ κόσμου. Παναίτιος δ' ἄφθαρτον
 50 ἀπεφάνετο τὸν κόσμον. εἴτι δὲ καὶ ζῶον ὁ κόσμος καὶ
 λογικὸν καὶ ἐμψυχον καὶ νοερὸν καὶ Χρύσιππος φησιν
 ἐν πρώτῳ περὶ προνοίας καὶ Ἀπολλόδορος [φησὶν] ἐν
 τῇ φυσικῇ καὶ Ποσειδώνιος· (143) ζῶον μὲν οὕτως ὄντα,
 οὐσίαν ἐμψυχον αἰσθητικὴν. τὸ γὰρ ζῶον τοῦ μὴ ζώου

disponi secundum mentem ac providentiam, ut Chrysippus
 ait libro quinto de providentia et Posidonius libro tertio de
 diis, mente per omnes illius partes pertingente, sicut in
 nobis anima; sed per has magis, per alias minus. (139)
 Per alias enim veluti habitus cessit, ut per ossa ac nervos;
 per alias veluti mens, ut per principale. Sic igitur et
 mundum totum qui animal est et animatus ac rationalis,
 habere principale suum aethera, ut ait Antipater Tyrius in
 octavo de mundo. Chrysippus autem in primo de providen-
 tia et Posidonius in libro de diis coelum aiunt principale esse
 mundi, Cleanthes vero solem. Chrysippus autem rursus a
 se dissidens in eodem purissimam dixit ac liquidissimam
 aetheris partem: quam etiam primum asserunt deum sensi-
 biliter veluti infusum esse per ea quae sunt in aere et per
 cunctas animantes et arbores; per terram autem ipsam se-
 cundum habitum. (140) Unum esse mundum et hunc fini-
 tum rotunda globosaeque figura: namque ad motum esse
 huiusmodi orbem aptissimum, ut ait Posidonius libro quinto
 de ratione physica et Antipater in libris de mundo. Extra
 ipsum autem circumfusum esse vacuum immensum, quod
 sit incorporeum. Incorporeum autem id esse, quod a corpo-
 ribus obtineri queat, non autem obtineatur. Porro nihil
 in mundo esse vacuum, sed eum in se esse unitate de-
 vinctum: id enim cogere coelestium ad terrena concordiam
 et congruentiam. De vacuo autem disserit Chrysippus in libro
 de inani et in primo naturalium artium, et Apollonphanes in
 Physica, Apollodorusque, et Posidonius in secundo rationis
 naturalis. Esse autem haec quoque similiter incorporea. (141)
 Tempusque praeterea esse incorporeum, quod intervallum
 sit mundani motus. Huic praeteritum quidem esse infinitum
 ac futurum, praesens autem finitum. Placet autem eis mor-
 talem esse mundum, quippe genitum eorum ratione quae
 per sensus intelliguntur, cuius et partes sunt mortales et
 totum. Partes autem mundi mortales sunt: in se enim in-
 vicem mutantur: est igitur mortalis mundus. Ac quicquid
 mutari in deterius potest, mortale est: ergo etiam mundus:
 namque et siccatur et eluvionibus afficitur. (142) Mundum
 vero fieri quum ex igne substantia per aerem versa in hu-
 morem fuerit, deinde crassior ipsius pars effecta fuerit terra,
 porro subtilior in aerem cesserit, eademque magis ac magis
 extenuata in ignem evaserit: tum ex his permixtis exortas
 esse animantes et arbores et alia genera. De generatione igitur
 et interitu mundi Zeno in libro qui de universo in-
 scribitur disputat, Chrysippus autem in primo Physicorum,
 et Posidonius in primo de mundo, Cleanthes item et Anti-
 pater in decimo de mundo. Porro Panætius immortalem
 asserit mundum. Quod autem sit animal mundus et ratio-
 nale et animatum et intelligibile, et Chrysippus in primo de
 providentia disserit et Apollodorus in Physica et Posidonius:
 (143) sic autem animal, quod sit substantia animata sensi-
 bilis. Animal enim eo quod non sit animal praestantius est:

χρειττον· οὐδὲν δὲ τοῦ κόσμου κρεῖττον· ζῶον ἄρ' ὁ κόσμος. ἐμφυχον δέ, ὡς ὀήλον ἐκ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς ἐκείθεν οὐσης ἀποσπάσματος. Βόηθος δὲ φησιν οὐκ εἶναι ζῶον τὸν κόσμον. ὅτι θ' εἰς ἐστὶ Ζήνων φησὶν ἐν τῷ
 5 περὶ τοῦ θλου καὶ Χρύσιππος καὶ Ἀπολλόδορος ἐν τῇ φυσικῇ καὶ Ποσειδώνιος ἐν πρώτῳ τοῦ φυσικοῦ λόγου. τὸ δὲ πᾶν λέγεται, ὡς φησιν Ἀπολλόδορος, ὅτε κόσμος καὶ καθ' ἑτερον τρόπον τὸ ἐκ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἔξωθεν κενοῦ σύστημα. ὁ μὲν οὖν κόσμος πεπερασμένος ἐστί,
 10 τὸ δὲ κενὸν ἄπειρον. (144) Τῶν δ' ἀστρων τὰ μὲν ἄπλαντ' συμπεριγέρεσθαι τῷ θλῳ οὐρανῷ, τὰ δὲ πλανήμενα κατ' ἰδίαν κινεῖσθαι κινήσει. τὸν δ' ἥλιον λοξὴν τὴν πορείαν ποιεῖσθαι διὰ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου ὁμοίως καὶ τὴν σελήνην ἐλικοειδῇ. εἶναι δὲ τὸν μὲν
 15 ἥλιον εἰλικρινῆς πῦρ, καθά φησι Ποσειδώνιος ἐν τῷ ἐβδόμῳ περὶ μετεώρων· καὶ μέζονα τῆς γῆς, ὡς ὁ αὐτὸς ἐν τῷ ἕκτῳ τοῦ φυσικοῦ λόγου· ἀλλὰ καὶ σφαιροειδῇ, ὡς οἱ περὶ αὐτὸν τοῦτον φασιν, ἀναλόγως τῷ κόσμῳ. πῦρ μὲν οὖν εἶναι, ὅτι τὰ πυρὸς πάντα ποιεῖ· μέζω δὲ
 20 τῆς γῆς τῷ πᾶσιν ὑπ' αὐτοῦ φωτίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. καὶ τὸ τὴν γῆν δὲ κοινωειδῇ σκιάν ἀποτελεῖν τὸ μέζονα εἶναι σημαίνει· πάντοθεν δὲ βλέπεσθαι διὰ τὸ μέγεθος. (145) γεωδεδετέραν δὲ τὴν σελήνην, ἅτε καὶ προσγεωτέραν οὖσαν. τρέφεσθαι δὲ τὰ ἔμपुरα ταῦτα
 25 καὶ τὰ ἄλλα ἀστρα, τὸν μὲν ἥλιον ἐκ τῆς μεγάλης θαλάττης νοερόν ὄντα ἀνάμμα· τὴν δὲ σελήνην ἐκ ποτίμων ὑδάτων, ἀερομινῇ τυγχάνουσιν καὶ πρόσγειον οὖσαν, ὡς ὁ Ποσειδώνιος ἐν τῷ ἕκτῳ τοῦ φυσικοῦ λόγου· τὰ δ' ἄλλα ἀπὸ τῆς γῆς. δοκεῖ δ' αὐτοῖς σφαιροειδῇ εἶ-
 30 ναι καὶ τὰ ἀστρα καὶ τὴν γῆν ἀκίνητον οὖσαν. τὴν δὲ σελήνην οὐκ ἴδιον ἔχειν φῶς, ἀλλὰ παρ' ἡλίου λαμβάνειν ἐπιλαμπομένην. ἐκλείπειν δὲ τὸν μὲν ἥλιον ἐπιπροσθούσης αὐτῷ σελήνης κατὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς μέρος, ὡς Ζήνων ἀναγράφει ἐν τῷ περὶ τοῦ θλου. (146) φαίνεται
 35 γὰρ ὑπερχομένη ἐν ταῖς συνόδοις καὶ ἀποκρύπτουσα αὐτὸν καὶ πάλιν παραλλάττουσα· γνωρίζεται δὲ τοῦτο διὰ λεκάνης ὕδωρ ἔχουσας. τὴν δὲ σελήνην ἐμπίπτουσαν εἰς τὸ τῆς γῆς σκίασμα· ὅθεν καὶ ταῖς πανσελήνοις ἐκλείπειν μόνον, καίπερ κατὰ διάμετρον ἰσταμένην
 40 κατὰ μῆνα τῷ ἡλίῳ, ὅτι κατὰ λοξοῦ ὡς πρὸς τὸν ἥλιον κινουμένη παραλλάττει τῷ πλάτει, ἢ βορειοτέρα ἢ νοτιωτέρα γινομένη. ὅταν μέντοι τὸ πλάτος αὐτῆς κατὰ τὸν ἡλιακὸν καὶ τὸν διὰ μέσων γένηται, εἴτα διαμετρήσῃ τὸν ἥλιον, τότε ἐκλείπει· γίνεται δὲ τὸ πλάτος αὐτῆς
 45 κατὰ τὸν διὰ μέσων ἐν χηλαῖς καὶ σκορπίῳ καὶ κριῷ καὶ ταύρῳ, ὡς οἱ περὶ τὸν Ποσειδώνιον. (147) Θεὸν δ' εἶναι ζῶον ἀθάνατον, λογικόν, τέλειον ἢ νοερόν ἐν εὐδαιμονίᾳ, κακοῦ παντὸς ἀνεπίδεκτον, προνοητικὸν κόσμου τε καὶ τῶν ἐν κόσμῳ· μὴ εἶναι μέντοι ἀνθρωπώ-
 50 μορφον. εἶναι δὲ τὸν μὲν δημιουργὸν τῶν θλων καὶ ὥσπερ πατέρα πάντων κοινῶς τε καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ τὸ διῆκον διὰ πάντων, ὃ πολλὰς προσηγορίαις προσονομάζεσθαι κατὰ τὰς δυνάμεις. Δία μὲν γὰρ φασὶ δι' ὃν τὰ πάντα, Ζῆνα δὲ καλοῦσι παρ' ὅσον τοῦ ζῆν αἰτιός ἐστιν ἡ διὰ

nihil autem mundo praestantius est : est ergo animal mundus. Porro animatum esse inde manifestum est, quod anima nostra inde veluti avulsa et ipse animata est. Boethus autem ait non esse animal mundum. Unum autem esse Zeno in libro de universo et Chrysippus et Apollodorus in Naturalibus et Posidonius in primo naturalis rationis tradunt. Universum autem dicitur, ait Apollodorus, mundus et secundum alterum modum id quod ex mundo et exteriori vacuo constat Mundus igitur finitus est, sed inane illud infinitum. (144) Jam siderum illa quidem quae fixa sunt cum caelo toto una circumferri, errantia vero suis motibus agi. Porro solem obliquum iter peragere per signiferum orbem : similiter et lunam in orbem torqueri. Esse autem solem purissimum ignem, ut ait Posidonius in septimo de coelestibus ; ac terrae molem sua magnitudine vincere, ut idem ait libro sexto de rerum natura : esse item orbicularem ad mundi rationem idem ipse auctor est. Ignem ergo esse, quia omnia ignis peragat munera ; majorem autem terrae globo, quod tota ab illo illustretur, neque ipsa modo, sed etiam caelum. Item quod terra coni instar umbram faciat, majorem illum esse significat : omnibus autem ex partibus cerni propter magnitudinem. (145) Lunam vero plus habere de terra, quippe quae illi propior est. Nutriri autem haec ignea et astra cetera : solem quidem ex mari magno, quod sit intellectualis ardor ; luna vero ex potalibus undis, quod sit permixta aeri ac vicina terrae, ut Posidonius in sexto rationis naturalis ait ; ex terra cetera. Putant et sidera globosa esse et immobilem terram. Lunam proprio quidem carere lumine, sed id a sole mutuari collustratam. Deficere autem solem quidem quum ante illum ex ea parte qua terras respicit, se opposuerit luna, ut in libro de universo scribit Zeno. (146) Apparet enim quando ex concursione mutua illum occultit rursumque restituit : notatur id maxime per vas aereum patens in quo sit aqua. Lunam vero quum in terrae inciderit umbram : quocirca tunc solum hoc defectu laborare quum plena fuerit, quanquam per diametrum soli mensibus singulis objecta sit. Nam quum obliquo motu contra solem moveatur, latitudine differt, quum vel ad septentrionalem vel ad australem vergit plagam. Quum tamen illius latitudo ad solis orbem quique per media signa ducitur, venerit, deinde a media linea dimensa fuerit solem, tunc deficit. Contingit autem ejus latitudo per medium circulum in chelis et scorpio et ariete et tauro, ut ait Posidonius. (147) Deum vero esse animal immortale, rationale, perfectum sive intellectuale, beatum, a malo omni remotissimum, providentia sua mundum et quae sunt in mundo disponens omnia ; non tamen inesse illi humanae formae lineamenta. Ceterum esse quidem opificem immensi hujus operis et quasi patrem omnium, et communiter et ipsius partem quae per omnia penetret, eamque multis appellari nominibus secundum facultates suas. Namque Graece Δία appellari, quod per (διὰ) ipsum sint omnia : eundem Ζῆνα vocari, vel quod vitae (ζῆν) omnium sit auctor vel quod per omnem vitam fi-

τοῦ ζῆν κεχώρηκεν, Ἀθηνᾶν δὲ κατὰ τὴν εἰς αἰθέρα διά-
 τασιν [τοῦ ἡγεμονικοῦ αὐτοῦ], Ἦραν δὲ κατὰ τὴν εἰς
 ἄερα, καὶ Ἠφαίστον κατὰ τὴν εἰς τὸ τεχνικὸν πῦρ, καὶ
 Ποσειδῶνα κατὰ τὴν εἰς τὸ ὑγρὸν, καὶ Δήμητρα κατὰ τὴν
 5 εἰς γῆν δμοίως δὲ καὶ τὰς ἄλλας προσηγορίας ἐχόμενοι
 τινος οικειότητος ἀπέδωσαν. (148) οὐσίαν δὲ θεοῦ Ζή-
 νων μὲν φησι τὸν ὅλον κόσμον καὶ τὸν οὐρανόν, ὁμοίως
 δὲ καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ θεῶν καὶ Ποσει-
 δώνιος ἐν πρώτῳ περὶ θεῶν. καὶ Ἀντίπατρος ἐν ἐβδόμῳ
 10 περὶ κόσμου ἀεροειδῆ φησιν αὐτοῦ τὴν οὐσίαν. Βόηθος
 δὲ ἐν τῇ περὶ φύσεως οὐσίαν θεοῦ τὴν τῶν ἀπλανῶν
 σφαίραν. Φύσιν δὲ ποτὲ μὲν ἀποφαίνονται τὴν συνέχου-
 15 σαν τὸν κόσμον, ποτὲ δὲ τὴν φύσαν τὰ ἐπὶ γῆς. ἔστι
 δὲ φύσις ἕξις ἐξ αὐτῆς κινουμένη κατὰ σπερματικὸν
 λόγους ἀποτελοῦσα τε καὶ συνέχουσα τὰ ἐξ αὐτῆς ἐν
 20 ὁρισμένοις χρόνοις καὶ τοιαῦτα δρῶσα ἀπ' ὧν ἀπε-
 κρίθη. (149) ταύτην δὲ καὶ τοῦ συμφέροντος στοχάζε-
 σθαι καὶ ἡδονῆς, ὡς δῆλον ἐκ τῆς τοῦ ἀνθρώπου δη-
 μιουργίας. καθ' εἰμαρμένην δὲ φασὶ τὰ πάντα γίνεσθαι
 25 Χρύσιππος ἐν τοῖς περὶ εἰμαρμένης καὶ Ποσειδώνιος ἐν
 δευτέρῳ περὶ εἰμαρμένης καὶ Ζήνων, Βόηθος δ' ἐν τῷ
 πρώτῳ περὶ εἰμαρμένης. ἔστι δ' εἰμαρμένη αἰτία τῶν
 ὄντων εἰρομένη ἢ λόγος καθ' ὃν ὁ κόσμος διεξάγεται.
 καὶ μὴ καὶ μαντικὴν ὑφίσταται πᾶσαν φασιν, εἰ καὶ
 30 πρόνοιαν εἶναι· καὶ αὐτὴν καὶ τέχνην ἀποφαίνουσι διά-
 τινας ἐκβάσεις, ὡς φησι Ζήνων τε καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ
 δευτέρῳ περὶ μαντικῆς καὶ Ἀθηνόδορος καὶ Ποσειδῶ-
 νιος ἐν τῷ δευτέρῳ τοῦ φυσικοῦ λόγου καὶ ἐν τῷ πέμ-
 35 πτῳ περὶ μαντικῆς. ὁ μὲν γὰρ Παναίτιος ἀνυπόστατον
 αὐτὴν φησιν. (150) οὐσίαν δὲ φασὶ τῶν ὄντων ἀπάντων
 τὴν πρώτην ὕλην, ὡς καὶ Χρύσιππος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν
 φυσικῶν καὶ Ζήνων. ὕλη δὲ ἐστὶν ἐξ ἧς οὐδὲν ποιοῦν γί-
 νεται. καλεῖται δὲ διττῶς, οὐσία τε καὶ ὕλη, ἥ τε τῶν
 40 πάντων καὶ ἡ τῶν ἐπὶ μέρους. ἡ μὲν οὖν τῶν ὅλων οὔτε
 πλείων οὔτ' ἐλάττω γίνεται, ἡ δὲ τῶν ἐπὶ μέρους καὶ
 πλείων καὶ ἐλάττω. σῶμα δὲ ἐστὶ κατ' αὐτοὺς ἡ οὐσία
 καὶ πεπερασμένη, καθά φησιν Ἀντίπατρος ἐν δευτέρῳ
 περὶ οὐσίας καὶ Ἀπολλόδορος ἐν τῇ φυσικῇ. καὶ παθητὴ
 45 δὲ ἐστὶν, ὡς ὁ αὐτός φησιν· εἰ γὰρ ἦν ἀτρεπτος, οὐκ ἂν
 τὰ γινόμενα ἐξ αὐτῆς ἐγένετο· ἐνθεν κακείνός φησιν ὅτι
 τομὴ εἰς ἀπειρόν ἐστιν. οὐκ ἀπειρον δὲ φησιν αὐτὴν ὁ
 Χρύσιππος· οὐ γὰρ ἐστὶ τι ἀπειρον, εἰς δὲ γίνεται ἡ τομὴ.
 50 ἄλλ' ἀκατάληκτός ἐστι. (151) καὶ τὰς κράσεις δὲ διό-
 λου γίνεσθαι, καθά φησιν ὁ Χρύσιππος ἐν τῇ τρίτῃ τῶν
 φυσικῶν, καὶ μὴ κατὰ περιγραφὴν καὶ παράθεσιν· καὶ
 γὰρ εἰς πέλαγος ὀλίγος οἶνος βληθεὶς ἐπὶ ποσὸν ἀντιπα-
 ρεκταθῆσεται, εἴτα συμπαρήσεται. φασὶ δ' εἶναι καὶ
 55 τινες δαίμονας ἀνθρώπων συμπαθεῖαν ἔχοντας, ἐπό-
 πτας τῶν ἀνθρωπείων πραγμάτων· καὶ ἥρωας τὰς ὑπο-
 λελειμμένας τῶν σπουδαίων ψυχάς. τῶν δ' ἐν ἀέρι γι-
 νομένων χειμῶνα μὲν εἶναι φασὶ τὸν ὑπὲρ γῆς ἄερα κα-
 τεψυγμένον διὰ τὴν τοῦ ἡλίου πρόσον ἄφρον, ἔαρ δὲ τὴν
 εὐκρασίαν τοῦ ἀέρος κατὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς πορείαν, (152)
 θέρος δὲ τὸν ὑπὲρ γῆς ἄερα καταθαλάπμενον τῇ τοῦ

sus sit; Ἀθηνᾶν autem, quod in ætherem se diffundat ejus
 [imperium]; Ἦραν vero, quod in aerem; Ἠφαίστον, quod in
 artificiosum ignem; Ποσειδῶνα, quod in humorem; Δήμητρα,
 quod terram. Similiter et appellaciones alias proprietatem
 quandam secuti indidere. (148) Dei vero substantiam Zeno
 quidem ait mundum totum atque cælum, similiterque Chry-
 sippus libro primo de diis et Posidonius in primo de diis.
 Antipater tamen in septimo de mundo aeriam ipsius sub-
 stantiam tradit; Boethus autem in libro de natura dei sub-
 stantiam fixorum siderum globum dixit. Naturam vero
 aliquando quidem exponunt, quæ contineat mundum; ali-
 3 quando vero, quæ germinare humum faciat nascique super
 terram omnia. Est autem natura habitus ex se ipso mo-
 tum accipiens secundum seminum rationem, efficiensque et
 continens quæ ex ipsa proveniunt statutis definitisque tem-
 poribus, eademque cum iis faciens a quibus discreta est.
 (149) Huic autem et utilitatem et voluptatem propositas
 esse, quod ex hominis constat officio. Fato autem fieri
 omnia Chrysippus in libris de fato et Posidonius in secundo
 de fato et Zeno, Boethusque libro primo de fato tradunt. Est
 autem fatum connexa rerum series sive ratio per quam mun-
 dus administratur. Divinationem autem omnem aiunt sub-
 sistere, siquidem providentia sit: ipsamque propter quos-
 dam eventus etiam artem definiunt, ut ait Zeno et Chrysip-
 pus in secundo de divinatione, Athenodorusque et Posidonius
 libro secundo de rerum natura et in quinto de divinatione.
 Panætius autem hanc non subsistere dixit. (150) Enimvero
 rerum omnium substantiam primam materiam dicunt, ut et
 Chrysippus in primo rerum naturalium et Zeno. Est autem
 materia ex qua quodlibet fit. Appellaturque dupliciter, ma-
 teria scilicet atque substantia, sive illa omnium sive rerum
 singularum ac veluti particularium causa. Et omnium qui-
 dem materia neque major neque minor efficitur, eorum verò
 quæ in parte sunt, et major et minor. Corpus autem esse
 substantiam definiunt eamque finitum, ut Antipater ait in se-
 cundo de substantia et Apollodorus in Physica. Passivaque
 est, ut idem ait: nam si esset immutabilis, nulla ratione
 quæ fiunt ex ea fieri possent: unde idem ille sectionem ejus
 in infinitum tendere ait. Non infinitam autem esse Chrysippus
 ait: nihil enim infinitum est in quod sectio cadit. Sed ipsa
 nunquam desinit divisio. (151) Concretiones item fieri per to-
 8 tum, ut Chrysippus in tertio Naturalium ait, et non per cir-
 cumscriptionem et appositionem: quippe vini modicum pe-
 lago injectum aliquamdiu dorso se æquoris intendens oblu-
 tabitur, postea defluet atque una corruptetur. Quosdam
 item esse dæmones dicunt, quibus sint iidem atque hominibus
 affectus, inspectores humanarum rerum: heroes quoque so-
 lutas corporibus bonorum animas. Porro ex his quæ manant
 ab aere hiemem quidem esse aiunt aerem super terram refri-
 geratum ob solis longiorem discessum; ver autem temperiem
 aeris, quando suo ad nos cursu sol agitur; (152) æstatem
 vero eminentem terræ aerem confotum et calefactum solis

ἡλίου πρὸς ἄρκτον πορεία, μετόπωρον δὲ τῇ παλινδρομῇ τοῦ ἡλίου ἀπ' ἡμῶν γίνεσθαι. ** παρὰ τοὺς τόπους ἀπ' οὗ δέουσι. τῆς δὲ γενέσεως αὐτῶν αἴτιον γίνεσθαι τὸν ἡλίον ἑξατμίζοντα τὰ νέφη. Ἴριν δ' εἶναι ἀγὰς ἀπ' ὑγρῶν νεφῶν ἀνακεκλασμένας ἢ, ὡς Ποσειδωνίος φησιν ἐν τῇ μετεωρολογικῇ, ξυφασιν ἡλίου τμημάτων ἢ σελήνης ἐν νέφει δεδρoσισμένῳ, κοίλῳ καὶ συνεχεῖ πρὸς φαντασίαν, ὡς ἐν κατόπτρῳ φανταζομένην κατὰ κύκλου περιφέρειαν. κομήτας τε καὶ πωγωνίας καὶ λαμπαδίας πυρὰ 10 εἶναι ὑπερστώτα πάχους ἀέρος εἰς τὸν αἰθερώδη τόπον ἀνερχθέντος. (153) σέλας δὲ πυρὸς ἀθρόου ἑξαψιν ἐν ἀέρι φερομένου ταχέως καὶ φαντασίαν μήκους ἐμφαίνοντος. ὑετὸν δ' ἐκ νέφους μεταβολὴν εἰς ὕδωρ, ἐπειδὴν ἢ ἐκ γῆς ἢ ἐκ θαλάττης ἀνερχθεῖσα ὑγρασία ἀπ' ἡλίου μὴ τυγχάνη κατεργασίας· καταψυχθὲν δὲ τοῦτο 15 πάχυνν καλεῖσθαι. γάλαξαν δὲ νέφος πεπηγός, ὑπὸ πνεύματος διαθρυφθέν· χιόνα δ' ὑγρὸν ἐκ νέφους πεπηγός, ὡς Ποσειδωνίος ἐν τῷ ὁδόῳ τοῦ φυσικοῦ λόγου ἀστραπὴν δ' ἑξαψιν νεφῶν παρατριβομένων ἢ ῥηγνυμένων ὑπὸ πνεύματος, ὡς Ζήνων ἐν τῷ περὶ τοῦ θείου· 20 βροντὴν δὲ τὸν τοῦτον ψόφον ἐκ παρατρίψεως ἢ ῥήξεως· (154) κεραυνὸν δ' ἑξαψιν σφοδρὰν μετὰ πολλῆς βίας πίπτουσαν ἐπὶ γῆς, νεφῶν παρατριβομένων ἢ ῥηγνυμένων ὑπὸ πνεύματος, οἱ δὲ συστροφὴν πυρώδους ἀέρος 25 βιαίως καταφερομένην. τυφῶνα δὲ κεραυνὸν πολύν, βίαιον καὶ πνευματώδη ἢ πνεῦμα καπνώδες ἐρρωγός νέφους· πρηστῆρα νέφος περισχισθὲν πυρὶ μετὰ πνεύματος. τοὺς σεισμούς δὲ γίνεσθαι πνεύματος εἰς τὰ κοιλώματα τῆς γῆς ἐνδύοντος ἢ καθερχθέντος, καθά 30 φησι Ποσειδωνίος ἐν τῇ ὁδόῳ· εἶναι δ' αὐτῶν τοὺς μὲν σεισματίας, τοὺς δὲ χασματίας, τοὺς δὲ κλιματίας, τοὺς δὲ βρασματίας. (155) Ἀράσκει δ' αὐτοῖς καὶ τὴν διακόσμησιν ὧδε ἔχειν· μέσσην τὴν γῆν κέντρον λόγον ἐπέχουσιν, μεθ' ἣν τὸ ὕδωρ σφαιροειδές, ἔχον τὸ αὐτὸ 35 κέντρον τῇ γῇ, ὥστε τὴν γῆν ἐν ὕδατι εἶναι· μετὰ τὸ ὕδωρ δ' αἶρα σφαιροειδὲς. κύκλους δ' εἶναι ἐν τῷ οὐρανῷ πέντε, οὗν πρῶτον ἀρκτικὸν αἰε φαινόμενον, δευτέρον τροπικὸν θερινόν, τρίτον ἱσημερινόν, τέταρτον χειμερινόν τροπικόν, πέμπτον ἀνταρκτικόν ἀφανῆ. λέγονται δὲ παράλληλοι καθότι οὐ συννεύουσιν εἰς ἀλλήλους· γράφονται μέντοι περὶ τὸ αὐτὸ κέντρον. δὲ δὲ ζωδιακὸς λοξός ἐστιν, ὡς ἐπιὼν τοὺς παραλλήλους. (156) 40 ζῶναι τ' ἐπὶ τῆς γῆς εἰσι πέντε· πρώτη βόρειος [καὶ] ὑπὲρ τὸν ἀρκτικὸν κύκλον, αἰκήτος διὰ ψυχρός· δευτέρα εὐκρατός· τρίτη αἰκήτος ὑπὸ καυμάτων, ἢ διακεκαυμένη καλουμένη· τέταρτη ἢ ἀντεῦκρατος· πέμπτη νότιος, αἰκήτος διὰ ψυχρός. Δοκεῖ δ' αὐτοῖς τὴν μὲν φύσιν εἶναι πῦρ τεχνικόν, ὁδῷ βαδίζον εἰς γένεσιν, ὅπερ 45 ἐστὶ πνεῦμα πυρρῶδες καὶ τεχνῶδες· τὴν δὲ ψυχὴν αἰσθητικὴν. ταύτην δ' εἶναι τὸ συμφυές ἡμῖν πνεῦμα· διὸ καὶ σῶμα εἶναι καὶ μετὰ τὸν θάνατον ἐπιμένειν· φθαρτὴν δ' εἶναι, τὴν δὲ τῶν θίων ἀφθαρτον· ἢς μέρη εἶναι τὰς ἐν τοῖς ζώοις. (157) Ζήνων δ' ὁ Κιτιεύς καὶ Ἀντίπατρος ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς καὶ Ποσειδωνίος πνεῦμα

ad septentrionem cursu; autumnum denique fieri recursu solis a nobis. ** ad ea loca a quibus fluunt. Ceterum ejusmodi tempestatum auctorem esse solem nubes evaporantem. Iridem vero reflexos esse ab humidis nubibus radios sive, ut ait Posidonius in Meteorologica, declarationem scissuræ solis seu lunæ in nube roscida, concava atque continua ad visum, veluti in speculo expressam secundum orbis circumferentiam. Crinitas autem stellas et eas quæ a similitudine barbæ πωγωνία appellatur easque quæ lampadam similes sunt, ignes esse subsistentes quando crassior aer ad ætherea loca pervehitur. (153) Jubar autem repentini ignis incendium, quod cito per aerem fertur ac longitudinis imaginem insinuat. Pluviam vero conversionem ex nubibus in aquam, quum sive ex terra sive ex mari vi solis sursum elatus humor confici nequiverit: id vero congelatum pruina dici. Grandinem vero concretam nubem a vento comminutam; nivem autem humorem ex concreta excussum nube, ut ait Posidonius in octavo naturalis rationis; coruscationem accensionem nubium, quæ a vento illidantur atque rumpantur, ut Zeno in libro de universo; tonitru vero fragorem esse qui ex nubium collisione vel ruptione perficitur; (154) fulmen autem incensionem validam vehementi cum impetu terris irruentem, quum inter se colliduntur nubes aut vento perrumpuntur: alii conversionem ignei ac flammantis aeris violenter delapsam. Typhonem vero fulmen grande, violentum et magna vi ventorum demissum sive fumantem ventum rupta nube dilapsum. Presterem nubem igne discissam cum flatu. Terræ motus oriri ingruente vento in concava terræ aut coarctato, ut ait Posidonius libro octavo: esse autem illorum plura genera, terræ motus, hiatus, obliquas ruptiones, ebullitiones. (155) Placet autem eis et ordinem mundi ita se habere: terram mediam centri rationem obtinere, postquam globosam aquam et ipsam idem habere centrum cum terra, ita ut in aqua terra sit; post aquam aerem esse sphaeræ instar. Esse autem in cælo circulos quinque: ex his primum septentrionalem qui semper appareat, secundum tropicum æstivum, tertium æquinocbialem, quartum hiemalem tropicum, quintum antarcticum qui non appareat. Dicuntur autem paralleli, quia non in se invicem conveniunt: describuntur tamen circa idem centrum. Porro zodiacus obliquus est, parallelos pertransiens. (156) Quinque autem sunt zonæ super terram: prima septentrionalis super arcticum circulum, rigore frigoris inhabitabilis; secunda temperata; tertia nimia vi æstus inhabitabilis, quæ torrida dicitur; quarta altera ex parte temperata; quinta australis, itidem frigore inhabitabilis. Opinantur item naturam ignem esse artificialem suo itinere ad generationem tendentem: id autem esse spiritum ignis speciem artisque præ se ferentem; animam vero sensibilem. Eamque esse nobis insitum et ingenitum spiritum: ideo et corpus esse ac durare post mortem, esse tamen obnoxiam morti. Ceterum universi animam esse immortalem, cujus partes sint animantium animæ. (157) Zeno autem Citieus et Antipater in libris de anima et Posidonius animam spiritum

ἐνθερμον εἶναι τὴν ψυχὴν· τούτῳ γὰρ ἡμᾶς εἶναι ἐμπόρους καὶ ὑπὸ τούτου κινεῖσθαι. Κλεάνθης μὲν οὖν πάσας ἐπιδιαμένειν μέχρι τῆς ἐκπυρώσεως, Χρύσιππος δὲ τὰς τῶν σφῶν μόνον. Μέρη δὲ ψυχῆς λέγουσιν ὀκτώ, τὰς
 5 πέντ' αἰσθήσεις καὶ τοὺς ἐν ἡμῖν σπερματικούς λόγους καὶ τὸ φωνητικὸν καὶ τὸ λογιστικόν. ὁρᾶν δὲ τοῦ μεταξὺ τῆς δράσεως καὶ τοῦ ὑποκειμένου φωτὸς ἐντεινόμενου κωνοειδῶς, καθά φησι Χρύσιππος ἐν δευτέρῳ τῶν φυσικῶν καὶ Ἀπολλόδορος. γίνεσθαι μέντοι τὸ
 10 κωνοειδὲς τοῦ αἵρος πρὸς τῇ ὀψει, τὴν δὲ βάσιν πρὸς τῷ ὁρωμένῳ· ὡς διὰ βακτηρίας οὖν τοῦ ταθέντος αἵρος τὸ βλεπόμενον ἀναγγέλλεσθαι. (158) ἀκούειν δὲ τοῦ μεταξὺ τοῦ τε φωνούντος καὶ τοῦ ἀκούοντος αἵρος πληττομένου σφαιροειδῶς, εἴτα κυματούμενου καὶ
 15 ταῖς ἀκοαῖς προσπίπτοντος, ὡς κυματοῦται τὸ ἐν τῇ δεξαμενῇ ὕδωρ κατὰ κύκλους ὑπὸ τοῦ ἐμβληθέντος λίθου. τὸν δὲ ὕπνον γίνεσθαι ἐκλυομένου τοῦ αἰσθητικοῦ τόνου περὶ τὸ ἡγεμονικόν. αἰτίας δὲ τῶν παθῶν ἀπολείπουσι τὰς περὶ τὸ πνεῦμα τροπὰς. σπέρμα δὲ
 20 λέγουσιν εἶναι τὸ οἷον τε γεννᾶν τοιαῦτ' ἀφ' οὗου καὶ αὐτὸ ἀπεκρίθῃ· ἀνθρώπου δὲ σπέρμα, ὃ μεθίησιν ὁ ἀνθρώπος, μεθ' ὃ γυρὸ συγχιρναῖσθαι τοῖς τῆς ψυχῆς μέρεσι κατὰ μίγμον τοῦ τῶν προγόνων λόγου. (159) εἶναι δ' αὐτὸ Χρύσιππος φησιν ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν φυσικῶν πνεῦμα κατὰ τὴν οὐσίαν, ὡς δῆλον ἐκ τῶν εἰς τὴν
 25 γῆν καταβαλλομένων σπερμάτων, ἃ παλαιωθέντα οὐκέτι φύεται, ὡς δῆλον διαπεπνευκίας αὐτοῖς τῆς δυνάμεως. καὶ ἀφ' ὧν δὲ τῶν σωμάτων αὐτὸ φασὶ καταφέρεισθαι οἱ περὶ τὸν Σφαῖρον πάντων γούν γεννητικὸν εἶναι τῶν
 30 τοῦ σώματος μερῶν. τὸ δὲ τῆς θηλείας ἄγονον ἀποφαίνονται· ἄτονόν τε γὰρ εἶναι καὶ ὀλίγον καὶ ὑδατῶδες, ὡς ὁ Σφαῖρός φησιν. ἡγεμονικὸν δ' εἶναι τὸ κυριώτατον τῆς ψυχῆς, ἐν ᾧ αἱ φαντασίαι καὶ αἱ ὁρμαὶ γίνονται καὶ
 35 οἷον ὁ λόγος ἀναπέμπεται· ὅπερ εἶναι ἐν καρδίᾳ. (160) ταῦτα μὲν καὶ τὰ φυσικὰ τὸ ὅσον ἡμῖν ἀποκρώντως ἔχειν δοκεῖ, στοχαζόμενοις τῆς συμμετρίας τοῦ συγγραμματος. Ἄ δὲ τινες ἐξ αὐτῶν διηνέχθησαν, ἔστι τάδε.

ΚΕΦ. Β'.

ΑΡΙΣΤΩΝ.

40 Ἀρίστων ὁ Χίος ὁ Φάλανθος, ἐπικαλούμενος Σειρήν, ἱ τέλος ἔφησεν εἶναι τὸ ἀδιαφόρως ἔχοντα ζῆν πρὸς τὰ μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας μὴδ' ἡντιοῦν ἐν αὐτοῖς παρὰ λαγῆν ἀπολείποντα, ἀλλ' ἐπίσης ἐπὶ πάντων ἔχοντα· εἶναι γὰρ ὅμοιον τῷ ἀγαθῷ ὑποκριτῇ τὸν σοφόν, ὃς ἂν
 45 τε Θεορίτου ἂν τε Ἀγαμέμνονος πρόσωπον ἀναλάβῃ, ἐκάτερον ὑποκρινεῖται προσελκόντως. τὸν τε φυσικὸν τόπον καὶ τὸν λογικὸν ἀνῆρει, λέγων τὸν μὲν εἶναι ὑπὲρ ἡμᾶς, τὸν δ' οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς, μόνον δὲ τὸν ἡθικὸν εἶναι πρὸς ἡμᾶς. (161) εἰοικέναι δὲ τοὺς διαλεκτικούς λόγους τοῖς ἀρχαίοις, ἃ καίτοι δοκοῦντα τεχνικὸν

DIOGENES.

calidum dicunt : hoc enim spirare nos atque ab ipso moveri. Cleanthes quidem cunctas perdurare usque ad mundi conflagrationem ; Chrysippus vero solas sapientium. Partes autem animæ octo esse dicunt, quinque sensus et quæ nobis insunt seminales rationes, vocem præterea et ratiocinandi facultatem. Videre autem quum id quod inter visum subjectumque lumen est in conum tenditur speciem, ut Chrysippus in secundo Naturalium ait Apollodorusque. Aeris illam partem quæ coni speciem habet prope visum, basin vero prope id quod cernitur fieri : itaque id quod cernitur quasi per virgam verberato aere renunciari. (158) Porro audire quum is qui medius inter loquentem et audientem est aer verberatur in orbem, deinde agitatus auribus influit, quemadmodum in cisterna aqua per orbes agitur injecto lapide. Somnum vero fieri quum vis sensibilis circa principale solvitur. Causas vero perturbationum reddunt eas quæ circa spiritum fiunt conversiones. Semen autem esse dicunt quod ejusmodi gignere potest a quo ipsum quoque genitum et avulsum sit ; porro hominis semen, quod emittit homo, una cum humido animæ commisceri partibus ea temperatione quæ parentum rationi conveniat. (159) Id autem Chrysippus in secundo Naturalium ait spiritum esse secundum substantiam, idque ex jactis in humum seminibus constare, quæ quum inveteraverint, non jam gignunt, quod scilicet exspiraverit illorum virtus. Atque ex omnibus corporis partibus defluere id ait Sphaerus : omnes enim ab eo gigni corporis partes. Porro feminæ semen infecundum esse aiunt : imbecillum enim esse ac modicum et aqueum, ut Sphaerus ait. Principalem vero potissimam ac propriam esse animæ partem, in qua imaginationes appetitusque gignantur atque unde ratio emittatur : eam autem in corde esse. (160) Sed enim ista secundum illos de rebus naturalibus, quantum sufficere ad præsentis operis modum arbitrati sumus, hactenus sunt dicta. In quibus autem quidam illorum inter se dissenserunt, hæc sunt.

CAP. II.

ARISTO.

40 Aristo Chius Calvus, cognomento Siren, finem esse dixit in eo, quum quis in rebus virtutem inter et vitium mediis indifferenter se habet neque ad earum aliquam magis inclinando ab indifferentia aberrat, sed quum æqualiter ipsi omnia et perinde sint : esse enim sapientem præclaro histrioni similem, qui sive Thersitæ sive Agamemnonis personam sumpsit, utrumque decentissimo gestu imitatur. Physicam autem et dialecticam sustulit, dicens alterum quidem esse supra nos, alterum vero nihil ad nos, solam autem quæ mores instituat partem ad nos pertinere. (161) Similes autem esse rationes dialecticas dicebat araneorum telis, quæ etsi quid artificiosum præ se ferre videantur,

τι ἐμφαίνειν, ἀχρηστά ἐστίν. ἀρετάς τ' οὐτε πολλὰς 4
εἰσῆγεν, ὡς ὁ Ζήνων, οὐτε μίαν πολλοῖς ὀνόμασι κα-
λουμένην, ὡς οἱ Μεγαρίκοι, ἀλλὰ καὶ τὸ πρὸς τί πως
ἔχειν. οὕτω δὲ φιλοσοφῶν καὶ ἐν Κυνοςάργει διαλε-
5 γόμενος ἴσχυσεν αἰρετιστῆς ἀκοῦσαι. Μιλτιάδης οὖν
καὶ Δίφιλος Ἀριστῶναι προσηγορεύοντο. ἦν δὲ τις 6
πειστικὸς καὶ ὄλλω πεποιημένος· ὅθεν ὁ Τίμων φησὶ
περὶ αὐτοῦ,

Καὶ τὶς Ἀρίστωνος γέννης ἀπο αἰμύλου ἔλκων.

10 (162) παραβαλὼν δὲ Πολέμωνι, φησὶ Διοκλῆς ὁ Μά-
γνης, μετέθετο, τοῦ Ζήνωνος ἀρρωστία μακρὰ περιπε-
σόντος. μάλιστα δὲ προσεῖχε στωικῷ δόγματι τῷ τὸν
σοφὸν ἀδοξάσασθαι εἶναι. πρὸς δὲ Περσαῖος ἐναντιούμε-
νος διδύμων ἀδελφῶν τὸν ἕτερον ἐποίησεν αὐτῷ παρα-
15 καταθήκην δοῦναι, ἔπειτα τὸν ἕτερον ἀπολαβεῖν· καὶ
οὕτως ἀπορούμενον διήλεγξεν. ἀπετείνετο δὲ πρὸς
Ἀρχεσίλαον· ὅτε θεασάμενος ταῦρον τερατώδη μήτραν
ἔχοντα, « οἶμοι, ἔφη, δέδοται Ἀρχεσίλαῳ ἐπιχείρημα
κατὰ τῆς ἐναργείας. » (163) πρὸς δὲ τὸν φάμενον
20 Ἀκαδημαῖκόν οὐδὲν καταλαμβάνειν, « ἄρ' οὐδὲ τὸν
πλησίον σου καθήμενον ὁρᾷς; » εἶπεν· ἀρνησαμένου δέ,
Τίς δὲ σ' ἐτύφλωσεν (ἔφη), τίς ἀφείλετο λαμπάδος
[αὐγὰς;

Βιβλία δ' αὐτοῦ φέρεται τάδε· Προτρεπτικῶν β', περὶ 7
25 τῶν Ζήνωνος δογμάτων διάλογοι, Σχολῶν ε', περὶ
σοφίας διατριβῶν ζ', Ἑρωτικά διατριβαί, Ὑπομνή-
ματα ὑπὲρ κενοδοξίας, Ὑπομνημάτων κέ', Ὑπομνημο-
νευμάτων γ', Χρειῶν ια', πρὸς τοὺς ῥήτορας, πρὸς τὰς
Ἀλεξίνου ἀντιγραφάς, πρὸς τοὺς διαλεκτικούς γ', πρὸς
30 Κλεάνθην ἐπιστολῶν δ'. Παναίτιος δὲ καὶ Σωσικράτης
μόνας αὐτοῦ τὰς ἐπιστολάς φασι, τὰ δ' ἄλλα τοῦ περι-
πατητικῷ Ἀρίστωνος. (164) τοῦτον λόγος φαλακρὸν 8
ὄντα ἐγκαυθῆναι ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ ὧδε τελευτήσαι.
πρὸς παίζαμεν δ' αὐτῷ τόνδε τὸν τρόπον τῷ ἱάμβῳ τῷ
35 χολῳ·

Τί δὴ γέρων ὦν καὶ φάλαθος, ὦ ῥίστων,
τὸ βρέγμα· ἔδωκας ἡλίῳ κατοπτῆσαι;
τοιγὰρ τὸ θερμὸν πλεῖον ἢ δέρι ζητῶν,
τὸν ψυχρὸν ὄντως εὖρες οὐ θέλων Ἀδην.

40 Γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Ἀρίστων Ἰουλιήτης περιπα- 9
τητικός, ὁ δὲ τις μουσικὸς Ἀθηναῖος, τέταρτος ποιη-
τῆς τραγωδίας, πέμπτος Ἀλαιοῦς τέχνας γεγραφοῦς
ῥητορικός, ἕκτος Ἀλεξανδρεὺς περιπατητικός.

ΚΕΦ. Ι'.

ΗΡΙΑΔΟΣ.

165. Ἡρίλλος δ' ὁ Χαλκηδόνιος τέλος εἶπε τὴν ἐπι- 1
45 στήμην, ὅπερ ἐστὶ ζῆν αἰ πάντ' ἀναφέροντα πρὸς
τὸ μετ' ἐπιστήμης ζῆν καὶ μὴ τῇ ἀγνοίᾳ διαβεβημέ-
νον. εἶναι δὲ τὴν ἐπιστήμην εἶναι ἐν φαντασίῳ πρὸς-

inutiles sunt. Virtutes quoque neque multas invexit, ut
Zeno, neque unam quæ multis appelletur nominibus, ut
Megarici, sed et id quoque quod ad aliquid habere dicitur.
5 In hunc autem modum philosophans atque in Cynosarge
disserens ita inclauit ut sectæ propriæ inventor diceretur.
6 Miltiades igitur et Diphilus Aristonii appellabantur. Erat
autem illi magna persuadendi vis plebique se maxime ac-
commodabat : unde et de illo Timon ait,

Quidam et Aristonis secta de blandiloquentis.

(162) Congressus autem Polemoni, ut Diocles Magnes ait,
quum Zeno gravi diuturnoque morbo esset implicitus,
sententiam mutavit. Maxime autem Stoico dogmati illi in-
tendit animum, quo dicunt sapientem non opinari. Cui
Persæus reluctatus geminos fratres induxit, ut alter ex his
illi depositum daret, alter deinde reciperet : atque ita hæ-
rentem coarguit. Exercebat autem adversus Arcesilaum
inimicitias : unde quum vidisset taurum monstruosum mat-
tricem habentem, Me miserum, inquit : datum est Arce-
silao argumentum adversus evidentiam. (163) Academico
cuidam quicquam se comprehendere neganti, Ergone, in-
quit, hunc juxta te sedentem non vides? negante illo, dixit,

Quis te excæcavit? quisnam tibi lumina dempsit?

Feruntur ejus volumina hæc : Exhortationum libri duo, de
Zenonis dogmatibus dialogi, Scholarum sex, de sapientia
exercitationum septem, Amatoriæ exercitationes, Com-
mentaria de inani gloria, Commentariorum quindecim, Me-
morabilium tres, Sententiarum undecim, adversus orato-
res, adversus Alexini rescripta, adversus dialecticos tres,
ad Cicanthem epistolarum libri quattuor. Panætius autem
et Sosicrates solas epistolas ipsius esse dicunt, cetera Peri-
patetici Aristonis. (164) Hunc fama est, quum calvus esset,
æstum solis excepisse capite atque ita vita functum esse.
Lusinus autem in ipsum hoc modo carmine choliambico :

Quid tu senex, Aristo, et insuper calvus
soli coquendum exhibueras caput summum?
quærens calorem nempe plus quam oporteret,
invitus Orcum reperperisti frigidum.

Fuit autem et alius Aristo Iulietes Peripateticus; alius item
musicus Atheniensis; quartus tragicus poeta; quintus Alæen-
sis, qui artes oratorias scripsit; sextus Alexandrinus Peri-
pateticus.

CAP. III.

HERILLUS.

165. Herillus autem Chalcedonius finem scientiam dixit,
quod est vivere semper cuncta referendo ad vivendum cum
scientia, ne in ignorantiam dejiciamur. Esse autem scien-
tiam habitum in visorum susceptione a ratione non aber-

δέξει ἀμετάπτωτον ὑπὸ λόγου. ποτὲ δ' ἔλεγε μὴδὲν εἶναι τέλος, ἀλλὰ κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ τὰ πράγματ' ἀλλάττεσθαι αὐτό, ὥς καὶ τὸν αὐτὸν χαλκὸν ἢ Ἀλεξάνδρου γινόμενον ἂν ἀνδριάντα ἢ Σωκράτους. 5 διαφέρειν δὲ τέλος καὶ ὑποτελίδα· τῆς μὲν γὰρ καὶ τοὺς μὴ σοφοὺς στοχάζεσθαι, τοῦ δὲ μόνον τὸν σοφόν. τὰ δὲ μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας ἀδιάφορα εἶναι. ἐστὶ δ' αὐτοῦ τὰ βιβλία ὀλιγόστιχα μὲν, δυνάμει δὲ μεστὰ καὶ περιέχοντα ἀντιρρήσεις πρὸς Ζήνωννα. (166) λέ- 3 γεται δ' ὅτι παιδὸς ὄντος αὐτοῦ ἡράσθησαν ἱκανοί, οὓς ἀποτρέψαι βουλόμενος ὁ Ζήνων ἡνάγκασε ξυρᾶσθαι Ἡρίλλον, οἱ δ' ἀπετράποντο. Τὰ δὲ βιβλία ἐστὶ τὰδε· 4 περὶ ἀσκήσεως, περὶ παθῶν, περὶ ὑπολήψεως, Νομοθέτης, Μαιευτικός, Ἀντιφέρων διδάσκαλος, Διασκευάζων, Εὐθύων, Ἑρμῆς, Μῆδεια, Διάλογοι, Θέσεων ἡθικῶν*.

ΚΕΦ. Δ'.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ.

Διονύσιος δ' ὁ Μεταθέμενος τέλος εἶπε τὴν ἡδονὴν 1 διὰ περιστάσιν ὀφθαλμίας· ἀλγῆσας γὰρ ἐπιπόνως ὥκνησεν εἰπεῖν τὸν πόνον ἀδιάφορον. ἦν δὲ παῖς μὲν 2 Θεοφάντου, πόλεως δ' Ἡρακλείας. ἤκουσε δέ, καθά 3 φησι Διοκλῆς, πρῶτον μὲν Ἡρακλείδου τοῦ πολίτου, ἐπειτ' Ἀλεξίνου καὶ Μενεδήμου, τελευταῖον δὲ Ζήνωνος. (167) καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν φιλογράμματος ὢν παντοδαποῖς ἐπεχείρησε ποιήμασιν, ἔπειτα δὲ καὶ 25 Ἄρατον ἀπεδέχετο, ζῆλῶν αὐτόν. ἀποστὰς δὲ τοῦ Ζήνωνος πρὸς τοὺς Κυρηναίους ἀπετράπη καὶ εἰς τὰ χαμαιτυπεῖα εἰσῆει καὶ τὰλλ' ἀπαρακαλύπτως ἡδυπάθει. βίου δὲ πρὸς τὰ ὀδυρόμεν' ἔτη ἀσιτία 4 κατέστρεψε. Βιβλία δ' αὐτοῦ φέρεται τὰδε· περὶ 5 ἀπαθείας β', περὶ ἀσκήσεως β', περὶ ἡδονῆς δ', περὶ πλούτου καὶ χάριτος καὶ τιμωρίας, περὶ ἀνθρώπων χρήσεως, περὶ εὐτυχίας, περὶ ἀρχαίων βασιλέων, περὶ τῶν ἐπαινουμένων, περὶ βαρβαρικῶν ἔθων. Καὶ οὗτοι μὲν οἱ διενεχθέντες, διεδέξατο δὲ τὸν Ζήωνα 35 Κλεάνθης, περὶ οὗ λεκτέον.

ΚΕΦ. Ε'.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ.

168. Κλεάνθης Φανίου Ἀσσιος. οὗτος πρῶτον ἦν 1 πύκτης, ὥς φησιν Ἀντισθένης ἐν Διαδοχαῖς· ἀφικόμενος δ' εἰς Ἀθήνας τέσσαρας ἔχων δραχμάς, καθά φαί 2 τινες, καὶ Ζήνωνι παραβαλὼν ἐφιλοσόφησε γενναϊότατα 40 καὶ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἔμεινε δογματῆων. διεδοθήθη δ' ἐπὶ 2 φιλοπονία, ὅς γε πένις ὢν ἄγον ὥρμησε μισθοφορεῖν· καὶ νύκτωρ μὲν ἐν τοῖς κήποις ἦντλει, μεθ' ἡμέραν δ' ἐν τοῖς λόγοις ἐγυμνάζετο· ὅθεν καὶ Φρεάντλης ἐκλήθη.

rantem. Aliquando dicebat nullum esse finem, sed secundum casus varios et res inmutari ipsum, ut idem aes aut Alexandri fieri possit statua aut Socratis. Differre autem finem et inferiorem quendam finem : hunc enim et eos qui sapientes non sunt sectari, illum neminem nisi solum sapientem. 2 Quae autem inter virtutem et vitium sint, indifferentia esse. Sunt ejus libri breves quidem, sed succi ac sensus pleni, continentque contradictiones adversus Zenonem. (166) Fertur eum puerum complures adamasse, quos Zeno quum vellet avertere, tondere coegit Herillum, illosque ab eo avertit. Sunt autem ejus libri hi : de exercitatione, de perturbationibus, de opinione, Legumlator, Obstetricius, Magister contradicens, Parans, Dirigens, Mercurius, Medea, Dialogi, Sententiarum moralium*.

CAP. IV.

DIONYSIUS.

Dionysius vero qui Metathemenus (*quasi dicas Transfuga*) appellatus est, finem dixit voluptatem, propterea quod laborabat morbo oculorum : eo enim cruciatus acriter non sustinuit dolorem dicere indifferentem. Erat autem Theophanto patri natus et civitate Heraclea; atque, ut ait Diocles, primo quidem audivit Heraclidem civem suum, deinde Alexinum ac Menedemum, postremo Zenonem. (167) Principio quidem admodum studiosus litterarum omnium generis se poematibus addixerat, postea vero Aratum amplectebatur, quem et imitari studebat. Demum quum discessisset a Zenone, sese ad Cyrenaicos contulit ac lustra ingrediebatur ceteraque sub omnium gerebat oculis quae ad voluptatem pertinerent. Quumque ad octogesimum ferme annum vitae pervenisset, per inedia obijt. Circumferuntur autem ejus libri hi : de vacuitate perturbationum duo, de exercitatione duo, de voluptate quattuor, de divitiis et gratia et supplicio, de hominum usu, de felicitate, de antiquis regibus, de his quae laudantur, de barbaricis consuetudinibus. Et isti quidem a Stoicis decretis desciverunt. Successit autem Zenoni Cleanthes, de quo dicendum nunc est.

CAP. V.

CLEANTHES.

168. Cleanthes Phaniæ filius Assius. Hic, ut Antisthenes ait in Successionibus, primum quidem pugil fuit; profectus autem Athenas cum drachmis quattuor, ut quidam aiunt, congressusque Zenoni studiosissime philosophatus est inque ejusdem decretis perstitit. Inclauit ob hoc etiam quod natura erat laboriosissimus, adeo ut inopia cogente mercenariam faceret ac noctu quidem in hortis hauriret aquas, interdum autem operam studiis liberalibus daret : unde et

φασί δ' αὐτὸν καὶ εἰς δικαστήριον ἀχθῆναι, λόγους δόσοντα πόθεν ἐς τοσοῦτον εὐέχτης ὦν διαζῆ· ἐπειτ' ἀπορυγεῖν, τὸν τε κηπουρὸν μάρτυρα παρασφόντα παρ' ᾧ ἦντλει, καὶ τὴν ἀλφριτόπωλιν παρ' ᾗ τᾶλφριτα 5 ἐπέτετεν. (169) ἀποδεξαμένους δ' αὐτὸν τοὺς Ἀρεοπαγίτας ψηφίσασθαι δέκα μνᾶς δοθῆναι, Ζήνωνα δὲ κωλύσαι λαθεῖν. φασί δὲ καὶ Ἀντίγονον αὐτῷ τριςχιλίας δοῦναι. ἡγούμενον τε τῶν ἐφῆθον ἐπὶ τινα θέαν ὑπ' ἀνέμου παραγυμνωθῆναι καὶ θρῆναι ἀχίτων· ἐφ' 10 ᾧ χρῶτι τιμηθῆναι ὑπ' Ἀθηναίων, καθά φησι Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς ὁμωνύμοις. ἐθαυμάσθη δὴ οὖν καὶ διὰ τὸδε. φασί δὲ καὶ Ἀντίγονον αὐτοῦ πυθέσθαι ὄντα ἀκροατήν, διὰ τί ἄντλει· τὸν δ' εἰπεῖν, « ἄντλῳ γὰρ μόνον; τί δ' οὐχὶ σκάπτω; τί δ' οὐκ 15 ἄρδω καὶ πάντα ποιῶ φιλοσοφίας ἔνεκα; » καὶ γὰρ ὁ Ζήνων αὐτὸν συνεγύμναζεν εἰς τοῦτο καὶ ἐκέλευεν ὁβολὸν φέρειν ἀποφορᾶς. (170) καὶ ποτ' ἀθροισθὲν τὸ κέρμα ἐκόμισεν εἰς μέσον τῶν γνωρίμων καὶ φησι, « Κλεάνθης μὲν καὶ ἄλλον Κλεάνθην δύναται ἂν τρέφειν, εἰ βού- 20 λοιτο· οἱ δ' ἔχοντες θέν τραφῆσονται παρ' ἑτέρων ἐπιζητοῦσι τᾶπιτήδεα, καίπερ ἀνειμένους φιλοσοφούντες. » θέν δὴ καὶ δευτέρως Ἡρακλῆς· ὁ Κλεάνθης ἐκαλεῖτο. ἦν δὲ πονηρὸς μὲν, ἀφυῆς δὲ καὶ βραδύς 3 ὑπερβαλλόντως· διὸ καὶ Τίμων περὶ αὐτοῦ φησιν οὕτως·

Τίς δ' οὗτος κτίλος ὡς ἐπιπωλεῖται στίχας ἀνδρῶν, μωλύτης, ἐπέων λίθος Ἀσσιος, δλμος ἄτολμος;

Καὶ σκωπτόμενος δ' ὑπὸ τῶν συμμαθητῶν ἠνείχετο· καὶ ὄνος ἀκούων προσδέχετο, λέγων αὐτὸς μόνος δύνα- 30 σθαι βασταίνειν τὸ Ζήνωνος φορτίον. (171) καὶ ποτ' ὀνειδιζόμενος ὡς δειλός, « διὰ τοῦτο, εἶπεν, ὀλίγα ἀμαρτάνω. » προκρίνων δὲ τὸν ἑαυτοῦ βίον τοῦ τῶν πλουσιῶν ἔλεγεν, ἐν ᾧ σφαιρίζουσιν ἐκεῖνοι αὐτὸς γῆν σκληρὰν καὶ ἀκαρπὸν ἐργάζεσθαι σκάπτων. πολλὰ 35 κίς δὲ καὶ ἑαυτῷ ἐπέπληττεν· ὦν ἀκούσας Ἀρίστων, « τίνι, ἔφη, ἐπιπλήττε; » καὶ ὁς γελάσας, « Πρεσβύτη, φησί, πολιὰς μὲν ἔχοντι, νῦν δὲ μή. » εἰπόντος δὲ τινος Ἀρκεσίλαον μὴ ποιεῖν τὰ δέοντα, « Παῦσαι, ἔφη, καὶ μὴ ψέγε· εἰ γὰρ καὶ λόγῳ τὸ 40 καθήκον ἀναρρεῖ; τοῖς γοῦν ἔργοις αὐτὸ τιθεῖ. » καὶ ὁ Ἀρκεσίλαος, « οὐ κολακεύομαι, » φησί· πρὸς δὲν ὁ Κλεάνθης, « ναί, ἔφη, σὲ κολακεύω φάμενος ἄλλα μὲν λέγειν, ἕτερα δὲ ποιεῖν. » (172) ἐρομένου τινὸς τί ὑποτίθεσθαι δεῖ τῷ υἱῷ, « τὸ τῆς Ἥλεκτρας, ἔφη, 45 Σῖγα, σῖγα, λεπτὸν ἵχνος. »

Λάκωνός τις εἰπόντος ὅτι ὁ πόνος ἀγαθόν, διαχυθείς φησιν,

Αἵματος εἷς ἀγαθοῖο, φίλον τέκος.

φησὶ δ' ὁ Ἑκάτων ἐν ταῖς Χρειαῖς, εὐμόρφου μεираίου εἰπόντος, « εἰ δ' εἰς τὴν γαστέρα τύπτων γαστρί- 50 ζει, καὶ ὁ εἰς τοὺς μηρούς τύπτων μηρίζει, » ἔφη, « σὺ μέντοι τοὺς διαμηρισμοὺς ἔχε, μερῖάχιον· [αἶδ' ἀνάλογοι

pro Cleanthe (Φρεάντης, Exhauriens puteos) appellaretur. Aiunt illum, quum raptus esset in jus redditurus rationem unde adeo robustus ac tam corpulentus victum haberet, hortulano apud quem haurire solebat, ac muliere apud quam farinas pinsebat, usum testibus victus sui absolutum esse. (169) Areopagitasque admiratos decem illi minas dari censuisse, Zenonem autem accipere illum vetuisse. Aiunt autem et Antigonom ei tria millia (drachmarum) dedisse. Item quum ad spectaculum quoddam puberes duceret, venti flatu denudatum esse ac sine tunica apparuisse : quare re plausu exceptum atque ab Atheniensibus fuisse honoratum, ut ait Demetrius Magnes in Cognominibus. Admirationi igitur ob eam quoque rem habitus est. Aiunt Antigonom auditorem illius, quum rogaret quamobrem hauriret, audisse, Scilicet aquam haurio solum? sed quidni terram fodio? quidni irriro et quidvis facio philosophiae causa? Zeno enim illum ad id quoque exercebat jubebatque obolum mercedem ferre. (170) Coactam aliquando stipem in medium familiarium intulit, dicens, Cleanthes quidem Cleanthem alium posset nutrire, si vellet : qui vero unde nutrantur affatim habent, ab aliis quaerunt quae sunt ad usum vitae necessaria, quamvis remisse philosophantes. Ea igitur ex causa secundus Hercules Cleanthes dicebatur. Erat illi quidem eximium studium, ceterum ingenium a natura imparatum atque tardissimum : unde et Timon sic de eo ait :

Quis vero hic aries cedit per signa virorum obtusus, verbum lapis Assiu', pilaque inaudax?

4 Quumque a condiscipulis ei illuderetur, aequo animo ferebat, quumque asinus audiret probabat, dicens solum se ferre posse Zenonis sarcinam. (171) Et quum aliquando probro illi daretur quod esset timidus, At ideo, inquit, parum pecco. Suam vero inopiam divitum opibus praefrens dicebat, Dum illi pila ludunt, ego duram infructuosamque humum exerceo fodiendo. Saepae etiam se ipsum increpabat : quod audiens Aristo, Quem, inquit, objurgas? et ille ridens, Senem, inquit, qui habet canos, sed cerebrum non habet. Quum diceret quidam Arcesilaum vitae officia negligere, Quiesce, inquit, neu vituperes : ille enim etsi verbis officium tollit, operibus tamen commendat. Ad quem Arcesilaus, Non, inquit, adulationes admitto : et Cleanthes, Scilicet tibi adolor, ait, qui dixi alia te facere, alia dicere. (172) Rogante quodam quidnam filio crebro ingerere deberet, Illud, ait, Electrae,

Tace, tace, tenue vestigium...

Lacone quodam dicente laborem esse bonum, laetitia perfusus ait,

Sanguine praeclearo es, fili mihi care.

Dicit autem Hecato in Sententiis eum, quum adolescens quidam formosus dixisset, Si pulsans ventrem ventrizat, pulsans coxas coxizat, dixisse, Habeas tibi, adolescens, coxizationes; [nempe vocabula quae conveniunt analogia

φωναί τὰ ἀνάλογα οὐ πάντως σημαίνουσι πράγματα].»
 μειρακίῳ ποτὲ διαλεγόμενος ἐπύθετο εἰ αἰσθάνεται· τοῦ
 δ' ἐπινεύσαντος, « διὰ τί οὖν, εἶπεν, ἐγὼ οὐκ αἰ-
 σθάνομαι ὅτι αἰσθάνη; » (173) Σωσιθέου τοῦ ποιητοῦ ἐν
 5 θεάτρῳ εἰπόντος πρὸς αὐτὸν παρόντα,

Οὗς ἡ Κλεάνθους μωρία βοήλατ'εἰ,

ἔμεινεν ἐπὶ ταυτοῦ σχήματος· ἐφ' ᾧ ἀγασθέντες οἱ
 ἀκροαταὶ τῷ μὲν ἐπεκρότησαν, τὸν δὲ Σωσίθεον ἐξέβαλον.
 μεταγινώσκοντα δ' αὐτὸν ἐπὶ τῇ λοιδορίᾳ προσήκατο.
 10 εἰπὼν ἄτοπον εἶναι τὸν μὲν Διόνυσον καὶ τὸν Ἡρακλέα
 φλυαρομένους ὑπὸ τῶν ποιητῶν μὴ ὀργίζεσθαι, αὐτὸν
 δ' ἐπὶ τῇ τυχούσῃ βλασφημίᾳ δυσχεραίνειν. ἔλεγε δὲ
 καὶ τοὺς ἐκ τοῦ περιπάτου ὁμοίον τι πάσχειν ταῖς λύ-
 ραῖς, αἱ καλῶς φθεγγόμενα αὐτῶν οὐκ ἀκούουσι. λέ-
 15 γεται δέ, φάσκοντος αὐτοῦ κατὰ Ζήνωνα καταληπτὸν
 εἶναι τὸ ἦθος ἐξ εἰδούς, νεανίσκουσιν τινὰς εὐτραπέλους
 ἀγαγεῖν πρὸς αὐτὸν κίναιδον ἐσκληρωγῆμένον ἐν
 ἀγρῷ καὶ ἀξιῶν ἀποφάνεσθαι περὶ τοῦ ἦθους· τὸν δὲ
 διαπορούμενον κελεύσαι ἀπιέναι τὸν ἄνθρωπον. ὥς
 20 δ' ἀπὼν ἐκεῖνος ἔπαρεν, « ἔγω, εἶπεν, αὐτόν, ὁ
 Κλεάνθης· μαλακὸς ἐστί. » (174) πρὸς δὲ τὸν μο-
 νήρη καὶ ἑαυτῷ λαλοῦντα, « οὐ φαύλῳ, ἔφη, ἄν-
 θρώπῳ λαλεῖς. » ὀνειδίσαντος αὐτῷ τινος εἰς τὸ γῆρας,
 « Κἀγὼ, ἔφη, ἀπιέναι βούλομαι· ὅταν δὲ παντα-
 25 χόθεν ἑμαυτὸν ὑγιαίνοντα περὶ τοῦ καὶ γράφοντα καὶ
 ἀναγινώσκοντα, πάλιν· μένω. » τοῦτόν φασι εἰς
 δσπρακα καὶ βοῶν ὠμοπλάτας γράφειν ἅπερ ἤκουε
 παρὰ τοῦ Ζήνωνος, ἀπορία κερμάτων ὥστε ὀνήσασθαι
 χαρτία. τοιοῦτος δ' ὢν ἐξίσχυσε, πολλῶν καὶ ἄλλων
 30 ὄντων ἀξιολόγων Ζήνωνος μαθητῶν, αὐτὸς διαδέξα-
 σθαι τὴν σχολήν. βιβλία δὲ κάλλιστα καταλέλοιπεν,
 ἃ ἐστί τάδε· περὶ χρόνου, περὶ τῆς τοῦ Ζήνωνος φυ-
 σιολογίας δύο, τῶν Ἡρακλείτου ἐξηγήσεις τέσσαρα,
 περὶ αἰσθήσεως, περὶ τέχνης, πρὸς Δημόκριτον, πρὸς
 35 Ἀρισταρχον, πρὸς Ἡρίλλον, περὶ δρμητῆς δύο, (175)
 Ἀρχαιολογία, περὶ θεῶν, περὶ γιγάντων, περὶ ὑμεναίου,
 περὶ τοῦ ποιητοῦ, περὶ τοῦ καθήκοντος τρία, περὶ εὐ-
 βουλίας, περὶ χάριτος, Προτρεπτικός, περὶ ἀρετῶν,
 περὶ εὐφύας, περὶ Γοργίππου, περὶ φθονερίας, περὶ ἐρω-
 40 τος, περὶ ἐλευθερίας, Ἐρωτικὴ τέχνη, περὶ τιμῆς, περὶ
 δόξης, Πολιτικός, περὶ βουλῆς, περὶ νόμων, περὶ τοῦ
 δικάζειν, περὶ ἀγωγῆς, περὶ τοῦ λόγου τρία, περὶ τέ-
 λους, περὶ καλῶν, περὶ πράξεων, περὶ ἐπιστήμης, περὶ
 βασιλείας, περὶ φιλίας, περὶ συμποσίου, περὶ τοῦ ὅτι
 45 ἡ αὐτὴ ἀρετὴ καὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικός, περὶ τοῦ τὸν
 σοφὸν σοφιστεύειν, περὶ χρεῶν, Διατριβῶν δύο, περὶ
 ἡδονῆς, περὶ ἰδίων, περὶ τῶν ἀπόρων, περὶ διαλεκτι-
 κῆς, περὶ τρόπων, περὶ κατηγορημάτων. ταῦτα αὐτῷ
 50 τὰ βιβλία. (176) Καὶ τελευτᾷ τὸνδε τὸν τρόπον· διώ-
 7 ρησεν αὐτῷ τὸ οὖλον· ἀπαγορευσάντων δὲ τῶν ἱατρῶν,
 δύο ἡμέρας ἀπέσχετο τροφῆς. καὶ πῶς ἔσχε καλῶς
 ὥστε τοὺς ἱατροὺς αὐτῷ πάντα τὰ συνήθη συγχωρεῖν·
 τὸν δὲ μὴ ἀνασχέσθαι, ἀλλ' εἰπόντα ἤδη αὐτῷ προωδοι-

non semper etiam significatione conveniunt]. Adolescenti
 cuidam disserens an sentiret rogavit : annuente illo, Cur
 ergo, inquit, ego te sentire non sentio? (173) Sositheo
 poeta in theatro dicente, quum ipse ibi aderat,

Et quos Cleanthis pastum ducit stoliditas,

eodem vultu et habitu perstitit : qua ex re permoti audi-
 tores huic applaudentes Sositheum exploserunt. Quem
 quum hujus convicii pœniteret, veniam dedit, dicens non
 decere Bacchum atque Herculem a poetis illudi nec irasci,
 se autem levi maledicto indignari. Dicebat Peripateticos
 idem ferme pati quod Lyras, quæ quum bene sonent, se
 ipsas tamen non audiunt. Fertur, quum diceret secun-
 dum Zenonem e forma et habitu corporis mores aestimari
 posse, adolescentes quosdam scurras adduxisse ad eum ci-
 nædum ruri opere rustico callis duratum, et illum ut de
 more ejus sententiam ferret rogasse : illum, quum aliquam
 diu hæsisset, jussisse abire hominem. Ut vero abibat,
 cœpit sternutare : ad hæc, Habeo illum, inquit Cleanthes :
 mollis est. (174) Cuidam soli secum loquenti, Cum ho-
 mine, inquit, loqueris non malo. Exprobrante ipsi quo-
 dam senectutem, Et ego, inquit, abire volo : quum vero
 me sanum omni ex parte considero scribentemque ac le-
 gentem, rursus maneo. Aiunt illum quæ a Zenone au-
 dierat testis boumque scapulis inscribere solitum, quum
 numulis careret quibus chartas emere posset. Hoc vitæ
 instituto clarus obtinuit ut Zenoni succederet, et quidem
 quum plures essent illius memorabiles discipuli Zenonis. Re-
 liquit autem pulcherrimos libros, qui sunt fere hi : de tem-
 pore, de physiologia Zenonis duo, Heracliti placitorum expo-
 sitiones libri quattuor, de sensu, de arte, adversus Democri-
 tum, adversus Aristarchum, adversus Herillum, de appe-
 titione duo, (173) Archæologia, de diis, de gigantibus, de
 hymenæo, de poeta (*Homero*), de officiis tres, de recto con-
 silio, de gratia, Exhortatorius, de virtutibus, de ingenio, de
 Gorgippo, de invidentia, de amore, de libertate, Ars amato-
 ria, de honore, de gloria, Politicus, de consilio, de legibus,
 de judicando, de instituto vitæ, de oratione tres, de fine,
 de honestis, de actionibus, de scientia, de regno, de amicitia,
 de convivio, Quod eadem sit virtus viri et femineæ,
 Quod sapiens sophismatis utatur, de sentiis, Disputa-
 tionum duo, de voluptate, de propriis, de ambiguis, de
 dialectica, de modis, de prædicamentis. Hæc ab illo
 scripta sunt. (176) Diem obiit autem hoc modo : tumuit illi
 ac putruit gingiva ; medicis autem interdicentibus, biduum
 totum cibo abstinuit. Atque in tantum convaluit ut me-
 dici illi omnia consueta permitterent : illum tamen non acce-
 pisse, sed et contra sine cibo perstitisse, dicentem jam

παρῆσθαι καὶ τὰς λοιπὰς ἀποσχόμενον τελευτῆσαι, καθά φασί τινες, ὀγδοήκοντα ἔτη βιώσxnτα καὶ ἀκούσαντα Ζήνωνος ἔτη ἑννεακαίδεκα. ἐπαίξαμεν δὴ καὶ ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν οὕτως·

- 6 Αἰνῶ Κλεάνθην, ἀλλὰ μᾶλλον Ἀἰδὼν·
ἰδὼν γὰρ αὐτὸν πρέσβυν οὐκ ἠνέσχετο
τὸ μὴ οὐ τὸ λοιπὸν ἄνεσιν ἐν φθιτοῖς ἔχειν
τοσοῦτον ἀντλήσαντα τοῦ βίου χρόνον.

ΚΕΦ. Ζ'.

ΣΦΑΙΡΟΣ.

177. Τούτου, καθάπερ προειρήκαμεν, ἤκουσε μετὰ Ζή- 1
60 νωνα καὶ Σφαίρος ὁ Βοσποριανός, ὃς προκοπὴν ἱκανὴν 2
περιποιησάμενος λόγων εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀπῆι πρὸς
Πτολεμαῖον τὸν Φιλοπάτορα. λόγου δέ ποτε γενομέ-
νου περὶ τοῦ δοξάσειν τὸν σοφὸν καὶ τοῦ Σφαίρου εἰ-
πόντος ὡς οὐ δοξάσει, βουλόμενος ὁ βασιλεὺς ἐλέγξει
15 αὐτόν, κηρίνας ῥόας ἐκέλευσε παρατεθῆναι· τοῦ δὲ
Σφαίρου ἀπατηθέντος ἀνεβόησεν ὁ βασιλεὺς ψευδεῖ
συγκατατεθεῖσθαι αὐτὸν φαντασίαι· πρὸς δὲ ὁ Σφαί-
ρος εὐστόχως ἀπεκρίνατο, εἰπὼν οὕτως συγκατατε-
θεῖσθαι, οὐχ ὅτι ῥόαι εἰσὶν, ἀλλ' ὅτι εὐλόγον ἐστι ῥόας
20 αὐτὰς εἶναι· διαφέρειν δὲ τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν
τοῦ εὐλόγου. πρὸς δὲ Μνησίστρατον κατηγοροῦντα
αὐτοῦ ὅτι Πτολεμαῖον οὐ φησι βασιλέα εἶναι, « τοιοῦ-
τον δ' ὄντα τὸν Πτολεμαῖον καὶ βασιλέα εἶναι. » (178) Βι- 3
θλία δὲ γέγραφε τὰδε· περὶ κόσμου δύο, περὶ στοιχείων,
25 περὶ σπέρματος, περὶ τύχης, περὶ ἐλαχίστων, πρὸς τὰς
ἀτόμους καὶ τὰ εἶδωλα, περὶ αἰσθητηρίων, περὶ Ἡρα-
κλείτου πέντε διατριβῶν, περὶ τῆς ἡθικῆς διατάξεως,
περὶ καθήκοντος, περὶ ὁρμῆς, περὶ παθῶν δύο, περὶ
βασιλείας, περὶ Λακωνικῆς πολιτείας, περὶ Λυκούρ-
30 γου καὶ Σωκράτους τρία, περὶ νόμου, περὶ μαντικῆς,
διαλόγου ἐρωτικῆς, περὶ τῶν Ἐρετρικῶν φιλοσόφων,
περὶ ὁμοίων, περὶ ὁρων, περὶ ἔξεως, περὶ τῶν ἀντι-
λεγόμενων τρία, περὶ λόγου, περὶ πλούτου, περὶ δό-
ξης, περὶ θανάτου, τέχνης διαλεκτικῆς δύο, περὶ κατη-
35 γορημάτων, περὶ ἀμφιβολιῶν, ἐπιστολάς.

ΚΕΦ. Ζ.

ΧΡΥΣΙΠΠΟΣ.

179. Χρύσιππος Ἀπολλωνίου Σολεὺς ἢ Ταρσεύς, ὡς 1
Ἀλέξανδρος ἐν διαδοχαῖς, μαθητὴς Κλεάνθους. οὗ-
τος πρότερον μὲν δολιχὸν ἤσκει, ἔπειτ' ἀκούσας Ζή-
νωνος ἢ Κλεάνθους, ὡς Διοκλῆς καὶ οἱ πλείους, ἔτι τε
60 ζῶντος ἀπέστη αὐτοῦ καὶ οὐχ ὁ τυχὼν ἐγένετο κατὰ
φιλοσοφίαν· ἀνὴρ εὐφυὴς καὶ οὐτάτος ἐν παντὶ μέρει 2
οὕτως ὥστε καὶ ἐν τοῖς πλείστοις διηγέχθη πρὸς Ζή-
ωννα, ἀλλὰ καὶ πρὸς Κλεάνθην, ᾧ καὶ πολλάκις ἔλεγε

confectam sibi partem itineris, atque ita reliquis quoque diebus inedia consumptis exhalasse animam, quum, ut quidam volunt, octoginta annos vixisset Zenonemque audisset novemdecim. Lusimus et nos in eum hoc modo :

Laudo Cleanthem, sed magis Ditem approbo :
nam ut vidit illum tam senem, haud ultra tulit
tandem quietem quin silentis regiae
tantum daret qui tempus exantlaverat.

CAP. VI.

SPHÆRUS.

177. Hunc, ut prædiximus, post Zenonem audivit et Sphærus Bosporanus ; qui quum in liberalibus studiis satis profecisset, Alexandriam ad Ptolemæum Philopatorem se contulit. Orto autem sermone aliquando de opinione sapientis Sphæroque illum negante opinaturum unquam, volens eum rex arguere, mala Punica cerea jussit apponi : Sphæro autem decepto exclamavit rex, fallaci eum dicens consensisse phantasie. Ad quem Sphærus prompte ac parate sic respondens ait, consensisse se non esse mala Punica, sed probabile esse mala Punica esse : differre autem comprehensibilem phantasiam a probabili. Mnesistrato ipsum accusanti quod Ptolemæum non diceret regem esse, At, inquit, ejusmodi quum sit, regem quoque Ptolemæum dico. (178) Scripsit autem ista volumina : de mundo duo, de elementis, de semine, de fortuna, de minimis, adversus atomos et simulacra, de sensibus, de Heracliti quinque diatribis, de morali instituto, de officio, de appetitione, de perturbationibus duo, de regno, de republica Laconica, de Lycurgo et Socrate tres, de lege, de divinatione, Dialogos amatorios, de Eretricis philosophis, de similibus, de definitionibus, de habitu, de his quibus contradicuntur tres, de oratione, de divitiis, de gloria, de morte, Artis dialecticæ duo, de prædicamentis, de ambiguis, Epistolas.

CAP. VII.

CHRYSIPPUS.

179. Chrysippus Apollonii filius Solensis seu Tarsensis, ut Alexander in Successionibus ait, discipulus Cleanthis. Hic primum dolichi cursum exercebat, postea vero Zenonis sive Cleanthis, ut Diocles et plurimi tradunt, auditor fuit : a quo adhuc vivente recessit et in philosophia summus fuit. Vir ingeniosus et acutissimus in omni genere orationis, adeo ut in plerisque dissentiret a Zenone atque a Cleanthe ipso, cui sæpenumero dicebat solius se dogmatum

μονης τῆς τῶν δογμάτων διδασκαλίας χρῆζειν, τὰς δὲ ἀποδείξεις αὐτὸς εὐρήσειν. μετενοεῖ μέντοι ὅποτε πρὸς αὐτὸν ἀποτείνετο, ὥστε συνεχῆς προφέρεισθαι ταῦτα·

Ἐγὼ δὲ τὰλλα μακάριος πέφυκ' ἀνήρ

πλὴν εἰς Κλεάνθην τοῦτο δ' οὐκ εὐδαιμονῶ.

(190) οὕτω δ' ἐπίδοξος ἐν τοῖς διαλεκτικοῖς ἐγένετο, ὥστε δοκεῖν τοὺς πλείους ὅτι εἰ παρὰ θεοῖς ἦν ἡ διαλεκτική, οὐκ ἂν ἄλλη ἦν ἢ ἡ Χρυσίππειος. πλεονάσας δὲ τοῖς πράγμασι τὴν λέξιν οὐ κατώρθωσε. πονηκώτατός τε παρ' ὄντιον γέγονεν, ὡς δῆλον ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ· τὸν ἀριθμὸν γὰρ ὑπὲρ πέντε καὶ ἑπτακόσιά ἐστιν. ἐπλήθυνε δ' αὐτὰ πολλάκις ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ δόγματος ἐπιχειρῶν καὶ πᾶν τὸ ὑποπεσὸν γράφων καὶ διορθούμενος πλεονάκις πλείστη τε τῶν μαρτυριῶν παραθέσει χρωόμενος· ὥστε καὶ ἐπειδὴ ποτ' ἐν τινι τῶν συγγραμμάτων παρ' ὀλίγον τὴν Εὐριπίδου Μήδειαν ὅλην παρέθετο καὶ τις μετὰ χεῖρας εἶχε τὸ βιβλίον, πρὸς τὸν πυθόμενον τί ἄρα ἔχοι, ἔφη, « Χρυσίππου Μήδειαν. » (181) καὶ Ἀπολλόδορος δ' ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν δογμάτων, βουλόμενος παριστάνειν ὅτι τὰ Ἐπικούρου οἰκεία δυνάμει γεγραμμένα καὶ ἀπαράθετα ὄντα μυρίῳ πλείω ἐστὶ τῶν Χρυσίππου βιβλίων, φησὶν οὕτως αὐτῇ λέξει· « Εἰ γὰρ τις ἀφ' ὧν τῶν Χρυσίππου βιβλίων ὅσ' ἀλλότρια παρατέθειται, κενὸς αὐτῷ ὁ χάριτος καταλελειψεται. » καὶ ταῦτα μὲν Ἀπολλόδορος. ἡ δὲ παρεδρεύουσα πρεσβυτικῇ αὐτῷ, ὡς φησι Διοκλῆς, ἔλεγεν ὡς πενταχοσίους γράφοι στίχους ἡμερησίους. Ἐκάτων δὲ φησιν ἔλθειν αὐτὸν ἐπὶ φιλοσοφίαν, τῆς οὐσίας αὐτοῦ τῆς πατρῴας εἰς τὸ βασιλικὸν ἀναληφθείσης. (182) Ἦν δὲ καὶ τὸ σωματίον εὐτελές, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ἐν Κεραμεικῷ, ὃς σχεδὸν τὴν ὑποκέρυπται τῷ πλησίον ἵππῃ· ὅθεν αὐτὸν ὁ Κερνεάδης Κρύψιππον ἔλεγεν· οὗτος δνεδισθεὶς ὑπὸ τινος οἷοι παρ' Ἀρίστονι μετὰ πολλῶν σχολάζοι, « εἰ τοῖς πολλοῖς, εἶπε, προσέσχον, οὐκ ἂν ἐφιλοσόφησα. » πρὸς δὲ τὸν κατεξανιστάμενον Κλεάνθους διαλεκτικὸν καὶ προτείνοντα αὐτῷ σοφίσματα, « πέπασσο, εἶπε, περιέλκων τὸν πρεσβύτερον ἀπὸ τῶν πραγματικωτέρων, ἡμῖν δὲ τὰ τοιαῦτα πρότεινε τοῖς νέοις. » πάλιν δ' ἐπεὶ τις ζητῶν καταμόνας αὐτῷ διελέγετο εὐσταθῶς, ἔπειτα [δὲ] προσιόντα ὄχλον θεωρῶν ἤρχετο φιλονεικεῖν, ἔφη,

Οἷμοι, κασίγητ', ὄμμα σὸν ταρασσεταί·

ταχὺς δὲ μετέθου λύσαν· ἀρτίως φρονῶν.

(183) ἐν μέντοι ταῖς οἰνώσειν ἡσύχαζε παραφερόμενος τοῖς σκέλεσιν, ὥς· εἰπεῖν τὴν δούλην, « Χρυσίππου μόνον τὰ σκέλη μεθύει. » οὕτω δ' ἦν φρονηματίας ὥς· ἐρομένου τινὸς « τί νιν συστήσω τὸν υἱόν; » εἰπεῖν, « ἐμοί· καὶ γὰρ εἰ ὑπελάμβανον εἶναι τιν' ἐμοῦ βελτίονα, παρ' αὐτῷ ἂν ἐγὼ ἐφιλοσόφουν. » ὅθεν φασὶν ἐπ' αὐτοῦ λεγῆναι,

doctrinae indigere, probationes autem se ipsum reperturum. Quoties vero adversus illum disserendo egerat, paenitentia tanta ducebatur, ut crebro diceret :

Ego fortunatus sum homo cetera omnia

dempto Cleanthe : hoc infortunium premit.

(180) Adeo autem in dialectica insignis fuit tantæque apud omnes existimationis, ut plerique dicerent, si apud deos usus esset dialecticæ, non futuram aliam quam Chrysippeam. Ceterum quum esset rerum fecundissimus, non usque adeo dictione clarus fuit. Laborisque patientissimus ultra omnes fuit, quod ex ejus voluminibus constat : sunt enim numero plura quam quinque et septingenta. Ea vero tam multa conscripsit, quod de eodem placito sæpe scribere aggredere-tur et quodcunque incideret mandaret literis ac sæpius correctos libros denuo ederet, plurimæque testimoniorum copia uteretur : adeo ut quum in libro quodam totam propemodum Euripidis Medeam apposuisset, interrogatus aliquis, qui librum in inanibus habebat, quid legeret, responderit : Chrysippi Medeam. (181) Apollodorus quoque Athēniensis in Collectione dogmatum, quum vellet asserere quæ Epicurus viribus suis fretus conscripsisset absque cujuspiam adminiculo, esse incomparabiliter plura quam Chrysippi opera, sic ad verbum dixit : *Nam si quis tollat de Chrysippi libris quæ aliena sunt ascripta, vacua illi charta relinquetur.* Ita Apollodorus. Ceterum anus quædam quæ illi assidebat, auctore Diocle, dicebat quingentos illum versus quotidie scribere solitum. Hecato autem venisse eum ad philosophiam dixit, quum illius patrimonium in regium fiscum invectum esset. (182) Erat autem imbecillo tenuique corpusculo, ut ex ejus imagine quæ in Ceramico est videre licet, quæ ferme proximo equite occulitur : quocirca illum Carneades Crypsippum (*ab equo absconsum*) vocabat. Eiquum probro daretur quod non, ut plerique, Aristonem audiret, respondit, Si plerorumque opinionem et exemplum fuissem secutus, nunquam philosophiæ dedissem operam. Ad dialecticum qui Cleanthem adoriebatur eique sophismata proponebat, Desine, inquit, senem a gravioribus abstrahere ; ista nobis propone adolescentibus. Rursus illum quidam seorsum nescio quid querens placide disseribat, ubi vero conspexit accedentem turbam, contentiosius agere cœperat : ad quem ille,

Aspectus hei, mi frater, turbatur tuus ;

cito in furorem es versus, modo compos tui.

(183) In potationibus autem agebat quietem, crura tamen agitans, ita ut ancilla diceret Chrysippi sola inebriari crura. Tantam autem gerebat spiritus, ut quum rogaretur a quodam cui commendaret filium, diceret, Mihi : nam si quempiam me potioremi putarem, ipse apud eum philosophiæ darem operam. Unde de ipso dictum esse aiunt,

Οἷος πέπνυται, τοὶ δὲ σκιαὶ αἵσουσι·

καί,

Εἰ μὴ γὰρ ἦν Χρύσιππος, οὐκ ἂν ἦν στοά.

τέλος δ' Ἀρκεσίλαω καὶ Λακύνῃ, καθά φησι Σωτίων 6
ἐν τῷ ὀγδόῳ, παραγενομένοις ἐν Ἀκαδημίᾳ συνεφιλοσό-
φησε· (184) δι' ἣν αἰτίαν καὶ κατὰ τῆς συνηθείας καὶ
ὑπὲρ αὐτῆς ἐπεχείρησε, καὶ περὶ μεγεθῶν καὶ πλη-
θῶν τῇ τῶν Ἀκαδημαϊκῶν συστάσει χρησάμενος.
Τούτων ἐν τῷ Ὠδείῳ σχολάζοντά φησιν Ἑρμιππος ἐπὶ 7
10 θυσίαν ὑπὸ τῶν μαθητῶν κληθῆναι· ἐνθα προσενεγ-
κάμενον γλυκὺν ἄκρατον καὶ λιγυράσαντα πεμ-
πατῶν ἀπελευθῆν ἐξ ἀνθρώπων, τρία καὶ ἐβδομήκοντα
βιώσαντ' ἔτη, κατὰ τὴν τρίτην καὶ τετταρακοστὴν
καὶ ἑκατοστὴν Ὀλυμπιάδα, καθά φησιν Ἀπολλόδορος
15 ἐν Χρονικοῖς. καὶ ἔστιν ἡμῶν παίγνιον εἰς αὐτόν.

Ἰλιγγίᾳσε Βάχχον ἐκπιὼν γανδὼν
Χρύσιππος, οὐδ' ἐφείσατο
οὐ τῆς στοᾶς οὐδ' ἦς πάτρης, οὐ τῆς ψυχῆς,
ἀλλ' ἤλθε δῶμ' ἐς Αἶδου.

20 185. ἔνιοι δὲ φασὶ γέλῳτι συσχεθέντα αὐτὸν τελευτῆ-
σαι· ὄνου γὰρ τὰ σῦκα αὐτῷ φαγόντος· εἰπόντα τῇ
γραφῇ, « οἶδου νῦν ἄκρατον ἐπιρροφῆσαι τῷ ὄνῳ », ὑπερ-
καυχάσαντα τελευτῆσαι. Δοκεῖ δ' ὑπερόπτης τις γε- 8
γονέναι. τοσαῦτα γοῦν συγγράψας οὐδενὶ τῶν βασι-
25 λέων προσπεφώνηκεν. ἠρκεῖτό τε γραδίῳ μόνῳ, καθά
καὶ Δημήτριος ἐν ὁμιονύμοις φησί. Πτολεμαῖος τε
πρὸς Κλεάνθην ἐπιστειλαντος ἡ αὐτὸν ἐλθεῖν ἢ πέμψαι
τινά. Σφαῖρος μὲν ἀπῆλθε, Χρύσιππος δὲ περιεῖδε.
μεταπεμψάμενος δὲ τοὺς τῆς ἀδελφῆς υἱεῖς, Ἀριστο- 9
30 κρέοντα καὶ Φιλοκράτην, συνεκρότησε. καὶ πρῶτος
ἐθάρρησε σχολὴν ἔχειν ὑπαίθριον ἐν Λυκαίῳ, καθάπερ
καὶ ὁ προσηγμένος Δημήτριος ἱστορεῖ. (186) Γέγονε δὲ 10
καὶ ἄλλος Χρύσιππος Κνίδιος ἱατρός, παρ' οὗ φησιν
Ἑρασίστρατος εἰς τὰ μάλιστα ὠφελῆσθαι. καὶ ἔτε-
35 ρός υἱὸς τούτου, ἱατρὸς Πτολεμαῖος, ὃς διαβληθεὶς
περιήχθη καὶ μαστιγούμενος ἐκολάσθη· ἄλλος μαθητῆς
Ἑρασίστρατου, καὶ τις Γεωργικὰ γεγραφώς. Ὁ δὲ φιλό- 11
σοφος καὶ τοιοῦτους τινὰς ἥρῳτα λόγους· Ὁ λέγων τοῖς
ἀμυήτοις τὰ μυστήρια, ἀσεβεῖ· ὁ δ' ἱεροφάντης τοῖς ἀμυή-
40 τοῖς λέγει· ἀσεβεῖ ἄρα ὁ ἱεροφάντης. ἄλλο· Ὁ οὐκ ἔστιν
ἐν τῇ πόλει, τοῦτ' οὐδ' ἐν τῇ οἰκίᾳ· οὐκ ἔστι δὲ φρέαρ ἐν
τῇ πόλει, οὐδ' ἄρ' ἐν τῇ οἰκίᾳ. ἄλλο· Ἔστι τις κεφαλὴ·
ἐκείνην δ' οὐκ ἔχεις· ἔστι δὲ γέ τις κεφαλὴ ἣν οὐκ ἔχεις·
οὐκ ἄρα ἔχεις κεφαλὴν. (187) ἄλλο· Εἴ τις ἔστιν ἐν Μεγά-
45 ροῖς, οὐκ ἔστιν ἐν Ἀθήναις· ἄνθρωπος δ' ἔστιν ἐν Μεγά-
ροῖς· οὐκ ἄρ' ἔστιν ἄνθρωπος ἐν Ἀθήναις. καὶ πάλιν· Εἴ
τι λαλεῖς, τοῦτο διὰ τοῦ στόματός σου διέρχεται· ἅμα-
ξαν δὲ λαλεῖς· ἅμαξα ἄρα διὰ τοῦ στόματός σου διέρ-
χεται. καί· Εἴ τι οὐκ ἀπέβαλες, τοῦτ' ἔχεις· κέρατα
60 δ' οὐκ ἀπέβαλες· κέρατ' ἄρ' ἔχεις. οἱ δ' Εὐβουλίδου
τοῦτό φασιν. Εἰσὶ δὲ οἱ κατατρέχουσι τοῦ Χρύσιππου 12
ὡς πολλὰ αἰσχροῦς καὶ ἀρρήτους ἀναγεγραφότος· ἐν μὲν

Hic solus sapit, ast alii volitant velut umbræ :

et,

Nam ni Chrysippus esset, esset nulla porticus.

Tandem vero Arcesilao et Lacydi, ut Sotion in octave
ait, in Academiam advenientibus se ad philosophandum
conjunctit : (184) quam ob causam et contra consuetudinem
et pro ipsa disseruit, et de magnitudinibus ac multitudini-
bus Academicorum argumentis utens. Hunc in Odeo
philosophantem Hermippus ait a discipulis ad sacrificium
vocatū fuisse, ibique quum oblatum dulce merum hau-
sisset, vertigine fatigari cœpisse atque ita quinto die de-
functum esse, quum septuaginta et tres vixisset annos,
Olympiade, ut ait Apollodorus in Chronicis, centesima
quadragesima tertia. Et in hunc est nostrum epigramma :

Vertigo cepit affatim mero epoto
Chrysippum : at ille non Stoæ
pepercit, aut patriæ, suæve vitæ,
sed inferas petiit domos.

(185) Sunt qui dicant in cachinnos effusum exspirasse :
nam quum ei asinus manducaret ficus, aniculæ dixisse vi-
num asino sorbendum daret, nimioque risu prehensum
exhalasse animam. Videtur autem superbus admodum
fuisse, quod quum tam multa scripserit, nulli unquam regi
quicquam dedicaverit. Sola autem anicula contentus erat,
ut etiam Demetrius in Cognominibus ait. Denique quum Pto-
lemæus Cleanthem literis orasset ut vel ipse ad eum perge-
ret vel quempiam ex suis mitteret, Sphærus quidem pro-
fectus est, Chrysippus autem recusavit. Arcesitos autem
sororis filios, Aristocreontem et Philocratem, instituit
eruditque. Item primus ausus est sub dio scholam in
Lyceo habere, ut prædictus Demetrius narrat. (186) Fuit
autem et alius Chrysippus Cnidius medicus, a quo Erasistra-
tus testatur se plurima didicisse ; alterque hujus filius, Pto-
lemæi medicus, qui calumnia circumventus flagris cæsus ac
supplicio affectus est ; alius item Erasistrati discipulus, quar-
tusque Georgicorum scriptor. Porro hic ipse philosophus
quibusdam in hunc modum interrogatiunculis uti solebat :
Qui mysteria profanis dicit, impius est : dicit autem myste-
ria profanis hierophanta : est ergo impius hierophanta.
Item : Quod non est in urbe, id nec in domo est : non est
autem puteus in urbe : nec in domo igitur. Aliud : Est
quoddam caput : id autem non habes : est autem caput
aliquod quod non habes : non ergo habes caput. (187)
Aliud : Qui Megaris est, Athenis non est : est autem homo
Megaris : non igitur est homo Athenis. Aliud : Quod loque-
ris, id per os tuum transit : currum autem loqueris : currus
ergo per os tuum transit. Item : Si quid non amisisti, hoc
habes : cornua autem non amisisti : habes ergo cornua. Alii
Eubulidis hoc esse aiunt. Non desunt qui Chrysippum
lacerent, dicentes illum multa turpiter obsceneque scri-

γὰρ τῷ περὶ τῶν ἀρχαίων φυσιολογῶν συγγράμματι αἰσχροῦς τὰ περὶ τὴν Ἥραν καὶ τὸν Δία ἀναπλάττει, λέγων κατὰ τοὺς ἐξακοσίους στίχους ἃ μηδεὶς ἡτυχηκὸς μολύνειν τὸ στόμα εἴποι ἄν. (188) αἰσχροτάτην γάρ, φασί, ταύτην ἀναπλάττει ἱστορίαν, εἰ καὶ ἐπαινεῖ ὡς φυσικὴν, χαμαιτύταις μᾶλλον πρέπουσαν ἢ θεοῖς, ἔτι οὐδὲ παρὰ τοῖς περὶ πινάκων γράψασι καταχεωρισμένην· μήτε γὰρ παρὰ Πολέμῳνι μήτε παρ' Ὑψικράτει, ἀλλὰ μὴδὲ παρ' Ἀντιγόνῳ εἶναι, ὅπ' αὐτοῦ δὲ πεπλάσθαι. ἐν δὲ τῷ περὶ πολιτείας καὶ μητρόσιν λέγει συνέρχεσθαι καὶ θυγατράσι καὶ υἱοῖς· τὰ δ' αὐτὰ φησι καὶ ἐν τῷ περὶ τῶν μὴ δι' ἑαυτὰ ἀφαιρῶν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ περὶ δικαίου κατὰ τοὺς χιλίους στίχους καὶ τοὺς ἀποθανόντας κατεσθίειν κελεύων. ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ βίου καὶ πορισμοῦ προνοεῖν λέγων ὅπως ποριστέον τῷ σοφῷ. (189) «Καίτοι τίνος χάριν ποριστέον αὐτῷ; εἰ μὲν γὰρ τοῦ ζῆν ἔνεκεν, ἀδιάφορον τὸ ζῆν· εἰ δὲ ἡδονῆς, καὶ αὕτη ἀδιάφορος· εἰ δὲ τῆς ἀρετῆς, αὐτάρκης αὕτη πρὸς εὐδαιμονίαν. καταγέλαστοι δὲ καὶ οἱ τρόποι τοῦ πορισμοῦ, οἷον οἱ ἀπὸ βασιλείας· εἴκειν γὰρ αὐτῷ δεήσει. καὶ οἱ ἀπὸ φιλίας· λήμματος γὰρ ὧνιος ἢ φιλία ἔσται. καὶ οἱ ἀπὸ σοφίας· μισθαρνήσει γὰρ ἡ σοφία.» καὶ ταῦτα μὲν ἐγκαλεῖται. Ἐπεὶ δ' ἐνδοξότατα τὰ βιβλί' ἐστὶν αὐτῷ, ἐδοξέ μοι καὶ τὴν πρὸς εἶδος ἀναγραφὴν αὐτῶν ἐνταῦθα καταχωρίσαι. καὶ ἔστι τάδε· Λογικῷ τόπου· Θέσεις, Λογικὰ καὶ τῶν τοῦ φίλοσφου σχεμμάτων, Ὅρων διαλεκτικῶν πρὸς Μητρόδωρον ζ', περὶ τῶν κατὰ τὴν διαλεκτικὴν ὀνομάτων πρὸς Ζήνωνα α', (190) Τέχνη διαλεκτικὴ πρὸς Ἀρισταγόραν α', Συνημμένων πιθανῶν πρὸς Διοσκουρίδην δ'. λογικῷ τόπου τοῦ περὶ τὰ πράγματα σύνταξις πρώτη· περὶ ἀξιωμαίων α', περὶ τῶν οὐχ ἀπλῶν ἀξιωμαίων α', περὶ τοῦ συμπεπλεγμένου πρὸς Ἀθηνάδην α' β', περὶ ἀπορατικῶν πρὸς Ἀρισταγόραν γ', περὶ τῶν κατὰ κατηγορηματικῶν πρὸς Ἀθηνοδόκον α', περὶ τῶν κατὰ στέρεσιν λεγομένων πρὸς Θέαρον α', περὶ τῶν ἀορίστων ἀξιωμαίων πρὸς Δίωνα α' β' γ', περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἀορίστων α' β' γ' δ', περὶ τῶν κατὰ χρόνους λεγομένων α' β', περὶ συντελικῶν ἀξιωμαίων β'. σύνταξις δευτέρα· περὶ ἀληθοῦς διεzeugμένου πρὸς Γοργιπίδην α', περὶ ἀληθοῦς συνημμένου πρὸς Γοργιπίδην α' β' γ' δ', (391) Ἀφίσεις πρὸς Γοργιπίδην α', πρὸς τὸ περὶ ἀκολούθων α', περὶ τοῦ διὰ τριῶν πάλιν πρὸς Γοργιπίδην α', περὶ δυνατῶν πρὸς Κλεῖτον δ', πρὸς τὸ περὶ σημασιῶν Φίλωνος α', περὶ τοῦ τίνα ἐστὶ τὰ ψευδῆ α'. σύνταξις τρίτη· περὶ προσταγμάτων β', περὶ ἐρωτήσεως β', περὶ πεύσεως δ', Ἐπιτομὴ περὶ ἐρωτήσεως καὶ πεύσεως α', περὶ ἀποκρίσεως δ', Ἐπιτομὴ περὶ ἀποκρίσεως α', περὶ ζητήσεως β'. σύνταξις τετάρτη· περὶ τῶν κατηγορημάτων πρὸς Μητρόδωρον ι', περὶ ὀρθῶν καὶ ὑπτιῶν πρὸς Φύλαρχον α', περὶ τῶν συνυμμάτων πρὸς Ἀπολλωνίδην α', πρὸς Πασύλον περὶ κατηγορημάτων δ'. (192) σύνταξις πέμπτη· περὶ τῶν πέντε πτώσεων α', περὶ τῶν κατὰ τὸ ὑποκείμενον

pissee. Nam in eo opere quod de antiquis physiologis scripsit foeda de Junone fingit ac Jove, ea dicens sexcentis fere versibus quæ nemo nisi qui os impurum habeat sustinuerit eloqui. (188) Turpissimam enim, aiunt, hanc fingit historiam, etsi ut naturalem laudat, scortis magis convenientem quam diis, præterea et apud eos qui de tabulis scripserunt non commemoratam : neque enim apud Polemonem neque apud Hypsicratem esse, sed ne apud Antigonum quidem, verum ab illo fictam esse. In libro autem de republica vel cum matribus rem habere concedit et filiabus et filiis : eadem in libro de his quæ per se ipsa non sunt appetenda statim in principio loquitur. In tertio autem de justo fere mille versibus defunctos etiam vorare jubet. In secundo autem de Vita et quæstu providere dicit quo pacto sapienti quæstus sectandus sit : (189) *Atqui cujus rei gratia sectandus ei quæstus erit? Nam si quidem ut vivat, vivere indifferens est; quodsi ut fruatur voluptate, et ipsa indifferens est; si autem virtutis causa, sufficit ipsa ad beatam vitam. Sunt autem perridiculi et quæstus hujusmodi: quippe si qui a rege suppeditentur, obsequendum illi erit necessario; si autem ab amicitia profisciscantur, venalis et quæstuosa erit amicitia; sin vero a sapientia, mercenaria erit sapientia.* Atque ista quidem sunt in illum crimina. Quoniam vero clarissimi sunt illius libri, visum mihi est in hoc loco eos per species distinctos enumerare. Sunt autem hi : Logici loci : Theses, Logica et philosophi contemplationum, Terminorum dialecticorum ad Metrodorum sex, de iis quæ sunt in dialectica nominibus ad Zenonem unus, (190) Ars dialectica ad Aristagoram unus, Connexorum probabilium ad Dioscoridem quattuor. Logici loci ejus qui circa res est ordo primus : de enuntiatibus unus, de non simplicibus enuntiatibus unus, de complicato vel complexo ad Athenadem duo, de negativis ad Aristagoram tres, de affirmativis ad Athenodorum unus, de iis quæ dicuntur per privationem ad Thearum unus, de indefinitis enuntiatibus ad Dionem tres, de differentia indefinitorum quattuor, de iis quæ secundum tempora dicuntur duo, de perfectis enuntiatibus duo. Ordo secundus : de vero disjuncto ad Gorgippidem unus, de vero connexio ad Gorgippidem quattuor, (191) Secta ad Gorgippidem unus, ad id quod de consequentibus est unus, de eo quod est per tria iterum ad Gorgippidem unus, de iis quæ fieri possunt ad Clitum quattuor, ad id quod est de significationibus Philonis unus, Quænam sint falsa unus. Ordo tertius : de præceptis duo, de interrogatione duo, de percontatione quattuor, Epitome de interrogatione et de percontatione unus, de responsione quattuor, Epitome de responsione unus, de quæstione duo. Ordo quartus : de prædicatis ad Metrodorum decem, de rectis et obliquis ad Phylarchum unus, de connexionibus ad Apollonidem unus, ad Pasyulum de prædicatis quattuor. (192) Quintus ordo : de quinque casibus unus, de enuntiationibus secundum subjectum definitis unus, de subinsinuatione ad Stesagoram duo, de

ὀρισμένων ἐκφορῶν α', περὶ παρεμφάσεως πρὸς Στῆ-
 σαγόραν β', περὶ τῶν προσηγορικῶν β'. λογικοῦ τόπου
 περὶ τὰς λέξεις καὶ τὸν κατ' αὐτὰς λόγον σύνταξις πρώτη·
 περὶ τῶν ἐνικῶν καὶ πληθυντικῶν ἐκφορῶν γ', περὶ
 5 λέξεων πρὸς Σωσιγένην καὶ Ἀλέξανδρον ε', περὶ τῆς
 κατὰ τὰς λέξεις ἀνωμαλίας πρὸς Δίωνα δ', περὶ τῶν
 πρὸς τὰς φωνὰς σωριτῶν λόγων γ', περὶ σολοικιζόντων
 λόγων πρὸς Διονύσιον α', Λόγοι παρὰ τὰς συνηθείας α',
 Λέξεις πρὸς Διονύσιον α'. σύνταξις δευτέρα· περὶ
 10 τῶν στοιχείων τοῦ λόγου καὶ τῶν λεγομένων ε', περὶ τῆς
 συντάξεως τῶν λεγομένων δ', (193) περὶ τῆς συντάξεως
 καὶ στοιχείων τῶν λεγομένων πρὸς Φίλιππον γ', περὶ
 τῶν στοιχείων τοῦ λόγου πρὸς Νικίαν α', περὶ τοῦ πρὸς
 ἕτερα λεγομένου α'. σύνταξις τρίτη· πρὸς τοὺς μὴ διαι-
 15 ρωμένους β', περὶ ἀμφιβολιῶν πρὸς Ἀπολλᾶν δ', περὶ
 τῶν τροπικῶν ἀμφιβολιῶν α', περὶ συνημμένης τροπι-
 κῆς ἀμφιβολίας β', πρὸς τὸ περὶ ἀμφιβολιῶν Πανθαίτου
 β', περὶ τῆς εἰς τὰ ἀμφιβολίας εἰσαγωγῆς ε', Ἐπιτομή
 τῆν εἰσαγωγὴν τῶν εἰς τὰς ἀμφιβολίας β'. λογικοῦ τό-
 20 που πρὸς τοὺς λόγους καὶ τοὺς τρόπους σύνταξις πρώτη·
 Τέχνη λόγων καὶ τρόπων πρὸς Διοσκουρίδην ε', (191) περὶ
 τῶν λόγων γ', περὶ τρόπων συστάσεως πρὸς Στῆσαγό-
 ραν β', Σύγκρισις τῶν τροπικῶν ἀνωμαλιῶν α', περὶ
 25 ἀντιστροφῶν λόγων καὶ συνημμένων α', πρὸς Ἀγά-
 θωνα ἢ περὶ τῶν ἐξῆς προβλημάτων α', περὶ τοῦ τὰ
 συλλογιστικά τιнос μετ' ἄλλου τε καὶ μετ' ἄλλων α',
 περὶ τῶν ἐπιφορῶν πρὸς Ἀρισταγόραν α', περὶ τοῦ
 τάττεσθαι τὸν αὐτὸν λόγον ἐν πλείοσι τρόποις α', πρὸς τὰ
 30 ἀντειρημένα τῷ τὸν αὐτὸν λόγον ἐν συλλογιστικῷ καὶ
 ἀσυλλογιστικῷ τετάχθαι τρόπῳ β', πρὸς τὰ ἀντειρημένα
 ταῖς τῶν συλλογισμῶν ἀναλύσεσι γ', πρὸς τὸ περὶ τρό-
 πων Φίλωνος πρὸς Τιμόστρατον α', Λογικὰ συνημμένα
 πρὸς Τιμοκράτην καὶ Φιλομαθῆ, εἰς τὰ περὶ λόγων καὶ
 35 τρόπων α'. (195) σύνταξις δευτέρα· περὶ τῶν περαι-
 νόντων λόγων πρὸς Ζήνωνα α', περὶ τῶν πρώτων καὶ
 ἀναποδείκτων συλλογισμῶν πρὸς Ζήνωνα α', περὶ τῆς
 ἀναλύσεως τῶν συλλογισμῶν α', περὶ τῶν παρελκόντων
 λόγων πρὸς Πασύλον β', περὶ τῶν εἰς τοὺς συλλογι-
 40 σμοὺς θεωρημάτων α', περὶ συλλογισμῶν εἰσαγωγικῶν
 πρὸς Ζήνωνα α', περὶ τῶν πρὸς εἰσαγωγὴν τρόπων πρὸς
 Ζήνωνα γ', περὶ τῶν κατὰ ψευδῆ σχήματα συλλογι-
 σμῶν ε', Λόγοι συλλογιστικοὶ κατ' ἀνάλυσιν ἐν τοῖς
 ἀναποδείκτοις α', Τροπικὰ ζητήματα πρὸς Ζήνωνα καὶ
 45 Φιλομαθῆ α', τοῦτο δοκεῖ ψευδεπίγραφον. σύνταξις
 τρίτη· περὶ τῶν μεταπιπτόντων λόγων πρὸς Ἀθηνάδην
 α', ψευδεπίγραφον· (196) Λόγοι μεταπιπτοντες πρὸς τὴν
 μεσότητά γ', ψευδεπίγραφον· πρὸς τοὺς Ἀμεινίου δια-
 ζευκτικούς α'. σύνταξις τετάρτη· περὶ ὑποθέσεων
 50 πρὸς Μελέαγγρον γ', Λόγοι ὑποθετικοὶ εἰς τοὺς νόμους
 πρὸς Μελέαγγρον πάνιν α', Λόγοι ὑποθετικοὶ πρὸς εἰσα-
 γωγὴν β', Λόγοι ὑποθετικοὶ θεωρημάτων β', Ἀύσεις
 τῶν Ἡδύλου ὑποθετικῶν β', Ἀύσεις τῶν Ἀλεξάνδρου
 ὑποθετικῶν γ', ψευδεπίγραφον· περὶ ἐκθέσεων πρὸς

appellativis duo. Logici loci circa dictiones et quæ ex his
 constat orationem ordo primus : de singularibus ac plu-
 ralibus enuntiationibus sex, de dictionibus ad Sosi-
 genem et Alexandrum quinque, de inæqualitate dictionum
 ad Dionem quattuor, de soritis quæ ad voces pertinent
 tres, de solæcizantibus orationibus ad Dionysium unus,
 Orationes præter consuetudines unus, Dictiones ad Dio-
 nysium unus. Ordo secundus : de elementis orationis
 et iis quæ dicuntur quinque, de constructione eorum quæ
 dicuntur quattuor, (193) de constructione et elementis
 eorum quæ dicuntur ad Philippum tres, de elementis
 orationis ad Niciam unus, de eo quod ad alia dicitur unus.
 Ordo tertius : adversus eos qui non dividunt duo, de am-
 biguitatibus ad Apollam quattuor, de tropicis ambiguitatibus
 unus, de connexa tropica ambiguitate duo, ad id quod
 scripsit Panthædus de ambiguis duo, de introductione ad
 ambiguitates quinque, Epitome ambiguitatum ad Epicra-
 tem unus, Connexa ad introductionem eorum quæ ad ambi-
 guitates pertinent duo. Logici loci ad orationes ac tropos sive
 modos ordo primus : Ars orationum et modorum ad Dios-
 coridem quinque, (194) de sermonibus tres, de modorum
 compositione ad Stesagoram duo, Comparatio tropicorum
 enuntiatorum unus, de reciprocis rationibus atque con-
 nexis unus, ad Agathonem sive de sequentibus problema-
 tibus unus, Quod sunt concludentia aliquid et cum alio
 et cum aliis unus, de conclusionibus ad Aristagoram unus,
 Quod eadem ratio pluribus modis ordinetur unus, ad ea
 quæ opposita sunt ei quod eadem ratio et concluso et non
 concluso construat modo duo, ad ea quæ obijciuntur
 syllogismorum solutionibus tres, adversus id quod scripsit
 Philo de tropis ad Timostratum unus, Logica connexa ad
 Timocratem et Philomathem, in ea quæ sunt de rationibus
 et tropis unus. (195) Ordo secundus : de concludentibus
 rationibus ad Zenonem unus, de primis et demonstratione
 carentibus syllogismis ad Zenonem unus, de solutione syl-
 logismorum unus, de abundantibus rationibus ad Pasyllum
 duo, de præceptis quæ ad syllogismos pertinent unus, de
 introductoriiis syllogismis ad Zenonem unus, de tropis ad
 introductionem pertinentibus ad Zenonem tres, de syllogi-
 smis secundum falsas figuras quinque, rationes syllogisticæ
 per resolutionem in iis quæ demonstratione carent unus,
 Tropica quæstiones ad Zenonem et Philomathem unus, qui
 falso videtur inscriptus. Ordo tertius : de incidentibus ra-
 tionibus ad Athenadem unus, falso inscriptus; (196)
 Rationes recedentes ad medium tres, falso inscriptæ; ad-
 versus disjunctiones Aminia unus. Ordo quartus : de
 quæstionibus ad Meleagrum tres, Rationes hypotheticæ in
 leges ad Meleagrum rursus unus, Rationes hypotheticæ ad
 introductionem duo, Rationes hypotheticæ præceptorum
 duo, Solutiones hypotheticorum Hedyli duo, Solutiones
 hypotheticorum Alexandri, falso inscriptæ; de expositio-
 nibus ad Laodamantem unus. Ordo quintus : de intro-

Λαοδάμαντα α'. σύνταξις πέμπτη· περί τῆς εἰς τὸν
 ψευδόμενον εἰσαγωγῆς πρὸς Ἀριστοκρέοντα α', Λόγοι
 ψευδόμενοι πρὸς εἰσαγωγὴν α', περί τοῦ ψευδομένου πρὸς
 Ἀριστοκρέοντα ε'. σύνταξις ἕκτη· πρὸς τοὺς νομίζον-
 5 τας καὶ ψευδῇ καὶ ἀληθῇ εἶναι α', (197) πρὸς τοὺς διὰ
 τομῆς διαλύοντας τὸν ψευδόμενον λόγον πρὸς Ἀριστο-
 κρέοντα β', Ἀποδείξεις πρὸς τὸ μὴ δεῖν τέμνειν τὰ
 ἀόριστα α', πρὸς τὰ ἀντειρημένα τοῖς κατὰ τῆς τομῆς
 τῶν ἀορίστων πρὸς Πασύλον γ', Λύσεις κατὰ τοὺς ἀρ-
 10 χαίους πρὸς Διοσκουρίδην α', περί τῆς τοῦ ψευδομένου
 λύσεως πρὸς Ἀριστοκρέοντα γ', Λύσεις τῶν Ἑδύλου
 ὑποθετικῶν πρὸς Ἀριστοκρέοντα καὶ Ἀπολλᾶν α'. σύν-
 ταξις ἑβδόμη· πρὸς τοὺς φάσκοντας τὰ λήμματα ἔχειν
 ψευδῇ τὸν ψευδόμενον λόγον α', περί ἀποφάσκοντος
 15 πρὸς τὸν Ἀριστοκρέοντα β', Λόγοι ἀποφάσκοντες πρὸς
 γυμνασίαν α', περί τοῦ παρὰ μικρὸν λόγου πρὸς Στη-
 σαγόραν β', περί τῶν εἰς τὰς ὑπολήψεις λόγων καὶ ἡσυ-
 χαζόντων πρὸς Ὀνήτορα β', (198) περί τοῦ ἐγκεκαλυμμέ-
 νου πρὸς Ἀριστοβούλον β', περί τοῦ διαλεληθότος πρὸς
 20 Ἀθηνάδην α'. σύνταξις ὀγδόη· περί τοῦ οὐτιδὸς πρὸς
 Μενεκράτην ἡ', περί τῶν ἐξ ἀορίστων καὶ ὀρισμένου
 λόγων πρὸς Πασύλον β', περί οὐτιδὸς λόγου πρὸς Ἐπι-
 κράτην α'. σύνταξις ἐνάτη· περί τῶν σοφισμάτων πρὸς
 Ἡρακλείδην καὶ Πόλλιν β', περί τῶν ἀπόρων διαλε-
 25 κτικῶν λόγων πρὸς Διοσκουρίδην ε', πρὸς τὸ Ἀρχεσίλου
 μεθόδιον πρὸς Σφαῖρον α'. σύνταξις δεκάτη· κατὰ τῆς
 συνηθείας πρὸς Μητρόδωρον ε', ὑπὲρ τῆς συνηθείας
 πρὸς Γοργιππίδην ζ', λογικοῦ τόπου τὰ τῶν προειρη-
 μένων τεττάρων διαφορῶν ἐκτὸς ὄντα καὶ περιέχοντα
 30 τὰ σποράδην καὶ οὐ συμακτικὰς ζητήσεις λογικάς. περί
 τῶν καταλεγόμενων ζητημάτων ἐννέα καὶ τριάκοντα.
 δημοῦ τὰ πάντα τοῦ λογικοῦ ἑνδεκα καὶ τριακόσια. (199)
 Ἠθικοῦ λόγου τοῦ περί τῆν διάρθρωσιν τῶν ἡθικῶν
 ἐννοιῶν σύνταξις πρώτη· Ὑπογραφή τοῦ ἡθικοῦ λόγου
 35 πρὸς Θεόπορον α', Θέσεις ἡθικαὶ α', Πιθανὰ λήμματα
 εἰς τὰ δόγματα πρὸς Φιλομαθῇ γ', Ὅρων τῶν τοῦ
 ἀστείου πρὸς Μητρόδωρον β', Ὅρων τῶν τοῦ φαύλου
 πρὸς Μητρόδωρον β', Ὅρων τῶν ἀναμέσων πρὸς Μη-
 τρόδωρον β', Ὅρων τῶν κατὰ γένος πρὸς Μητρόδωρον
 40 ζ', Ὅρων τῶν κατὰ τὰς ἄλλας τέχνας πρὸς Μητρόδω-
 ρον α' β'. σύνταξις δευτέρα· περί τῶν ὁμοίων πρὸς
 Ἀριστοκλέα γ', περί τῶν ὅρων πρὸς Μητρόδωρον ζ'.
 σύνταξις τρίτη· περί τῶν οὐκ ὀρθῶς τοῖς ὅροις ἀντιλε-
 γομένων πρὸς Λαοδάμαντα ζ', (200) Πιθανὰ εἰς τοὺς ὅρους
 45 πρὸς Διοσκουρίδην β', περί εἰδῶν καὶ γενῶν πρὸς Γορ-
 γιππίδην β', περί διαιρέσεων α', περί ἐναντιῶν πρὸς
 Διονύσιον β', Πιθανὰ πρὸς τὰς διαιρέσεις καὶ τὰ γένη
 καὶ τὰ εἶδη, περί τῶν ἐναντιῶν α'. σύνταξις τετάρτη·
 περί τῶν ἐτυμολογικῶν πρὸς Διοκλέα ζ', Ἐτυμολογι-
 50 κῶν πρὸς Διοκλέα δ'. σύνταξις πέμπτη· περί παροιμιῶν
 πρὸς Ζηνόδοτον β', περί ποιημάτων πρὸς Φιλομαθῇ α',
 περί τοῦ πῶς δεῖ τῶν ποιημάτων ἀκούειν β', πρὸς τοὺς
 κριτικούς πρὸς Διόδωρον α'. (201) ἡθικοῦ τόπου περί
 τῶν κοινῶν λόγων κατὰ τὰς ἐκ τούτου συνισταμένας

ductione ad mentientem ad Aristocreontem unus, Rationes
 mentientes ad introductionem unus, de mentiente ad
 Aristocreontem sex. Ordo sextus : adversus eos qui putant
 eadem et vera et falsa esse unus, (197) adversus eos qui per
 sectionem solvunt mentientem rationem ad Aristocreontem
 duo, Demonstrationes quod infinita scindi non oporteat unus,
 ad ea quæ objecta sunt iis quæ contra sectionem infinitorum
 scripsit ad Pasyllum tres, Solutio secundum antiquos ad Dios-
 coridem unus, de mentientis rationis solutione ad Aristocreontem
 tres, Solutiones Hedyli hypotheticorum ad Aristocreontem
 et Apollam unus. Ordo septimus : ad eos qui dicunt sum-
 ptiones falsas habere mentientem rationem unus, de negante
 ad Aristocreontem duo, Rationes negantes ad exercitationem
 unus, de ea ratione quæ parvo proxima est ad Stesagoram
 duo, de rationibus adversus opinionationes et de quiescentibus
 ad Onetorem duo, (198) de operto ad Aristobulum duo,
 de latente ad Athenadem unus. Ordo octavus : de utide
 ad Menecratem octo, de rationibus quæ ex infinito et finito
 constant ad Pasyllum duo, de utide ratione ad Epicratem
 unus. Ordo nonus : de sophisimatibus ad Heraclidem et
 Pollidem duo, de ambiguis dialecticis rationibus ad Diosco-
 ridem quinque, adversus Arcesilai artem ad Sphaerum
 unus. Decimus ordo : contra consuetudinem ad Metrodo-
 rum sex, pro consuetudine ad Gorgippidem septem. Logici
 loci quæ extra prædictas quattuor differentias sunt quæ-
 stionesque logicas sparsim continent, non connexas et in
 corpus redactas; de enumeratis quæstionibus undequadra-
 ginta. Sunt omnia simul logicæ partis trecenta et undecim.
 (199) Ethicæ rationis quæ ad distinctionem moralium no-
 tionum pertinet ordo primus : Elementa philosophiæ mora-
 lis ad Theoporum unus, Morales quæstiones unus, Probabi-
 les sumptiones ad dogmata ad Philomathem tres, Definitio-
 num honesti ad Metrodorum duo, Definitionum improbi ad
 Metrodorum duo, Definitionum mediarum ad Metrodorum
 duo, Definitionum generalium ad Metrodorum libri septem,
 Definitionum secundum alias artes ad Metrodorum duo.
 Ordo secundus : de similibus ad Aristoclem tres, de defini-
 tionibus ad Metrodorum septem. Ordo tertius : de iis quæ
 non recte definitionibus obijciuntur ad Laodamantem sep-
 tem, (200) Probabilia ad definitiones ad Dioscoridem duo,
 de speciebus et generibus ad Gorgippidem duo, de divisioni-
 bus unus, de contrariis ad Dionysium duo, Probabilia ad
 divisiones et genera et species, de contrariis unus. Ordo
 quartus : de etymologicis ad Dioclem septem, Etymologicon
 ad Dioclem quattuor. Ordo quintus : de proverbiiis ad
 Zenodotum duo, de poematis ad Philomathem unus, Quo-
 modo oporteat audire poemata duo, adversus criticos ad
 Diodorum unus. (201) Moralis loci circa communes ratio-
 nes secundum eas quæ ex ipso constant virtutes et artes

ἀρετὰς καὶ τέχνας σύνταξις πρώτη· πρὸς τὰς ἀναζω-
 γραφήσεις πρὸς Τιμόνακτα α', περὶ τοῦ πῶς ἕκαστα
 λέγομεν καὶ διανοούμεθα α', περὶ τῶν ἐννοιῶν πρὸς
 Λαοδάμαντα β', περὶ ὑπολήψεως πρὸς Πυθώνακτα γ',
 5 Ἀποδείξεις πρὸς τὸ μὴ δοξάζειν τὸν σοφὸν α', περὶ
 καταλήψεως καὶ ἐπιστήμης καὶ ἀγνοίας δ', περὶ λόγου
 β', περὶ τῆς χρήσεως τοῦ λόγου πρὸς Λεπτίνην. σύν-
 ταξις δευτέρα· περὶ τοῦ ἐγκρίνειν τοὺς ἀρχαίους τὴν δια-
 λεκτικὴν σὺν ταῖς ἀποδείξεσι πρὸς Ζήνωνα β', (202) περὶ
 10 τῆς διαλεκτικῆς πρὸς Ἀριστοκρέοντα δ', περὶ τῶν ἀν-
 τιδιαλεγόμενων τοῖς διαλεκτικοῖς γ', περὶ τῆς ῥητορικῆς
 πρὸς Διοσκουρίδην δ'. σύνταξις τρίτη· περὶ ἔξεως πρὸς
 Κλέωνα γ', περὶ τέχνης καὶ ἀτεχνίας πρὸς Ἀριστο-
 κρέοντα δ', περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἀρετῶν πρὸς Διόδωρον
 15 δ', περὶ τοῦ ποίας εἶναι τὰς ἀρετὰς α', περὶ ἀρετῶν
 πρὸς Πόλλιν β'. ἠθικοῦ τύπου περὶ ἀγαθῶν καὶ κα-
 κῶν σύνταξις πρώτη· περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς
 πρὸς Ἀριστοκρέοντα ι', Ἀποδείξεις πρὸς τὸ μὴ εἶναι
 τὴν ἡδονὴν τέλος δ', Ἀποδείξεις πρὸς τὸ μὴ εἶναι τὴν
 20 ἡδονὴν ἀγαθὸν δ', περὶ τῶν λεγομένων ὑπὲρ τῆς * * *.

primus ordo : adversus renovationes picturarum ad Timo-
 nactem unus, Quomodo singula dicimus et cogitamus unus,
 de cogitationibus ad Laodamantem duo, de opinione ad Py-
 thonactem tres, Probationes ad id quod dicitur non opinatu-
 rum esse sapientem unus, de comprehensione et scientia et
 ignorantia quattuor, de ratione duo, de sermonis usu ad Lepti-
 nem. Ordo secundus : Quod antiqui dilecticam approbaverint
 cum probationibus ad Zenonem duo, (202) de dialectica ad
 Aristocreontem quattuor, de iis quæ contradicuntur dialecti-
 cis tres, de rhetorica ad Dioscoridem quattuor. Ordo tertius :
 de habitu ad Cleonem tres, de arte et inertia ad Aristocreon-
 tem quattuor, de differentia virtutum ad Diodorum quat-
 tuor, Quod virtutes quales sint unus, de virtutibus ad
 Pollidem duo. Moralis loci de bonis et malis ordo primus :
 de honesto et voluptate ad Aristocreontem decem, Proba-
 tiones quod non sit voluptas finis quattuor, Probationes
 quod voluptas bonum non sit quattuor, de iis quæ dicuntur
 pro * * *.